

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ УШИНСЬКОГО

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ПІВДЕННО- УКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

16-17 грудня, 2020 р.

ОДЕСА

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ УШИНСЬКОГО**

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених**

(м. Одеса, 16-17 грудня, 2020 р.)

ОДЕСА

Затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Рецензенти:

Доктор філософських наук,
доцент, завідувачка кафедри філософії, психології та педагогіки
Державного університету
інтелектуальних технологій і зв'язку

М. В. Пальчинська

Доктор філософських наук, професор,
директор Інституту управління,
психології та безпеки Львівського державного
університету внутрішніх справ

В. С. Бліхар

Науковий редактор: О. Б. Петінова, д.філос.н., професор.

П-32

Південноукраїнські наукові студії : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Одеса, 16-17 грудня, 2020 р.) / Наук. ред.: О. Б. Петінова. – Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2021. – 175 с.

Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії», що проводиться вже 3й рік поспіль, включає в себе тези доповідей учасників конференції, які відображують апробацію їх наукових розвідок. Доповіді підготовлені в рамках секцій: Сучасне українське суспільство: напрями та тренди соціальних процесів; Молодь ХХІ століття: самореалізація, ціннісні орієнтації, субкультури, ідентифікація; Освіта в суспільстві знань; Розвиток суб'єктів в соціально-економічному просторі України; Сучасні соціальні інститути перед суспільними викликами часу.

Конференція з міжнародною участю, в Збірнику представлені тези доповідей із далекого зарубіжжя, Аньхойського університету фінансів та економіки (провінція Аньхой, м. Беньбул, Китай). Тези доповідей представлені українською, російською, англійською та китайською мовами. Збірник призначається для магістрантів, аспірантів, викладачів, студентів.

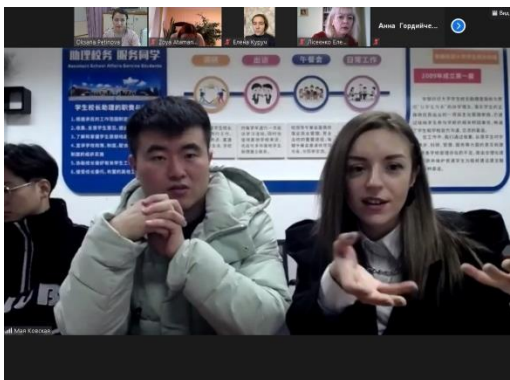
Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

16 – 17 грудня 2020 року відбулася в он-лайн форматі III щорічна **Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»**. Організатори конференції – кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського та Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України. В конференції взяли участь понад 100 учасників вишів України (Одеса, Суми, Ізмаїл, Київ, Харків, Миколаїв), – студенти, магістранти, викладачі, аспіранти. Вперше конференція вийшла на міжнародний рівень та до участі залучились колеги із далекого зарубіжжя (Аньхойський університет фінансів та економіки, провінція Аньхой, м. Бенгбу, Китай). Під час пленарного засідання на платформі Zoom виступили з вітальними словами проф. Борінштейн Є. Р.,

проф. Петінова О.Б., від китайської сторони – менеджер по роботі з іноземними студентами, викладач (випускниця Університету Ушинського) Ткаченко К. В. та декан Міжнародного навчального інституту Фінансово-економічного університету Аньхой проф. Чен Сіву, який відзначив, що в умовах епідеміологічної ситуації світ змушений замикатися, але процес науки, освіти, співпраці та культурного обміну в сучасному технологічному світі не можна зупинити. Пан Ченг побажав обом університетам подальшої співпраці, обміну культурним досвідом між викладачами та студентами, здоров'я та терпіння в боротьбі з епідемією.

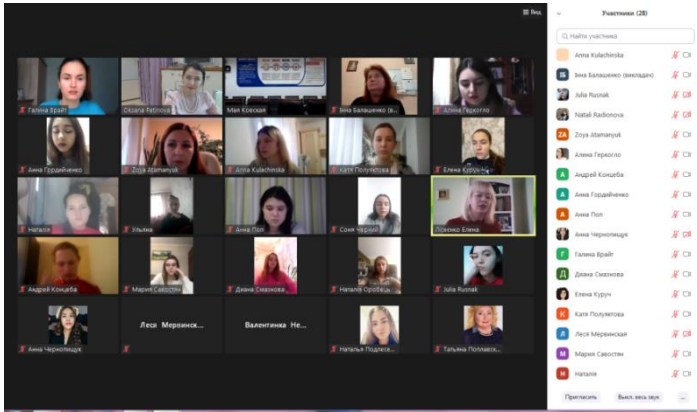
спеціальності 033 «Філософія» (гарант ОНП проф. Петінова О. Б.) та студентів (за спеціальностями 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», 034

Широко обговорювались програми співпраці та академічної мобільності здобувачів вищої освіти, форми їх залучення до міжнародної академічної спільноти; розглянуті можливості апробації результатів наукових досліджень, академічного обміну, організації сумісної наукової роботи аспірантів

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

«Культурологія» 054 «Соціологія» та інших) між Університетом Ушинського та Аньхойським університетом фінансів та економіки.

На пленарному засіданні виступила з доповіддю на тему «Вплив пандемії COVID-19 на масову свідомість населення України: за результатами соціологічних опитувань» проф. Лісеєнко О. В. Презентацію про метод крос-економічного аналізу запропонував вчитель Бай Дунбей. Завершила пленарне засідання студентка 1 курсу фізико-математичного

факультету Полуяктова К. С. з науковою розвідкою на тему «Освіта як головний чинник економічного зростання в суспільстві знань» (Науковий керівник доц. Врайт Г. Я.). Всі виступи викликали зацікавленість учасників конференції та велику кількість запитань аудиторії. Після пленарного засідання на платформах «Zoom» та «Microsoft Teams» були проведені секційні засідання (модератори проф. Лісеєнко О. В., проф. Петінова О. Б., доц. Атаманюк З. М.), де було апробовано наукові розвідки студентів, аспірантів, молодих вчених.

Широку дискусію та обговорення викликали виступи студентів Університету Ушинського:

- **історико-філософського відділення:** Пазюк Р. Ю. «Життя, лідерство та мораль у філософії власного життя», Фіник Ю. В. «Молодіжні субкультури, як спосіб ідентифікації в суспільстві» (науковий керівник доц. Атаманюк З. М.), Марчук М. В. «Філософія Епікура» (науковий керівник доц. Виноградова Н. М.);
- **факультету іноземних мов:** Савічева О. О. «Теорія еліти», Мічоогуллари М. І. «Поняття екосистеми. Глобальні екологічні проблеми сучасної цивілізації» (науковий керівник доц. Атаманюк З. М.);
- **факультету фізичного виховання:** Концеба А. А. «Християнство та філософія Київської Русі», Куруч О. О. «Я-Концепція. Людина і суспільство», Кулачинська А. А. «Соціально-дезадаптована сім'я через призму суспільства», Гордійченко Г. А. «Коронавірус: хвороба людини чи людства?», Черній С. В. «Виклики часу як форма трансформації особистості» (науковий керівник доц. Балашенко І. В.);
- **факультету початкового навчання** (Саницька В. П. «Муралі – це не тільки мистецтво вулиці, а й філософія», Геркогло А. С. «Культура та цивілізація», Коваленко Н. Є. «Створення світу в контексті міфології різних народів світу», Радчук М. О. «Реінкарнація», науковий керівник проф. Петінова О. Б.).

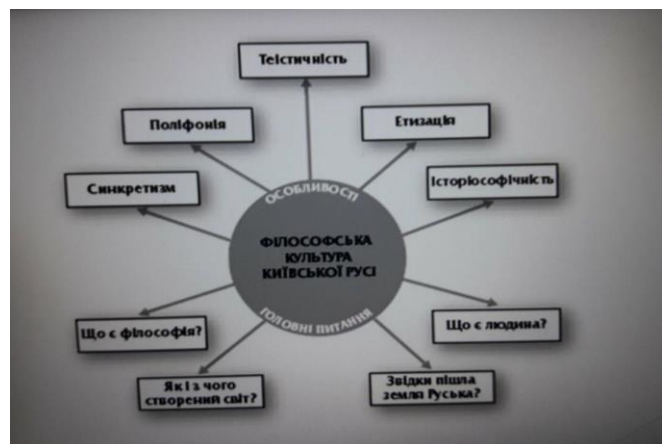
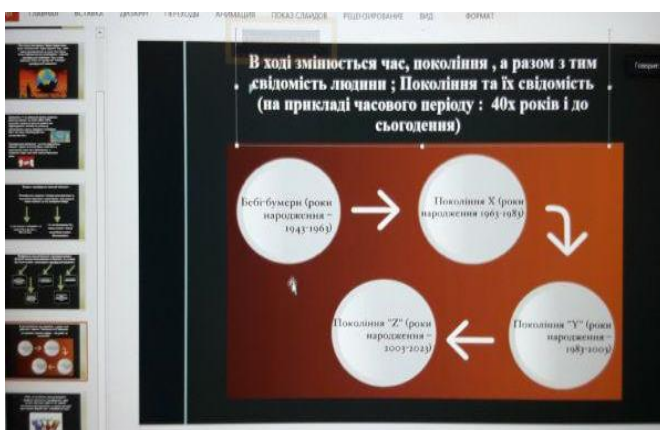
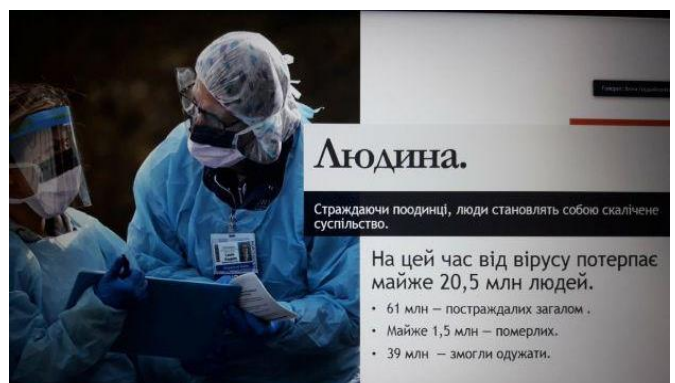
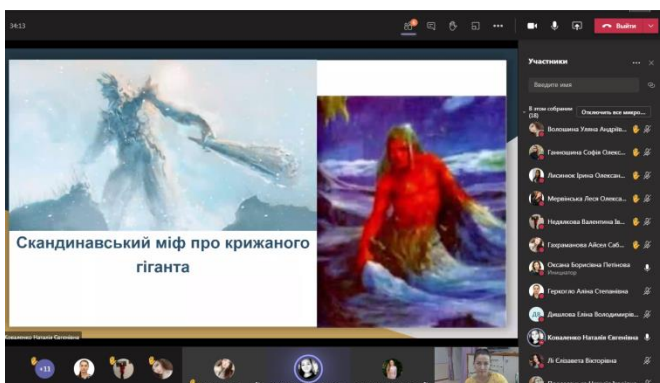
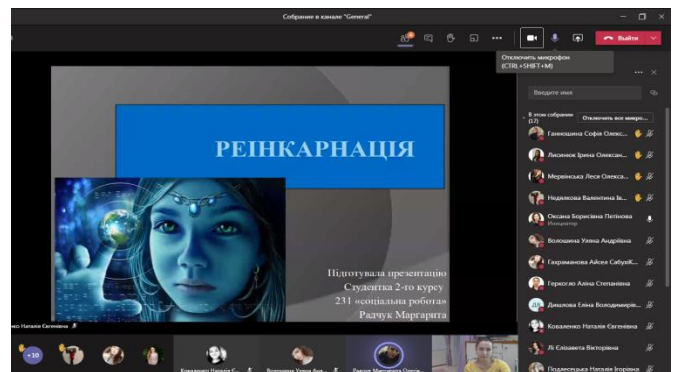
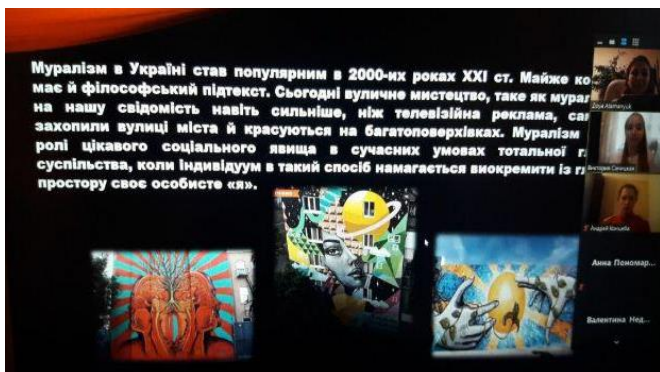
Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Підсумком роботи конференції став висновок про те, що Китай та Україна є дружніми країнами та орієнтовані на подальшу тісну наукову співпрацю, розробку та реалізацію міжнародних наукових проектів, взаємообмін досвідом.

З статтею про враження китайської сторони про проведену конференцію можна ознайомитись за посиланням:

<http://intexen.aufe.edu.cn/2020/1218/c11495a163086/page.htm?from=singlemessage>

Скріни з виступів студентів:

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

On December 16 - 17, 2020, the 3rd Annual All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Students and Young Scientists «Southern Scientific Studios» was held in online format. The organizers of the conference were the Department of Philosophy, Sociology and Management of Sociocultural Activities of the University of Ushinsky and the South Ukrainian Branch of the Sociological Association of Ukraine. The conference was attended by more than 100 participants from different Ukrainian universities (Odessa, Sumy, Izmail, Kiev, Kharkov, Nikolaev), those were students, undergraduates, teachers and graduate students. For the first time, the conference reached an international level and colleagues from abroad (Anhui University of Finance and Economics, Anhui Province, Bengbu, China) were invited to participate. During the plenary session conducted by means of «Zoom» platform, welcome speeches were spoken by the organizers of the conference, from Ukrainian side: prof. Borinstein E.R., prof. Petinova O.B.; from the Chinese side: dean of the International Educational Institute of the Financial and Economic University of Anhui prof. Cheng Xiwu and foreign students' manager, lecturer (and also a graduate of Ushinsky University) Tkachenko K.V. Professor Cheng noted that in context of the current epidemiological situation, the world is forced to go on lockdown, but in the modern technological age, the process of advancements in science, education, cooperation and cultural exchange cannot be stopped. Mr. Cheng wished both universities further cooperation, expand the exchange of cultural experiences between both teachers and students, and also health and patience in the fight against the epidemic.

Programs for cooperation and academic mobility of students, forms of their involvement in the international academic community were widely discussed; also some specific areas of cooperation between Ushinsky University and Anhui University of Finance and Economics were examined: the possibilities of approbation of results of scientific research, academic exchange, organization of joint scientific work for postgraduate students of specialty 033 «Philosophy» (under the guidance of prof. Petinova O.B.) and for undergraduate students (specialties 028 «Management of sociocultural activities», 034 «Culturology» 054 «Sociology» and others).

At the plenary session, prof. Liseenko H. V. made a presentation on the topic of «Impact of the COVID-19 pandemic on the mass consciousness of the population of Ukraine: based on the results of sociological surveys». A presentation on the method of cross-economic analysis was offered by the teacher of Anhui University of Finance and Economics Bai Donbei. The plenary session was concluded by report of a 1st year student of the Faculty of Physics and Mathematics, Poluyaktova K.S. In her work, she provided scientific intelligence on the topic of «Education as the main factor of economic growth in informational society» (supervised by: Assoc. Prof. G. Y. Wright). All presentations aroused the interest of the conference participants and a large number of questions were asked from the audience. After the end of the

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

plenary session conducted through «Zoom» and «Microsoft Teams» platforms, sectional sessions were held (moderators: Prof. H. Liseenko, Prof. O. Petinova, Associate Professor Z. Atamanyuk), where scientific intelligence conducted by undergraduate students, graduate students and young scientists was put under test.

Wide discussion and debates were caused by the speeches of students of Ushinsky University:

- Historical and Philosophical Department: Pazyuk G. Yu. «Life, leadership and morality in the philosophy of one's own life», Finik Yu. V. «Youth subcultures as a way of identification in the society» (scientific supervisor: Assoc. Professor Z. Atamanyuk), Marchuk M.V. «Philosophy of Epicurus» (supervised by associate prof. Vinogradova N. M);
- Faculty of Foreign Languages: Savicheva A. A. «The Theory of the Elites», Michoogullari M. I. «The concept of ecosystems. Global ecological problems of the modern civilization» (scientific supervisor: Assoc. Professor S. Atamanyuk);
- Faculty of Physical Education: A. Konceba «Christianity and Philosophy in Kievan Rus», A. Kuruch «The Concept of 'I'. Man and Society», Kulachinskaya A. A. «A socially maladapted family through the prism of society», Gordiychenko G. A. «Coronavirus: a disease of man or mankind?», Cherniy S. V. «Challenges of the modern times as a means of personality transformation» (scientific supervisor: Assoc.Prof. Balashenko I.V.);
- Faculty of basic education (Sanitskaya V. P. «Murals are not only street art, but also a philosophy», Gerkoglo A. S. «Culture and civilizatio», Kovalenko N. E. «Creation of the world in the context of mythology of different peoples of the world», Radchuk M. A. «Reincarnation», scientific adviser: prof. Petinova O. B.).

After the conference ended, we can conclude that China and Ukraine are friendly countries and are interested in further scientific cooperation, development and implementation of international scientific projects, as well as exchange of experience.

An article on the impressions of the Chinese side from the conference can be found by this link:

<http://intexen.aufe.edu.cn/2020/1218/c11495a163086/page.htm?from=singlemessage>

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

ЗМІСТ

Аллахвердиева Ф.С.	СМЫСЛ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО БЫТИЯ. СВОБОДА И ОТВЕТСТВЕННОСТЬ.....	14
Берендаков Я. В.	ДІАЛЕКТИКА ВЗАЄМВІДНОСИН БІЗНЕСУ І ВЛАДИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	17
Бондарь К. В.	ЦІННОСТІ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ.....	18
Бондарчук А. О.	ПРОБЛЕМИ ОДНОСТАТЕВИХ СІМЕЙ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	20
Бєженар Є. І.	ПРОБЛЕМА ЖИТТЯ ТА СМЕРТІ В ФІЛОСОФІЇ.....	22
Буданова М.Ю.	ФЕНОМЕНОЛОГІЯ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ТЕЧІЯ ХХ СТОЛІТТЯ.....	24
Буряк Н. Г.	ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПСИХОЛОГА У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	26
Василенко К. В.	МОЛОДЬ ТА «МІФ ПРО КРАСУ»: ЗАРУЧНИКИ ЧИ ПАРТНЕРИ.....	29
Виходцевська Ю.О. Смотрич А. Ж.	ТРАНСГУМАНІЗМ ЯК МІКРОЕВОЛЮЦІЯ ЛЮДИНИ І ПРОБЛЕМА ЛЮДСЬКОЇ СВОБОДИ.....	32
Вольчева М. В.	СТУДЕНТСЬКИЙ БЮДЖЕТ.....	34
Врайт Г. Я. Полуяктова К. С.	ОСВІТА ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В СУСПІЛЬСТВІ ЗНАНЬ.....	36
Ганношина С. Петінова О. Б.	ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ.....	38
Гахраманова А. А.	МИФОЛОГИЯ И ФИЛОСОФИЯ: ГРАНИ ВЗАИМОСВЯЗИ И ПЕРЕСЕЧЕНИЯ.....	42
Гладкова І. О.	ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ЯКОСТІ ЖИТТЯ І СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ ЯК ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО БАЛАНСУ.....	46

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Гордійченко А.	КОРОНАВИРУС. ЗАХВОРЮВАННЯ ЛЮДИНИ ЧИ ЛЮДСТВА?.....	48
Древаль К. А.	МОВА РАСИЗМУ ЯК СКЛАДОВА МОВИ ВОРОЖНЕЧІ.....	49
Денисова Я.В.	ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРИЧИН ЖІНОЧОЇ САМОТНОСТІ.....	52
Желєзнова А. Д.	СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ ДО НАРОДЖЕННЯ І ВИХОВАННЯ ДИТИНИ.....	55
Запорожченко О. В.	ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ.....	56
Зосімова Л.О.	МОЛОДЬ, АЛКОГОЛІЗМ ТА КУРІННЯ: МАТЕРІАЛИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	59
Ідченко Т. С.	НАСЛІДКИ ПАНДЕМІЇ НА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ.....	61
Карпенко Ю.	ІДЕЯ ПЕРЕВТІЛЕННЯ ЛЮДИНИ. РЕІНКАРНАЦІЯ....	63
Каранфілова О. В. Стоянова А. Д.	ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОДІЇ МУЛЬТИКУЛЬТУРИ ТА СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ.....	65
Каранфілова О. В. Чуйко К.І.	КРИЗА ІДЕНТИЧНОСТІ В СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОМУ ОСМИСЛЕННІ.....	68
Каранфілова О. В. Юрченко Е. В.	ЛІНГВОСЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОБ'ЄКТИВНОЇ ДІЙСНОСТІ В ФІЛОСОФСЬКОМУ ОСМИСЛЕННІ....	71
Козлова Ю. В.	ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ НЕОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ.....	75
Концеба А. А.	ХРИСТИЯНСТВО ТА ФІЛОСОФІЯ КИЇВСЬКОЇ РУСІ.....	77
Кулачинская А. А.	СОЦІАЛЬНО-ДЕЗАДАПТИРОВАННЫЕ СЕМЬИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ОБЩЕСТВА.....	78
Куруч О.О.	КОНЦЕПЦІЯ «Я-ЛЮДИНА-СУСПІЛЬСТВО».....	80
Мазур К. А.	ЖИТТЯ ТА СМЕРТЬ У ВИМІРІ ФІЛОСОФІЇ.....	81

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Москальчук Г. О.	УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ МОВНІ КОНТАКТИ В ПЕРІОД ПІЗЬНОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ (XVI – XVII ст.).....	82
Наконечна К. О.	БАГАТСТВО ТА БІДНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ КАТЕГОРІЇ.....	85
Наперковська Д.В.	УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ПЕДАГОГІВ ДО ВПРОВАЖЕННЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ.....	86
Наперковська О.В.	УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕФОРМАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ.....	88
Новікова Д. С.	ГЛОБАЛІЗАЦІЯ І ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ.....	90
Пальчинська М. В.	ІНКЛЮЗИВНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР В УМОВАХ СУЧАСНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СИТУАЦІЇ.....	92
Raziuk R. Y.	LIFE LEADERSHIP AND MORALITY IN THE PHILOSOPHY OF ONE’S OWN LIFE.....	94
Паїл Р.О.	ПРАГМАТИЗМ АРТУРА ШОПЕНГАУЕРА.....	95
Пазиніч Ю. М. Дичковський Р. О.	ВИКЛАДАННЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ ДОРΟΣЛИМ: ТЕОРЕТИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ АНДРАГОГІКИ.....	97
Подлесецька Н.І.	ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ФОМИ АКВІНСЬКОГО....	101
Починок О. О.	РОЗШИРЕННЯ ЕТОСУ НАУКИ.....	103
Радчук М. О.	ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ РЕІНКАРНАЦІЇ.....	104
Рибка Н. М.	«КІНЕЦ РОБОТИ» НАСТАВ!.....	106
Самчук Л. С.	МОВНА ОСОБИСТІСТЬ ПЕРСОНАЖА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ІРЕН РОЗДОБУДЬКО «ГУДЗИК»).....	109
Саницька В. Л.	МУРАЛИ – ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ МИСТЕЦТВО ВУЛИЦІ, А Й ФІЛОСОФІЯ.....	111
Свищ Л. Г.	ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ	115

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Сухотеріна Л. І. Петлеванна І. С.	МІЖНАРОДНІ ІНІЦІАТИВИ З РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	118
Савостян М. М.	ВТІЛЕННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДІВ Г. СКОВОРОДИ У ТВОРЧОСТІ.....	120
Тумачок А. О.	ГРИГОРІЙ СКВОРОДА – РОДОНАЧАЛЬНИК УКРАЇНСЬКОЇ КЛАСИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ.....	122
Тумінська Д. Є.	ІСТИННІСТЬ ЦІННИХ СУДЖЕНЬ.....	124
Фіник Ю. В.	МОЛОДІЖНІ СУБКУЛЬТУРИ ЯК СПОСІБ ІДЕНТИФІКАЦІЇ В СУСПІЛЬСТВІ.....	125
Царичанська К. В.	МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	127
Черній С.	ОСОБИСТІТЬ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ФІЛОСОФІЇ.....	128
Шарапова Г.	ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОГО ПИСЬМЕННИКА.....	130
Шпак О. В.	МОЛОДЬ І ПРОТИПРАВНА ПОВЕДІНКА (на матеріалах соціологічного дослідження).....	133
Шмиголь М. Ф.	ТРАНСФОРМАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: СВІТОГЛЯДНИЙ АСПЕКТ.....	136
Юшкевич Ю. С.	ІНФОРМАТИЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА ЯК МЕГАТРЕНД СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	138
Яроменко І. Б.	УСТИМ КАРМАЛЮК ТА ЙОГО АНТИКРІПОСНИЦЬКА БОРОТЬБА В БАЛТСЬКОМУ РЕГІОНІ.....	140
Янушевич І. А.	МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ В ФОРМУВАННІ ПОЛІТИЧНИХ НАЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ УКРАЇНИ.....	142

**МАТЕРІАЛИ РОБОТИ СЕКЦІЇ ПРИ АНЬХОЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ФІНАНСІВ ТА ЕКОНОМІКИ
MATERIALS OF THE ANHUI UNIVERSITY OF FINANCE AND ECONOMICS
SECTION**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

陈翌阳	全媒体时代社会科学普及的困境与策略探析.....	144
李硕笋	现代性研究中存在问题的反思.....	146
刘曦萌	营商环境的比较及其优化——基于三家测评机构指标体系的对比.....	148
孙玲	国际传播视野下的多元文化发展研究.....	150
陈梦薇	生育意愿与生育行为的影响因素及解决路径.....	152
唐诗雨	Construction of a high-quality development path for China's new urbanization—based on the comparison and experience of international urbanization models.....	154
李萍萍	Dynamic Analysis of Local Economic Growth Fiscal Expenditure and Tax Revenue under the New Normal.....	155
余郁波	Research on the mismatch of technological innovation in Yangtze River Delta Urban Agglomeration and its optimization path.....	155
张玲群	基于银发族数字化生存状况的代内数字鸿沟研究.....	156
刘玉寅	新媒体时代国家形象塑造策略分析.....	158
张雨馨	互联网传播中的信息误读研究——以虚假新闻的二次传播为例.....	160
白东北	How does the complexity of export technology climb: evidence from local market effects.....	161
侯思佳	土味文化流行的原因——以《野狼 disco》为例.....	162
文敏	从社会转型视角探析乌克兰国家认同的困境与解决路径	163
宋卓雄	Research on the Application of Copyright Registration Evidence Based on Blockchain Technology.....	165
董兆艳	A Study on the Influencing Factors of China's Agricultural Products' Foreign Trade.....	168

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»

杨洋	Research on the Influence of industrial robots on China's Export Structure Upgrading.....	169
董安然	长江经济带经济增长质量时序变化与空间分异研究	169
史迪菲	解构与重塑：后疫情时代广电媒体的转型与发.....	171
李玉琪	A Study on the Countermeasure of Improving Government's Public Crisis Management Ability -A Case Study of New Crown Pneumonia.....	172

Аллахвердиева Ф. С., студентка
факультета начального обучения,
Університет Ушинського,
г. Одесса, Україна

СМЫСЛ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО БЫТИЯ. СВОБОДА И ОТВЕТСТВЕННОСТЬ

Вопрос о смысле жизни является одним из «вечных» вопросов человеческого бытия. При этом само понятие «смысл жизни» воспринимается нередко интуитивно, без логических определений. В самом общем значении смысл жизни связывается с пониманием предназначения человека в мире, конечной цели его бытия и т. п. Таким образом, проблема смысла жизни человека, будучи всегда актуальной, в каждую историческую эпоху ставится и решается по-разному, в зависимости от условий социального бытия. Завершая рассмотрение учения о смысле жизни в теории Франкла, повторим основной тезис этого учения: жизнь человека не может лишиться смысла ни при каких обстоятельствах; смысл жизни всегда может быть найден. Основной тезис третьего учения Франкла — учения о свободе воли — гласит, что человек свободен найти и реализовать смысл жизни, даже если его свобода заметно ограничена объективными обстоятельствами [4, с. 16].

Вопрос о соотношении свободы и ответственности в человека в настоящее время звучит актуально. В современных условиях и условиях ускоренного развития цивилизации роль личности в обществе становится все значительнее, в связи с этим все чаще возникает проблема свободы и ответственности личности перед обществом. В обществе свобода личности ограничивается интересами общества. Каждый человек - индивид, его желания и интересы не всегда совпадают с интересами общества. И общество не всегда влияет на принимаемые решения. Личность обладает свободой выбора.

Зачем человек пришел в этот мир? Для чего он живет? В чем смысл его жизни? Вопросы эти издавна волновали человеческий ум. Они и сегодня не дают покоя каждому, кто размышляет о своей жизни. Пелена таинственности не сброшена с них и по сей день. Во многом загадочными они остаются и в наш просвещенный век. Говорят, чтобы постичь смысл жизни, нужно ее прожить. В этом есть своя правда. Дать полный, абсолютный ответ на вопрос о том, в чем заключается смысл жизни человека, едва ли возможно. У каждого человека смысл жизни свой, индивидуальный, и состоит он в осознании им своего бытия как собственно человеческого, как личности. Понимание смысла жизни придает жизни человека цель и значение. Психически ощущение полноты, осмысленности жизни, удовлетворенности ею переживается человеком как счастье, а отсутствие смысла жизни - как несчастье. О смысле жизни человека высказано немало различных суждений. Одни смысл жизни человека видят в труде, другие - в борьбе, третьи - в самоутверждении, четвертые - в служении обществу, людям, пятые - в служении богу, шестые - в содействии общественному прогрессу, седьмые - в чем-то ином. Концентрация внимания лишь на одной стороне бытия человека едва ли даст решение проблемы.

А.П. Чехов в книге «Человек в футляре» писал: «Жизнь — это миг. Ее нельзя прожить сначала на черновике, а потом переписать на беловик». В данной цитате Чехов показывает, что прошлое изменить нельзя. Не стоит заикливаться на прошлом, нужно продолжать жить [1, с.35].

Одним из важнейших параметров, определяющих смысл жизни человека, является свобода. Она входит в систему таких ценностей, которыми люди всегда дорожили. За свободу они шли на смерть и мучения, предпочитая умереть за свободу, чем жить без нее. Все дело в том, что без свободы человек не может существовать, действовать и развиваться

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

как личность. Без свободы он не может в должной мере реализовать свои способности, добиться намеченных целей. Потребность в свободе, в свободомыслии, в свободной деятельности и свободном поведении глубоко заложена в человеке как необходимое условие его жизни, его самовыражения и самоутверждения.

Но что такое свобода? Обычно под свободой понимают возможность и способность субъекта, в частности и человека, действовать, вести себя не по принуждению, не под давлением извне, а в соответствии со своими целями, интересами, намерениями и желаниями. Свобода, таким образом, является необходимым условием жизни человека. Без тех или иных степеней свободы он просто не может существовать как социальное существо. В реальной жизни человек может обладать свободой, а может быть и лишен ее. Самостоятельное принятие решений и свобода выбора неизбежно связаны с риском и личной ответственностью. Таким образом, реальная свобода оказывается тесно связанной, сопряженной с ответственностью.

Ответственность — это определенность, надежность, честность; это осознание и готовность признать себя причиной своих поступков; это готовность действовать рационально для блага людей. Ответственность за свою судьбу связана со свободой воли, свободой совести и свободой выбора. Человек решает за себя. Без свободы нет ответственности, а свобода без ответственности переходит в произвол. Есть ответственность за себя, за самореализацию, за свою жизнь и есть ответственность за свои решения и поступки перед другими [3, с. 7].

Быть свободным - это значит быть лично ответственным за совершаемые деятельность и поведение. Ответственность тем самым оказывается обратной стороной свободы. Где нет свободы выбора, там не может быть и ответственности за совершаемое деяние. Если объективные условия однозначны и не оставляют индивиду места для собственного решения и выбора, то с него снимается всякая ответственность за совершаемые им действия и поступки. Вспомним, что, по Сартру, если человек обладает беспредельной свободой, то он максимально ответствен за то, что он есть, точнее, чем он становится. Более того, он отвечает за всех людей, поскольку, выбирая себя, субъект выбирает человека вообще [2, с. 324].

Жан-Поль Сартр экзистенциалист заявляет, что его теория «отдает каждому человеку во владение его бытие и возлагает на него полную ответственность за существование». Более того, человек «отвечает за всех людей». Согласно Сартру [2, с. 323, 324, 337], «выбирая себя, я созидаю всеобщее». Поскольку, выбирая себя, мы выбираем человека вообще, то наша ответственность распространяется на все человечество. Философ по-своему совершенно прав: его тотальная свобода предопределяет тотальную ответственность.

Свобода – это объективная независимость человека. Я думаю, свобода заключается во внутреннем состоянии человека, при котором человеку нечего скрывать. Свободный человек легко выходит за рамки стереотипов и предрассудков и способен сделать самостоятельный выбор. Безусловно, границы у свободы есть. Свобода выбора всегда подразумевает ответственность за свои предпочтения. Даже если человек независим в своем выборе, он обязан предусмотреть последствия принятого решения. Однако, не нужно бояться ответственности, ведь именно она является мотивацией, внутренним побуждением личности к действиям, отражая внутреннюю силу человека, его решимость и мужество. Для меня, нести ответственность – значит отвечать за свои поступки. Дело в том, что человек не всегда способен учесть все нюансы и предугадать последствия своего выбора, в связи с чем необходимо принять свою ошибку. Нужно принять тот факт, что ты принял неверное решение, и, конечно, предпринять соответствующие меры, чтобы исправить сложившуюся ситуацию. Я думаю, в первую очередь, мы ответственны сами перед собой, потому что

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

только мы знаем все тонкости нашего выбора, которые могут повлиять на дальнейшие обстоятельства.

Таким образом, получается, что, если большинство людей не делают самостоятельного и сознательного выбора, они боятся свободы, следовательно, боятся и ответственности. Лозунгом действий таких людей можно назвать: «Нет свободы – нет ответственности!». Быть свободным и брать на себя ответственность не легко, для большинства людей гораздо проще подчиняться. Мечтая о свободе, важно, конечно же, не забывать об ответственности. Важно перестать бояться ответственности, так как она является аналогом решимости, мужества, чести и гордости, поэтому способна придавать силы. Если человек чувствует себя несвободным, значит ему надо заглянуть глубже в себя, проанализировать свои ценности и сопоставить их с классическими общеизвестными нормами морали. Чувство несвободы, возможно, зависит от того, что человек еще не до конца познал собственное Я.

Человек постоянно ищет себя и взаимодействует с другими людьми. И смысл каждого конкретного действия и всей жизни в целом мне видится непосредственно сопряженным с принципом общего блага людей. Принцип удовольствия является для человека руководящим только в том случае, если соблюдены все моральные и этические нормы, а руководство над самим этим принципом берет человеческая совесть. Развивая в себе человечность, личность всё ближе и ближе приближается к пониманию смысла собственного существования. Что касается взаимоотношений между людьми, я считаю, что они должны строиться по-простому и понятному всем принципу: «Не поступай с другим человеком так, как ты не хочешь, чтобы поступали с тобой». Хотя все люди и разные, что является основным критерием всестороннего развития, но они всё-таки и равные. Равные в своих правах на жизнь и равные между собой по человеческому закону, поэтому если ты принижаешь и ущемляешь кого-либо, то в первую очередь ты это делаешь и с самим собой. Высшем проявлением удовольствия является счастье. Именно к нему стремиться каждый индивид. Только счастье человек не должен видеть только собственное, эгоистическое. Именно здесь человечность должна сыграть свою ключевую роль. Смысл жизни способен найти каждый. Это сделать не просто. Каждый человек вследствие своей индивидуальности найдет свой смысл. Жизнь, прожитая без сожалений, наполненная радостью, любовью, надеждой и трудом обретает смысл.

Ответственность предполагает наличие у человека чувства долга и совести, умения осуществлять самоконтроль и самоуправление. Совесть выступает как контролер всех действий человека. Сделанный человеком выбор, принятое решение означают, что человек готов взять на себя всю полноту ответственности и даже за то, что он не смог предусмотреть. Неизбежность риска сделать «не то» или «не так», предполагает наличие у человека мужества, необходимого на всех этапах его деятельности: и при принятии решения, и в процессе его реализации, и, особенно в случае неудачи.

Таким образом, свобода связана не только с необходимостью и ответственностью, но и с умением человека сделать правильный выбор, с его мужеством и с рядом других факторов.

Литература:

1. Чехов А. П. Полное собрание сочинений и писем в 30-ти томах. Сочинения. Том 10. М., "Наука", 1986.
2. Сартр Ж.-П. Экзистенциализм – это гуманизм / Ж.-П. Сартр // Сумерки богов / перевод, сост., общ. ред. А. А. Яковлева. – М.: Политиздат, 1989. 344 с.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

3. Философия ответственности / Под ред. Е. Н. Лисанюк, В. Ю. Перова. СПб.: Наука, 2014. 255 с.
4. Франкл В. Человек в поисках смысла: пер. с англ. и нем. М.: Прогресс, 1990. 368 с.

Берендаков Я. В., студент магістерської програми
Науковий керівник: проф. Лісенко О. В.
*Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна*

**ДІАЛЕКТИКА ВЗАЄМВІДНОСИН БІЗНЕСУ І ВЛАДИ В СУЧАСНОМУ
УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ**

Необхідність звертання вчених-представників соціогуманітарних наук до проблем, пов'язаних з владою, бізнесом та культурою викликана тими суспільними перетвореннями, які відбуваються в усіх сферах життя українського соціуму. Незважаючи на існування цілої низки праць, присвячених дослідженню природи та ролі влади та бізнесу в сучасних суспільних змінах, його взаємозв'язків з різними сферами життя суспільства, недостатньо праць, в тому числі і філософських, в яких би розкривалися питання особливостей взаємодії влади та бізнесу в сучасному українському суспільстві.

З метою більш глибокого розуміння фундаментальних змін, що мають місце в політичному, економічному та соціальному просторі українського соціуму в умовах ХХІ століття, а також для вирішення глибинних завдань, пов'язаних з успішною модернізацією усіх сфер життя, необхідні дослідження взаємовпливу економічних і політичних структур на динаміку суспільних трансформацій.

В сучасній науковій літературі дискутується питання щодо найбільш оптимальних типів взаємовідносин між владними структурами і бізнесом. Формування взаємовідносин між державними структурами і бізнес-акторами, гармонізація певних цілей бізнесу і владних структур, та визнання місця і ролі бізнесу в розвитку сучасного суспільства детерміновано основними функціями, які відіграє бізнес в соціально-економічних трансформаціях соціуму.

На нашу думку, основними функціями бізнесу в трансформаційному суспільстві слід назвати наступні: соціально-економічна, інноваційна, лідерська, ціннісно-нормативна та політична. Соціально-економічна функція бізнесу полягає в забезпеченні кожного суспільства неперервним виробництвом матеріальних та духовних благ, сталого розвитку економічного життя суспільства на макро- та мікро- рівнях. Інноваційна функція бізнесу визначається розвитком нових розробок продуктивних технологій світової наукової, технологічної та соціогуманітарної думки. Соціальна функція бізнесу відображається в забезпеченні повноцінної інтеграції суспільства за допомогою взаємодії політичних державних структур і бізнесу. Також бізнесом в суспільстві виконується й лідерська функція, тому що природа діяльності, мотивація та форми реалізації підприємницької активності певним чином впливають на стан суспільної думки, суспільних настроїв, якість та рівень життєдіяльності людей. Ціннісно-нормативна функція бізнесу в суспільстві відображається в формуванні нових цінностей, формальних та неформальних норм поведінки, які регулюють відносини суб'єктів соціально-економічного життя суспільства.

Але надважливою, на наш погляд, функцією бізнесу є політична. В розвитку сучасного суспільства завжди відбувається боротьба певних цілей, цінностей, інтересів між представниками влади і бізнесу. Тому представниками бізнесу – великими та малими підприємцями, топ-менеджерами, середнім і дрібним бізнесом відбувається вплив на

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

розробку та прийняття політичних рішень. Крім того, слід зазначити, що бізнес відіграє велику роль у формуванні та розвитку громадянського суспільства.

У сучасному суспільстві можна виокремити два типи взаємовідносин між бізнесом і владою. Перший пов'язаний з тим, що бізнес функціонує за «олігархічними» правилами, та тому не є конкурентоздатним на відкритому ринку, бо вважає, що має конкурентні переваги в розбудові «корисних зв'язків» з владою. Такий бізнес підтримує збільшення ролі та функцій державних структур в економічних процесах, але не має довіри у відносинах з владними структурами як з державними інституціями. Довіра бізнес-акторів у такому випадку отримує форму довіри до окремих представників державної влади, яка їх підтримує.

Другий тип відносин між бізнесом та владою відображається в тому, що такі бізнес-актори підтримують зміни та формалізацію правил поведінки, які є основою партнерських взаємовідносин між владними структурами та бізнесом. Наразі динаміку процесу взаємовідносин влади і бізнесу стало визначати, насамперед, суспільство, яке вимагає, аби бізнес змінився й перестав бути частиною державних проблем, а перетворився у невід'ємний елемент їхнього вирішення. Таким чином, український бізнес повинен поступово переходити до нової моделі самоорганізації у взаєминах із владою, забезпечуючи порядок з державою, в першу чергу, соціальну опору населення.

Сьогодні повстає питання: коли ж станеться апогей політичної та соціально-економічної кризи? Точної дати чи року ніхто не знає, але зважаючи на те, що побудована в радянські часи транспортна інфраструктура, енергетичні об'єкти та промисловість доживають свої останні роки або останнє десятиліття, можна прогнозувати черговий соціальний вибух на тлі того, що за 20 років незалежності в державі так і не вибудована чітка ідеологія та ціннісно-нормативна система, та державна система, частиною якою повинні стати всі громадяни, а не тільки влада. Без всього вищенаведеного не може існувати успішної колаборації між бізнесом та владою, а самі по собі бізнес-структури не зможуть розвиватись, стаючи лідерами на світовій арені.

Бондарь К. В. студентка
факультету початкового навчання
Університет Ушинського
м. Одеса, Україна

ЦІННОСТІ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ

Аксіологія (теорія цінностей) – філософське вчення про природу цінностей, їх місце в реальності та структурі ціннісного світу, зв'язки цінностей між собою, з соціальними і культурними факторами, структурою особистості. В філософії вчення про цінності зайняло самостійне місце і виділилось в окремий філософський розділ у другій половині XIX століття, а в науковий обіг зарубіжної філософії було введено на початку XX сторіччя французьким філософом П.Лапі та німецьким філософом Н.Гартманом, однак коріння своє аксіологічна проблематика “пускає” ще у сиву давнину, витоки теорії цінностей сягають філософських концепцій досократівського періоду. Так, ще один з представників філософської думки Стародавнього Китаю Мо-Цзи визначав найвищою цінністю справедливість, адже саме вона приносить людям користь [1].

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Платон зробив і одну з перших класифікацій цінності (блага) як категорії, розподіливши її на “добре”, “прекрасне”, “істинне”. Арістотель здійснив свою класифікацію, оперуючи такими поняттями, як “поцінюване” та “цінне”. Він вважав, що блага бувають різними, - “цініми” (добродієність, душа, розум), “хвалими” (добродієності, дії яких викликають похвалу), “можливі” (сила, краса, багатство, влада) [2].

Вищі цінності - це ємні емоційно-образні узагальнення провідних соціокультурних орієнтацій, що визначають всі сфери життя людини. Це цінності суспільного ладу, спілкування, діяльності, самозбереження, цінності особистих якостей, а також загальнолюдські цінності. Цінності визначають зміст існування індивіда, з чого випливає вся його мотивація. Вищі цінності сприяють втягненню людини у вищі інстанції, наповнюючи зміст її життя. Потреби в змісті, сенсі життя людини в інтегральному розумінні світу, універсальному з'ясувальному принципі. Без такого внутрішнього ідейного сенсу людина не відчуває своєї цінності, не спроможна керувати творінням самої себе.[3]

Ціннісні орієнтації – це певна сукупність ієрархічно пов'язаних між собою цінностей, яка ставить людині спрямованість його життєдіяльності.

Джерелом формування ціннісних орієнтацій виступає сенсожиттєва активність особистості, що визначає рівень домагань особистості та її орієнтацію у процесі діяльності на досягнення конкретних цілей.

Цінності, їхній характер, особливості, як і система цінностей у суспільстві в цілому, є своєрідними орієнтирами у формуванні світогляду, духовного світу людини, а прагнення до володіння ними – важлива умова придбання людиною необхідного життєвого досвіду і його соціалізації.

Серед численних класифікацій цінностей поширеною є розмежування цінностей на дві групи: 1) колективістські – вони об'єднують цінності, які відповідають способу життя в колективі; 2) індивідуалістські – включають цінності, які характеризують інтереси конкретного індивіда [4].

У психологічному аспекті існують класифікаційні моделі, у яких цінності структуруються за предметом або змістом об'єктів, на які вони спрямовані (соціально-політичні, моральні, економічні і інші); за суб'єктом ставлення (суспільні, цінності соціальних груп, колективні, індивідуальні) [5].

Згідно з класифікацією цінності поділяють на:

- 1) абсолютні – доброта, любов, правда, справедливість, гідність, свобода, чесність;
- 2) національні – патріотизм, національна гідність, державотворчі прагнення, історична пам'ять, змагання до єдності;
- 3) громадянські – права і свободи, обов'язки, соціальна гармонія, повага закону;
- 4) сімейно-родинні – подружня вірність, турбота про дітей, стосунки у сім'ї, пам'ять предків;
- 5) особистісні – риси характеру, поведінка, стиль приватного життя.

Цінності складають основу життєдіяльності – це історично складені модули, способи зв'язку свідомості й буття людини і світу [6].

Серед всієї ієрархії цінностей можна виділити ті, котрі є загальнолюдськими, або глобальними, тобто притаманні максимальній кількості людей, наприклад, воля, праця, творчість, гуманізм, солідарність, людяність, сім'я, нація, народ, діти тощо. Ціннісні орієнтації формуються у процесі засвоєння людиною певного соціального досвіду і проявляються в його цілях, переконаннях, інтересах, тобто в процесі соціалізації [7].

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Література:

1. Мо-Цзы. Этические воззрения // Антология мировой философии: В 4-х т. – т.1. – Ч.1. – М.: Мысль, 1969. - С.204.
2. Кавалеров А.А. Цінність у соціокультурній трансформації. – Одеса: Астропринт, 2002. - 221 с
3. <http://kimo.univ.kiev.ua/Phil/50.htm> «Цінності як визначальна характеристика людського буття»
4. Носенко Э. Л. Трансформация ценностных ориентаций молодежи на современном этапе развития общества (Психологический аспект) / Э. Л. Носенко, Н. В. Фролова. – Днепропетровск : Изд-во «Навчальна книга» 1999. – 168 с.
5. Долинська Л. В. Психологія ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя : [навч. посіб.] / Л. В. Долинська, Н. П. Максимчук. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2008. – 124 с
6. Целякова О. М. Духовність і ціннісні орієнтації студентської молоді України в трансформаційному суспільстві [Електронний ресурс] / О. М. Целякова // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2009. – Вип. 38.
7. Головатий Н. Ф. Социология молодежи : Курс лекцій / Н. Ф. Головатий. – К. : МАУП, 1999. – 224 с.

Бондарчук А. О.

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

**ПРОБЛЕМИ ОДНОСТАТЕВИХ СІМЕЙ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ
СУСПІЛЬСТВІ**

Одним з найважливіших соціальних інститутів в структурі суспільства є сім'я. Саме в родині особистість проходить найбільш ефективно первинну соціалізацію, здобуває необхідні соціальні навички, освоює базові цінності і норми, отримує психологічну, економічну підтримку і захист [12, с.12].

За даними різних дослідників, в сучасному світі стійку гомосексуальну спрямованість мають в середньому 1-6% чоловіків і 1-4% жінок. Ці цифри - «нижня межа», тому що загальне число чоловіків і жінок, що мали гомосексуальний контакт хоча б раз в житті, доходить, на думку А. Кінзі, до 48% чоловіків і 19% жінок [10, с. 245].

Шлюб - історично обумовлена, санкціонуєма і регульована суспільством форма взаємин жінки і чоловіка, яка визначає їх права і обов'язки по відношенню один до одного і до дітей [2].

«Шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану». Виходячи з цього минулі і сучасні закони на всіх рівнях завжди були спрямовані саме на захист шлюбу між двома статями [4].

Відомий соціолог П. Сорокін на початку ХХ століття в своїй статті «Кризис современной семьи» писав, «в современной семье действительно...происходит какой-то перелом, грозящий смести ее основные черты» [3, с. 64].

Про це говорив і Ф. Енгельс, відзначаючи в своїй роботі «характерной чертой нового общественного устройства будет не исчезновение брака, а формирование его качественно нового типа, основанного на индивидуальной половой любви» [5, с. 85].

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Американська психіатрична асоціація дає таке визначення сексуальної орієнтації - це один з компонентів сексуальності, який визначається як більш-менш постійний емоційний, романтичний, сексуальний або еротичний потяг індивіда до осіб певної статі [6, с. 22].

Під впливом епідемії ВІЛ-інфекції зростає сексуальна тривожність, гомосексуали стрімко змінюють свої сексуальні практики, прагнучи зробити секс максимально безпечним і захищеним... Крім безлічі психологічних змін, в таких умовах швидко посилюється акцент на вірності, як однієї з основних цінностей у відносинах. Стабільні партнерські відносини, моногамія стають особливо цінними, бажаними, в той час як не так давно здавався привабливим «радикальний секс», починає піддаватися критиці [1, с. 302-304].

Місця знайомств безумовно, зустріти потенційного партнера в міському середовищі, з більш виділяються особняком ЛГБТ-спільнотою, набагато простіше... Проведене в 1994 р національне дослідження (США), дало зрозуміти, що обставини, при яких лесбійки і геї знаходять один одного, різняться [7, р. 110].

Багато оглядачів ЛГБТ відзначають, що важливу роль у спрощенні практики знайомств всередині спільноти став грати Інтернет. Надані їм широкі можливості для спілкування і пошуку інформації ... відносна анонімність забезпечують безпеку при нових знайомствах і дають користувачеві можливість самому вирішувати коли, як і наскільки розкривати інформацію про себе, а також яким чином репрезентувати свою сексуальність іншим.[9, р. 319-320].

Ігор Кон наводить як приклад, що «29% людей, які відповіли на анкету Gay.ru, познайомилися зі своїм другом або партнеркою саме таким шляхом». [1, с. 481]. Існують також приводи конфліктів, які властиві лише одностатевим парам і виникають через існування негативного ставлення суспільства до гомосексуальності причиною можуть стати суперечки між партнерами щодо ступеня, в якій слід розкривати сутність відносин між ними на публіці [13, р. 1054]

Розподіл Домашніх обов'язків в одностатевих сім'ях У будь-якому союзі - гетеро- або гомосексуальної - партнери котрі живуть разом, за замовчуванням або домовляючись, вони стверджують, що КОЖЕН чоловік повинен вносити свій внесок у добробут шлюбу... відомо, що геям більш властивий поділ обов'язків за умови закріплення за тим чи іншим партнером певного спектра обов'язків (тобто відбувається свого роду спеціалізація партнерів), в той час як лесбійки прагнуть розділяти все види діяльності між собою [11 р. 252].

Конфліктною сферою, актуальною більше для одностатевих пар також є недовіра. Причиною може слугувати той факт, що багато геїв і лесбійок, розлучаючись з попередніми партнерами, які не рвуть зв'язки один з одним, як це часто роблять гетеросексуали, а продовжують спілкуватися і навіть допомагати один одному, що цілком може викликати ревності у нинішнього партнера [11, р. 932].

А найбільш згадувані проблеми полягали в збереженні зв'язків з екс-партнером, фінансові труднощі і труднощі знайти іншого партнера [14, р.121].

Дослідження підтверджують, що для одностатевих пар формально укладений шлюб забезпечує емоційне здоров'я і задоволеність взаєминами, що дозволяє говорити про більш високу якість таких взаємин, більшому благополуччя [8, р. 965].

Література:

1. Кон И.С. Лики и маски однополой любви. Лунный свет на заре. / И.С Кон // – М.: Астрель: АСТ, 2003. – С. 300-306, , 481-482
2. Новейший философский словарь // Энциклопедии & словари. URL: http://enc-dic.com/new_philosophy/Brak-197/

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

3. Сорокин П.А. Кризис современной семьи. / П.А.Сорокин //Вестн. Моск. ун-та. Сер. 18. Социология и политология. 1997. №3. Статья перепечатана с сокращениями из «Ежемесячного журнала для всех» (1916. №2, 3).
4. Сімейний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст.135). Розділ II Шлюб. Права та обов'язки подружжя. Глава 3 Загальні положення Стаття 21. Поняття шлюбу, п.1
5. Энгельс Ф. Происхождение семьи, частной собственности и государства / Энгельс // М., 1970. – с.85.
6. Этическое освещение проблем ЛГБТ в СМИ. М., 2011. – С. 22.
7. Bryant & Demian. Relationship characteristics of American gay and lesbian couples: Findings from a national survey. / Bryant A.S., Demian// Journal of Marriage and Family. – 2010. – Vol. 72, Issue 3. – P. 480-497
8. Fingerhut & Maise. Gay and lesbian partnership: Evidence from Californi/ Journal of Gay & Lesbian Social Services. – 1994. – Vol. 1, Issue 2. – P. 101-117. Carpenter C., Gates G.J. a // Demography. – 2008. – Vol. 45, Issue 3. – P. 573-590. Fingerhut A.W., Maisel N.C.
9. Harper et al., 2009. P. 319-320 Journal of Homosexuality. – 2003. – Vol. 45, Issue 1. – P. 65-91. Harper G.W. et al. The role of the Internet in the sexual identity development of gay and bisexual male adolescents. The story of sexual identity: Narrative perspectives on the gay and lesbian life course
10. Kinsey A., Pomeroy W., Martin C., Gebhard P/. Sexual Behavior in the Human Female. Philadelphia// PA: W. B. Saunders,1953. 842 p.
11. Kurdek. Areas of conflict for gay, lesbian, and heterosexual couples: What couples argue about influences relationship satisfaction./Kurdek //L.A Journal of Marriage and Family , 1994. P. 932 . – 2004. – Vol. 66, Issue 4. – P. 880-900.
12. Maxine B. Z. Diversity in Families. 9th Edition / Baca Zinn Maxine, D. Stanley Eitzen, Barbara Wells. // Prentice Hall, 2010. – 576 p.
13. Patterson C.J. Adoption of minor children by lesbian and gay adults: a social science perspective Patterson C.J. Family relationships of lesbians and gay men // Journal of Marriage and Family. – 2000. – Vol. 62, Issue 4. – P. 1052-1069
14. Duke Journal of Gender Law & Policy. – 1995. – Vol. 2, Issue 1. – P. 191-206. Journal of Marriage and Family. – 2000. – Vol. 62, Issue 4. – P. 1052-1069. Peplau L.A., Beals K.P. The family lives of lesbians and gay men. Handbook of family communication / edited by Anita L. Vangelisti. – Mahvah, New Jersey: Lawrence

Беженар Є. І., студентка факультету початкової освіти
*Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна*

ПРОБЛЕМА ЖИТТЯ ТА СМЕРТІ В ФІЛОСОФІЇ

Життя і смерть – вічні теми духовної культури людини та людства, тому ця проблематика завжди актуальна, оскільки життя і смерть ніколи не зникають з буттєвих обр'їв людини. Про життя та смерть говорили пророки і засновники релігій, філософи і моралісти, діячі мистецтва і літератури, педагоги та медики. Навряд чи знайдеться хоча б одна доросла людина, яка б не замислювалася над сенсом свого існування, над смертю, яка очікує кожного з нас, над можливостями досягнення безсмертя. В усіх філософських системах присутня ця проблема, і як говорив ще Сократ: що "...філософія – це підготовка

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

людини до смерті". Тому без сумніву проблему смерті можна зарахувати до фундаментальних філософських проблем, які торкаються граничних основ буття.

Проблема історико-філософської рефлексії щодо феномену смерті висвітлена у працях західних дослідників: Ф. Арієса, Р. Генона, М. Еліаде, Дж. Кембелла, Х. Ортеги-і-Гассета, Ле Февра. Питання виявлення закономірностей динаміки розвитку смерті як символічного, соціокультурного феномену подано у працях західних дослідників: Ж. Бодріяра, С. Жижека, Л. Зоджа, Дені Де Ружмона, Ж. Рюс, Л. Стросса, О. Хакслі, Ф. Фрімантл та в роботах російських та вітчизняних науковців: С. Аверинцева, А. Белорусова, Б. Парамонова, А. Гусейнова, Ю. Давидова, В. Малахова. Праці патристів та неопатристів (А. Августина, І. Златоуста, Н. Васіліадіса, К. Уера, Хр. Яннараса), мислителів екзистенційного напрямку (М. Бубера, С. К'єркегора, Г. Марселя, Б. Паскаля, П. Тілліха, А. Швейцера, А. Шопенгауера, К. Ясперса) присвячені проблемі протиставлення царини належного і царини практичного ставлення людини до смерті.

Людина смертна. По-перше, у світі все, що має початок, має й кінець. По-друге, смерть будь-якої живої істоти біологічно неминуха, вона запрограмована на генетичному рівні. Смерть не є просто зовнішньою протилежністю життя, вона - момент самого життя.

Прагнення здолати страх смерті призводить до того, що вже античній філософії формуються дві основних концепції: віра в безсмертя душі – Сократ, Платон, Аристотель. У подальшому ця концепція у видозміненій формі увійшла до християнства. Друга концепція пов'язана із прийняттям смерті, зокрема, Епікур, стоїки, закликали до «мужності бути» і йти до кінця.

Людина не знає про час смерті, так само як і не знає про місце перебування своєї душі. За допомогою міфу людина намагалася зробити своє майбутнє передбачуваним, проте вплинути на нього не мала сили. У давньогрецькій міфології був бог Смерті – Танатос, який здійснював смертний вирок Долі та зустрічав душу покійного. Греки сприймали смерть як найбільш тривалий сон, не як цілковиту зупинку життя, а як зміну місця існування.

В епоху середніх віків Святе Письмо розглядало смерть як головну есхатологічну ідею. Доказом цьому служить основний образ християн – образ розп'ятого Бога – реліквія, сенс якої полягає у смерті. На цій підставі варто навести думку Арона Гуревича: «Зі смертю та воскресінням Христа починається новий етап історії потойбічного світу» [1, с. 265–266].

Німецький філософ І. Кант відвів неоднозначне місце проблемі смерті. Він стверджує, що смерть зупиняє всі сподівання, тому є великим злом. Людина, яка роздумує над смертю, ставить у такий спосіб перед собою питання про значимість життя [7, с. 160].

У вченні Л. Фойєрбаха ми віднаходимо думки про те, що смерть не є злом, а навпаки – смерть змушує людину «мудро використовувати життєвий капітал» [4, с. 50].

Проблема смерті є домінуючим началом у філософських вченнях А. Шопенгауера, Ф. Ніцше, С. К'єркегора. Так, К'єркегор стверджував, що смерть визначає екзистенціальних пошуків людини. Смерть є психологічною хворобою, смертельним гріхом відчаю, смерть витворює страх та абсурд [2, с. 361–470].

А на початку Нового часу славетний нідерландський філософ Б.Спіноза, виражаючи умонастрій своєї епохи, писав: "Людина вільна ні про що так мало не думає, як про смерть, і її мудрість полягає в роздумах не про смерть, а про життя".

Смерть в екзистенціалізмі пояснюється як «невеликовна хвороба життя». Вона в людини викликає відчай від усвідомлення конечності існування. Смерть є історичною подією, яка перевертає світ повсякденного буття. Світ перестає бути таким, яким ми його звикли бачити. Смерть вириває людину із контексту повсякденності. Коли людина усвідомлює свою смерть, у неї з'являється страх та постійна тривога. Людина постійно шукає сенс життя [5].

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Смерть, на думку К. Ламонта, урівнює та об'єднує людей: «... смерть нагадує нам про братство людей, яке існує не дивлячись на всі розбіжності та конфлікти, які зареєстровані в історії, а також у сучасних справах» [3, с. 267].

Деякі філософи стверджують, що смерть може бути дуже корисною, адже усвідомлення того, що життя є конечним, навчає людину цінувати свій життєвий час; людина спішить жити [6, с. 10; 14].

Ставлення до смерті змінювалося протягом століть, що стало своєрідним індикатором людської цивілізації. Сучасна людина все частіше приходиться до думки про необхідність зруйнувати "табу смерті", яке тривалий період панувало в культурі, відмовитись від примітивного оптимізму, коли кожен робить вигляд, що смерть не має до нього жодного відношення. Знання про смерть і роздуми про неї необхідні для життя. Істина смерті, як і істина життя, часто огорнені туманом. Можливо, тільки перед самою смертю цей туман розвіється і ми збагнемо дещо дуже просте, що вразить нас своєю простотою. Сама смерть змушує нас збагнути не себе саму, вона змушує нас зрозуміти життя. Тому якщо і буває одкровення смерті, то її джерелом виступає саме життя.

Отже, життя і смерть – це одвічні таємниці, до яких людина може тільки наближатися, адже як страшно і нецікаво було б жити людині у світі, останню таємницю якого їй вдалося б досягнути.

Література:

1. Гуревич А. Я. Категории средневековой культуры / А. Я. Гуревич. – М., 1972. – 318 с. – С. 265–266.
2. Кьеркегор С. Болезнь к смерти // Кьеркегор С. Страх и трепет. – М.: Изд-во полит. литературы, 1990. – С. 361–470.
3. Ламонт К. Иллюзия бессмертия / К. Ламонт. – М., 1984. – 288 с. – С. 267.
4. Мордовцева Т. В. Идея смерти в культурософской ретроспективе / Т. В. Мордовцева. – Таганрог : ТИУиЭ, 2001. – 60 с.
5. Сартр Ж.-П. Шляхи свободи. Трилогія. – Ч. 3 : Смерть у душі / Ж.-П. Сартр ; пер. із французької Леонід Кононович. – К. : Вид-во Жупанського, 2016. – 312 с.
6. Соґомонов Ю. В. О смысле жизни / Ю. В. Соґомонов. – Баку, 1964. – 315 с. – С. 10; 14.
7. Шенкао М. А. Смерть как социокультурный феномен / М. А. Шенкао. – К. : Ника-центр, 2003. – 320 с.

Буданова М.Ю., студентка факультету
початкового навчання
Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ТЕЧІЯ ХХ СТОЛІТТЯ

Феноменологія - філософське напрям, що прагне звільнити філософське свідомість від натуралістичних установок, досягти своєї області філософського знання - рефлексії свідомості про свої акти і про дані в них змісті, виявити початкові основи пізнання людського існування і культури [1].

Поняття "феноменологія" в історії філософії вживалося в різних змістах. У Канта воно служило для позначення предметів людського досвіду. У Гегеля воно розумілося як вчення про становлення науково-філософського знання - "Феноменологія духу", що, на думку Маркса, була джерелом і таємницею гегелівської спекулятивної філософії. У роботах

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

німецького філософа Франца Brentano феноменологія розумілася як описова психологія, що вичленовує й описує структуру психічних явищ. Йому належить відкриття інтенціональності свідомості, співвідносності предмета й акт переживань, твердження про самоочевидність внутрішніх переживань [2, с.1].

Феноменологія – філософська течія ХХ століття, яка зводить усе існуюче до феноменів і описує їх за допомогою інтуїції. Розглянемо розвиток феноменологічної філософії в працях учнів і послідовників. Поперше Едмунд Гуссерль – засновник феноменологічної школи у філософії, яка помітно вплинула на гуманітарні та суспільні науки. Феномен розглядається поза контекстом на основі її іманентної сутності. Ця сутність обґрунтована Е. Гуссерлем. Вона є близькою до екзистенціалізму, охоплювала літературознавство, етику (Шелер), естетику (Інгвурден), психологію, соціологію, юриспруденцію. Метод ейдологічної редукції (Е. Гуссерль) світу використовувався як ключ освоєння істотного світу, не розмежованого на явище та сутність, тому об'єкт і суб'єкт пізнання сприймалися водночас. Едмунд розглядував трансцендентне ми як втілення іншого, як суб'єктивність цього світу («Картезіанські роздуми», 1960), вбачав у ньому уніфікаційне джерело, що підпорядковує індивіда колективним домаганням. Тому інший постає не як інший, а як подібний фрагмент світової свідомості. Основні ідеї Едмунда Гуссерля такі :

- свідомість людини є інтенційною;
- пізнання предметів від абсолютної суб'єктивності до абсолютної об'єктивності;
- знання про ці предмети досягається завдяки потрібній редукції (феноменологічній, ейдетичній, трансцендентній).

Відомо, що на початку свого філософствування Е. Гуссерль мав на меті побудувати феноменологію як вчення про сутність пізнання, мислення, наукових істин тощо. Для цього він старанно розмежував, відділив, навіть різко протиставив ідеальне і реальне, сутності та існування, істини і факти, логічне і психологічне та ін. Однак згодом відомим відступом від цих прийнятих у ранньому гуссерліанстві задумів побудови «чистого науковчення» був той факт, що центральною проблемою і предметом феноменологічного аналізу вже в «Логічних дослідженнях» і особливо в наступних роботах виявилось саме дослідження свідомості. При цьому в другому томі «Логічних досліджень», ще дотримуючись загальної логіцистської орієнтації першого тому, Е. Гуссерль вивчає, головним чином, такий аспект свідомості, як «процес переживання істини». Надалі можна простежити ще більше розширення тематики дослідження самої свідомості шляхом включення в її аналіз не тільки процеси «переживання істини», але різні типи життєдіяльності свідомості — сприйняття, переживання, спогади, уявлення та фантазію тощо [3, с. 228, 230].

Послідовником Е. Гуссерля став його учень – філософ, теоретик літератури Роман Інгарден. Феноменологія зосереджувалася на феноменах життєвого світу. Для Романа Інгардена головною метою феноменології було донести існування реального, а не ідеального світу. Із безлічі явищ життєвого світу він вибрав, а також зосередив увагу на інтенційних мистецьких творах [4. с. 529].

Найпослідовніше деякі специфічні засади феноменології розкриває німецький теоретик Макс Шелер (1874-1928). Він вважає, що «феноменологія — це не назва якоїсь нової науки й не інше найменування філософії, а назва такої настанови духовного споглядання, за якої можна побачити або схопити у переживанні щось таке, що залишається прихованим поза нею: а саме «факти» особливого виду» [5].

Ще один з учнів Мартін Хайдеггер не приймає феноменологію Гуссерля в її трансцендентальній і ідеалістичній формі. Він розвиває своє власне розуміння феноменології виходячи з вчення про буття [6].

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Феноменологічний напрямок вплинув на всю філософію ХХ століття. Герменевтика і прагматизм, і навіть неопозитивізм, і аналітична філософія мають точки дотику з феноменологією.

Література:

1. «Феноменологія» [Електроний ресурс]. Режим доступу: <https://stud.com.ua/17804/filosofiya/fenomenologiya>
2. Навчальні матеріали онлайн [Електроний ресурс]. Режим доступу: <https://pidru4niki.com/1018040649009/filosofiya/fenomenologiya>
3. Современная буржуазная философия / под ред. А. С. Богомолова, Ю. К. Мельвиля, И. С. Нарского. М. : Высш. школа, 1978. 582 с.
4. Ковалів. Ю.І. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. Т. 2. К.: ВЦ «Академія», 2007. 624с.
5. Гуссерль Э. Идеи к чистой феноменологии и феноменологической философии. М., 1994.
6. Алиева Ч.Э. Феноменология: Э.Гуссерль и М.Хайдеггер // Серия “Symposium”, Современная философия как феномен культуры: исследовательские традиции и новации. , Выпуск 7 / Материалы научной конференции Санкт-Петербург : Санкт-Петербургское философское общество, 2001.

Буряк Н. Г.

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

**ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПСИХОЛОГА У ПРОЦЕСІ
НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

У контексті визначення особливостей становлення особистості психолога у вищій школі доцільно звернутися до досліджень вітчизняних вчених, які встановили, що навчання у вищій школі ймовірно співпадає з періодом ранньої та пізньої юності. Так, парадигма саме сучасної системи освіти, яка є наступницею освітніх процесів історичного розвитку в радянському просторі припускала і доводила, що саме в юнацький період становлення особистості в онтогенезі, припадає навчання і засвоєння професійних знань та вироблення професійних вмінь та навичок у вищій школі. Особливістю останніх освітніх процесів є активне втілення в Болонський процес, який дещо змінив уявлення про співпадання вікового цензу у становленні особистості фахівця, водночас, вимоги до особистості майбутнього спеціаліста сконцентровані на встановленні рівнів розвитку самосвідомості, розгортання якої припадає на юнацький період розвитку та становлення, у відповідності до вікових новоутворень.

Звідси, важливою особливістю психічного розвитку особистості в юнацькому віці є становлення самосвідомості, яке відбувається як відкриття власного неповторного внутрішнього світу, індивідуальності власної особистості, усвідомлення незворотності часу, формування цілісного уявлення про себе. Даний вияв самосвідомості полягає у тому, що юнак починає сприймати власні переживання та емоції не як відображення зовнішніх подій, а як стан власного «внутрішнього Я», усвідомлює власну неповторність [4].

Загалом, відкриття власного внутрішнього світу є позитивним етапом розвитку особистості, водночас, воно досить часто супроводжується почуттям тривоги та внутрішньої спустошеності. Це обумовлюється тим, що юнацьке «Я» не є цілісним [1]. Саме тому і

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

посилюється потреба у спілкуванні, яке у даному віковому періоді стає більш вибіркоvim, інтимним, набуває характеру рушійної сили до самоствердження та самовираження юнаків.

Доцільно вказати, що на відміну від підлітка юнаку притаманні «оновлені» мотиви спілкування. І.С.Кон визначав, що у цей період провідне місце займає міжособистісне спілкування з протилежною статтю, а також із дорослими у разі виникнення складних життєвих ситуацій. Внутрішньо групове спілкування з однолітками, відповідно, стає менш значимим і порушується [3; 4].

З іншого боку, юнацький вік відомий нам як період пошуку близьких дружніх стосунків, які б засновувалися на основі глибокої емоційної прихильності та спільних інтересах. За визначенням І.С.Кон, це явище називається потребою іншого «Я», що можливо і є найважливішою потребою юності.

Під впливом світоглядних почуттів юнак поступово починає усвідомлювати та оцінювати не лише особливості власного тіла, а й своєї духовні, морально-психологічні, інтелектуальні та вольові якості. Важливу роль у такому самоусвідомленні відіграє особистісна рефлексія [7]. Це обумовлюється постійним прагненням юнака до усамітнення, так як він постійно починає заглиблюватися у світ власних вчинків, почуттів, переживань та співвідносити їх з навколишньою дійсністю.

Юнацьке самоусвідомлення здійснюється через самоспостереження, самоспоглядання та самоаналіз. Результатом такого самодослідження є відходження від дійсності, роздуми про власне «Я». Нерідко таке самозаглиблення відбувається не тільки у думках юнака, а й відображається на папері. Тобто реальне виявлення особистісної рефлексії відбувається у формі ведення юнацького щоденника [2].

Вибір співбесідника обумовлюється необхідністю задоволення багатьох важливих соціально-психологічних потреб особистості до яких належать:

- потреба у можливості повеселитися з ровесниками власної або протилежної статі;
- потреба у прагненні соціалізації (пізнати представника протилежної статі, набути відповідних навичок міжособистісного спілкування);
- потреба у прагненні підвищення власного статусу групі одноліток;
- потреба у можливості встановити стосунки з представником протилежної статі для вибору дружини та чоловіка;
- потреба у набутті сексуального досвіду або отримання сексуального задоволення;
- потреба у прагненні мати друга протилежної статі з яким можна спілкуватися та мати спільні інтереси;
- потреба у встановленні тісних, глибоко особистісних стосунків з людиною протилежної статі з метою самовираження [8].

Однак, особливо важливим у юнацькому віці є спілкування з дорослими. Не дивлячись на те, що провідну роль відіграє спілкування з однолітками, юнак намагається знайти наставника серед дорослих. Саме такий співбесідник допоможе юнакові й у визначенні подальшого професійного розвитку, а у розв'язанні проблем міжособистісного спілкування з людиною протилежної статі. У контексті професійного розвитку, яке відбувається у навчально-професійному процесі у межах вищої школи, доцільно виділити таке положення, яке висвітлює якісні зміни у формуванні самосвідомості майбутнього психолога як самовизначення (на рівні особистісної організації, та у професійному аспекті).

Головна причина у професійному самовизначенні полягає в осмисленні юнаком власних пізнавальних інтересів, які визначаються спрямованістю професійної направленості та вибором професії. Саме інтереси, сформовані у даному віці складають основу для гармонійного формування професійної спрямованості особистості та адекватного професійного вибору [4]. Особливо важливо, щоб на роль такого наставника було обрано

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

близьку людину, наприклад, один з батьків чи старші брат чи сестра. У такому випадку дорослий завжди зможе допомогти юнакові у розв'язанні проблем міжособистісного спілкування у родині, своєчасно помітить негативні зміни у поведінці та характері юнака. Водночас, у випадку негативних стосунків юнака з родиною на місце такого наставника може бути обрана будь-яка інша доросла людина, що обіймає значущий статус для юнака.

Спілкування юнака з дорослими є також особливо важливим для формування почуття дорослості, але не загальної, а саме чоловічої та жіночої дорослості. У процесі формування цього почуття особистість юнака постійно стикається з потребою бути незалежною та, водночас, взаємозалежною з батьками [5].

Головна причина виникнення такої потреби полягає у тому, що всі соціальні взаємини за власною природою завжди є взаємозалежними і саме співпраця батьків та дітей протягом усього розвитку, а особливо у юнацькому віці виховує дану якість. Адже лише з плином часу юнаки вчаться поєднувати обов'язки перед іншими, що покладені в основі взаємовідносин, з почуттям власного «Я», що складає незалежність.

Так, за К.Гілліганом взаємозалежність передбачає довготривалі зобов'язання та взаємну відданість, що вказують на визначальну рису людської сутності. Г.Крайг вказує, що незалежність має враховувати у собі продовження впливу батьків на дітей не лише в юнацькому віці, а у подальшому житті. С.Холл визначає автономію через саморегуляцію [5].

Незалежність передбачає сформованість вміння конструювати власні судження та регулювати власну поведінку. У процесі розвитку юнакам доводиться переоцінювати ті правила, цінності та норми, що були засвоєні у домашньому вихованні та у навчанні у школі. Інколи у цей період вони зіштовхуються з труднощами, різким опором з боку батьків, що провокує виникнення конфліктів між дорослими та юнаками. Однак, С.Холл вказує, що дуже часто батьки приймають участь у даному процесі разом з дітьми, тим самим допомагаючи сформувати належність мислення та саморегуляції поведінки, зменшуючи при цьому зону конфлікту [5; 6].

Юнацький вік є періодом інтенсивного становлення особистості, а отже досягнення відносної рівноваги та стабільності вищих психічних функцій припадає саме на даний етап. Під час переходу від підліткового до юнацького самопізнання молодої людини, яка планує впроваджувати у майбутньому професійну діяльність психолога-практика, втрачається емоційна напруженість та встановлюється більш стабільний емоційний фон [2].

Таким чином, специфіка становлення особистості майбутнього психолога-практика вимагає врахування у процесі оволодіння засадами майбутньої професійної діяльності загальну спрямованість юнаків на майбутнє, яка створює сприятливу психологічну основу для подальшої більшої відкритості до різноманітних переживань. Естетичні почуття та переживання, які пов'язані з виникненням нових видів діяльності, почуттям закоханості, радості від творчості, більш широкий інтерес до світу почуттів іншої людини, особливо однолітків – все це і обумовлює більшу емоційну сенситивність молодих людей, що притаманна даному віку.

Література:

1. Ананьев Б.Г. Избранные психологические труды. В 2-х томах. – Т.І. – М., 1980. – 230 с.
2. Булах І.С., Долинська Л.В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів. Навчально-методичний посібник. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2002. – 114 с.
3. Ломов Б.Ф. Проблема общения в психологии. – М., 1981. – 212 с.
4. Кон И.С. Психология ранней юности. – М.: Просвещение, 1989. – 255 с.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

5. Крэйг Г. Психология развития.- СПб.: Из-во Питер, 2000. – 992 с.
6. Майерс Д. Психология/Пер. с англ. – Мн.: ООО Попурри, 2001. – 848 с.
7. Пов'якель Н.І. Професіогенез саморегуляції мислення практичного психолога. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. – 294с.
8. Психология человека от рождения до смерти / Под.ред А.А.Реана. – СПб.,: прайм-ЕВРОЗНАК, 2006. – 651 с.

Василенко К. В., студентка філологічного факультету
*Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна*

МОЛОДЬ ТА «МІФ ПРО КРАСУ»: ЗАРУЧНИКИ ЧИ ПАРТНЕРИ

Людське тіло – глобальна тема, яка може як відкрити таємниці минулого, так і дати відповіді на актуальні питання. В стародавній філософії його функція визначалися як тимчасовий посуд, який не представляє таку важливість, як його наповнення. Згодом, його вважали храмом для душі і приділяли велику увагу фізичному здоров'ю на рівні з ментальним. За залишками кісток, вчені роблять важливі висновки для історії розвитку цілих цивілізацій, майже всі галузі науки зводяться до розкриття таємниць людського тіла, його використовують навіть як інструмент заробітку цілі індустрії (йдеться про косметологію, пластичну хірургію тощо). Тому можна зробити висновок, що наше тіло належить всім, але не нам особисто. Ситуація загострилася з появою стереотипів, які нам диктує суспільство через рекламу та ЗМІ. Як врода впливає на соціальне життя? Як створюються «ідеали» краси? Чи під однаковим впливом нав'язаних стереотипів знаходяться представники чоловічої та жіночої статі? Чи дійсно не можна бути і гарним і розумним одночасно? Відповіді на ці питання допоможуть наблизитися до розуміння змін ставлення до власного тіла, а отже і до розвитку людської свідомості, соціального та приватного життя особистості.

Зараз наше суспільство переживає, на нашу думку, важливий етап у формуванні майбутньої держави. Мотиви толерантності та бажання до руйнування стереотипів зустрічаються на кожному кроці. Майже кожен став заявляти про важливість прийняття себе і свого тіла, та спонукати до цього всіх навкруги, використовуючи платформи Instagram, Telegram, Tick Tock та Facebook. Але з поширенням таких публікацій, виникло питання про їх правдивість. Чи є історія чергового блогера про те, що він повністю позбавився комплексів щодо зовнішнього вигляду достовірною, чи це лише спосіб бути «в тренді». Оскільки прихід у слов'янське суспільство такої тенеценції відбулася нещодавно, порівняно із Заходом, можна припустити, що за такий короткий час вона не змогла до кінця увійти в звичне життя. Хоча звідусіль ми чуємо «вага не показник привабливості» або «макіяж та одяг не роблять тебе яскравішою», все ж на дійсності спостерігаємо зовсім протилежне: відмова від побачень/спілкування з людьми із зайвою вагою та урізання свого сну та бюджету для проведення косметичних процедур.

Маніфестом всіх жінок та дівчат стала книга Наомі Вульф «Міф про красу», яка вийшла у 1990 році та була перевидана у 2002. В ній авторка прагне розібратися у причині та історії виникнення цієї проблеми. Розглянувши це питання з погляду сексуальної привабливості, еволюції та історії, вона доходить висновку, що так звана «природність» потягу до прекрасного, якою виправдовують міф, - фальшива. «Краса-валютна система, як золотий стандарт, вона складається з емоційної відчуженості, політики та економіки» - пише

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Наомі[1, с.27]. Завдання цього міфу, на думку авторки, відібрати у жінки час та енергію, яку б вона могла направити в інше русло, більш продуктивне.

Стаття української дослідниці та доктора економічних наук Любові Жарової показує принцип роботи «міфу про красу» в контексті прибутку та витрат. За допомогою реклами індустрія краси переконує, що природної краси жінки недостатньо: колір волосся – тьмяний, шкіра – занадто темна/світла, руки без манікюру – непривабливі, вії – недостатньо довгі. Було зроблено акцент на «спеціальності» жіночих засобів. Яскравий приклад – порівняння косметичних засобів для чоловіків з жіночими. Для цього вона використала коментар із соціальної мережі однієї із невдоволених жінок. Причиною розчарування був гель для душу. В той час, як чоловічий може бути і шампунем, і милом для рук, і для обличчя, і для тіла, написи на етикетках жіночих атрибутів краси лякають і самих жінок. Таким чином у статті наглядно показано, як на жіночому тілі заробляють мільйони.

Частий перегляд телебачення дітьми також як наслідок впливає на рівень закріплення традиційних гендерних ролей. Іншими словами, діти, які часто дивляться телебачення, більш схильні вірити, що чоловікові більше підходить бути лікарем, а жінці — медсестрою.[5]

Д.Кілборн та Д.Левін виявили наступні особливості впливу ЗМІ на гендерну соціалізацію та статеве виховання дітей та підлітків[6] :

Соціологічні дослідження підлітків виявили взаємозв'язок між переглядом великої кількості телепередач та негативним ставленням до дійсності та раннім переходом до статевого життя. За допомогою великої кількості сексуальних образів мас-медіа «підбурюють» дівчат бути сексуальними та привабливими. Їм пропонується лише сценарій експлуатації чоловічого сексуального бажання.

Агресивна медіасфера, нав'язуючи власні стандарти зовнішності, впливає на самовідчуття підлітків, їхню сексуальність та стосунки з партнерами. ЗМІ підштовхують хлопчиків до того, щоб вони оцінювали дівчаток лише за зовнішністю та чекали від них сексуальної покорі.

Тому, можна зробити висновок, що засоби масової інформації та інформаційно-комунікаційні технології відіграють важливу роль в житті молоді і виступають у якості одних з основних чинників, які сформували нинішнє покоління молодих людей. Багато дітей вважаються цифровими аборигенами: вони зростають у середовищі, де ІТ-технології є частиною повсякденного життя і вони навчаються використовувати цифрові пристрої перш, ніж вони починають ходити або говорити. В результаті чого виявилось, що навіть їх структура мозку відрізняється від структури мозку представників попередніх поколінь! Проте існування такого цифрового розриву між молоддю та поколінням їх батьків було поставлене під сумнів. На нашу думку, цифровий розрив не залежить від віку, а від доступу та можливостей.

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій відкриває величезні можливості, але в той самий час становить загрозу для дітей та молоді. Наприклад, вони можуть бути байдужими до розкриття власних персональних даних, які можуть бути використані для небажаної реклами та надання приміщення для інтернет-«хижаків». Сучасні інформаційні технології, як і будь-які інші технології, можуть бути використані для образливих цілей, на зразок сексуальних домагань, сексуальних залякувань, гомофобних нападів та інших форм гендерного насильства, спричинених словесними нападами або зловживанням фото або відео. Самі молоді люди іноді використовують неконтрольований інтерактивний простір для відправки жорстоких повідомлень і принизливих фотографій своїх однолітків.

У перші роки свого життя дитина виконує таку величезну роботу із засвоєння світу. І саме в цей процес первинної орієнтації нині втручаються сучасні інфант-медіа. Розвиток уваги до телевізора починається вже від народження дитини Відірвані від дії бажання здатні

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

підірвати майбутню мотивацію, пригнітити природну активність дитини. Якщо така практика застосовується під час виховання, то це може відобразитися на подальшому житті дитини. Неконтрольований перегляд усього підряд формує в дитини уявлення про власну поведінку та її реалізацію в подальшому житті. Тим не менш маніпуляції реклами можуть накласти відбиток на сприйняття себе серед інших людей та самооцінку.

Використовуючи людську залежність від соціальних мереж та телебачення, маркетингологи вже давно почали нав'язувати нам свою продукцію, та разом із тим і невпевненість в собі та власному зовнішньому вигляді.

Попит породжує пропозицію. Тому виробники дуже чутливі до наших потреб. Вони безумовно пробують на них впливати, формувати та розвивати, але не можуть ігнорувати. З одного боку, це призводить до того, що асортимент продукції у часі змінюється від максимальної універсальності до надзвичайної спеціалізації (від «мила для прання і всього тіла» до мила для лица/рук/волосся...) в залежності від того, якою продукцією ринок вже наситився. З іншого боку, виробники змушені пристосовуватися під світоглядні зміни споживачів – нас все частіше обурює об'єктивізація, ми прагнемо екологічності, щоб воно не значило, та здоров'я.

Індустрія краси стійка до економічних криз (навіть криза 2008–2009 років зачепила галузь лише дотично). Хоча споживачі відзначають зростання цін, вони не припиняють витрачати гроші й «економити на собі», тим більше стереотипи і вимоги до зовнішнього вигляду, що їх транслиє суспільство, не коригуються залежно від рівня достатку чи економічної ситуації. Експерти пов'язують це з так званим «ефектом губної помади».

За даними Euromonitor у країнах Західної Європи на косметику і парфумерію витрачають мінімум 120–150 євро на рік, у Польщі — 90 євро, в Україні — не більше за 30–35 євро. Кілька останніх років поспіль на нашому косметичному ринку зростають обсяги продажів парфумерно-косметичної продукції в кількісному і грошовому вираженні, наприклад, з 30 млрд грн 2015 року до 36 млрд грн 2016 року. Тільки у Києві, за приблизними підрахунками, більше як 270 салонів краси, загалом у країні нараховується понад 1300 салонів краси, 500 SPA-салонів і соляріїв, 700 перукарень і студій татуажу.

Результати відповідей респондентів показують, що більшість опитуваних – студентки 19 років. Вони знайомі з поняттям «гендерний стереотип» і вважають, що в цьому є необхідність, хоча свій рівень обізнаності оцінюють не найвище. Однозначної відповіді щодо піддавання впливу реклами немає, але найбільш обраною є категорія «жінки». Не всі опитувані задоволені своїм зовнішнім виглядом на максимум, переважає середня оцінка. Однакові доглядові засоби і для чоловіків, і для жінок не підходять, за думкою респондентів. На запитання «для кого люди турбуються про зовнішній вигляд» найчастішою відповіддю є «для себе», це ж підтверджується питанням «чи продовжували Ви догляд за собою на безлюдному острові», на нього переважна більшість відповіли стверджувально. Можемо зробити висновок, що догляд за собою – першочергово вираження любові до себе та свого тіла, а не для оточуючих. Проте це суперечить питанням «скільки часу Ви витрачаєте підготовку до важливих зустрічей» та «скільки часу Ви витрачаєте на неважливі зустрічі». Для підтвердження попереднього висновку, відповіді на обидва питання мали б збігатися, але, як бачимо, значимі зустрічі забирають більше часу на підготовку.

Отже, можемо підтвердити вплив медіа на становлення самооцінки особистості, її думок та оцінки зовнішнього вигляду. Проведене опитування дає змогу простежити не стовідсоткову залежність, але все ж таки значну. Маємо надію, що подібне опитування через кілька років покаже втішні результати.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Література:

1. Гендерні аспекти моди: конструювання ідентичності за допомогою одягу. –тамара Марценюк <https://genderindetail.org.ua/library/suspilstvo/genderni-aspekti-modi-konstruyuvannya-identichnosti-za-dopomogoyu-odyagu-1341079.html>
2. Економіка краси та її мільярди. Любов жарова [Електронний ресурс] режим доступу - <https://genderindetail.org.ua/season-topic/tema-sezonu/ekonomika-kradi-ta-ii-milyardi-134156.html>
3. Ерік Пфаннер, «ТВ досі тримає підлітків», The New York Times, 13 грудня 2009,
4. Конкурси краси: іще одна версія. Альона Барановська [Електронний ресурс] режим доступу - <https://genderindetail.org.ua/community/comments/konkursi-kradi-ishe-odna-versiya.html>
5. Ліна Квітка Макіяж від примусу до самовираження [Електронний ресурс] режим доступу - <https://genderindetail.org.ua/season-topic/tema-sezonu/makiyazh-vid-primusu-do-samovirzhennya-ch-1-istorichniy-exkurs-134248-1.html>
6. Ослон А. Уолтер Ліппман про стереотипи: виписки з книги "Громадська думка" // Соціальна реальність, 2006, №4, С. 125 – 141.
7. Наомі Вульф: Міф про красу. Стереотипи проти жінок. Паблішер 2018. 576 с.
8. Щекотуров, А.В. (2011). СОЦИАЛИЗАЦИЯ ПОДРОСТКОВ В ЭПОХУ СРЕДСТВ МАССОВОЙ КОММУНИКАЦИИ. Социология и социальная работа Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. Серия Социальные науки, 2011, № 1 (21). с. 100.
9. Dominik, J.R. (2011). Social Effects of Mass Communication. McGraw-Hill Higher Education. с. 469.

Виходцевська Ю. О.

Смотрич А. Ж.

*Фаховий коледж промислової автоматики
та інформаційних технологій
Одеської національної академії
харчових технологій
м. Одеса, Україна*

**ТРАНСГУМАНІЗМ ЯК МІКРОЕВОЛЮЦІЯ ЛЮДИНИ І ПРОБЛЕМА
ЛЮДСЬКОЇ СВОБОДИ**

Постіндустріальний інформаційний етап соціального розвитку суспільства ознаменувався корінними трансформаціями в усіх сферах людського буття. Інноваційні, комп'ютерні, нанотехнології технології, новітні комунікації стали невід'ємним атрибутом життя сучасної людини. Віртуальний простір визначило створення світу без просторово-часових кордонів.

Наш вік вважається продовженням стрімкого науково-технічного прогресу і революційних підходів у всіх сферах життя, розпочатих ще в минулому столітті. Вчені ставлять численні експерименти, винаходять нові технології, що полегшують життя людини. Психологи і соціологи з усього світу розглядають як переваги, так і недоліки зростання і розвитку людства в технічному плані. Морально-моральні орієнтири змінюються, і здається, що місця філософським, суспільним та гуманітарним проблемам у світі споживання і розвитку технологій немає [7].

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

У цьому зв'язку актуальною концепцією, що досліджує, вивчає і прогнозує спрямованість сучасного і майбутнього соціального розвитку, є концепція трансгуманізму, що припускає можливість створення нових форм людського існування в умовах використання передових технологій.

Трансгуманізм — це міжнародна філософія, яка підтримує використання науки і технологій для вдосконалення людини. Ця філософія розглядає такі небажані проблеми людського існування наприклад як інвалідність, старіння, недобровільна смерть і т.п. Трансгуманісти розв'язання людських проблем припускають теоретичне застосування біотехнологій, нанотехнологій і генної інженерії. Ця новітня філософія прагне вдосконалити розумові та фізичні людські можливості [1].

Прихильники цієї філософії прагнуть, що люди добровільно колись перетворять себе в істоти з надможливостями, по цій вони отримають звання **“постлюдини”**. Через це трансгуманізм іноді називають **“постгуманізмом”**. Тут можна казати про **мікроеволюцію**, що спрямована на свідоме покращення та придання нових критеріїв виду Homo Sapiens. Тут за поняттям «мікроеволюція» знаходиться твердження, що вона являє собою направлену зміну генофонду популяції. Теорія все-таки залишається теорією і має місце на існування, як і будь-яка інша наукова думка, але етичний план залишається невідомим. Тому людина тримає своє майбутнє у її руках [2].

Транслюдина - термін, що позначає в трансгуманізмі перехідну людину, яка є потенційним кроком на шляху еволюції до постлюдини. Деякі з теоретиків трансгуманізму вважають, що **час транслюдини вже настал**, оскільки, завдяки використанню інформаційних технологій потенціал людського розуму вже значно збільшився. У найближчий очікується подальший прогрес у створенні та використанні нових глобальних систем зв'язку, методів модифікації тіла та подовження терміну життя. Засоби, якими трансгуманісти прагнуть скористатися для наближення часу постлюдства, включають: генну інженерію, вживлені комп'ютери, терапію проти старіння, економічні винаходи, молекулярну нанотехнологію, когнітивні технології, штучний інтелект, нейроінтерфейс, програми для керування інформацією, ліки для поліпшення пам'яті. В досягненні трансгуманістичних цілей, як правило, допомагають технологічні і соціальні винаходи, що збільшують загальну економічну [5].

Головною метою трансгуманізму є нескінченне вдосконалення людини з використанням усіх можливих для цього способів. Для досягнення цієї мети Трансгуманізм пропонує: вивчати досягнення науки і техніки, вчасно запобігаючи небезпекам і моральним проблемам, які можуть загрожувати впровадженню цих досягнень; всіляко підтримувати технічний прогрес; якомога більше віддалити і смерть людини, дати їй право самій вирішувати, коли вмирати і чи вмирати в загалі; розширювати свободу кожного окремо взятої людини, використовуючи науково-технічні досягнення.

Трансгуманісти підтримують розробку нових технологій, особливо перспективними вони вважають інформаційні технології, нанотехнологію, розробки в галузі штучного інтелекту, біотехнологію, завантаження свідомості в пам'ять комп'ютера і кріоніки [6]. У застосуванні до людини генна інженерія могла б використовуватись для лікування спадкових хвороб. Однак, технічно, є істотна різниця між лікуванням самого пацієнта і зміною геному його нащадків. Також варто відзначити значну критику цієї технології в ЗМІ: розробка генно-інженерних вірусів сприймається багатьма як загроза для всього людства.

Література:

1. K. Eric Drexler. Engines of Creation. The Coming Era of Nanotechnology. - Fourth Estate, London, 1996.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

2. Unbounding the Future: the Nanotechnology Revolution. Eric Drexler and Chris Peterson. - William Morrow and Company, Inc., New York, 1991.
3. Hans P. Moravec. Sensor Fusion in Certainty. Grids for Mobile Robots. // AI Magazine Volume 9 Number 2. -1988.
4. Hans P. Moravec. Mind Children: The Future of Robot and Human Intelligence. - Harvard University Press; New Ed edition. - 1990.
5. Лядський І.К. Досягнення та перспективи молекулярної генетики в контексті генетичної освіти // Біоетика: сучасний стан та перспективи розвитку / Всеукр. наук.-практ. конф. – Полтава, 2006. – С. 135 – 143.
6. Мічіо Кайку. Візії: як наука змінить XXI сторіччя. / Пер. А. Кам'янець. – Львів: Літопис, 2004. – 544 с.
7. Трансгуманізм і контури майбутнього людства / А. А. Єнікєєв, Д. І. Шевченко // Молодий вчений: виклики та перспективи: Збірник статей за матеріалами ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. — № 7(9). — М., Вид. "Інтернаука", 2016, с. 332-336.

Вольчева М. В., студентка філологічного факультету,
*Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна*

СТУДЕНТСЬКИЙ БЮДЖЕТ

Дослідження бюджету розкриває стан фінансів студентів і потребу у соціальному захисті, дає змогу розкрити взаємозв'язок студентського бюджету з трансформаційними процесами в Україні, а також проілюструвати приклади бюджету студентів України та студентів з країн Європи. Розкриттям взаємозв'язку бюджету з трансформаційними процесами виступає наразі прийняття законів депутатами у Верховній Раді, які або вкладають фінанси у студентів нашої країни, або деградують чи призупиняють вливання коштів.

В Україні кожен день приймаються рішення, закони щодо фінансування коштів студентам. Кожного дня змінюється розмір стипендій, соціальних виплат; пільг для студентів-сиріт, дітей воїнів АТО, загиблих воїнів. Не завжди можна погодитися з розміром стипендій для розумних студентів, тому ця тема є актуальною повсякчас. Студенти ВНЗ – це діти від 17 до 22-23 років. Ця група найбільш потребує у грошах, адже переїзд до іншого міста, зняття квартири, харчування, комунальні платежі, проїзд на маршруті/автобусі/трамваї – це все коштує дуже дорого на сьогоднішній день.

Студенти – це майбутнє країни, вони потребують підтримки з боку держави, адже прожити і вижити на маленьку стипендію, і малі відправки грошей батьків недостатньо.

Студентський період – це маленький перехід від школи до дорослого життя, і саме у цей період студенти повинні навчитися користуватися грошима правильно, витратити кошти “з розумом”, і саме ця проблема наразі дуже актуальна.

Ми проаналізували публікації останніх років з теми “Студентський бюджет”. У першій статті “Місячний бюджет студента Ужгородського університету” Кушніра Ю.Б. [4] досліджено місячний бюджет студентів Ужгородського університету.

У другій публікації студентського бюджету Аніти Грабовської під назвою “Тонкощі студентського бюджету в Україні та в Німеччині” [2] було проаналізовано два студентських життя і, відповідно, два студентських бюджети – в Україні та у Німеччині. Автор досліджує студентський бюджет, чи можливо не заробляти грошей у Німеччині і вижити на стипендію.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

У третій статті під назвою “Как составит студенческий бюджет и не разориться?” [7] Марія Стефанович чітко аналізує усі аспекти заощадження грошей і при цьому не бути у злиденності.

У четвертому дослідженні студентського бюджету Реукової А.В., Раковської А.А. та інших під назвою “Бюджет студента”[6], автори наголошують, що “студентське життя – це одна з найважливіших систем нових спеціалістів країни, а бюджет студента – це сукупність доходів та витрат, які важливі для студентського життя”. Автори довели складність теми бюджету студентів як очної форми навчання, так і заочної.

У п'ятому дослідженні (річному звітові) Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2019 рік авторський колектив Квіт С., Єременко О., Стукало Н., Бутенко А., Назаров І. та інші у розділі “Академічні стипендії” [3, с.30-31]. проаналізували статистику отримування стипендій студентами за 2018 рік. Було досліджено реформу 2017 року, що вона “покликана наблизити українські університети до стандартів європейського освітнього простору та стимулювати підвищення якості освітнього процесу”.

Бюджет студента – це сукупність особистих витрат і доходів, а також уміння їх розподілу кожним із студентів ВНЗ. Це складна тема для кожного з тих, хто був студентом і ким є зараз. Бюджет студента складається з двох основних частин – доходів і витрат. Доход, у свою чергу, підрозділяється на такі складові елементи, як базовий (отриманий, приватні трансферні платежі) і власний (робота студента позаурочний час, підробки). Навчання і робота по логіці (для студентів очної форми навчання) несумісні, але витрати їх змушують працювати. Головним джерелом формування бюджету студента є його батьки. Вони оплачують навчання, проживання, живлення і багато інших необхідних дрібниць, але не завжди батьки можуть покрити усі витрати студента, і вони прибігають до різних кредитів, позик.

Основними статтями витрат студента є: продукти харчування та харчування поза домом, одяг та взуття, транспортні витрати, оренда житла, алкоголь і сигарети.

Студенти добувають гроші різними шляхами, як:

- академічна стипендія;
- президентська стипендія;
- соціальна стипендія;
- кошти, які було надано батьками студентам;
- заробіток, до якого доходять студенти, коли не отримують стипендію/кошти від батьків або не вистачає грошей на проживання [6].

Більшість зі студентів не зможуть жити окремо, тому що потрібні зайві кошти на зняття квартири/гуртожитку, оплата комунальних послуг, кошти на їжу та розваги. Аби жити вдосталь, потрібно працювати, або отримувати стипендію. Проте стипендії, навіть підвищеної, не завжди вистачає на проживання.

Поради щодо заощадження витрат:

витрати ділимо на категорії. Найпоширеніші статті витрат у студентів: Проживання – оплата гуртожитку, квартири, комунальних витрат. Якщо квартиру або гуртожиток оплачують ваші батьки безпосередньо, то сміливо викреслюйте цю категорію витрат з бюджету. Згадаєте про неї, коли почнете самостійне життя. Якщо ви самі оплачуєте проживання, то ця категорія стає найважливішою. Поїсти можна і у жалісливих сусідок по гуртожитку, а знайти добрих людей, які пустять безкоштовно пожити, буде набагато складніший [1].

Знання основних фінансових помилок допомагає взяти свій бюджет під контроль, збільшувати заощадження. [4, с. 369] До основних фінансових помилок належать такі:

1. Небажання залишати «зону комфорту».

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

2. Відсутність фінансового добробуту серед основних пріоритетів.
3. Небажання підвищувати свою фінансову грамотність.
4. Бажання відмежуватись від фінансових справ.
5. Спільне проживання без обговорення фінансових питань.

Відповідно до задачі, ми виявили можливість заощадження грошей, мали змогу проаналізувати літературу, аби дати поради студентам у заощадженні коштів [5].

Література:

1. Белоусова Л. [стаття] :Бюджет для студента: советы для начинающих. UPD: <https://fingram26.ru/articles/finansovoe-planirovanie/14805/>
2. Грабовська А. [стаття]: Тонкощі студентського бюджету в Україні та Німеччині. 2012. UPD: <https://www.dw.com/uk/тонкощі-студентського-бюджету-в-україні-та-німеччині/a-16462400>
3. Квіт С., Єременко О., Стукало Н. Річний звіт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2019 рік. Київ : Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2020. с.30-31
4. Кушнір Ю. Б., Молнар О. С., Мадяр Р. О.[стаття]: Місячний бюджет студента Ужгородського університету. Ужгород, 2016. с. 367-370
5. Кушнір Ю.Б. Персональні фінанси: посібник. – Ужгород: Карпати, 2011. 176 с.
6. Реукова А.В., Раковская А.А. [стаття]: Бюджет студента. UPD: http://arbir.ru/articles/a_3399.htm
7. Стефанович М. [стаття]: Как составить бюджет и не разориться? UPD: <https://www.hotcourses.ru/study-abroad-info/once-you-arrive/how-to-plan-your-student-budget/>

Врайт Г. Я., канд. філос. н., доцент
Полуяктова К. С., студентка фізико-математичного факультету
*Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна*

**ОСВІТА ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В
СУСПІЛЬСТВІ ЗНАНЬ**

Сучасний етап у розвитку суспільства характеризується набором факторів, серед яких провідне місце посідають освіта, наука, культура. У тих країнах, де усвідомлюють значення та роль цих чинників, визначають їх основними векторами державної політики.

Сфера освіти, безсумнівно, має відношення до подій, що відбуваються у світі. Адже причиною негативних подій є сама людина, що позбулася життєвих орієнтирів і що не знаходить відповідей на найважливіші світоглядні питання ні в науці, ні в релігії, ні в освіті ...Але саме освіта і тільки освіта в змозі переломити катастрофічно наростаючі негативні тенденції в духовній сфері людства [1 с. 24].

Питання формування «меж» суспільства знань знайшли своє відображення в працях вітчизняних і закордонних авторів: Г. Беккера, Б. Вейсброда, А. Гальчинського, А. Гейця, Дж. Мінцера, Л. Хансена, М. Блауга, Б. Чізвіка, Д. Белла, П. Друкера, Л. Едвінссона, Д. Клейна, Ф. Ліхтенберга, Х. Мак-Дональда, М. Мелоуна, Л. Пруссака, Т. Сакайя, Р. Стейера, Т. Стюарта, Ф. Фукуяма, Т. Шульця, А. Чухна, С. Чугуєвця та ін.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Слід зазначити, що існує досить багато теорій про границю і природу знань – стільки ж, скільки було метафізиків в історії філософії, починаючи від Платона і закінчуючи нашими сучасниками. Зважаючи на нерозчленованість наукової думки на ранніх етапах розвитку людства, проблеми природи знань розглядали у філософському контексті в багатьох країнах, зокрема в Давній Індії, Давній Греції, Середньовіччі, Європі Нового часу. За часів Платона на Заході з'явилося дві теорії – стільки ж було створено і на Сході – стосовно значення і функцій знань.

Мудрець Сократ вважав, що єдина функція знання - це самопізнання, тобто інтелектуальний, моральний і духовний розвиток людини. Його опонент Протагор стверджував, що ціль знання – зробити діяльність людини більш успішною й ефективнішою.

Дві теорії знання, які виникли на Сході, були цілком аналогічні до Західних. З погляду конфуціанства, знання – це розуміння того, що і як потрібно говорити, щоб досягти своєї цілі і успіху в земному житті. Для даоських і буддистських монахів знання є самопізнання шлях до освіченості і мудрості [4 с.78]. Західні філософські вчення приділяли основну увагу на шляхах досягнення мрій людей про щастя і світле майбутнє у вдосконаленні суспільства, у той час як Східні – бачили їх у вдосконаленні самої людини.

Використовуючи погляди своїх попередників, О. Конт приділяв велике значення розумовій еволюції людства, що взагалі характерно для дослідників V ст. В своїй праці *Course de philosophie positive* він зазначив, що ідеї управляють світом і викликають в ньому потрясіння; увесь соціальний механізм спирається в кінцевому рахунку на думки людей, переконаний, що розумову еволюцію треба поставити на перший план, як основу всього розвитку людства на чолі історії суспільства стоїть історія людського духу. "Знання ведуть до передбачення, передбачення до дії, дія ж викликає потребу в знаннях" [2 с. 90.]

Фредерік Уінслоу Тейлор (1856 – 1915рр.) вперше застосував знання для аналізу продуктивної діяльності в проектуванні трудових процесів. Своєю головною задачею він бачив створення суспільства, в якому господарі і робітники були б зацікавлені в підвищенні продуктивності праці і могли б налагодити гармонічні взаємовідносини на основі застосування знання до процесу виробництва [1, с. 88].

Кожна країна створює та розвиває свій інтелектуальний потенціал, який є «дорогоцінним скарбом» нації. Головне в цьому випадку – кількість особистостей у галузі науки та техніки, видатних новаторів у всіх сферах прогресивної життєдіяльності суспільства.

Творцями інтелектуального потенціалу України була і є еліта нації, видатні особистості в галузі літератури, мистецтва, науки, техніки та інших сфер творчої діяльності, які працюють на користь духовного розвитку народу. Всім відомі геніальні, талановиті письменники: І. Котляревський, Т. Шевченко, І. Франко, Л. Українка, М. Коцюбинський, Б. Грінченко, І. Нечуй-Левицький, В. Винниченко, О. Олесь, П. Мирний, М. Старицький, О. Вишня, О. Довженко, М. Рильський, П. Тичина, В. Сосюра, А. Малишко, В. Симоненко, філософи Г. Сковорода, В. Шинкарук та багато інших.

Виклик XXI століття, звернений до освіти, як раз і полягає в тому, щоб пробудити функції освіти як найважливішої сфери пізнання, формування зміни менталітету особистості і соціуму в цілому.

Сьогодні система освіти зайняла особливе місце в системі соціальних інститутів, характерне для суспільства інтелекту, що формується та суспільства знань, що розвивається.

У системі освіти розвинених країн досить яскраво почали проявлятися мерітократичні (мерітократія - це влада талановитих і найбільш обдарованих людей) тенденції, що асоціюються з аналогічними тенденціями в рамках розвитку всього суспільства знань.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Унаслідок, тепер ми можемо говорити про комплекс заходів у розвитку системи освіти, які дозволяють брати їй активну участь у процесі формування інтелектуальної еліти суспільства.

У наш час економічного розвитку, що базується на знаннях та інформаційних технологіях, стираються національні кордони конкуренції, об'єктивно висувається як ключовий ресурс економічного зростання інтелектуально-освітній потенціал країни.

Сьогодні будь-яка освіта (загальна, професійна) повинна давати не тільки суму знань, не лише готувати спеціалістів до певного виду діяльності, а й сприяти у них потребу поновлювати раніше набуті знання та вміння, розширювати свій кругозір, розвивати здібності, вдосконалювати свою професію, здобувати нову спеціальність. Нині одне з головних завдань – краще заздалегідь визначити підготовку спеціалістів різного профілю. Крім того, на сучасному етапі розвитку суспільства важливо організувати кваліфіковану та дійову форму безперервного навчання та головним чином самоосвіту всіх працівників.

У цьому контексті цікавими є роздуми академіка В. Семиноженка з приводу гуманітарно-інноваційної революції. "Людина, - твердить учений, - стала не абстрактною цінністю, а основою всіх видів політики, насамперед – головним об'єктом інвестування і основним носієм економічних прибутків" [3 с. 14].

Саме пріоритетна орієнтація на наукове виробництво повинна стати тим важелем, який не тільки допоможе розв'язати соціальні проблеми економічно активного населення за рахунок інвестицій у людський фактор (так як це призведе до суттєвого зростання рівня життя), а й забезпечить Україні гідне місце у світі.

Необхідно знайти шляхи зближення та поступової інтеграції різних філософських доктрин освіти як найважливішої умови формування єдиного світового освітнього простору, визнання універсальних освітніх і виховних ідеалів та цінностей. Ці загальні проблеми мають міждисциплінарний характер, а отже, і сама освіта є об'єктом докладання різних наук. Створення такого міждисциплінарного синтезу і є головне завдання філософії освіти.

Вивчення освіти як сфери формування людини епохи є актуальною і пізнавальною проблемою. Вибір єдиного правильного шляху можливий лише на підставі всебічного врахування інтересів та потреб людства. Сьогодні саме час вибору.

Література:

1. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций). М., 1997. – 697с.
2. Conte A. Course de philosophie positive. T.1.P.,1830 p.630.
3. Злупко С.М., Радецький Й.І. Людський потенціал, зайнятість і соціальний захист населення в Україні: Навчальний посібник. - Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – 192с.
4. Новая постиндустриальная волна на Западе: Антология / Под ред. В. Л. Иноземцева. – М.: Академия. – 1999. – 640 с.

Ганношина С., студентка факультету початкового навчання,
Петінова О. Б., професор кафедри філософії, соціології та МСКД
*Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна*

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Визначення актуальності проблеми. Початок ХХІ століття – подиву гідний та водночас дуже непростий час. Ми можемо казати про блискавичні досягнення науки, небачений раніше рівень технічного прогресу. Але, як справедливо відзначив А. Швейцер, хоча людина завдяки досягненням науки та техніки стала «надлюдиною», але вона «не проявляє надлюдської розсудливості, що відповідало б її надлюдській могутності і дозволило б застосовувати отриману силу для розумних та добрих справ, а не для вбивств та руйнації». Технічний прогрес, глобалізація породили нові небезпеки, про які раніше людство і не здогадувалось. Ми можемо засвідчити, що в останні десятиліття суспільства стикнулися з проблемою девальвації тих духовних цінностей, які раніше легітимували їх порядки, забезпечували осмисленість картини світу у членів цих суспільств та сприймалися ними в якості вищої та об'єктивної реальності [5].

Сьогодні питаннями глобальних проблем займається значна кількість науковців, а саме, В. М. Лейбін, В. Старіков, К. Ващенко, С. Соляник, О. Волкогонов, С. Нижников та інші. Науковцями наголошується, що всі проблеми сучасності, без перебільшення, зумовлені проявом людського невігластва, ігноруванням органічної причетності людини до субстратної (речовинної) та субстанційної (ідеальної у вигляді закону) основ світобудови. Будучи на 80% створена з води (а мозок навіть на 90%), людина не може розраховувати на те, що, споживаючи забруднену воду, вона не відчужує на собі негативні наслідки й не перейде до пошуку причин хвороби. Аналогічно з повітрям, землею та вогнем. Якщо брати міфологічний тип світогляду, з яким, як відомо, мирно співіснувала антична філософія і на основі якого вона фактично виникла, то його складові – органічно перейшли не просто у натурфілософські першооснови Буття, але й у процес обґрунтування необхідності для людини стати на шлях його пізнання засобами понятійного мислення [6]. Так, Парменід у творі «Про природу» вже веде мову не стільки про буття чотирьох першостихій, скільки про їх єдність у стихії пізнавального мислення. Називаючи свідчення органів сприйняття «туманними гадками смертних», він скептично оцінює пізнавальні можливості пересічних людей: «Безпомічно ум їх блукає. Бродять вони наугад, глухі й разом сліпі. Нікчемний народ!» [1,с.52]. З його точки зору сутність Буття не можна пізнати на основі образів і свідчень сприйняття. Тільки засобами мислення можна пізнати суще як закон, як незмінне й вічне Буття. «Є буття, а небуття зовсім немає; Тут достовірності шлях, і до істини він наближає. Одне і те ж є мисль і буття. Слово і мисль буттям мають бути. Одне і те ж є мисль і те, про що мисль існує. Адже без буття, в якому її вираження, Мислі тобі не знайти. Не виникає воно, і не підчиняється смерті. Цільне все, без кінця, не рухається й однорідне. Не було в минулому воно, не буде, але все – в нинішньому. Безперервне, одне. Чи йому знайдеш начало? Як і звідки рости?» [1,с.52-53]. Нині, оскільки людство у своїй історії не дослухалось до Буття сущого як Буття Закону, воно також «плаче», адже загрози виникли для його існування цілком реальні. На цьому наголошував у ХХ ст. видатний мислитель М.Хайдеггер: «І хоча ми завжди і всюди перебуваємо у відповідності з Буттям сущого, на поклик Буття ми зважаємо рідко» [2]. Людство прийшло до сучасного глобального драматичного і навіть трагічного стану через те, що, на жаль, не послуговувалось філософськими настановами видатних мислителів відносно того, як саме йому потрібно взаємодіяти як між самими людьми, так і всім разом із природним довкіллям.

Оскільки філософія формує світогляд людини, в якому відбиваються ті цінності, що орієнтують її діяльність, а глобальні проблеми сучасності є наслідком діяльності людей, то логічно виникає потреба у філософському осмисленні їх суті, причин виникнення та загострення і на цій основі формування нового світогляду, нових цінностей, які сприяли б вирішенню цих проблем. Спираючись на досягнення конкретних наук, філософське дослідження розглядає глобальні проблеми лише тією мірою, в якій вони обумовлюють одна

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

одну. Іншими словами, філософський підхід передбачає розгляд глобальних проблем в їх єдності, цілісності і взаємозв'язку з точки зору їх суспільної значимості і соціальної обумовленості, ще однією важливою методологічною функцією філософії є розробка цілого ряду категорій, що мають безпосередній зв'язок з сучасними актуальними проблемами людства і які відіграють велику роль в осмисленні і розумінні об'єктивних тенденцій світового розвитку.

За своєю сутністю, масштабністю і значимістю глобальні проблеми різні: одні мають локальний характер і не потребують для вирішення величезних зусиль, ресурсів та коштів; інші - спричиняють вплив у межах певного регіону, і також не становлять суттєвих труднощів. Проте є й такі, які зачитують інтереси всього людства, несуть загрозу всім землянам, всьому живому на Землі. Це проблеми планетарного порядку. Вони, у найбільшій мірі, турбують людство, змушують його замислюватися над своїм майбуттям, шукати шляхи, методи й засоби їх вирішення.

Термін «глобальні проблеми» з'явився у 60-х роках ХХ ст. Як тоді, так і тепер, серед науковців, філософів не існувало єдиної, загальноприйнятої, універсальної думки на природу і причини їх виникнення, оцінку та шляхи вирішення. І по цей день існує розбіжність стосовно чисельності глобальних проблем. Але істотнішим є встановлення серед них пріоритетних, які необхідно вирішувати в першу чергу, і як їх вирішувати. Мова йдеться про конкретні наукові, техніко-технологічні, матеріально-ресурсні шляхи, методи й засоби вирішення цієї проблеми та затрати, які має понести людство.

До ключових глобальних викликів сучасності відносять: швидке розростання екологічної кризи; проблеми соціально-економічного характеру; демографічні проблеми; проблеми соціально-політичного характеру; продовольчі проблеми; гуманітарні проблеми; проблеми невиліковних хвороб; вичерпання природних ресурсів; посилення демографічного дисбалансу; поширення ризиків для здоров'я; міжнародна фінансова нестабільність; криза глобального управління світовими процесами; глобальна культурна криза а нові глобальні проблеми – освоєння в мирних цілях навколосезного, космічного простору та Світового океану.

Для більш суворого визначення глобальних проблем на відміну від усіх інших в науці і філософії, крім географічного, вводяться додаткові критерії, котрі характеризують їх з боку суттєвих рис, якими вони володіють. Більшість дослідників визначають такі особливі риси, які відрізняють власне глобальні проблеми від будь-яких інших:

1. По своїй суті глобальні проблеми зачіпають інтереси не лише окремих людей, народів, держав чи груп держав, а всього людства, тобто носять планетарний, вселюдський характер.
2. Ці проблеми є об'єктивним фактором світового розвитку і не можуть бути проігноровані, а тому потребують негайних рішень.
3. Невирішеність глобальних проблем становить загрозу для існування людства та може призвести до загибелі цивілізації як такої.
4. Глобальні проблеми не можуть бути вирішені зусиллями окремих держав, а потребують цілеспрямованого об'єднання зусиль всього світового співтовариства [4].

Оскільки філософія формує світогляд людини, в якому відбиваються ті цінності, що орієнтують її діяльність, а глобальні проблеми сучасності є наслідком діяльності людей, то логічно виникає потреба у філософському осмисленні їх суті, причин виникнення та загострення і на цій основі формування нового світогляду, нових цінностей, які сприяли б вирішенню цих проблем.

Виділяючи специфіку філософського осмислення глобальних проблем сучасності, можна виділити такі найважливіші, характерні лише для цієї форми пізнання особливості:

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

1. Формуючи світогляд, філософія задає певні ціннісні установки, які значною мірою визначають направленість людської діяльності, а відповідно і її результати.
2. Узагальнюючи дані окремих наук і теорії, які виникають в їх надрах, філософія дає таким чином інтегрований погляд на глобальні проблеми сучасності.
3. Філософія пояснює суспільні явища і процеси в історичному контексті, формуючи таким чином найбільш загальні закони розвитку суспільства і природи, тому виникнення глобальних проблем розглядається як результат об'єктивного процесу суперечливого розвитку історії.
4. З філософських позицій можна побачити загальну тенденцію розвитку глобальних проблем сучасності, динаміку їх взаємодії і взаємообумовленість, в якій вони знаходяться.
5. Результатом цілісного бачення природно-історичного процесу і діалектичного підходу до його тлумачення є можливість більш чіткої орієнтації в стрімко зростаючому потоці інформації по глобальних проблемах сучасності.

І, нарешті, ще однією важливою методологічною функцією філософії є розробка цілого ряду категорій, що мають безпосередній зв'язок з сучасними актуальними проблемами людства і які відіграють велику роль в осмисленні і розумінні об'єктивних тенденцій світового розвитку[4].

Забезпечити виживання людства і подальший соціально-економічний розвиток земної цивілізації – це значить знайти провідні шляхи та засоби вирішення глобальних проблем. Для їх вирішення потрібні нові підходи і практичні заходи, які б виходили із цілісності світу, необхідності співробітництва в планетарному масштабі. А це означає, що людство має прийняти нове мислення, нове відношення до буття, усвідомити важливість негайного вирішення глобальних проблем, включаючи розробку системи ефективних міжнародних процедур і механізмів, здатних забезпечити збереження і розвиток людської цивілізації в цілому.

Висновки: Глобальні проблеми сучасності – це сукупність життєво важливих проблем людства, від вирішення яких залежить подальший соціальний прогрес; глобальними проблемами прийнято називати такі проблеми, які мають загальнолюдський характер і зачіпають інтереси не тільки всього людства, але і окремих людей практично будь-якій точці планети. Вони виступають як об'єктивний фактор світового економічного і соціального розвитку, здійснюють істотний вплив на розвиток окремих країн і регіонів, а їх вирішення передбачає об'єднання зусиль всіх людей планети, різних держав і організацій на міжнародному рівні.

Багато мислителів на різних мовах і по різному формулюючи, висловлюють єдину думку про те, що глобальні проблеми з'явилися, через перетворюючу і масштабну діяльність людини, котра, корінно змінюючи навколишнє довкілля, природу, суспільство і власне Буття, не змогла адекватно змінити себе, свою поведінку, уявлення, образ мислення, ідеали, цінності, виробити і втілити нові закони свого Буття.

Глобальні проблеми сучасності складають зміст сучасної кризи світової цивілізації, створюють загрозу нормальному розвитку і навіть самому існуванню всіх країн світу і потребують для відвернення цих катастрофічних наслідків їх спільних зусиль, тобто мають всеохоплюючий, планетарний, глобальний характер. Однією з найважливіших передумов інтеграції, філософсько-політичних, природничих і техніко-економічних знань для розв'язання глобальних проблем сучасності є докорінна зміна парадигми політики: відхід всіх країн світу від конфліктної, конфронтаційної орієнтації, перехід до глобального конструктивного співробітництва на засадах визнання пріоритету загальнолюдських цінностей, спільний пошук найефективніших шляхів формування глобального.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Філософи різних шкіл, різних позицій, у різні часи в минулому і сьогодні намагаються віднайти витоки глобальних проблем сучасності у розбіжностях, що виникають у соціально-природній взаємодії, суспільному і цивілізаційному розвитку, людській діяльності і свідомості. Одні бачать джерело глобальних проблем у стрімкому науково-технічному прогресі й технічній цивілізації, що викривляє відносини людини й природи і сформує споживацький, марнотратний, егостичний спосіб життя людини. Інші – пов'язують виникнення глобальних проблем з руйнівними властивостями самої людини, а саме з її природною агресивністю, прагненням до безперервного збагачення, безмежного споживання, відсутністю усвідомлених загальних цілей. Треті – спираються на приватно-власницькі суспільні відносини, які ведуть до загострення соціально-економічного, політичного, ідеологічного розділу суспільства, в результаті чого і відбувається суперечливе, спотворене відношення людей до навколишнього і один до одного.

Вже найближчі роки для майбутнього людства можуть стати вирішальними. Це залежить від того, чи вирішить співдружність націй найнагальніші глобальні проблеми (насамперед, екологічні), чи ні. І тоді може початися незворотні процеси в біосфері, що приведе до поступової загибелі цивілізації. На сьогодні вже є багато прикладів успішних спроб розв'язання чи принаймні часткового вирішення місцевих проявів глобальних проблем. Це впровадження обмежувальної демографічної політики у густозаселених країнах, активна природоохоронна діяльність, втілення національних програм ресурсо- та енергозбереження, екологічної безпеки.

Література:

1. Антология мировой философии: Античность. – Мн.: Харвест, М.: ООО Издательство АСТ, 2001.
2. Ницше Ф. О пользе и вреде истории для жизни / Ф. Ницше [пер. с нем. Я. Бермана] // Сочинения в 2 т. Т. 1. – М.: Мысль, 1996.
3. Філософія глобальних проблем сучасності: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; за наук. ред. Арістової А. В.; упорядн. словн. Волобуєва С. В.]. – К.: НТУ, 2016. – 184 с.
4. <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/5305/1/РОЛЬ%20ФІЛОСОФІЇ%20В%20ОСМИ%20СЛЕННІ%20ГЛОБА%25D.pdf>
5. <https://sites.google.com/site/kuliktexts/home/knigi-a-kulika/filosofia/so/gl>
6. <http://biblio.umsp.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/2117/1/УКРАЇНА%20В%20КОНТЕКСТІ%20ГЛОБАЛЬНИХ%20ПРОБЛЕМ%20СУЧАСНОЇ%20ЦИВІЛІЗАЦІЇ.pdf>

Гахраманова А.А. студентка факультета начального обучения,
Научный руководитель: проф. Петинова О. Б.,
Университет Ушинского,
г. Одесса, Украина

МИФОЛОГИЯ И ФИЛОСОФИЯ: ГРАНИ ВЗАИМОСВЯЗИ И ПЕРЕСЕЧЕНИЯ

Миф и мифическое сознание в современной культуре являются предметом обсуждения в широком круге академических дисциплин. Миф – это создание воображения коллективной, общенародной или индивидуальной фантазии, отражающее действительность

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

в виде чувственно-конкретных явлений и одушевлённых, очеловеченных существ, которые у некоторых людей преломляются в сознании как вполне реальные.

Миф рассматривается, как особая форма человеческого сознания, благодаря которому сохранились традиции в изменяющейся действительности. То есть это один из основных методов общинно-родового мышления, древнейший способ концепции окружающей действительности и человеческой сущности. (включая в себя народные сказания, эпос, сказки и т.д.).

Проблемы становления мифологического сознания и выделение человека из мира обладают значительной сложностью и актуальностью.

Определения и трактовки мифа варьируются от понимания данного феномена как подлинной реальности, сакрального порядка бытия до иллюзии и заблуждения; от представления о мифе как художественном средстве до понимания его как орудия идеологического господства; от мифа как формы проявления коллективного бессознательного до рационального обоснования его природы.

Нельзя понять миф, не приняв изначально богатства его смыслов. И хотя многое в мифе ещё не ясно, кажется, вполне уместно утверждение, что миф – не выдумка, не фикция, не идеальное бытие, но жизненно ощущаемая и творимая реальность, содержащая в себе свою собственную истинность и смысловую структуру (своё собственное понимание реальности).

Следовательно, характеризуя миф односторонне, скажем, как сказочную, потустороннюю действительность, мы не выясняем его сущность, не видим его универсальности и многообразия, но выражаем лишь своё отношение к нему, а, значит, характеризуем не миф, а только самих себя.

Даже после накопления огромного научного опыта, в исследованиях мифов, мифологического сознания и мифопоэтики, актуальность этой темы по-прежнему не угасает.

Заинтересованность современной философии к мифу обусловлен многими причинами, среди которых наиболее существенной, на наш взгляд, является потребность гуманитарного знания в самоанализе и поиске первоисточка культуры.

Исторически первыми формами мировоззрения были миф и религия, которые предшествовали философии и науке.

Система обобщенных взглядов на мир в целом, на место в нем человека, на отношение человека к окружающей его действительности, понимание и оценка человеком смысла своей жизни и деятельности, обусловленные этими взглядами основные жизненные позиции человека, его убеждения, идеалы, принципы познания и деятельности, ценностные ориентации (научные, философские, социально-политические, правовые, нравственные, религиозные и эстетические) составляют мировоззрение.

Мифологическое мировоззрение, которое сформировалась на ранних стадиях развития общества и представляет собой первую попытку человека объяснить происхождение и устройство мира, появление на земле людей и животных, причины стихийных явлений природы, определить свое место в окружающем мире. Философия же дает не столько знание о мире, сколько систему ориентиров, целей, вырабатывает определенное отношение к миру, к человеку, к жизни [3, с. 45].

Специфика мифологического мировоззрения, состоит в следующем:

синкретизм – нерасчлененность, характеризующая неразвитое состояние какого-либо явления; диалектичность (диалектика) – учение о взаимосвязи явлений и наиболее общих законах природы, общества и мышления; образцовость, то есть се в мифе – образец для подражания; антропоморфизм - объяснение явлений природы по аналогии с человеком.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Философия обращается к мифу и его образам раньше, чем к другим большим областям культуры. Это понятно и с исторической, и с систематической точки зрения: ведь лишь в полемике с мифологическим мышлением философии удается прийти к четкому пониманию своей собственной специфики и своей собственной задачи.

В мифологии впервые в истории человечества ставится ряд философских вопросов: как возник мир, как он развивается, что такое жизнь, что такое смерть, явлений природы, взаимоотношение земного и космического начал [7].

Мифология так же имеет не маловажную роль для человеческого общества.

Потребность в мифах всегда существовала в человечестве: именно здесь оно находило стройное описание и объяснение всей полноты бытия и своего собственного существования. Четкая, незабываемая мифологическая структура мира – своего рода основа, на которой возникает и развивается человеческая природа.

Миф обосновывает все здание культурного целого, задает его важнейшие характеристики, во многом определяя жизненный потенциал культуры, то есть основа бытия человека в мире культуры, а так же формирует наше видение реальности. Мы видим, что он поддерживает и воспроизводит социокультурный порядок, подтверждает его значимость, как в базовой потребности культуры в осмыслении мира, в поддержании социального порядка и психологического комфорта, формировании смыслов, трансляции культурного опыта [8].

Именно в этой связи мы можем говорить, что каждый человек живет в мифологическом пространстве, которое для него представлено как непосредственная и очевидная реальность. Миф является фундаментальной формой строения реальности, которая обеспечивает единство субъекта и объекта. Система мифологических представлений определяет господствующий в данной культуре тип мировоззрения.

В человеческом обществе проявлялась и другая тенденция, а именно выделение из мифологии собственно религии, наследующей ее многие типологические черты. Это прежде всего выход за пределы реального, чувственно воспринимаемого мира, представление о великом основателе данной религиозной доктрины, описания различных чудес и знамений, непостижимых человеческому разуму, включение в общую картину мира фантастических представлений, в первую очередь об иной, воображаемой реальности и ее персонажах. Именно мифология составила материнское лоно, отправную точку для возникновения ранних форм религии, совокупность которых впоследствии была обозначена апологетами теизма как «язычество» – термин, который в религиоведении обычно заменяется другим – «политеизм» [6, с.15].

Религия и мифология различаются по масштабам, но имеют совпадающие аспекты. Оба термина относятся к системам концепций, которые имеют большое значение для определенного сообщества, делая утверждения, касающиеся сверхъестественного или священного. Как правило, мифология считается одним из компонентов или аспектов религии. Религия – это более широкий термин: помимо мифологических аспектов, она включает аспекты ритуала, морали, теологии и мистического опыта. Данная мифология почти всегда связана с определенной религией, например, греческая мифология с древнегреческой религией. Без связи со своей религиозной системой миф может потерять непосредственное отношение к сообществу и превратиться – от сакральной важности – в легенду или сказку.

Таким образом, мифология как мир первообразов и материя духовности [5, с.3-4].

Мы можем смело сказать, что мифологическое мышление – мышление коллективное, родовое. В нём закреплены исходные, родовые отношения людей друг к другу, когда каждый из них не мыслит себя вне рода, сам являлся скорее родовым существом, а не индивидуумом. С другой стороны, и род мыслился не как множество людей, а как большое индивидуальное

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

существо. Мифология стала исходной формой человеческого мышления, источником последующих, более развитых форм мышления: религиозного, художественного, философского, научного. Все они состоят из «кирпичиков» мифологического мышления. Гегель называл мифы педагогией человеческого рода. Мифы или сказки воспитывают каждого из нас в детстве, они служат источником вдохновения художников и учёных, и даже самые рациональные теории содержат элементы мифологического мышления. Мифы являются исходной материей духовной культуры.

Если говорить о значении мифологии по сей день в обществе, то нужно для начала учесть следующее. Что современная культура гораздо более самокритична и рационалистична, любое утверждение и мышление подвергается анализу. Она допускает существование разных взглядов и принципов, но найдется мало мифов, которые бы современники считали правдой. Современная мифология отличается от древней, она не является основой всей культуры. Мифы в настоящий период используются чаще всего как усилитель ценностей. Они выражают верование, предают престиж традициям, учат правилам поведения.

С течением времени и развитием цивилизации мифология, и её влияние охватывают все больший круг природных явлений и человеческих дел. Во многих домах существуют свои суеверия. Например, подвешивание над входом в жилище подковы для привлечения удачи и богатства. Вера в мифы возрождает угаснувшие надежды, поднимает дух, способствует развитию самовнушения. Все это помогает человеку поверить в собственные силы и справиться и жизненными трудностями. Многие сказания несут в себе поучительный смысл, расширяют кругозор.

Несмотря на то, что мы проживаем в век высоких технологий, не смотря на то, что мы в большинстве своем не религиозны, а оставляем религии в нашей жизни только этически-нравственный аспект, некоторые религиозные мифы и старинные обряды и верования прочно укоренились в нашем сознании. В основном религиозные мифы современности – это мифы, объясняющие различные религиозные ритуалы. Самый известный нам пример – крашение яиц на пасху.

В наше время современному обществу трудно понять миф так, как понимал его человек древности. У нас другое мышление, и мы не можем отнестись к событиям, о которых повествует миф, как к действительным событиям. Только ребёнок может понять миф как рассказ о действительных событиях. Мы же говорим: это невозможно! Но мы забываем, что многое, что стало привычным и естественным для нас, когда-то тоже казалось невозможным. Многие достижения культуры существуют только потому, что в своё время кому-то, в отличие от других, они показались возможными [1, с.8].

Таким образом, мифология выступает не просто как собрание мифов, но и как культурная форма, в которой люди воспринимают и осознают окружающий мир, запечатлевают накопленный жизненный опыт, сохраняют и передают его из поколения в поколение.

Также в заключение следует отметить важную роль в освоении и познании действительности вплоть до настоящего времени деятельности воображения, на котором основана логика мифологического сознания. Одна из самых важных функций мифа в культуре – конструирование осмысленного образа мира и нахождение человеком своего места в нем. Можно утверждать, что миф является основой нашего восприятия действительности, посредством воображения как мышления в образах он творит картину мира человека определенной культурно-исторической эпохи. Благодаря мифу образуется такая картина мира, в которой все элементы мироздания упорядочены.

Мы поняли, что миф — это не первоначальная форма знания, а особый вид мировоззрения, специфическое образное представление о явлениях природы и коллективной

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

жизни. В мифе, как наиболее ранней форме человеческой культуры, объединялись зачатки знаний, религиозных верований, нравственная, эстетическая и эмоциональная оценка ситуаций. Если применительно к мифу можно говорить о познании, то слово «познание» здесь имеет смысл не традиционного добывания знания, а мироощущения, чувственного сопереживания.

Литература:

1. Барт, Ролан Миф сегодня // Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика. — М.: Прогресс; Универс, 1994. С. 72 – 130.
2. Воеводина, Л. Н. Мифология и культура: Учебное пособие / Л. Н. Воеводина. – М.: Институт общегуманитарных исследований, 2001. – 356 с.
3. Джеймс Холлис – В поисках божественной обители. Роль мифа в современной жизни – М.:Класс, 2008.- 192 с.
4. Савельева, И.С. Миф и его роль в мировоззрении и культуре / И.С. Савельева // Теоретический журнал Credo new/ 2009. – № 11.– С. 45–56.
5. Хюбнер К. Истина мифа. М., 1996;
- 6.Связь мифологии с философией [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://studfile.net/preview/6444921/page:3/>
7. Мифы в современной культуре [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://moluch.ru/archive/67/11342/>
8. Мифология как явление духовной культуры. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://culture.wikireading.ru/71412>

Гладкова І.О.

аспірантка 1 року навчання,

Донецький національний університет

економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

**ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ЯКОСТІ ЖИТТЯ І СОЦІАЛЬНОЇ
БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ ЯК ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО БАЛАНСУ**

Якість життя населення - найважливіший елемент соціальної генези та визначальний фактор у загальному розвитку країни. Коли у науковому дослідженні справа доходить до економічних показників держави, то посилянь на якість життя населення уникнути неможливо. Окрім того, якісні характеристики суспільства безпосередньо пов'язані з безпековими параметрами держави. Загалом, дані поняття, у своєму комплексному варіанті, мурують підвалини соціально-економічного балансу сучасної України.

Актуальність порушеної нами теми пов'язана з тим, що економічний розвиток нашої держави супроводжується перманентною появою нових загроз для її безпеки. За таких обставин, спрямування зусиль на підвищення якості життя населення забезпечує соціальну стабільність, яка, в свою чергу, виступає запобіжником суспільно-політичних потрясінь чи будь-яких інших негараздів.

Розробкою і реалізацією концепції держави добробуту, розвитком наукових вчень щодо підвищення якості життя населення займалося чимало дослідників, а саме: Л.І. Безтелесна [1], Г.Ю. Злобіна [2], Ф. А. Важинський, П. П. Гаврилко, М.Ю. Лалакулич [3]. Соціальну безпеку і якість життя населення, у їх безпосередньому взаємозв'язку, вивчали А.М. Колот та О.Ф. Новікова [4].

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

У представленій статті, окрім теоретичних аспектів, основна увага приділена тим елементам, які мають найбільший вплив на економіку країни або регіону. Це дозволило нам засвідчити взаємозв'язок між такими показниками, як соціальна безпека і якість життя населення. Кожна людина прагне сформувати навколо себе ідеальне середовище, в якому їй комфортно існувати. По суті, це оптимізація якості життя. Якщо рівень благополуччя задовольняє людину, то держава отримує позитивно стимульовану одиницю, що здатна працювати на благо суспільства. І, навпаки, за відсутності державної турботи про якість життя людей, існує ризик нанесення шкоди тому чи іншому компоненту операційного середовища.

Внаслідок незадоволення якістю життя підвищується рівень злочинності, зростає тіньовий сектор економіки, населення втрачає соціальний оптимізм та віру у своє майбутнє. Все це гальмує соціально-економічний прогрес, послаблює авторитет держави на міжнародній арені, робить неконкурентоспроможними галузі його економіки.

Вивчення аспектів якості життя населення становить інтерес для дослідників найрізноманітніших спеціальностей, оскільки, даний показник пронизує усі сфери життя людини. Аналіз поточного рівня якості життя населення дозволяє знайти прогалини і лакуни в обраному політичному курсі та здійснити відповідні зміни і реформи. Державна діяльність у цьому напрямку завжди буде актуальною і змістовною [2].

Будь-яка держава, з мотивів свого самозбереження як інституції суспільного договору, мусить постійно покращувати якість життя своїх громадян. І це не тільки її основний (конституційний) обов'язок. Створення оптимальних умов для існування людей є необхідним для реалізації завдань безпеки країни. Держава, у якій населення не задоволене досягнутим рівнем життя, є вкрай вразливою [3]. Громада, позбавлена патерналістської турботи з боку держави, врешті-решт, демонструє різноманітні, протилежні за змістом, але однаково небезпечні рефлексії, як під час всеукраїнських, так і місцевих виборів, як-то, абсентеїзм чи ігнорування офіційно проголошених результатів. Низька якість життя населення, одночасно, фіксує і поглиблює слабкий стан економіки. Постійне копірвання у кризовій парадигмі призводить до зростання кількості економічних злочинів. Розвиток цих явищ замикає коло низької якості життя - тіньовий сектор з його ухиленням від сплати податків - все це скорочує бюджет країни, який, тим не менш, орієнтується на підвищення якості життя. Невідповідність дохідної частини бюджету нагальним потребам призводить до того, що бюджетні організації не отримують достатніх коштів на модернізацію і розвиток, рівень оплати праці працівників бюджетної сфери не підвищується, а поліпшення якості життя уповільнюється [4].

Отже, в сучасній Україні сформовані позадержавні "способи" поліпшення якості життя, які, на жаль, суперечать діючим законодавчим кодексам (адміністративному чи, навіть, кримінальному). Працюючи у "сірій економіці", людина, безумовно, вирішує свої нагальні матеріальні потреби, адже отримує додатковий прибуток "у конверті", однак, вона позбавляє своє майбутнє адекватних показників для нарахування пенсії. Держава ж, натомість, не отримуючи достатніх надходжень, остаточно втрачає можливість забезпечити "білу" якість життя населення у відповідності до європейських стандартів. Ще гірше, коли через реальну матеріальну скруту, людина вдається до кримінальних злочинів, наприклад, шляхом хабарництва поліпшує рівень життя своєї родини, годує, одягає та навчає своїх дітей. Прикро визнавати, але в Україні є чимало верств населення, які виживають лише за рахунок отримання неправомірних прибутків, і, що найжахливіше, це виправдовується на суспільному рівні. Тобто, криза матеріального благополуччя, низький показник індексу щастя в сучасній Україні негативно відбилися і на суспільній моральності.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Правоохоронним органам рекомендується забезпечити населення від порушення закону, але боротьба з означеними явищами дедалі ускладнюється. Це пов'язано з постійною еволюцією злочинності, появою нових методів і способів приховування доходів і ухилення від податків. Такі зміни вимагають постійної мобільності правоохоронних органів і здатності відслідковувати і виявляти нові шляхи здійснення злочинів.

Таким чином, можна зробити висновок, що державі необхідний постійний моніторинг якості життя населення. Перш за все, потрібно постійно поліпшувати добробут населення, що неодмінно віддзеркалиться на рівні освіти, здоров'я, статках окремо взятої сім'ї, моральності і т.д. В перспективі розвідницької діяльності авторки передбачено вивчення державних програм, спрямованих на збереження вразливих верств населення, дослідження компонентів якості життя та факторів, що впливають на їх зростання.

Література:

1. Соціальний концепт суспільних та економічних процесів національного розвитку: Колективна монографія [Безтелесна Л.І., Сазонець І.Л. та ін.] : За наук. ред. д.е.н., проф. Безтелесної Л.І.. – Рівне: Волин. обереги, 2016. – 184 с;
2. Злобіна Г. Ю. Якість життя: структурні складові і перспективні напрямки розвитку / Г.Ю. Злобіна. - М. : Соціум, 2007. - 96 с.
3. Важинський, Ф. А. Особливості встановлення цін на послуги соціальної інфраструктури села / Ф. А. Важинський, П. П. Гаврилко, М. Ю. Лалакулич // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України : зб. наук.-техн. пр. - Львів : РВВ НЛТУ України, 2012. - Вип. 22.3. - С. 164-168.
4. Соціальна безпека: теорія та українська практика : монографія / І. Ф. Гнибіденко, А. М. Колот, О. Ф. Новікова та ін. ; за ред. І. Ф. Гнибіденка, А. М. Колота, В. В. Рогового. - К. : КНЕУ, 2006. - 292 с.

Гордійченко А. студентка навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та реабілітації
Науковий керівник: доц. Балащенко І. В.
*Університет Ушинського,
м.Одеса, Україна*

КОРОНАВИРУС. ЗАХВОРЮВАННЯ ЛЮДИНИ ЧИ ЛЮДСТВА?

Ця хвороба почалася і розвивалася підступно та несподівано, поширюючи страх і біль в кожний куток планети. Пандемія зруйнувала життєвий устрій більшості людей. Але важливіше — забрала у багатьох саме життя.

Людина. Страждаючи поодиночі, люди становлять собою скалічене суспільство. На цей час від вірусу потерпає майже 20,5 млн людей. 61 млн — постраждалих загалом . Майже 1,5 млн — померлих. 39 млн — змогли одужати. **КОРОНАВИРУС** – хвороба людини чи людства? Будь-яка проблема, що виникає у суспільстві стосується кожної людини зокрема. **Стосовно загального сприйняття:** Переважна частина суспільства схвилювана пандемією, людей об'єднують вимушені умови життя та діяльності. Загальні економічні проблеми у зв'язку з епідеміологічним станом. Людей об'єднує бажання знайти вихід, боротися з хворобою, забезпечити рідних. Загалом згадуються цінність сім'ї, рідних людей та виникає страх їх втратити. **Стосовно людини, як одиниці:** З'являється новий, непритаманний та

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»

невідомий досі образ життя. Людина намагається запобігти зараженню, дистанціюється від оточуючих. Кожна людина в світі по різному ставиться до епідемії.

- Різне сприйняття викликає в одних – занепокоєність про близьких, але в інших егоїзм, дратівливість, штовхає на конфлікт.

Зненацька – вірус. Репетиція потопу.
Господь втомився вже прощати нам гріхи.
І він хворобою закрити нам двері й тропи,
Заколотив на дошки і на всі цвяхи.
Якщо це не спрацює, до нещастя,
То хвилиною знесе всю лють людей,
Не просто так дає життя напасті
Лиш зазирніть у глиб своїх грудей.
Там є душа. А в ній? Що є живого?
Цинічність, егоїзм і підлий страх.
Втомився Бог від війн, жаги до майнового.
Приніс нам покарання у руках.
Втомився Бог від сутичок та спорів.
І від лукавства «щирості» розмов.
Він захотів на світ накинуть штори.
Щоб вдома кожен пошукав в собі любов.
Любов до рідних, перелякані за маму,
За батька, за дітей і за сім'ю.
І відповідь знайти серед бедламу
Непросто, як загубиш суть свою.
Як зомбі люди – кожен у смартфоні
Не помічали ми, що вже весна дійшла

У нас тепер КРАЇНА В ТЕЛЕФОНІ
І світ в екрані – СМСка надійшла.
Напевно Бог втомився і не вірить.
До радикального вже приступив.
Щоб перестали ми грошима мірять
Бо нам самим вже зле від тих мірил.
Привіт від Бога зразу не побачиш:
«Вакцина – то є співчуття чужих сердець
На носі маска, на очах... ти плачеш?
Не плач, бо це лише початок, не кінець...»
«Життя – безцінне» - суть його послуху.
І маємо провину визнавати.
Інакше – заслуговуєм ту силу,
Що нас готова справедливо покарати.

Древаль К. А.
Науковий керівник: доц. Єгорова О.І.
Сумський державний університет
м. Суми, Україна

МОВА РАСИЗМУ ЯК СКЛАДОВА МОВИ ВОРОЖНЕЧІ

Дискримінація існувала в усі часи. Одним із важливих чинників її появи можна вважати наявність соціального розшарування, що виокремлює людей на «своїх» і «чужих». Іноді такий розподіл відбувається в контексті усталених традицій та практик (наприклад, кастова система в Індії); іноді соціальні структури створюються штучно (расова сегрегація США в ХІХ–ХХ ст.).

Дійсно, расова стратифікація є однією з найбільш поширеніших форм розшарування. Ідея або переконання, що певна група осіб одного кольору чи етнічного походження відрізняється своєю соціальною поведінкою та вродженими можливостями, а також є кращою за інші групи називається *расизмом* [9].

За словами професорки антропології О. Смедлі, расизм у формі відомій нам сьогодні з'явився в США лише наприкінці ХVІІ – на початку ХVІІІ ст., коли американські європейці

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

почали нелегально перевозити людей із Африки для роботи на плантаціях [10, с. 2]. У 19-му ст. протистояння між північними штатами, які виступали за вільну працю, з південними штатами, що підтримували рабство, призвело до Громадянської війни в США (1861–1865), по закінченню якої було підписано Прокламацію про звільнення рабів. Вона, на жаль, сприяла появі расової сегрегації (Закони Джима Кроу), наслідки якої відчуваються й сьогодні. В середині ХХ ст. активізувався Рух за громадянські права афроамериканців у США, який допоміг підписати низку законів, що були спрямовані проти расової дискримінації й де-юре відмінили расове розшарування.

Узагальненим терміном на позначення вербального вираження різко негативного ставлення до певного індивіда або соціальної групи є «мова ворожнечі» (англ. *hate speech*). У своїх нормативних документах комітет міністрів Ради Європи визначає, що мова ворожнечі охоплює усі форми самовираження, які розповсюджують, підбурюють, сприяють або виправдовують расову ненависть, ксенофобію, антисемітизм та інші форми ненависті на ґрунті нетерпимості, зокрема: нетерпимість, виражену радикальним націоналізмом та етноцентризмом, дискримінацію та ворожнеча щодо меншин, мігрантів і людей з числа іммігрантів [7, с. 107].

Українська громадська організація Інститут Масової Інформації, що займається соціальними дослідженнями, пропонує виділяти три ступені мови ворожнечі. Жорсткий ступінь характеризується прямими закликами до насилля або дискримінації типу *We the pupils of this school don't want negroes in our school!* [4].

Середній ступінь проявляється через звинувачення певної групи у негативному впливі на суспільство, твердженнями про кримінальність певної соціальної групи, про її неповноцінність. Такі заклики дуже часто можна почути в медіа просторі в сторону мігрантів або біженців. Як-от британська газета *Daily Star* опублікувала одного разу статтю під заголовком: *Roma migrant invasion will start UK riots!* [8].

Слабкий ступінь мови ворожнечі маркований створенням негативного іміджу певної групи суспільства, протиставленням однієї групи іншій, згадуванням групи або її членів у принизливому або образливому контексті, твердження про моральні недоліки якоїсь групи тощо [1]. Такі вислови часто актуалізуються переважно в індивідуальних побутових контекстах, коли люди різного етнічного походження проживають на одній території (сусіди) і мають місце скарги щодо галасливості, неохайності, розв'язності тих чи інших представників етносів та культури тощо. *Everywhere we live, our neighbors may commit gun violence. Everywhere we live, the police may commit gun violence on us or on our neighbors* [6].

До мови ворожнечі можна віднести такі мовні категорії, як дискримінативна лексика та дисфемізми. Дискримінативна лексика характеризується наявністю «дискримінативів» – засобів дискримінації, що можуть виражати гомофобні (*nance* – «педик»), сексистські (*battle-axe* – «бій-баба»), расистські (*ape* – «мавпа») настрої тощо.

Дисфемізм (англ. *dysphemism*) – це в свою чергу принизливий або неприємний термін, що використовується замість приємного або нейтрального [5]. В американській лінгвокультурі функціонують багато етнічних дисфемізмів, що засновані на асоціативних стереотипах. Зокрема на позначення темношкірого населення можуть використовуватися зневажливі прізвиська типу *dark meat, darky, jungle bunny, dinge* [2, с. 360–361]. Дисфемізми є однією з категорій, через яку виражається расистська мова.

Англомовна расистська лексика американського варіанту може бути аналізована за діахронічним аспектом. Так, до середини ХХ ст., слово *negro* функціонувало на позначення вихідців з Африки. З початком Руху за громадянські права в США, в 60-ті роки ХХ ст. слово *negro* все частіше замінюється на *black* через те, що перше асоціюється з рабством, а також є співзвучним до образливого іменування *nigger*. Третій охоплює період з 80–90-х рр.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

минулого сторіччя по сьогоднішній день і характеризується постійним використанням лексеми *black*, яка вважається коректною назвою темношкірого населення. Важливо підкреслити, що у нас час слово *nigger* вважається вкрай образливим, чимало складених слів, що мають в компонентному складі елемент *nigger-* також вживаються тепер рідше (наприклад, *niggerfish*, *niggard*, *niggerhead*) [3, с. 134]. У сучасному світі існує багато інших слів на позначення темношкірого населення, які не обмежуються використанням прикметника або іменника *black*. Так, прийнятними іменуваннями є також *African-American* або *People of color* (POC).

Отже, можна зробити висновок, що расистський лексикон американської англійської мови відноситься до мови ворожнечі та переважно репрезентується дискримінативами та дисфемізмами. Дискримінативи можуть бути маркерами дискримінації за ознакою гендера, сексуальної орієнтації та етнічної приналежності, а дисфемізми маркують принизливі слова, що використовуються на заміну нейтральним. Расистська лексика американського варіанту англійської мови невпинно розвивається, доказом чого слугують постійні зміни в назвах етнічних груп, зокрема групи вихідців із Африки.

Література:

1. Мова ворожнечі у змі: якою вона буває та до чого призводить (інфографіка). Інститут Масової Інформації. URL: <https://imi.org.ua/advices/mova-vorojnechi-u-zmi-yakoyu-vona-buvae-ta-do-chogo-prizvodit-infografika-i2374> (дата звернення: 01.10.2020).
2. Мосієвич Л. Дисфемізми и языковая картина мира. Наукові записки. Серія «Філологічні науки». Вип. 81 (3). 2009. С. 358–362.
3. Тилик (Непийвода) Л. Мовні зміни, спрямовані проти расових та етнічних упереджень (на матеріалі англійської мови). Збірник наукових праць студентів та магістрантів факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / редкол. : С. Д. Абрамович, Л. О. Іванова, О. В. Кеба та ін. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. Вип. 7. 2014. С. 133–135.
4. Bubar J. The 16-Year-Old Who Fought Segregation: Opposing integration in Clinton. The New York Times Upfront. URL: <https://upfront.scholastic.com/issues/2018-19/042219/the-16-year-old-who-fought-segregation.html#1120L> (дата звернення: 29.11.2020).
5. Dysphemism. Lexico. URL: <https://www.lexico.com/definition/dysphemism> (дата звернення: 11.11.2020).
6. Kumar P. The Harsh Realities of Being Indigenous in North America. The New York Times. URL: <https://www.nytimes.com/2020/09/16/books/review/toni-jensen-carry-alicia-elliott-a-mind-spread-out-on-the-ground.html> (дата звернення : 01.12.2020).
7. Recommendation of the committee of ministers to member states on "hate speech": Recommendation of 30.10.2020 No. (97) 20.
8. Roman migrant invasion will start UK riots. Press Reader. URL: <https://www.pressreader.com/uk/daily-star/20131113/281479274182675> (дата звернення): 26.11.2020).
9. Smedley A. Racism. Encyclopædia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/racism> (дата звернення: 07.11.2020).
10. Smedley A. The history of the idea of race... and why it matters. Race, Human Variation and Disease: Consensus and Frontiers, Warrenton, Virginia, Mar 14—17, 2007 / the American Anthropological Association. 2007. P. 1–8.

Денисова Я.В.
*Ізмаїльський державний гуманітарний університет,
м. Ізмаїл, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРИЧИН ЖІНОЧОЇ САМОТНОСТІ

Актуальність дослідження проблеми самотності у жінок ґрунтується на тому, що сучасний період соціально-економічних змін, пов'язаних з необхідністю перебудови людської свідомості, призводить до перегляду старих усталених відносин в пошуках нових стилів взаємодії. Ставлення до самотності в останні роки змінилося, особливо серед жінок. Якщо раніше воно носило чисто соціальний характер, то тепер має психологічний зміст, а в деяких випадках навіть свідоме бажання побути на самоті.

Проблемі самотності у жінок присвячуються нові роботи, що досліджують сутність самотності, причини її виникнення, характерні прояви й вплив на людей у різні періоди життя. Дослідження вітчизняних вчених (О.С. Алейникової, С.Л. Вербицької, М.О. Давидової, І.А. Долгінової, І.С. Кону, С.Г. Корчагіної, Л.В. Кузнецової, В.І. Лебедева, Є.М. Панова, Є.Є. Рогового, Н.В. Самоукіної, І.М. Слободчикова, Н.В. Хамітова) мають загальний позитивний настрій, спрямований на вирішення проблеми самотності або зміни відношення до самого феномена [7, с. 384]

Самотність була невід'ємною складовою життя кожної людини протягом багатьох століть. Окрім особистого розчарування, болю і переживань, жіноча самотність викликає зміни в суспільному житті загалом: зміна психологічного клімату в сім'ї, зміни в демографічній ситуації країни або ж поява феміністичних течій у світі [1, с. 234].

Помітним характерним явищем у жіночій самотності є відмінність між власною думкою (уявленням) про себе та дійсною (реальною) ситуацією, в якій перебуває жінка. Крім того жіноча самотність продукує почуття відчуженості у стосунках, ворожого ставлення до оточуючих (особливо до чоловіків), відсутність самореалізації.

Самореалізація самотніх жінок базується на її відсутності в інших. Жінка, яка не самоствердилася, відчуває себе покинутою і обманутою тим світом, в якому вона вбачала майбутню перспективу; виникає співчуття та жаль до себе. Як результат, жінка починає триматися на відстані, не бачить сенс у близьких стосунках, виникає відмінність між бажаним і реально досягнутим рівнем взаємин. Жінці властиво приписувати свої емоції, почуття, смаки та вподобання людям, що її оточують, тому жінка часто переносить негативний досвід у наступні відносини, а з появою дитини, а особливо, якщо це донька, у наступне покоління.

Жіноча самотність є джерелом появи великої кількості негативних явищ, які залежать безпосередньо від особистості жінки. Спектр їх прояву досить широкий: від психологічної пригніченості до глибокої депресії і суїцидальних намірів [5, с. 75-76].

Для кращого розуміння моделі жіночої самотності, звернемося до останніх досліджень соціолога Н. П. Романової, яка наводить приклад типізації даного феномену відповідно до найважливіших характеристик [3, с. 278]

Виділено три типи: «самотність на комплексах», «самотність на ідеалах», «самотність на амбіціях».

Тип «самотність на комплексах» виникає через певні проблеми на роботі, вдома, в спілкуванні, любовній близькості. Наслідком таких проблем, є певний бар'єр, який жінки не можуть подолати протягом всього життя. Даний бар'єр Романова трактує як «неадекватну

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

самооцінку». Жінки з неадекватною самооцінкою або ігнорують думку оточуючих, або неустанно намагаються всім сподобатися.

На думку психологів [3; 4; 6], самотність тісно пов'язана з самооцінкою. Жінки з низькою самооцінкою невисокої думки про себе. Вони вважають, що не що заслуговують на увагу інших, тому що не наділені яскравими рисами характеру і зовнішністю, оскільки часто дотримуються думки, що зовнішня привабливість має вирішальне значення в побудові відносин з іншими людьми і значно впливає на позитивне ставлення до них оточуючих.

«Самотність на ідеалах». Психологи розрізняють два головних стереотипи в любові і особливо в потязі двох людей один до одного. Вони прийшли здавна, і не дивно, що багато жінок приймають їх за абсолютну істину. Перший стереотип - десь є ідеальна «друга половина», ідеал, який чекає зустрічі з вами. Другий небезпечний стереотип - модифікація першого - полягає в тому, що кохання, яке породжується жіночою уявою, можна знайти в реальному житті. Це середовище розчарування підживлюється всілякими романтичними історіями, які розповідають ЗМІ, фільми і телешоу. Полон ілюзій настільки поширено, що деякі жінки формують свій імідж під впливом цих культурних стереотипів. Ідеалізовані уявлення про романтичне кохання, відокремлені від реального життя, тому призводять до самотності: «у світі є тільки одна людина, призначена для мене, без нього я ніколи не відчую щастя».

У результаті такого сприйняття виникає ряд потреб, задовольнити які жінки намагаються усе своє життя.

Першочергова категорія для жінки – це фізичні потреби – ті переваги, які вона приписує життєвим орієнтирам або зовнішнім якостям, коли подумки порівнює потенційного партнера з вигаданим образом, який постійно перебуває в свідомості [2, с. 213].

Наступна, друга категорія потреб – це емоційні потреби. Тут фундаментом виступає формування потреби в «безумовній любові». Завдяки ній формуються інші емоційні потреби – потреба в захисті та увазі, підтримка на шляху до самореалізації, духовного розвитку.

Третя категорія потреб існує глибоко в свідомості, однак є рушійною силою, яка зберігає образ потенційного партнера. Спираючись на сформовані цінності й орієнтири, ціленаправлено або несвідомо оцінюється кожен чоловік. Для такої оцінки буває досить інформації про роботу й походження що вказує на місце людини в соціальному середовищі.

Самотність на амбіціях. Головний постулат, що визначає цей вид жіночої самотності, - безумовний пріоритет творчої самореалізації в роботі над усіма іншими соціально значущими функціями жінки в сучасному світі. Н.П. Романова традиційно називає цей тип жінок «кар'єрною заручницею» [4, с. 221]. Це жінка, яка стежить за собою: підтягнута, доглянута. Вона завжди впевнена в собі, завжди щаслива, незважаючи на всі мінливості її життя. Ділова жінка - це зазвичай жінка від 32 до 37 років, яка має високий інтелект, цілеспрямована і знає, як досягти своєї мети. Вона цінує свою роботу (на відміну від інших жінок), щоб показати всім, що вона незвичайна. Однак особисте життя такої жінки часто складається не дуже благополучно.

Вони рідко знаходять в своєму оточенні супутника життя, якого хотіли б мати. В цілому, стосунки з протилежною статтю у цих жінок не розвиваються оптимально, оскільки ділові партнери вважають її менш впливовим партнером тільки тому, що вона жінка. Отже, жінка в діловій сфері повинна бути сильнішою за своїх партнерів-чоловіків, щоб бути з ними на рівних. Для цього ділова жінка проявляє якості лідера. І через це її відносини з чоловіками поза бізнесом складні: в особистому житті вона стає тим же лідером, що і чоловік; вона не хоче бути слабкіше свого партнера, її не завжди помічає чоловік. Звичайно, у цих жінок часто великі амбіції - вони хочуть кар'єру, і супутник життя стає частиною цієї кар'єри. Він повинен відповідати її соціальному статусу. Таку жінку часто не влаштовує її робота, щоб

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

зайняти більш високу посаду, вона багато працює. І це також збільшує дистанцію між нею і чоловіками, які можуть проявити до неї інтерес.

Жорсткість сьогоденної соціально-економічної реалії формують в жінці такі якості, як грубість, егоїзм, надмірна опіка над дітьми, прагнення бути головною у всьому тощо. Протидіючи традиційному «домашньому життю», деякі жінки практично прагнуть результативно скерувати зусилля в більш перспективну, на їхню думку, сферу самореалізації.

Почуття жіночої самотності в сучасному світі характеризується складністю та багатогранністю, а тому розгляд його елементів, як внутрішніх, так і зовнішніх, є надзвичайно важливим та необхідним на всіх етапах дослідження, а також для пошуку оптимальних шляхів протистояння даному феномену.

Проблему самотності слід розглядати у тих жінок, які лише сприймають себе самотніми, але не є такими. Адже жінка може мати чудову роботу, сім'ю, навіть захоплення та хобі, проте все одно почуватися самотньою.

Жінка, що працює на престижній роботі, яка їй подобається і приносить задоволення, може вважати, що досягла успіху, але в глибині душі розуміти, що життя – неповноцінне. Так само, жінка, що не має сім'ї може не відчувати себе самотньою, а та, що має – навпаки.

Явище самотності є унікальним тому, що являється вираженням певної форми самоусвідомлення, пов'язаної з відсутністю успіху хоча б в одній із соціальних сфер діяльності.

Самотніх жінок не завжди легко помітити, бо почуття самотності не стільки зовнішнє, як внутрішнє (те, що виникає в глибині свідомості).

У жінок страх самотності не тільки знищує адекватне відношення до життя, але й продукує відчуття безвихідності, нескінченного смутку і суму.

Якщо самотність переходить у хронічну форму, то тривожність стає причиною виникнення низки психосоматичних розладів. Астенічні стани – це наслідок довготривалої, як правило, вимушеної самотності, які виявляють себе у зниженні апетиту, відсутності здорового сну, зниженим емоційним фоном, дратівливістю, втому, слабкістю, втратою соціального інтересу тощо [6, с. 318].

Отже, феномен самотності – це проблема, що виникає в усі часи і потребує реальних методів вирішення. Якщо брати до уваги сучасний соціум, то самотність у ньому реалізовується через дисгармонію між окремим індивідом та соціальною структурою в цілому. Дане явище особливо поширене серед жінок, що викликає ускладнення в демографічній та соціально-економічній сферах. Якщо підсумувати головні характеристики жіночої самотності, то можна виділити особисті властивості, притаманні самотнім жінкам: це такі негативні риси як відчуженість, тривожність, низька самооцінка, відсутність налагоджених комунікативних зв'язків, почуття пригніченості, астенія, негативне ставлення до себе та оточуючих.

Література:

1. Кораблина Е.П. Становление личности женщины. Психологическая проблема самореализации личности / Е.П. Кораблина. – СПб.: Питер, 1997. – С. 234-240.
2. Мид М. Одиночество, самостоятельность и взаимосвязь в контексте культуры / М. Мид // Лабиринты одиночества. – М.: Прогресс, 1989. – С. 213-219.
3. Пепло Л. Одиночество и самооценка / Л. Пепло, М. Мицелли, Б. Мораш // Лабиринты одиночества. – М.: Прогресс, 1989. – С. 277-285.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

4. Рассел Д. Измерение одиночества / Д. Рассел // Лабиринты одиночества. – М.: Прогресс, 1989. – 213 – С. 221-225.
5. Фурдуй Ф. И. Стресс и одиночество / Ф.И. Фурдуй // Стресс и здоровье. – Кишинев, 1990. – С. 75-84.
6. Хамитов Н. В. Одиночество женское и мужское / Н.В. Хамитов. – Киев: Научная мысль, 1995. – С. 318-320.
7. Хорни К. Женская психология / К. Хорни. – СПб.: Питер, 1993. – С. 384-386.

Желєзнова А. Д.,
студентка філологічного факультету,
Університет Ушинського
м. Одеса, Україна

СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ ДО НАРОДЖЕННЯ І ВИХОВАННЯ ДИТИНИ

Одне з перших визначень поняття “молодь” дано в 1968 р. соціологом В. Т. Лісовським: “Молодь – покоління людей, що проходять стадію соціалізації, засвоюють, а в певному віці вже засвоїли, освітні, професійні, культурні і інші соціальні функції. Залежно від конкретних історичних умов вікові критерії молоді можуть коливатися від 16 до 35 років” [1, с. 41].

Питання батьківства достатньо вивчаються психологами, соціологами та педагогами. Українські науковці проблеми батьківства вивчали в основному в контексті шлюбно-сімейних процесів і соціальної політики. Особливий внесок у вивчення цього питання зроблено І. Курило, Б. Крімером, Е. Лібановою, Л. Слюсар [2, 3].

Мета дослідження - виявити ставлення респондентів до народження та виховання дитини у молодому віці. Молоді люди зневірилися в суспільстві і бояться сказати про те, що в їх життя прийшли зміни. Тому актуальним буде проаналізувати ставлення молоді до даної теми та показати справжнє ставлення людей до заявленої проблеми. На думку авторського колективу (О. Безпалько, І. Звереві, З. Кияниці, В. Кузьмінського) усвідомлене батьківство розглядається як соціально-психологічний феномен, що, базуючись на певній системі знань, умінь, навичок, почуттів, якостей, реалізується у відповідальній поведінці батьків, спрямованій на виховання і розвиток дитини, формування її гармонійної особистості [4]. Гіпотеза про те, що більшість респондентів ставлять позитивно до народження дитини у молодому віці частково підтвердилася, адже все таки 16% респондентів поставили показник 18 років, що означає, що вони не проти народження дитини, але все одно схильні до думки, що до 18 не варто. Так, вільними від дітей прагнуть бути молоді люди віком 18–26 років (про це і говорить практична частина дослідження), здебільшого жителі великих міст, з вищою освітою, престижною високооплачуваною роботою, зазвичай, висококваліфіковані спеціалісти, які користуються значним попитом на ринку праці. Протягом двох десятиліть в Україні спостерігається зниження абсолютних та відносних показників народжуваності, відбуваються зміни у структурі дітонародження. Показники народжуваності в Україні залишаються найнижчими в Європі [5].

На індивідуальному рівні потреба у дітях може бути відсутньою, що демонструють представники (поки що віртуального) руху “чайлд-фрі”, мотивуючи це тим, що найбільше вони цінують свободу, а щасливе, гармонійне, насичене різноманітними подіями життя можна прожити і без дітей.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Гіпотеза про кількість респондентів, які мають дитину підтвердилася з похибкою у 4 відсотка. Протягом соціологічного дослідження було виокремлено 26% респондентів, а не 30%, які в даний час вже мають дитину.

Остання гіпотеза не підтвердилася, адже більша кількість не має бажання мати дитину раніше 26 років. Лише 4% говорить про те, що не віддадуть дитину до дитячого садка. А інша частина розділили думку про приватний і державний. Малий процент мають осуд в бік молодих батьків, навіть більша частина засуджує тих, хто говорить так про молодих батьків. 62% респондентів з повагою до цього ставляться та не мають нічого проти

Література:

1. Населення України. Народжуваність в Україні у контексті суспільно-трансформаційних процесів / [Е. М. Лібанова, С. Ю. Аксьонова, В. Г. Бялковська та ін.]. – К. : АДЕФ – Україна, 2008. – 288 с.
2. Шлюб, сім'я і дітородні орієнтації в Україні : [колективна монографія] / Наук. кер. Лібанова Е.М. – К. : АДЕФ-Україна, 2008. – 256 с
3. Кример Б.О. Демографічні результати запровадження допомоги при народженні дитини / Б.О. Кример // Демографія і соціальна економіка. – 2013. – №1 (19). – С. 37–46. – doi : 10.15407/dse2013.01.037
4. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях : навчальний посібник / О. В. Безпалько. – К.: центр навчальної літератури, 2003. – 134 с.
5. Населення України. Народжуваність в Україні у контексті суспільно-трансформаційних процесів/ [Е. М. Лібанова, С. Ю. Аксьонова, В. Г. Бялковська та ін.]. – К. : АДЕФ – Україна, 2008. – 288 с.

Запорожченко О. В.

*Ізмаїльський державний гуманітарний університет,
м. Ізмаїл, Україна*

**ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА
ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ**

На сучасному етапі розвитку суспільства основним ресурсом стає інформація, обмін якою відбувається за допомогою цифрових засобів телекомунікації і комп'ютерних мереж. Постіндустріальне суспільство відкриває нові можливості для міжнародного наукового співробітництва, ефективного та прозорого управління соціальним організмом, особливо у сферах економіки, політики і правової регуляції. Це пов'язано, перш за все, з розвитком інноваційних знань та інформаційних технологій, які можуть бути застосовані до безлічі різних сфер суспільного життя, і завдяки можливості моделювання альтернативних варіантів вирішення проблем, що сприятимуть розвиткові суспільства. Постіндустріальне суспільство, означає принципово нову форму доступу до суспільно-значущих позицій і привілеїв, а вища освіта стає найважливішим засобом їх отримання. Таким чином, критерій знання стає домінуючим принципом стратифікації суспільства, а знання набуває особливого статусу.

Поступово розвиваючи основні положення постіндустріалізму, Д. Белл зробив теоретичне обґрунтування становленню інформаційного суспільства, яке є невід'ємною складовою логіки світового розвитку. Він вважав, що інформаційно-технологічна революція, що розгортається на наших очах, визначає рух до формування нового типу суспільства - інформаційного, або, як його ще називають, «суспільства знання». Однією з основних

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

характеристик цього суспільства є його глобальний характер. Так, сучасні досягнення в області розвитку інформаційних і комунікаційних технологій сприяють формуванню абсолютно нових економічних, соціальних і культурних відносин в житті людей, які описуються поняттям «глобальне інформаційне суспільство» [1].

Серед найважливіших характеристик інформаційного суспільства можна назвати такі: розвиток комп'ютеризації, що сприяє доступу громадян до надійних джерел інформації; частка виробництва інформаційного продукту стає значно вищою за частку виробництва матеріального продукту, що стає, в свою чергу, рушійною силою розвитку освіти і суспільства в цілому. У статті «Занепад політики та ідеології в суспільстві, заснованому на знанні» Р. Лейн пропонує розглядати знання як широку категорію, яка має відношення до всіх сфер життя людини. «Суспільство, засноване на знанні» він визначає як суспільство, члени якого більш детально, ніж члени інших типів суспільств, вникають в підстави своїх поглядів на людину, природу, суспільство; сліднують (можливо, несвідомо) стандартам достовірної істини, і, на вищих щаблях освіти, сліднують науковим правилам пізнання; виділяють потрібні ресурси для пошуку знань і мають можливість працювати з великими обсягами інформації. Фахівці різних галузей мають можливість збирати, організовувати і інтерпретувати свої знання в залежності від цілей; застосовувати свої знання для визначення і удосконалення цілей і завдань. Для підтримки такого прагнення до знання суспільство повинно бути відкритим, повинно бути дозволено обговорення спільних тем, створені всі умови для реалізації бажання знати більше. Однак суспільство, засноване на знанні, передбачає не тільки високу цінність знання для людей, а й імовірність високої оцінки цього знання. Таким чином, знання стає чинником впливу на суспільне життя і ustalений порядку навіть без діяльності груп тиску і без звернення до ідеології [7, с. 650-655].

Розвиває ідеї постіндустріального та інформаційного суспільства і Е. Тоффлер. Він розглядає суспільний розвиток як низку хвиль, що змінюють одна іншу. В своїй ґрунтовній праці «Третя хвиля» він дає картину нової, цивілізації, що зароджується і кидає виклик старим уявленням, що більше не відповідають дійсності. На зміну індустріальному суспільству – «Другій хвилі», приходять «Третя хвиля», центральне місце в якій займає нова інформація, що змушує людей переглядати сформовані світоглядні парадигми. Виникає нова форма власності - інтелектуальна. Під час Другої хвилі ЗМІ отримали величезну владу, під час «Третьої хвилі» виникає явище, яке Тоффлер називає «демасифікація мас-медіа», яке полягає в сегментації аудиторії, в результаті якої люди більше не отримують готової моделі реальності. Це одночасно і важкий тягар самостійного пізнавального процесу, і демасифікація особистості, що виражається в зростанні індивідуальності [6, с. 266, 277-280].

У процесі вивчення феномена «інформаційного суспільства» інтерес дослідників поступово зміщувався з його технологічних аспектів на гуманітарні та соціальні аспекти. Дослідники пропонували нові підходи до осмислення ролі інформації в суспільстві. Так, М. Кастельс бачить історичну тенденцію організації домінуючих функцій і процесів за принципом мереж. Він зазначає, що поряд з такими важливими елементами, як знання і інформація, специфічним способом розвитку суспільства є вплив знання на саме знання. Незважаючи на те, що інформація завжди мала велике значення в житті суспільства, тільки в нових умовах вона вперше сама стала і продуктом виробництва, і засобом виробництва. При цьому в сучасних умовах розвиток можливий лише в глобальних масштабах, причому, всередині мережі. Нове суспільство виникає, коли відбувається реорганізація виробничих відносин, відносин влади і соціальної практики в мережеві структури. Мережеві відносини менш громіздкі, більш ефективні і адаптивні, важливу роль в них відіграє управлінська еліта, яка не займається продуктивною працею в її традиційному розумінні, вона зайнята аналізом і ефективним спрямуванням інформаційних потоків. Таким чином, згідно з поглядами М.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Кастельса, в новому суспільстві інформація призначена не для впливу на технологію, як це було раніше, а сама є сировиною. Технології впливу на інформацію охоплюють всі сфери життя, а будь-яка система або сукупність відносин характеризуються мережевою логікою, що дозволяє структурувати соціокультурний простір; всі процеси стають гнучкими, їх компоненти можуть бути перегруповано. Процеси конвергенції, що постійно зростають в інформаційних системах поширюються на всі соціальні взаємозв'язки та відношення [2, с. 77-78].

Концепція інформаційного суспільства знайшла відображення не тільки в теоретичних розробках, але перетворилася і в стратегію глобального розвитку. Так, в 2000 р на о. Окінава (Японія) лідерами країн G-7, була прийнята «Хартія глобального інформаційного суспільства». Хартія закликає ліквідувати міжнародний розрив в області інформації і знань. У ній стверджується, що стійкість глобального інформаційного суспільства ґрунтується на демократичних цінностях, що мають стимулювати людський розвиток, таких, як вільний обмін інформацією та знанням, а також взаємна терпимість і повага до особливостей інших людей. У Хартії підкреслюється, що нова інформаційна система глобальна, отже, вимагає глобального підходу, при цьому, його реалізація передбачає тісне політичне співробітництво зацікавлених країн [3]. Таким чином, початок інформаційної епохи отримав офіційне міжнародне визнання і були окреслені нові перспективи, як внутрішнього розвитку держав, так і міжнародного розвитку, який передбачає політично гарантований доступ до інформації і знань на рівні окремого індивіда.

Відзначимо, що теорія інформаційного суспільства зараз успішно інтегрована в структуру вітчизняної соціально-філософської думки. Теорія певною мірою застосовується в розробці методологічних принципів організації наукового процесу та системи освіти; в теоріях сучасного державного управління; у вивченні питань трансформації та формування політичних еліт; в дослідженні міжнародної проблематики. Отже, сучасне українське суспільство визнає важливість та необхідність реалізації принципів теорії інформаційного суспільства в практичному соціально-політичному та економічному житті. Так, Відповідно до Закону України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», інформаційне суспільство визначається як таке, в якому кожен мав би можливість створювати й накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися й обмінюватися ними. Таке суспільство має дати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій власний потенціал, має сприяти суспільному та особистому розвитку і підвищувати якість життя в цілому [5, с. 102].

Але все ж таки, як слушно вважає В. Політанський: «ці нормативно-правові акти не змогли повноцінно реалізувати свої положення й повною мірою виправдати очікуванні сподівання. Саме тому Україні ще необхідно виконати значний обсяг роботи з осмислення й адаптації концепції інформаційного суспільства в українських реаліях, розроблення та реалізації Національної стратегії сучасного інформаційно-комунікаційного розвитку» [4, с. 144]. На наш погляд, основними орієнтирами розвитку інформаційного суспільства в Україні мають бути:

1. Подолання інформаційної нерівності регіонів, формування єдиного інформаційно-комунікаційного простору держави, можливість повноцінної участі в процесах інформаційної та економічної інтеграції регіонів.
2. Створення і розвиток ринку інформації і знань як чинника виробництва, перехід інформаційних ресурсів суспільства в реальні ресурси соціально-економічного розвитку, фактичне задоволення потреб суспільства в інформаційних продуктах і послугах.
3. Підвищення рівня освіти, науково-технічного і культурного розвитку за рахунок розширення можливостей систем інформаційного обміну на міжнародному, національному

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

та регіональному рівнях і, відповідно, підвищення ролі кваліфікації, професіоналізму і здібностей до творчості як найважливіших характеристик сучасного фахівця; подолання мовного бар'єру з метою підвищення ефективності міжнародного співробітництва у сфері науки і технологій.

4. Удосконалення правового регулювання мережі Інтернет, електронної комерції та оподаткування в цій сфері; забезпечення конфіденційності інформації, захист прав інтелектуальної власності.

Література:

1. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. М.: Academia, 2004. -788 с.
2. Кастельс М. Інформаційне суспільство та держава добробуту. Фінська модель / М. Кастельс, П. Хіманен. - К.: Ваклер, 2006. - 232 с.
3. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства. Дипломатический вестник. 2000. N 8. С. 51 - 56. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_163#Text
4. Політанський В. Концептуальні ідеї розвитку інформаційного суспільства // Підприємництво, господарство і право. Сер. Теорія держави і права. - №4, 2017 р.-С.140-144. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/4/30.pdf>
5. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України від 09.01.2007 № 537-V за ред. від 09.01.2007 // Відом. Верхов. Ради України. - 2007. - № 12. - 137 с.
6. Тоффлер Елвін Третя Хвиля.- К.: Вид. дім «Всесвіт», 2000. - 480 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Toffler_Alvin/Tretia_Khvylya_vyd_2000/
7. Lane R.E. The decline of politics and ideology in a Knowledgeable society // American sociological review. 1966. Vol. 31. № 5. P. 649-662.

Зосімова Л.О., студентка філологічного факультету
Науковий керівник: проф. Петінова О. Б.
Університет Ушинського
м. Одеса, Україна

**МОЛОДЬ, АЛКОГОЛІЗМ ТА КУРІННЯ: МАТЕРІАЛИ СОЦІОЛОГІЧНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ**

Одне з перших визначень поняття “молодь” дано в 1968 р. соціологом В. Т. Лісовським: “Молодь – покоління людей, що проходять стадію соціалізації, засвоюють, а в певному віці вже засвоїли, освітні, професійні, культурні і інші соціальні функції. Залежно від конкретних історичних умов вікові критерії молоді можуть коливатися від 16 до 35 років” [6, с. 41].

Однією з найактуальніших на сьогоднішній день проблем є вживання алкоголю та паління серед молоді. Дана проблема дійсно стоїть у ряді найголовніших, з тих причин, що алкоголізація молоді з кожним поколінням і навіть роком зростає, діти все раніше і раніше стають алкоголіками.

Мета – дізнатися ставлення молодих людей до алкоголізму та тютюнокуріння.

Задачі соціологічного дослідження:

1. окреслити проблему алкоголізму молодого покоління в Україні;
2. обґрунтувати різницю частоти вживання алкоголю між чоловіками та жінками;

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

3. охарактеризувати загрозу життю від вживання алкогольних напоїв та тютюнопаління;
4. з'ясувати залежність від різних аналогів тютюновим цигаркам;
5. виокремити причини за яких молодь починає вживати алкоголь та палити.

Гіпотези.

1. Можна зробити припущення, що сучасне молоде покоління стало більше слідкувати за своїм здоров'ям, тому вживання алкоголю та паління для них є табу.
2. Вірогідність того, що усі представники молодого покоління припинять споживати напої із вмістом алкоголю є дуже маленькою, тому проблема алкоголізму в Україні буде існувати завжди.
3. Із власних суджень можна зробити висновок, що жінки більш схильні до вживання алкоголю, адже у представників жіночої статі розвивається більш швидше залежність від алкогольних напоїв.
4. Загроза життю від зловживання напоїв із вмістом спирту та паління є дуже високою, тому що вони отруюють весь організм, а також такі шкідливі звички прискорюють процес старіння організму та збільшують ризик захворювань.
5. Залежність від аналогів тютюнових цигарок є більшою ніж від звичайних, тому що люди, які вживають кальян, електронні цигарки протягом пів години-години, отримують у десятки разів більше токсичних і канцерогенних речовин.
6. Молодь починає «вбивати себе», тому що у житті виникають проблеми, непорозуміння з суспільством, або ж навпаки, вживають для того, щоб подобатися іншим.

Алкоголізм — характерна психофізична залежність від алкоголю, основою якої є його наявність в обмінних процесах людського організму, а також хвороба, яка розвивається внаслідок хронічного зловживання спиртними (алкогольними) напоями.

Пияцтво в Україні — гостра соціально-культурна проблема України. За непідтвердженими даними, щороку в Україні ставлять на облік 100 тисяч алкоголіків.

Англійський політик і філософ Ф. Бекон (1561-1626 рр.) відзначав, що "ніякі напасті і злочини не знищують стільки народу і народного багатства, як пияцтво" [4].

Причинами вживання молоді легких алкогольних напоїв можна назвати наступні: неблагополуччя сім'ї; позитивна реклама в засобах масової інформації; незайнятість вільного часу; відсутність знань про наслідки вживання спиртних напоїв; відхід від проблем; психологічні особливості особистості; самоствердження. [2, 148].

Пияцтво підвищує ризик сексуального насилля, що доводить статистика. Підлітки схильні до бійок, звалтувань, пограбувань, тощо. Якщо дівчата отримують від сп'яніння відчуття розслаблення, то хлопці, навпаки, стають більш агресивними.

Тютюнопаління (або куріння) — набута шкідлива звичка вдихання диму тліючого висушеного листа тютюну. Найважливішим компонентом тютюнового диму є нікотин. Регулярне вживання нікотину викликає тютюнову залежність.

Куріння посідає третє місце серед факторів ризику, що формують тягар хвороб в Україні. Паління завдає значних економічних збитків і тому є вагомим соціально-економічним тягарем для окремих сімей та суспільства в цілому [5].

Куріння і молодь — дуже серйозна проблема, і проблема не тільки медична, але і соціальна. У той час як в Європі і в Америці все більше і більше розповсюджується прихильність здоровому способу життя, у нас помітна абсолютно протилежна тенденція [5].

Куріння є однією з найбільш поширених шкідливіших звичок в Україні. "Важливо зауважити, що користування кальяном та е-сигаретами є більш поширеним саме серед молодшої вікової групи. Про куріння кальяну протягом останніх 12 місяців повідомили 14,4% молодих (30 років або молодше) курців порівняно з 6,3% старших курців; про електронні сигарети повідомили відповідно 14,1% молодших та 5,1% старших курців.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Новомодні пристрої для куріння є загрозою для охорони здоров'я, адже вони провокують молодь починати курити", – зазначила Тетяна Андреева, кандидатка медичних наук, експертка з охорони громадського здоров'я. [3]

Сучасне молоде суспільство прагне до кращого життя, тому піклуються про своє здоров'я, добробут та краще майбутнє. Отже, гіпотеза про те, що молодь стала більше мудрою та правильною підтвердилася. Вони проти алкоголю, паління та отруєння свого організму та інших.

Також підтвердилося припущення, що усі представники молодого покоління припинять споживати напої із вмістом алкоголю є дуже маленькою, тому проблема алкоголю в Україні буде існувати завжди. На жаль, в нашій країні процвітає алкоголізм, що дає підстави вважати моральне знищення українських цінностей нації, як спустошення культурної нації.

Гіпотеза підтвердилася також у тому, що початок алкоголізму та палінню криється у стресових ситуаціях, а також у прагненні подобатися іншим та підвищенні самооцінки

Література:

1. Білошпицький О. Світ без тютюну // День. - 2002. - 23 листопада. - С. 6-8;
2. Заиграев Г.Г. О некоторых особенностях профилактики пьянства // Социологические исследования / Г.Г. Заиграев. – 1993. – № 4. – С. 96-105.
3. Кількість курців серед молоді зменшилася на 28% – дослідження. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/health/2017/03/20/223230/>
4. Мнения великих людей о пьянстве. – Режим доступу: http://pyanstvu-net.ru/?page_id=98.
5. Москаленко В.Ф. Поширеність тютюнопаління серед молоді: проблеми та шляхи вирішення / Москаленко В.Ф., Грузева Т.С., Галієнко Л.І. – Київ: НМУ ім. О.О. Богомольця, 2008. – 77с.
6. Социология молодежи / Под ред. проф. В. Т. Лисовского. – СПб., 1996.

Ідченко Т. С.

*Комунальне підприємство
«Інститут розвитку міста Кривого Рогу»
м. Кривий Ріг, Україна*

НАСЛІДКИ ПАНДЕМІЇ НА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Пандемія COVID-19 зачепила усі туристичні напрямки у світі і стала причиною для найсуворіших обмежень на подорожі, через кризу туристична сфера в Україні зазнала втрат у понад 1,5 млрд дол. Пізній початок курортно-рекреаційного сезону внаслідок впровадження обмежувальних заходів також створив кумулятивний ефект, який негативно вплинув як на індустрію відпочинку, подорожей, так і на супутні галузі - готельно-ресторанного бізнесу, транспорту (пасажирські перевезення), роздрібну торгівлю, індустрію розваг та діяльність установ культури. На додачу до поточних та прогнозованих втрат, сфера туризму українських Карпат цьогоріч вже постраждала від низького попиту на гірськолижний відпочинок внаслідок аномально теплої зими.

Глобальні збитки в сфері туризму боляче вдарять по тим країнам, де він є одним із значних джерел доходів. У Всесвітній туристичній організації ООН (UNWTO) прогнозують, що в цьому році число міжнародних туристів скоротиться на 20-30 % в порівнянні з показниками 2019 року через пандемію коронавірусу [1, с.76].

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

При цьому наголошується, що таке падіння буде коштувати галузі 5-7 років розвитку. Очікуване падіння може привести до зниження надходжень від міжнародного туризму (експорту) в розмірі 300-450 млрд доларів, що становить майже третину від 1,5 трильйона доларів, отриманих в минулому році.

Але річні збитки можуть збільшуватися, оскільки ситуація постійно змінюється. Наприклад, річні втрати туристичної галузі тільки в США складуть 24 млрд доларів, що в три рази більше втрат країни під час терактів 11 вересня [1, с.79].

Лише за лютий місяць туристична галузь у Європі втратила близько 1 мільярда євро. Що стосується Італії, де туризм складає 13 % ВВП, то країна вже втратила майже 10 млрд доларів, але збитки будуть набагато більше, адже більшість маленьких підприємств не винесуть кризи. Проте втрати Італії будуть значними не лише через те, що вона стала епіцентром поширення хвороби у Європі, але тому, що туризм є значною часткою економіки країни - близько 13 % [2, с.44].

За попередніми розрахунками, втрати Італії від коронавірусу можуть сягнути понад 8 мільярдів доларів. До спалаху коронавірусу Італія посідала перше місце серед європейських країн за кількістю авіамаршрутів до Китаю [2, с.54].

Мільйони робочих місць в туристичному секторі знаходяться під загрозою втрати, близько 80 % всіх туристичних підприємств є малими і середніми, і цей сектор відіграє провідну роль у забезпеченні зайнятості та інших можливостей для жінок, молоді та сільських громад.

Однак UNWTO підкреслює історичну стійкість туризму і його здатність створювати робочі місця після кризових ситуацій, а також акцентує увагу на важливості міжнародного співробітництва та забезпечення того, щоб цей сектор став центральною частиною зусиль по відновленню після пандемії [1, с.16].

Після всебічних консультацій з іншими організаціями, що займаються туризмом і подорожами, WTTC пропонує ряд заходів, які необхідно вжити, щоб забезпечити швидке відновлення сектора після того, як ситуація з коронавірусом буде під контролем. WTTC має намір навіть запропонувати свою підтримку урядам різних країн, особливо тим, які будуть проводити сильну політику для швидкого відновлення галузі.

Серед заходів по відновленню міжнародного туризму WTTC пропонує:

- спрощення візових режимів і скорочення вартості віз;
- застосування нових технологій для проходження прикордонного контролю;
- полегшення податкової політики (зменшення або скасування податків на мандрівки, такі як аеропортові, портові та готельні збори, що збільшують вартість поїздок);
- введення пільг і стимулів для забезпечення підтримки бізнесу компаній, які найбільше постраждали від вірусу [3, с.23].

Щоб відновити туризм після коронакризи, слід реанімувати упровадженням різного роду інновацій, зробити це можна багатьма шляхами, але, основними мають стати - державна підтримка туризму та підприємницька ініціатива у даній сфері, поліпшення сервісу, зокрема у сфері гостинності та посилення інформаційної компанії, зокрема в мережі Інтернет.

Таким чином, Всесвітня туристична організація, членом якої є Україна, закликала уряди країн підтримати малі та середні підприємства, оскільки саме вони складають 80 % туристичного сектора [1, с.40].

Відновлення туризму досить складно зпрогнозувати, адже туризм дуже широка сфера, яка зачіпає десятки інших. Точні дати бояться називати навіть експерти, кажуть, що ситуація змінюється занадто швидко і більш-менш точні припущення можна буде давати лише наприкінці цього року.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

При цьому, найімовірніше, велика кількість туристичних компаній по всьому світу буде змушена припинити роботу. «Вживуть ті агентства, які мають материнські компанії, або входять до складу міжнародних агентств, або ж ті, хто мав якийсь резерв для подібних випадків. Але це точно найбільша криза для туристичного бізнесу».

Підбиваючи підсумки всього вищесказаного, хочеться ще раз наголосити на важливості узгодженої скоординованої роботи всіх гравців світового і українського туристичного ринку. Потрібно залучати державну підтримку, в тому числі і фінансову, забезпечити координацію між урядами, аеропортами, авіакомпаніями, туроператорами, готельєрами тощо. Запровадити співпрацю з компаніями, що надають медичні, страхові або інші пов'язані із забезпеченням гігієни та безпеки послуги. У найближчій перспективі - сфокусуватися на внутрішньому туризмі, промотувати нові дестинації і новий досвід, надихати місцевим у створенні туристичного продукту. Злагодженими поступовими діями ми зможемо відновитися після кризи і повернути галузь до активних темпів росту.

Література:

1. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) / О. Любіцева // Альтерпрес. 2002. С. - 436.
2. Школа І.М. Менеджмент туристичної індустрії: навч. посіб. / І.М. Школа // ЧТЕІКНЕУ. 2003 С. 662.
3. Яковлев Г.А. Економіка та статистика туризму: навч. посіб. / Г.А. Яковлев // РДЛ. 2002. С. 240.

Карпенко Ю., студентка факультету початкового навчання,
*Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна*

ІДЕЯ ПЕРЕВТІЛЕННЯ ЛЮДИНИ. РЕІНКАРНАЦІЯ

Ідея реінкарнації, тобто ідея можливості перевтілення, є однією із найцікавіших тем сучасності, яка все частіше привертає до себе увагу філософської, релігійної та наукової думки. Протягом історії ідея реінкарнації була присутня в тому чи іншому вигляді в різних релігійних уявленнях культур.

Актуальність означеної теми зберігалася в ході історії і до цього дня проявляється на різних рівнях існування людини, культури. Інтерес до осмислення ідеї реінкарнації в вимірах повсякденного життя не тільки не вщухає, а й зростає. [5] Актуальність дослідження проблеми реінкарнації обумовлена високим ступенем поширеності цієї ідеї у багатьох релігійних і духовно-філософських системах.

Проблема реінкарнації отримала розробку в наукових працях таких авторів, як: Ян Стівенсон, Раймонд Моуді, доктор Морріс Нетертона, доктор Едіт Фіор, доктор Роджер Вулджер, Керол Боумен, Браун Сільвія, Крістофер Бейч, Майкл Ньютон, Анн Анселін Штуценбергтн, Долорес Кеннон та ін. [7]

Термін «реінкарнація» (втілення) розуміється:

1. як здатність деякої субстанції відокремлюватися після смерті попереднього тіла і вселятися в нове; як здатність богів, духів, святих зодягатися у плоті;
2. як процес переходу (просування, переселення, руху крізь) душі в тілесну оболонку, який розуміється як поточний еволюційний аспект, як завершений, а також як такий, що вказує на зворотній процес «повернення у тіло» [4].

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Вважається, що в першій земній інкарнації людина має здорове, сильне тіло, яке в міру нових перероджень, в силу накопичених карм, стає все більш «зношеним». Коли ж з'являються зачатки особистості, характер, наростає его, то поведінка змінюється кардинально. Вважається, що в ході перероджень душі, людина переносить в нове життя псування, прокляття, благословення, хороші і погані карми, що впливають на його особистість [8].

Віра в переселення душ є стародавнім феноменом. Найбільш рання форма уявлень пов'язана з тотемізмом. Доктрина реінкарнації є центральним положенням в більшості індійських релігій, таких як індуїзм (включаючи такі його напрямки як йога, вайшнавизм, і шиваїзм), джайнізм, і сикхізм, а також в сучасному аріянстві. Деякі давньогрецькі філософи, такі як Ферекид, Сократ, Піфагор і Платон, також сповідували ідею переселення душ [1].

Популяризацію ідеї реінкарнації в Стародавній Греції приписували діяльності представників орфізму і піфагореїзму. Молитви орфіків були спрямовані на припинення нескінченного ланцюга перевтілень. У піфагорійців ідея реінкарнації вбралася в вчення про вічні подорожах душі після смерті і її втіленнях. Піфагорійці вважали, що їх душі з моменту свого виникнення не мали «шат», потім стали зазнавати численні втілення, результатом яких було їх перебування в загробних світах з метою очищення, за допомогою якого досягається стан, близький до початкового «до втілення» [6].

Східні релігії та традиції, у тому числі різноманітні напрямки індуїзму та буддизму вважають, що після смерті одного тіла життя триває в новому. Згідно з індуїстськими уявленнями, душа переселяється в інше тіло. Для прихильників східних віровчень поняття «реінкарнація» не має альтернативи. Вони визнають це вчення за його логічність та справедливість — з нього витікає, що благочестива, високо моральна поведінка дозволяє індивіду прогресувати з життя в життя, відчуваючи щораз поступове поліпшення умов і обставин життя. До того ж навіть сама по собі реінкарнація виступає яскравим свідченням співчуття Бога стосовно живих істот та знімає з Нього несправедливе звинувачення в заповіданні зла людям [1].

Карма - центральне поняття східної філософії. Це універсальний причинно-наслідковий закон, за яким за кожен свій вчинок, добра чи зла, за всі свої пристрасті і бажання, страждання і насолоди людина отримує нагороду в наступному житті. Усвідомлюючи дію цього закону, індивід може вдосконалюватися від втілення до втілення - і тілесно, і духовно. Карма утримує душу в круговерті народжень і смертей. Цей круговорот називається сансара. Мета душі - вирватися із сансари і знайти звільнення, злившись з божественним джерелом всього суцього. Поступово карма вичерпається, і зв'язок з сансарой обірветься. Душа вирветься з круговороту народжень і смертей і знайде повну свободу. У буддистської філософії таке звільнення називається нірваною [2].

Американський психотерапевт Стівенсон довгий час вивчав випадки реінкарнації, залучаючи до своєї роботи іменитих екстрасенсів, чії здібності пояснювалися знаннями з минулих життів. Разом вони виявили три об'єктивні ознаки переселення душі:

- 1) Здатність до чужої мови, найчастіше древньому (набагато вище здібностей звичайних людей);
- 2) Наявність вроджених міток (рідних плям, дефектів). Деякі люди підтверджували їх виникнення історіями з минулого: наприклад, поранення могли залишити свій слід у вигляді родимих плям.
- 3) Історичне підтвердження (частіше згадуються дитиною до п'яти років). Проте в даному дослідженні не враховуються відомі історичні події. Істинним вважається ті факти, які можна довести тільки протягом тривалих досліджень недоступних громадськості файлів.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

4) Наявність схожості з людиною з минулого. При зборі доказової бази про реінкарнацію, звертають увагу на наявність у людей загальних захворювань (алергії, схильності) і психологічних особливостей (фобії, здібності, таланти) [3].

У філософії ідея реінкарнації і її смислові, понятійні рівні розкриваються крізь призму вчення про життя душі, яке розвивається в просторі положення про «первинно вічному тілі» (носії душі), і трансформаціях, які воно зазнає, переходячи з одного стану в інший. Душа має духовним тілом, що належить їй з моменту її входження в нього. Сюди включена ідея первинного втілення (реінкарнації) душі, з одного боку. З іншого боку, вона як «носіє» духовної тілесності може набувати інші форми існування, наділяючись черзі в фізичну оболонку або повертаючись в надприродні вимірювання, активізувати духовну тілесність, тобто реінкарнація можлива «за ту» і «по сю» сторону буття. Відповідно, душі належить дві форми існування, суть яких розкривається в розумінні їх як непостійних, текучих процесів, станів, які переходять по черзі з одного в інше, дзеркально відбиваються в формах земного або небесного існування [6].

Література:

1. Вікіпедія (2020). Реінкарнація. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F#%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BC%D0%B0_%D1%81%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B0%D1%80%D0%B0_%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BA%D1%88%D0%B0
2. Електронна стаття. Реінкарнація. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://necrolog.by/articles/reinkarnaciya>
3. Інтернет-газета «Укрмедія» (2017). Реінкарнація: скільки разів ми народжуємося? // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ukr.media/esoterics/317572/>
4. Компанієць Л. В. Реконструкція поняття «реінкарнація» у «золотий вік визначень». // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/19906/1/10-58-67.pdf>
5. Компанієць Л. В. (2013). Репрезентація ідеї реінкарнації в архаїчній культурі // [Електронний ресурс]. Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%B4%D0%BE%D0%BC/Downloads/Pv_2013_69_4.pdf
6. Компанієць Л. В. (2013). Філософські репрезентації ідеї реінкарнації // [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Chasopys/Vup3-4\(11-12\)/9.pdf](http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Chasopys/Vup3-4(11-12)/9.pdf)
7. Кравцова Ю. С. Ідея реінкарнації в релігійній культурі християн сучасної України // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://masters.donntu.org/2012/fknt/kravtsova/diss/index.htm#p3>
8. Саторин І. (2009). Реінкарнація // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://progressman.ru/2009/06/reinkarnaciya/>

Каранфілова О. В., к. філос. н., доц.
Стоянова А. Д., студентка гр. А-148т
*Одеська державна академія будівництва та архітектури
м. Одеса, Україна*

ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОДІЇ МУЛЬТИКУЛЬТУРИ ТА СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Об'єктом дослідження є явище мультикультуралізму в усіх його проявах – ідеологічному, політичному, соціокультурному тощо. Явище мультикультуралізму на сьогоденному етапі розвитку суспільства постає як певний ідеологічний дискус, що у повній мірі відображає портрет сучасної людини. Визначимо сутність явища мультикультуралізму, його основоположні принципи, можливі концепції втілення у соціокультурному середовищі та негативні наслідки реалізації.

На сучасному етапі розвитку мультикультура – це перш за все стратегія, ідеологія та дискурс, що стверджують значимість існування різноманітних культурних форм. Дискурс як єдність мовлення та ситуації, в якій воно відбувається відображається в розумінні людиною поняття мультикультур та мультикультуралізму.

Наведемо декілька визначень мультикультури:

- 1) мультикультура - це об'єднання культур, різновидів і напрямів в єдине поняття.
- 2) мультикультура - територіальне об'єднання культури в її різному прояві.
- 3) мультикультура - це поняття про єдину культуру, яка виступає домінантою на певних територіях.

Дійсно, інтеграція та глобалізаційні процеси людства ведуть до того, що національні організми дедалі більше втягуються у світову «карусель», відбувається «змішування» різних етносів й етнічних культур. Людям доводиться жити в суспільстві, в якому співіснують різні культури. Буття на межі різних культур, взаємодія з ними вимагає від індивідів діалогічності, розуміння, поваги до культурної ідентичності інших людей. З погляду правового закріплення і втілення в життя, мультикультуралізм характерний для багатьох розвинених країн як метод внутрішньої політики, що спрямована на забезпечення асиміляції іммігрантів із країн «третього світу», а також ідеологія, що обґрунтовує таку політику.

Щодо визначення самого поняття «мультикультуралізм», то існує понад десяток дефініцій. Українська дослідниця Н. Висоцька згрупувала їх у своєрідні кластери навколо кількох провідних тлумачень цього явища:

- 1) демографічно-описове, яке констатує наявність у суспільстві чи державі етнічно або расово різноманітних сегментів;
- 2) програмно-політичне, котре має на увазі конкретні типи програм та політичних ініціатив, покликаних реагувати на етнічне розмаїття. Такий підхід має на меті врахування інтересів різних етно-національних груп, забезпечення відповідного рівня визнання та самостійності для них, зберігаючи при цьому відповідне бачення національної єдності;
- 3) ідеологічно-нормативне – як гасло чи модель політичної активності, яке ґрунтується на соціологічних та етико-філософських ідеях щодо місця людей з культурно відмінними ідентичностями у суспільстві;
- 4) соціально-трансформативне, спрямоване на викорінення расизму, націоналізму, сексизму та здобуття рівності для всіх груп суспільства;
- 5) історичне, що наголошує на важливості вивчення та розуміння якомога більшої кількості культур та взаємодії між ними [1, с. 111-112].

Ці та багато інших чинників стали помітними явищами сучасного світу. Проте, наявність етнокультурної та мовної розмаїтості ще не є підставою для визнання суспільства мультикультурним у цілому. Для цього необхідно, щоб поряд з дескриптивними ознаками мультикультуралізму були наявні ще й нормативні. Нормативний аспект мультикультуралізму полягає у піклуванні держави про права, гідність і добробут усіх її громадян незалежно від їх етнічного, расового походження, віросповідання, мови тощо

Хоча політика мультикультуралізму і переслідує креативні, творчі цілі, однак вона несе й низку негативних явищ, серед яких найчастіше називають такі:

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

- 1) загроза національній єдності і громадянській гармонії, можливість посилення міжгрупової і міжрасової недовіри, ускладнення процесу асиміляції;
- 2) мультикультуралізм асоціюється з ідеологією політкоректності і практикою квотування при прийомі на роботу, у навчальні заклади тощо;
- 3) спрямованість політики на збереження і підтримку певних культур, породжує нерівне ставлення до громадян, при цьому ігнорується класове розшарування груп;
- 4) політика культурного визнання нерідко сама продукує етнокультурні меншини на вимогання з їх боку рівноправності. Особливо це помітно, коли відмінності акцентуються на наданні привілеїв;
- 5) мультикультуралізм сприяє інституціалізації культурних відмінностей та етнізації соціальних відносин, що загрожує ліберальним цінностям, зокрема пріоритету прав людини [2, с. 37].

Одна з суттєвих характеристик мультикультурного суспільства – заперечення ієрархії культур, культурного поділу на центр і периферію, пріоритетність горизонтальних зв'язків над вертикальними. Тому здійснення політики багатокультурності, реалізація її позитивного потенціалу потребує комплексного підходу, вміння витримувати баланс і попереджувати можливий негативний ефект. Концепція мультикультуралізму з моменту своєї появи і до сьогодні нерідко є об'єктом гострого протистояння, причиною «культурних війн». Американський політолог Чандрен Кукатас у статті «Теоретичні основи мультикультуралізму» пропонує п'ять варіантів реакції суспільства на культурне розмаїття: ізоляція, асиміляція, м'який мультикультуралізм, жорсткий мультикультуралізм та апартеїд. Ізоляцію він вважає найбільш очевидною реакцією суспільства, а спроби не допустити виникнення культурного розмаїття в країні проводяться через жорстку імміграційну політику.

Тим самим суспільство намагається зберегти традиційні переваги та привілеї більшості своїх членів. Але в такому випадку обмеження винятково імміграції недостатньо, оскільки окрім контактів з іммігрантами існує ще безліч способів впливу інших культур на те чи інше суспільство. Суть асиміляції як альтернативи ізоляції полягає в тому, що, допускаючи в країну приїжджих, щодо них слід проводити асиміляторську політику.

Найбільш конструктивною реакцією, на думку Ч. Кукатаса, є м'який мультикультуралізм. У цьому випадку мультикультуралістичною реакцією на існування культурного розмаїття є відмова як від спроб не допустити його виникнення шляхом самоізоляції, так і від прагнення не дати йому укоренитися за рахунок асиміляції меншин. За такого підходу допускається як прийом країною представників різноманітних культур, так і спокійне ставлення до того, що меншини 468 можуть залишатися «не інтегрованими». Іншими словами, необхідно дати свободу вибору рівня асиміляції, що визначається бажанням та здатністю кожного індивіда.

Режимом найбільшої толерантності Ч. Кукатас називає класичний ліберальний мультикультуралізм. Науковець описує його як такий, що може ділити територію навіть з тим, хто налаштований проти нього. У той же час він не надає переваги та захисту жодній конкретній групі чи спільноті. Такий режим не буде заважати досягання власних цілей або підтримувати певні традиції, проте не стане й перешкоджати чи, навпаки, сприяти конкретним цілям чи традиціям. Це позбавлений страху та фаворитизму мультикультуралізм [3].

Дослідники, які заперечують або взагалі не визнають концепцію мультикультуралізму як філософську та не визнають її як чинник об'єднання суспільства і спосіб демократизації, популяризують ідею про те, що сьогодні жодне суспільство не є мультикультурним у повному розумінні цього слова. Проте, з такого погляду, важко назвати й демократичне

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

суспільство, яке б повністю відповідало усім принципам і вимогам демократії як філософському дискурсу. Отже, мультикультуралізм як ідею, що об'єднує полікультурне суспільство, демократизує його в силу того, що він (мультикультуралізм) ґрунтується на загальнолюдських цінностях, можна сприймати як теоретичну модель, до якої може прагнути поліетнічне, поліконфесійне, багатомовне суспільство [4, с. 114-116].

Таким чином, можна впевнено стверджувати, що в основі феномена мультикультуралізму лежить ототожнення з толерантністю, де закладена ідея визнання й сприйняття іншого не як чужого чи ворога, а як такого, що має право на відмову панування цілого над одиничним та рівноправність будь-яких культурних форм. Тому більш перспективним є доповнення мультикультурної орієнтації на сусідство та співіснування різних етносів і культур, установкою на їх взаємодію, взаємовплив і взаємозбагачення, домагаючись їх інтеграції в єдину політичну націю.

Література:

1. Висоцька Н.О. Концепція мультикультуралізму і питання естетики / Н.О. Висоцька // Питання літературознавства: Науковий збірник. – Чернівці: Рута, 2009. – Вип. 77. – С. 110-121.
2. Суконкіна Т.Н. Феномен мультикультуралізму в сучасному суспільстві / Т.Н. Суконкіна // Практична філософія. – 2008. – № 4. – С. 35-38
3. Кукатас Ч. Теоретичні основи мультикультуралізму / Ч. Кукатас. – Режим доступу: http://dialogs.org.ua/ua/issue_full.php?m_id=10227
4. Дрожжина С.В. Мультикультуралізм як проблема полікультурного українського суспільства / С.В. Дрожжина // Профспілки і духовність. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Донецьк, 16–17 грудня 2003 р.). – Донецьк, 2003. – С. 114-116.

Каранфілова О. В., к. філос. наук, доц.

Чуйко К.І., студентка гр. А-236

*Одеська державна академія будівництва та архітектури
м. Одеса, Україна*

КРИЗА ІДЕНТИЧНОСТІ В СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОМУ ОСМИСЛЕННІ

В нинішній час людина живе у світі, де стиль життя, ідеологія, мораль, культура – все стрімко й динамічно змінюється. Триваюче наростання тенденції посилення експанції технологій, неминуче породжує їх агресивним антропологічним вторгненням у внутрішній простір особистості, в її суб'єктивність. Люди часом відчують прилив ентузіазму, а іноді занурюються в хаос і безглуздя «неполнінного буття». Саме тому людина виявляється недостатньо захищеною від агресивних соціальних впливів, що руйнують його ідентичність. Звідси випливає, що розгляд кризи ідентичності в соціально-філософському осмисленні потребує докладного вивчення.

Проблема самопізнання особистості є традиційною для філософії на всіх етапах її розвитку. В античності задача пізнання людиною власного внутрішнього світу була поставлена Сократом і займала значне місце в філософії епікуреїзму і стоїцизму. Особливого значення набуває проблема самопізнання в середньовічній філософії, в якій формується особливий жанр ісповідальної літератури. Звернення до проблеми розуміння особистістю своєї суті в усій її складності і суперечливості властиво і філософії Ренесансу. Однак

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

підвищений інтерес проблема самопізнання набуває в ХХ і початку ХХІ століття. До числа найбільш відомих філософських напрямків, які аналізують цю проблему в зазначений період, відносяться екзистенціалізм, фрейдизм, постфрейдизм, постмодернізм. Провідними дослідженнями в області кризи ідентичності є праці американського психолога ХХ століття Еріка Еріксона.

Різні аспекти поняття «ідентичність» досліджувалися ще з часів античності, зокрема розглядалися у творах Сократа, Платона, Протагора та вивчалися такими філософами, як І. Кант, І. Фіхте, Г. Гегель, Л. Фейєрбах, А. Флоренський, С. К'єркегор, М. Гайдеггер, М. Шелер, А. Шопенгауер, П. Рікьор, Г. Сковорода, П. Юркевич, М. Фуко, В. Біблер, М. Бахтін, А. Лосєв, М. Мамардашвілі й ін. Проблема особистісної ідентифікації була і є популярною темою розвідок як західних психологів, зокрема А. Адлера, У. Джеймса, З. Фрейда, Ю. Габермаса, М. Гайдеггера, К. Хорні, К. Юнга, так і соціологів, а саме: Р. Баумайстера, М. Борневассера, Е. Гідденса, Е. Гоффмана, Е. Дюркгейма, Ч. Кулі, С. Мадді, Дж. Міда, С. Московічі, Ж. Піаже, Х. Теджфела, Дж. Тернера, Б. Шефера та ін.

Мета тези полягає у розгляді проблеми кризи ідентичності, що виражається у зростаючій нестійкості образу людини в сучасному, стрімко змінному світі.

Слово «ідентичність» ([лат.](#) *identitas*) походить від латинського *idem*, що означає «той же самий». Людина як суб'єкт культури формується також не одразу. Власне ідентичність – форма відповідності людини й культури, у якій особистісний зміст повинен збігатися з громадським ідеалом.

Поняття «криза ідентичності» запропонував Ерік Еріксон. Він використовував його для позначення недуги, яким страждали деякі підлітки. У тому значенні, яке вкладав в слово «самоідентичність» Еріксон, воно позначає компроміс між тим, ким людина хоче бути, і тим, чим світ дозволяє йому бути [2]. Єдиною вихідною точкою набуття самого себе є індивідуальність людини. Проте Еріксон переконаний, що «ідентичність потребує підтримки» [3]. Неможливо сформувати самого себе, не маючи перед очима відповідних зразків. Поряд з поняттям ідентичності Еріксон виділяє поняття псевдоідентичності, яке нав'язує індивіду маскультура. Е. Еріксон – один із засновників теорії ідентичності, розглядав ідентичність як здатність особистості до засвоєння особистісного і соціального досвіду, що визначає можливість формування власної цілісності і суб'єктності, робить можливим визначення місця індивіда в соціумі, побудова моделей його поведінки.

О. О. Труфанова характеризує ідентичність особистості: «В структурі ідентичності прийнято виділяти 2 рівні – індивідуальний й соціальний. Індивідуальний рівень – це набір персональних характеристик, що робить даного індивіда унікальним. Соціальний рівень пов'язан з ідентифікацією індивіда з нормами й очікуваннями соціальної середовища, у яку він занурений».

Таким чином, ідентичність можна розглядати як поняття, що служить для характеристики «індивідів і груп в якості щодо стійких цілісностей, тотожних самим собі». При цьому слід розрізняти ідентичність особистості й ідентифікацію особистості. Характеризуючи їх зв'язок і відмінність, М. І. Мchedлова відмічає: «Ідентичність є кінцевим результатом процесу ідентифікації – самототожності, самовизначення».

Проте, незважаючи на численні спроби дати найбільш повне визначення досліджуваного феномена, головною проблемою теорії ідентичності залишаються питання щодо ідеалів, за якими треба жити, і цінностей, на які варто орієнтуватися.

Ситуація кінця ХХ і початку ХХІ ст. характеризується глибокими технологічними, соціальними, економічними, політичними та іншими трансформаціями, які торкнулися всіх сфер життєдіяльності. Серед іншого, неможливо заперечувати зростаючу значимість проблематики «глобалізації», «глобальності», «глобального світу», яка визнається однією з

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

найважливіших і всеохоплюючих характеристик стану і зміни сучасного людства і його довкілля.

Ситуація пошуку індивідуумом ідентичності в сучасній культурі є парадоксальною. З одного боку, оскільки для постмодерністської людини характерний нарцисизм, сенс якого полягає в гіпертрофіруванні власного «Я», то йому властива втрата інтересу до зовнішнього світу і безпрецедентне захоплення самопізнанням. Але, з іншого боку, як правило, в результаті цих спроб самопізнання і самоідентифікації особистість остаточно втрачає себе, оскільки Я сприймається як щось розпливчате, а питання, звернені до нього, залишаються без відповіді. В даному контексті актуальність дослідження проблеми ідентичності особистості визначається тим, що, як правильно стверджує В. Хесле, "всякий, хто хоче зрозуміти сучасний світ, ледь Чи досягне своєї мети, не осягнувши логіки кризи ідентичності" [4].

Однією з найважливіших причин того, що людина втрачає можливість набуття ідентичності, є характерна для нього ситуація світоглядної невизначеності. У зв'язку з цим варто звернути увагу на висновки, що містяться в статті Т.Г. Лешкевич "Амбівалентність сенсожиттєвої рефлексії: російський контекст", де автор показує, що «під натиском економцентрічної епохи відбувається своєрідна "мутація самого себе", структура Я - особистості постає як дифузна і флексібельная, як "недетермінований фрагмент обурення", роздратовано реагує на все, що відбувається».

Історія людства показує, що людина стає зрозумілим для самого себе тільки в тому випадку, якщо він володіє чіткими світоглядним орієнтирами, що дають цілісне уявлення про світ, в якому він існує. Такі типи світогляду, як міфологія і релігія, що існували в традиційному суспільстві давали цілісну і внутрішньо несуперечливу картину світу, виходячи з якої, людина могла визначити свою ідентичність.

Сучасне інформаційне суспільство створює сприятливі умови для переходу до нової системи особистісної ідентифікації, яка уможливорює вільне моделювання особистого «Я» та конструювання власної ідентичності. Саме така здатність до вільної, моделюючої самоідентифікації є одним із виявів креативності й багаторівневого абстрагування, що ґрунтуються на системі розрізнених образів, які підсвідомість іраціонально сприймає та обробляє. Завдяки ускладненню навколишнього світу людина все активніше намагається відтворити в ньому найбільш звичні, традиційні форми соціальної ідентифікації.

Психічна патологія, що є вираженням кризи ідентичності особистості, настільки широко поширена в постмодерністській культурі, що, на думку М. Фуко, відбувається стирання кордонів між психічною нормою і божевіллям. Характеризуючи дане обставина, він пише: "Людина і безумець пов'язані між собою в сучасному світі, можливо, міцніше, ніж в потужних тваринних метаморфозах, колись які освічують палаючі млини Босха ..." [2].

Можна виокремити декілька специфічних умов позитивного вирішення кризи ідентичності, які окреслюються сучасними науковцями:

- усвідомлення «чужого» як «іншого» через призму власної системи цінностей;
- усвідомлення власних смаків і уподобань і розуміння необхідності їх збереження в площині новітніх традицій і технологій;
- сприяння активізації творчого потенціалу як серед панівних верств населення, так і серед маргінальних верств [1].

Питання вибору ідентичності – невід'ємне право самої особистості. Разом з тим, слід сказати, що процес становлення охоплює ціле життя, а іноді й продовжується після неї. На цьому шляху в сучасному світі масової комунікації й глобалізації його очікують ризики, погрожуючі його цілісності. Знайти власне «я» неможливо без набуття конкретного образу.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Людина не може у процесі пошуку власної ідентичності обійтися без участі в цьому пошуку інших.

Література:

1. Аверіна К. С. Сучасна криза ідентичності: активність особистості чи шлях до сингулярності / К. С. Аверіна // Актуальні проблеми філософії та соціології: Науково-практичний журнал / Голов. ред. Д. В. Яковлев; відпов. секретар І. В. Шамша; Міністерство освіти і науки України; Національний університет "Одеська юридична академія". - Одеса, 2017. - Вип. 15. - С. 3-5.
2. Laing R. D. The Divided Self: An Existential Study in Sanity and Madness (Penguin Modern Classics) UK ed. Edition, Kindle Edition. - 1965. – P. 156
3. Erik H. Erikson. Identity, youth and crisis. New York: W. W. Norton Company. - 1968. – P.126
4. Хесле В. Криза індивідуальної и колективної ідентичності // Питання філософії. - 1994. - № 10. - С. 112–123.

Каранфілова О. В., к. філос. н, доц.
Юрченко Е. В. студентка гр. А-236
*Одеська державна академія будівництва та архітектури
м. Одеса, Україна*

**ЛІНГВОСЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОБ'ЄКТИВНОЇ ДІЙСНОСТІ В
ФІЛОСОФСЬКОМУ ОСМИСЛЕННІ**

Проблематика категорії об'єктивної дійсності в сфері наукового пізнання, а так само філософському осмисленні має поліваріативний характер в процесі історичного суспільного розвитку. Поняття об'єктивної дійсності зазнало певну кількість дійсних історичних трансформацій в процесі становлення сучасного структурно наукового значення.

Сучасний постмодерністський контекст, наприклад, засвідчує неможливість артикуляції реальності як такої, пропонуючи на її місце «гіперреальність» як віртуальний результат симулювання реального. «У різних мислителів ця прагматика мови розуміється по-різному: в Гайдеггера – як обитель лінгвістичних практик; комунікацій; у Вітгенштейна – як різомат «мовних ігор», яка спонтанно розростається; в Ліотара – як мультиверсум «мовних агоністик»; у Рорті - як павутиння лінгвістичних переописів світу в термінах різноманітних «фінітних мовників»; у Рікера – як відкрите сімейство різних герменевтик...» – зрозуміло, що можна продовжувати перелік зазначених підходів. Але можемо стверджувати, що міркування про смислове наповнення зазначеної категорії проходить через всю історію філософської думки.

Гайдеггер буттєво переосмислює всі підстави філософії, в тому числі і мислення (думка), і мова. Широко поширена думка полягає в приписуванні мислення і мови до області нашої свідомості. Гайдеггер вважає таку думку вельми поверхневим, для нього мислення і мова відносяться до самого буття. У 1934 р Гайдеггер читав курс "Логіки" вельми своєрідно - він розмірковував про Логос і шукав істоту мови [8, с.277].

В думці і мові людина дає сущому відкритися, таким чином здійснюється відкритість буття. "Думкою здійснюється ставлення буття до людської істоти. Думка не створює і не розробляє це відношення. Вона відносить до буття те, що дано їй самим буттям. Ставлення це полягає в тому, що думка дає буттю слово. Мова є будинок буття. В оселі мови мешкає людина. Мислителі і поети - хранителі цього житла "[8, с.192]. Згідно Гайдеггеру,

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

вигадування особливої "філософії мови" невиправдано. Шлях до мислення і мови проходить там, де запитують про "самих речах". Дайте говорити цим речам в думки і мовою [7, с.166].

Висловлення первинно означає показування, про який повідомляється. Розглянемо в зв'язку з цим приклад самого Гайдеггера, його висловлювання: "Молоток занадто важкий" [7, с.154]. Ми користуємося молотком як підручною річчю, в співвідношенні Дазайн і молотка, якщо тільки не обривати його буття, конститується і думка, і мова (мовлення). Думка і висловлювання - НЕ вільновітаюча поведінка, а приналежність буття в світі. Тим часом саме битійне розуміння мови і мислення постійно не береться до уваги. Гайдеггер навіть собою був незадоволений, вважаючи характеристику мови як вдома буття досить безпорадною [8, с.275], правильною, але не до кінця опрацьованою. І вже зовсім погано йдуть справи, коли взагалі проходять повз житійної природи мови і мислення. Саме в зв'язку з цим Гайдеггер не втомлювався виступати проти, як він висловлювався, спустошення мови і думки. В результаті руйнується саме людська істота [8, с. 30,195]. Ми все ще думаємо і говоримо не із буття і не на належній висоті. Незадоволений існуючою мовою, що не говорить з істини буття, Гайдеггер змушений створювати нову філософську мову. Він ніби надає основним філософським термінам їх "свідоща про народження", народженні в царстві буття, У зв'язку з цим проводиться деструкція успадкованого філософського словникового запасу. У дослівному перекладі з латинської деструкція означає руйнування. Гайдеггер вкладає в дане слово за перевагою не негативний, а позитивний сенс [7, с.22-23]. Терміни (лат. Terminus - межа, кордон) визначаються в їх справжніх, битійних межах. Така суть лінгвістичних гайдеггеровських нововведень, реалізується ж вона за допомогою використання самих різних прийомів [5, с.166-169]. Від деяких філософських термінів Гайдеггер взагалі відмовляється, вважаючи, що їх використання затемнює і спотворює питання про буття. Такі, наприклад, терміни "особистість", "свідомість". В інших випадках старі терміни замінюються на нові. Найбільш яскравий приклад - заміна терміну "людина" терміном "Дазайн". Досить своєрідно використовує Хайдеггер потенціал смислового взаємопроникнення іменника і дієслова. "Людина, яка присутня", перетворюється в "присутність", "все, що бытийствує", визначається як "буття". Сенс такого роду нововведень полягає у відмові від терміна "носія властивостей і дій": не людина має здатність бути, а він є від самого початку биття. Дуже часто Гайдеггер використовує поєднання етимологічно, тобто за походженням родинних слів типу "час часу", "єдність об'єднує". Такі, по суті, тавтологічні сполучення їм використовуються далеко не випадково: він не терпить в єдності буття будь-яких розривів. Час часу, бо все інше вже не співвідноситься досить органічно з природою часу. Подібно Канту і Гегелю він широко використовує дефіс, який в одних випадках вказує на походження терміна (Дазайн - тут буття, звідси Дазайн), а в інших підкреслює певну єдність (вперед-себе-вже-буття-в-світі). Прагнучи дійти до витоків буття, він постійно звертається до потенціалу давньогрецької мови: мається на увазі відхід від істини буття історично більш пізніх мов - латинської та німецької. Мова - це не просто логос, а полілогос [1]. Як мови різних філософських парадигм відрізняються один від одного, було відомо вже в античності. Аж до Гайдеггера цього факту не надавали вирішального для долі філософії значення. Він змусив переглянути статус мови філософії, рішуче відмовився від прийнятих в філософії лінгвістичних зразків. У підсумку стала вимальовуватися життєвість, рухливість мови філософії. Пліуралізм філософських систем доповнився їх мовним пліуралізмом. Сам Гайдеггер, мабуть, вважав винайдений ним мову найбільш філософськи зразковим. Тут не обходиться без авторського самолюбства. Якщо його деконструювати, то не можна не прийти до ідеї полілогоса. Як відомо, ця ідея особливо близька постмодерністам, а також любителям словесності. Повертаючись безпосередньо до Гайдеггеру, слід підкреслити його особливу прихильність філософського і поетичного слова. Це і зрозуміло - адже, по

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Гайдеггеру, наука істотно відхилилася від істини буття. Вона не вирішила основну задачу: бачити "всі речі простіше, зорче і невідступніше". "Філософія є те, що здебільшого поволі тільки і дає присутності стати тим, чим воно може бути" [8, с. 344, 345]. Це становлення відбувається в слові. Як рефрен повторює Гайдеггер слово поета: "Не бути речам, де слова немає"]. Але де слово за все яскравіше, де спалахує "умовленому речемовленні речей]? В поезії [8, с.238]. Саме цю поезію, а не науку Гайдеггер називає сестрою філософії.

У давньогрецьких філософствуваннях Сократа, Платона та Аристотеля ми знаходимо багато інтерпретацій поняття реальності в онтологічних схемах, зрозуміло, що це здійснюється завдяки поняттю «рiч». Платон та Аристотель стверджували дискретний характер категорій завдяки тому, що світ поділяється на не перехреснуванні класи предметів у той час як категорії мають визначені межі. Альтернативну сучасну позицію формує Л. Витгенштейн, який стверджував, що всі категорії відносні та мають дифузійний характер. Відповідно формується мережа таких взаємозв'язків, які мають центр і периферію. Причому периферія сприяє наповненню змісту категорій новими смислами, взаємне проникнення периферійних сфер декількох категорій також стає суттєвим фактором трансформації єдиного смислового поля. Безпосередньо поняття реальність (*realitas* - лат.) вводиться до літературного обігу наприкінці XIII – початку XIVст. Іоанном Дунсом Скоттом, тобто створений неологізм походить від латинського слова «рiч». На початку свого використання поняття «*res*» [6, с.436-437].

Таким чином, можна помітити, що поняття дійсності вводилося Іоанном Дунсом Скоттом, в першу чергу, для того, щоб пояснити глибинні онтологічні зв'язки як в самих речах, так і між ними. Виявляючи зазначені онтологічні відносини за допомогою нового наповненого поняття реальності, теолог не закладає протиріччя в реалістичну парадигму, яка починала формуватися ще за часів Аристотеля, остаточно формуючи тим самим парадигму об'єктивності.

Формування класичного наукового уявлення про реальність завершується ідеями Галілея, Лейбніца та інших видатних вчених періоду Нового часу, які ототожнювали реальність з ефіром, з якого побудовані всі тіла всесвіту. Некласичний період в науці не визнає дійсність як таку, вона уособлює собою певну мережу взаємин різних частин єдиного цілого. Наприклад, Рене Декарт поєднує між собою дві реальності, яка ділиться на мислячу і протяжну складову. Тим самим, починаючи з ідей Декарта і до праць І. Канта включно, формувалася парадигма суб'єктивності, але принцип репрезентації, який довгий час домінував в класичній філософії, втрачає своє значення і організуючу силу, наслідком чого стає стирання кордонів між дійсністю і її відображеннями. Класична теорія репрезентації ґрунтувалася на ідеях Ф. де Сосюра, який, розглядаючи мову «в собі і для себе», встановив, що мова утворює систему, оскільки складається з формальних елементів, які об'єднуються в певні комбінації відповідно до вимог структури. Структура являє собою такі типи відносин, які складають основу для поєднання одиниць певного рівня. Завдяки системно-структурному підходу миттєво спрощується питання про кореляцію плану змісту і плану змісту в мові, а відношення між ними визначається як асоціація «позначається» і «що означає» [11, с.42-44]. За словами Вільгельма фон Гумбольдта, добре розуміючого семіотичну природу самого світу і процесу його пізнання, мова є не стільки засобом уявлення вже пізної істини, але в набагато більшому ступені засобом виявлення ще не пізної істини, а також основою для світобачення. Тільки за допомогою мови, аналізуючи саму мову, можливо зрозуміти деяку приховану від поверхневого споглядання природу картини світу [3, с. 319]. Зазначена ситуація спростовується представниками постсучасної французької філософії. Особливо очевидне таке заперечення є в філософських побудовах Ж. Бодріяра, для якого взагалі не існує реальності, яка відображається знаками. Він вважає, що відображали дійсність (і те

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

дуже давно, до настання епохи Відродження) символи, оскільки вони були включені в символічний обмін. Знаки ж здатні лише відкидати тінь на неї, перетворюючи її в симуляційну модель, тобто в симулякр [4]. Тому зворотня сторона знака не може бути прихованим змістом чільної, так досить знакам повернутися до реальності зворотним боком - і опозиція знака і реальності не має сенсу. Такі аргументи приводять Ж. Бодріяра до висновку про те, що сама реальність лише «процесія симулякрів». Отже, закінчується вже не тільки історія, а й сама реальність, вона стає гіперреальністю симулякрів. У. Еко визначає головною характеристикою гіперреальності те, що саме такою і повинна бути справжня реальність: «Говорити про мову не означає відпрацьовувати пояснювальні структури або додавати правила приналежності до певних конкретних культурних ситуацій. Значить дати вихід всієї її коннотативної могутності, перетворюючи мову в акт творчості з тим, щоб в тому говорінні можна було б почути поклик буття» [9, с. 31].

Сучасний постмодерністський підхід концентрується на мові, тексті та дискурсі. Проблема континууму категоріального апарату в архітектоніці сучасної науки є питанням не тільки про сутнісному понятті дійсності як такої, а, в першу чергу, це рішення проблеми тексту і інтертекстуальності, нарративнословесної референції знання. Звертаючись до думки Дерріда про те, що система категорій є системою способів конструювання об'єктивної дійсності, спроба надати змістовну характеристику поняттю реальності стає тотожною процесу мовного конструювання. Про зв'язок мови і пізнання говорить Г. Гійом, для якого мова видно тільки тоді добре, коли за ним стоїть уявне побудова, «фізичної кальки» якого він прагне стати. Це дозволяє одному знанню добувати інше, що означає, що лише вивчення лінгвістичного знання у взаємодії зі знанням про об'єктивну реальність дозволяє наблизитися до прояснення природи мови [2, с. 42-43].

Розглядання об'єктивної дійсності завдяки лінгвосемантичному аналізу філософів дає нам розкрити точку зору та можливість глибше і детальніше зрозуміти буття, в якому ми знаходимося, але сприяємо його через суб'єктивний погляд. Саме завдяки цьому з'являється загальне розуміння та сприйняття навколишнього середовища.

Література:

1. Бібіхін В.В. Примечания переводчика// М. Гайдеггер. Дійсність та час.– С.448-451.
2. Гійом, Г. Принципи теоретичної лінгвістики / Г. Гійом. Заг. ред., послесл. І комент. Л.М. Скреліной. - М.: Прогрес, 1992. - 224 с.
3. Гумбольдт В. Вибрані праці з мовознавства. - М., 1984.
4. Жан Бодрійяр. Симулякри и симуляція/Пер. А. А. Качалов. – М. Видавництво: Постум, 2017. – 320 с.
5. Зайцева З.Н. Мартін Гайдеггер: Мова і час//М. Гайдеггер. Розмова на дорозі. – М.: Вища. школа, 1991.– С. 159-177.
6. Іоанн Дунс Скот. Вибране / Блаженний Іоанн Дунс Скот. – М.: Видавництво Францісканцев. 2001. – 583 с.; [2, 436-437],
7. Гайдеггер М. Буття та час: Пер. с нем. В.В. Бібіхіна. – М.: Ad Marginem, 1997.
8. Гайдеггер М. Час і буття: статті та виступи. – М.: Республіка, 1993.
9. Еко У. Відсутня структура. Введення в семіологію /Перев. ситал. В,Г, Резнік та А.Г. Погоняйло. – СПб.: «Сімпозиум», 2004. – 544 с.
10. Лук'янець В.С. Сучасний науковий дискурс: оновлення методологічної культури: монографія / В.С. Лук'янець, О.М. Кравченко, Л.В.Озадовська. – К.: «Центр практичної філософії», 2000. – 304 с.;

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Козлова Ю. В.
Науковий керівник: доц. Єгорова О. І.
*Сумський державний університет
м. Суми, Україна*

**ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ НЕОЛОГІЧНИХ
ПРОЦЕСІВ**

Природна мова – динамічна знакова система. Кожен з її чотирьох рівнів – фонологічний, морфологічний, лексико-семантичний і синтаксичний – знаходиться у безперервному процесі еволюції та адаптації до потреб її носіїв. Мова як соціальне явище є прямим рефлектором людських настроїв і поглядів в конкретному місці й в конкретному періоді історії. Зокрема нагальна потреба соціуму в оперуванні новими поняттями та концептами актуалізує проблеми номінації та неології.

Загальним терміном на позначення нових лексичних одиниць, що з'являються в мові, є *новотвір* (англ. *coinage*). Синонімічними йому поняттями є *лексична інновація* та *неологізм*.

Філологиня Е. Матіелло визначає неологізм як «нове слово, що відповідає комунікативним потребам мовця та покликане збагачувати лексикографічний склад мови» [8, с. 25]. І. В. Арнольд називає неологізмами «слова та фразеологічні вирази, які потрапляють до мовної системи у зв'язку з розвитком культури та техніки, змінами у громадських відносинах і побуті та які сприймаються мовцями як нові» [1, с. 323].

Вперше про неологізацію мови заговорили у XVIII ст. Тоді ж в англійську мову було запозичено термін «неологізм» з французької (фр. *néologisme*). У 1801 р. термін «неологія» на позначення сукупності нових слів було включено до лексикографічної праці французького мовознавця Л. Мерсьє «Неологія, або словник слів нових, слів, що підлягають оновленню, й слів, узятих у нових значеннях». На той час неологізацію вважали небажаним лінгвістичним процесом, однак поповнення словникового складу – незворотне та надважливе явище для історичного розвитку мови, завдяки якому остання набуває можливості відповідати актуальним потребам суспільства.

Нова лексична одиниця проходить кілька стадій соціалізації (її прийняття в суспільстві) й лексикалізації (її закріплення в мові). Соціалізація неологізму полягає в його активному поширенні серед носіїв мови та подальшому фіксуванні в друкованих джерелах як способу фактичного закріплення в словниковій системі. Процес лексикалізації передбачає набуття навичок використання неологізму в суспільстві в різних контекстах [3, с. 80]. Після завершення усіх адаптивних процесів лексична інновація набуває статусу соціально акцептованої.

На думку філологинь М. Кабре, Р. Баго та Х. Сієрри, поява нових лексичних одиниць зумовлена необхідністю в адаптації мови до поточних суспільних змін з метою забезпечення її життєздатності [4, с. 1]. Відповідно, лексичні інновації слугують маркером розвитку мови та адаптації словникового складу до культурних та соціально-політичних потреб носіїв.

Натомість вітчизняний лінгвіст О.М. Бондаренко вбачає таку мовну проблему, як дію закону економії мовних засобів, ще однією причиною появи лексичних інновацій [2, с. 2]. Цей лінгвістичний закон є релевантним в сучасній англійській мові, яка має тенденцію до компресії та раціоналізації, що зокрема можна проілюструвати великою кількістю утворених нещодавно скорочень.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Одним із центральних питань неології є класифікація інноваційних лексичних одиниць. Свій погляд на типологізацію лексичних інновацій висловлює М. Кабре, поділяючи їх на власне неологізми, псевдонеологізми та семантичні неологізми [5, с. 205–207]. Власне неологізми – це новотвори на позначення абсолютно нових для носіїв мови понять і реалій (напр. *quaranteam* – обмежене коло для спілкування у карантинний період). Псевдонеологізми характеризуються новизною форми, проте поєднують її зі значенням, що вже знайшло свій вираз в іншій формі (*LOL – laughing out loud; IMHO – in my honest opinion*). Семантичні неологізми, навпаки, є лексичними інноваціями зі старою формою, для якої розвивається нове значення [6, с. 10]. Прикладом такої семантичної нестабільності є слово *lockdown*, що раніше використовувалося на позначення короткотривалої екстремальної ситуації, коли для гарантування особистої безпеки доцільним було не покидати приміщення. Сьогодні ж слово *lockdown* позначає довгострокову урядову стратегію, метою якої є мінімізація випадків захворювання COVID-19.

Альтернативну думку щодо питання типологізації має іспанська філологиня М. Гормінго. Вона пропонує класифікувати неологізми за сферами творення та використання (загальномовні та спеціалізовані), за характером деривації (спонтанні та плановані), за функціональними особливостями (деномінативні або інформативні та стилістичні або експресивні) [7]. Такі підходи до систематизації неологічних одиниць допомагають проаналізувати новотвори з різних лінгвістичних аспектів, а не лише з точки зору їх графічної форми.

Отже, неологізми є детермінантами мовної еволюції та відображенням актуальних культурних та суспільно-політичних тенденцій. Основна проблематика новотворів пов'язана з амбівалентністю більшості їхніх лексичних особливостей, зокрема з власне визначенням поняття неологізму та їхньою класифікацією, тому подальші релевантні дослідження представляють значний потенціал для розвитку неології.

Література:

1. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка : учеб. пособие. 2-е изд., перераб. Москва : ФЛИНТА, 2012. 376 с.
2. Бондаренко О. М., Черневич А. О. Англійські неологізми: нове у використанні способів утворення. Вісник Запорізького національного університету: Запорізький національний університет, 2010. С. 127–131.
3. Шутова М. О. Неологізми в сучасній англійській мові. Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Серія Філологія, педагогіка, психологія: Київський національний лінгвістичний університет, 2010. С. 79-85.
4. Cabre Castellvi M. T., Bagot R. E., Sierra C. V. Neology in specialized communication. Terminology: Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company, 2012. P. 1–8.
5. Cabre M. T. Terminology: theory, methods and applications. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing, 1999. 248 p.
6. Gontsarova J. Neologisms in modern English: study of word-formation processes: Bachelor's thesis. Narva, 2013. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/17033477.pdf> (дата звернення: 03.12.20)
7. Hormingo M. T. Lexical Creation and Euphemism: Regarding the Distinction Denominative or Referential Neology vs. Stylistic or Expressive Neology. Lexis: Journal in English Lexicology, 2012. URL: <https://journals.openedition.org/lexis/371#tocto1n2> (дата звернення: 03.12.20).

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

8. Mattiello E. Analogy in word-formation: A study of English neologisms and occasionalisms (Trends in Linguistics: Studies and Monographs 309). Berlin & Boston, MA: De Gruyter Mouton, 2017. Pp. vii. 340 p.

Концеба А. А., студент навчально-наукового
інституту фізичної культури, спорту та реабілітації
Науковий керівник: доц. Балашенко І. В.
Університет Ушинського,
м.Одеса, Україна

ХРИСТИАНСТВО ТА ФІЛОСОФІЯ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

988 рік – один з найвидатніших років в історії нашої країни та нації. Це рік хрещення Київської Русі Володимиром Великим. До цього народи, які проживали на території Київської Русі, були дуже розрізненими, тому цілісність держави трималася, в основному, за рахунок військової сили Києва та вірних йому міст. Основою цього була різність вірувань, у кожній народності були свої ідоли, свої боги, а разом з тим і різні погляди на життя, різні філософські думки. Першою спробою Володимира Великого об'єднати народ була ідея зібрати ідолів усіх народів Київської Русі в одному храмі, але вона не увінчалася успіхом. Після цього великий князь та його радники вирішили перейняти віру сусідніх народів. Між ісламом, християнством західного зразку та православ'ям вибір пав на останню.

Тому в 988 році в Києві відбулося хрещення людей в водах Дніпра, а потім і в інших містах країни. З цього моменту починається культурний та економічний розквіт Київської Русі. Зникає прірва між русичами та візантійцями в культурному плані, яка на той момент була дуже велика, але християнство в короткий період її ліквідувала. Разом із Вірою та священиками на Київську Русь прийшли й філософські роботи античних діячів та філософів Середньовічної Європи. Стрімко почали розвиватися школи та мистецтво, почали з'являтися майстри з написання книг, в тому числі й філософських.

Після прийняття християнства філософія Київської Русі почала переймати його риси. Так, в одному з найвідоміших філософських трудів того часу, в «Слові про закон та благодать» авторства митрополита Іларіона, піднімається питання необхідності зв'язку людини та Бога, людського та Божого в образі Ісуса Христа. Також митрополит Іларіон освітлює і вирішення мирських питань та проблем, з точки зору християнської філософії.

Філософські проблеми піднімає і митрополит Нікіфор у своєму листі князю Володимирі Мономаху розкриває своє філософське бачення людської душі. Він вважав, що душа безсмертна та складається з розуму, відчуттів та волі.

Значний вклад у розвиток філософії Русі зробив єпископ Кирило Туровський. Він був добре знайоми з ранніми роботами київських філософів та з роботами античних діячів. До нас дійшли лише декілька його листів, в яких він піднімає питання співвідношення душі та тіла, безсмертя душі та її складові.

Отже, за свою майже 300-літню історію існування філософія Київської Русі створила фундамент для подальшого розвитку українських мислителів після падіння Київської держави від нападків татаро-монгол в середині XIII століття.

На мою думку, період Київської Русі – це був період одного з найбільших розквітів нашої держави, нашої культури та нашої філософської думки, який залишив неоціненний вклад в розвиток сучасної української нації та назавжди залишиться в нашій історії та в наших серцях.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Література:

1. Краткая история Поместных и Автономных Православных Церквей: учебное пособие-Одесса: Астропринт, 2011 –С. 91-94
2. <http://kpeklnu.at.ua/e-book/philosofija/page31.html>

Кулачинская А. А., студентка учебно-научного
института физической культуры, спорта и реабилитации
Научный руководитель: доц. Балащенко И. В.
*Университет Ушинского,
г.Одесса, Украина*

СОЦИАЛЬНО- ДЕЗАДАПТИРОВАННЫЕ СЕМЬИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ОБЩЕСТВА

Такие неблагоприятные факторы, как увеличение разнообразия форм собственности, реформации законодательства, экономические изменения, имущественное расслоение общества привели к увеличению количества социально-дезадаптированных семей.

По Солодникову В.В., «социально-экономические преобразования, осуществляемые в России уже более полутора десятка лет, со всей остротой поставили вопрос о выживании и социальном благополучии личности и семьи в меняющемся социуме» [6, с.76].

Проблемы социально-дезадаптированной семьи являются актуальными не только для России, но и для остальных стран СНГ. В мире происходит множество изменений, далеко не всегда позитивных, экономика имеет свойство быть нестабильной- и, к сожалению, многие люди теряют ориентир. Нарушается в целом процесс интеграции человека в общество, а практикуемые отношения в семьях становятся социально неприемлемыми, социально-ролевые позиции меняются.

По Гоголевой А.В. «большинство отклонений в поведении несовершеннолетних: безнадзорность, правонарушения, употребление психоактивных веществ, имеют в своей основе один источник — социальную дезадаптацию, корни которой лежат в дезадаптированной семье» [1, с.7].

Известно, что человек использует опыт жизни со своими родителями, как пример негативного или позитивного взаимодействия в семье, делая выводы в сознательном возрасте. Таким образом, вырастая в социально-дезадаптированных условиях, ребенок, за счёт пластичности своей психики, принимает обстановку в семье как образец нормы. Отдаляясь от сверстников, не примыкая к какому-либо кругу общения, подросток скорее прибегнет к девиантному поведению, чем в благоприятных для развития условиях.

Широкая общественность социальную дезадаптацию понимает, как невыполнение семьей своих основных индивидуальных и общественных функций. Мацковский М.С. выделил 10 основных функций семьи: репродуктивную, воспитательную, хозяйственно-бытовую, экономическую, сферу первичного социального контроля, сферу духовного общения, социально-статусную, досуговую, эмоциональную, сексуальную [3, с.43].

Не выполняя свои основные функции, ячейка общества становится отличной для других. Таким образом, развиваются разногласия и конфликты на данной почве.

Стоит отметить, что социальная дезадаптация семьи характеризуется наличием следующих проблем: неопределенность гражданского статуса членов семьи; малообеспеченность; безработица; неудовлетворительные жилищные условия; алкоголизм,

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

наркоманія, токсикоманія членів сім'ї; порушення здоров'я; сімейна дезадаптація; духовно-нравствена деградація сім'ї [2, с.13].

Перераховані вище проблеми, к сожалению, стосуються багатьох сімей. Люди вдаються до такого способу життя, як правило, внаслідок певних проблем (економічних/ психологічних і т.д.). Але бувають випадки, в яких клітинку суспільства повністю влаштовують, к прикладу, невдоволені житлові умови. І в наступному, таким способом життя впливає на дітей пари дуже негативно. Виникає неприязнь до себе, своїх родичів, це також веде до відхилення поведінки.

Чоловіки схильні допомагати багатодітним сім'ям, а також сім'ям з прийнятими дітьми. Неприємними для них є гомосексуальні союзи. Жінки схильні жалуватися бідним і житловим невлаштованим сім'ям. При цьому жіноча половина опитаних висловила неприязнь до полігамних сімей [6, с.80-81].

Інтересним є дослідження Свістунової Е.В., по якому виявляється, що діти з соціально-дезадаптованих сімей «схильні фіксуватися на дитячих переживаннях, позитивно ставляться до майбутнього, мають негативне ставлення до старшого віку, ціннісно оцінюють значення сім'ї в житті» [4, с. 126 - 134].

Можливо зробити висновок, що підлітки з таких клітинок суспільства, як правило, мають велику кількість страхів («не хочу бути старим, я буду хворіти/умру») і сумнівів, але при цьому оптимістично налаштовані на майбутнє, в надії змінити своє життя к кращому.

Ідеографічний тест показує, що експериментальна група дітей з соціально-дезадаптованих сімей більш нечутлива до переживанням інших, ніж контрольна група, що складається з підлітків, що знаходяться в благополучних сім'ях. Важливо відзначити також те, що всього лише 9% підлітків з соціально- дезадаптованих сімей обрали для себе тип особистості «керівник» [4, с. 126 - 134].

Типи сімей, не до кінця прийняті в суспільстві, названі соціально-дезадаптованими, вимагають сторонньої допомоги, а також зміщують моральні стандарти, установлені суспільством. З однієї сторони, можна вважати таке вплив деструктивним для життя майбутніх поколінь. При цьому варто говорити про модернізацію суспільства, його терпимості і толерантності до решти його членів.

Література:

1. Гоголева А. В. Аддиктивне поведіння і його профілактика. — 2-е изд., стер. — М.: Московський психолого-соціальний інститут; Воронеж: Видавництво НПО «МОДЭК», 2003. — 240 с.
2. Малько А.В. Правова політика в сфері освіти [Текст] : словарь / під ред. А. В. Малько, Д. А. Смирнова. - Москва : Проспект, 2017. - 160 с.
3. Мацковский М.С. Соціологія сім'ї. Проблеми, теорії, методології і методики-М., Наука, 1989.
4. Свістунова Е.В., Лизунков О.Б. — Представлення про майбутнє підлітків з соціально - дезадаптивних сімей // Психолог. – 2017. – № 2. – С. 126 - 134.
5. Солодников В.В. Соціально-дезадаптована сім'я в контексті суспільного мніння/ Соціальна робота. – 2011. - №3.
6. Солодников В.В. Соціально дезадаптована сім'я в контексті суспільного мніння // Соціологічні дослідження. 2004. № 6. С. 76-84.
7. Солодников В.В. Соціально-дезадаптована сім'я в сучасному суспільстві : Соціологічний аналіз : дисертація ... доктора соціологічних наук : 22.00.04.- Москва, 2002.- 434 с.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

8. Суворова О.В. Психология девиантного поведения: Методические рекомендации для студентов специальности 050706.65 «Педагогика и психология». - Н. Новгород: ННГАСУ, 2009 г. – 32 с.

Куруч О.О., студентка навчально-наукового
інституту фізичної культури, спорту та реабілітації
Науковий керівник: доц. Балашенко І. В.
Університет Ушинського,
м.Одеса, Україна

КОНЦЕПЦІЯ «Я-ЛЮДИНА-СУСПІЛЬСТВО»

«...Людина – істота унікальна, тому що існує одночасно в трьох вимірах: природному, культурному та індивідуальному. Вона є складним витвором природи, суспільства і самого себе.» / Аристотель «Політика», 328 р. до н.е./ В ході дискусій про співвідношення біологічного і соціального в людині висловлюється широкий спектр думок, укладених між двома полюсами: концепціями людини, які прийнято називати біологізаторськими або натуралістичними. Людина народжується індивідом, але з найперших моментів свого життя новонароджений входить в систему суспільних взаємин і процесів, і в результаті набуває особливу рису - він стає особистістю. Хто «Я»? Тільки розуміючи себе, людина може рухатися вперед і творити своє майбутнє. Пізнаючи свій внутрішній світ, людина може знайти в собі всі ті інструменти, які допоможуть на її життєвому шляху. Особистість з'являється тільки тоді, коли є самосвідомість («я-концепція»).

Суспільство, як і природа, є місцем існування людини. Це система економічних, політичних, соціальних, правових і духовних відносин, в які включена людина. Суспільні відносини - найбільш стійкі і значущі взаємодії між людьми, а суспільство - цілісна система, що самоорганізується від таких взаємодій. Сучасна філософія розглядає суспільство як сукупність різних частин та елементів, які тісно пов'язані між собою, постійно взаємодіють, тому суспільство існує як окремий цілісний організм, як єдина система. У сучасній філософії немає єдиної концепції виникнення і розвитку суспільства. Філософи дотримуються формаційного і цивілізаційного підходів, лінійної та циклічної моделей історії. Концепція «Я-Людина-Суспільство» є колаборацією вище перелічених концепцій. Вони доповнюють одна одну і стали невід'ємною частиною сучасного філософського і соціологічного вчення

Література:

1. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій.-К., 1996.
2. Барулин В.С. Социальная философия: Учебник. – Изд. 2-е. – М., 2000.
3. Бобров В.В. Введение в философию. – М., 2000.
4. Данильян О.Г., Тараненко В.М. Основи філософії. Навч. посібник. - Харків: Право, 2003. - 352 с. параграф 4.8.^[1]
5. Стрельник О. Н. Основы философии : учебник для среднего профессионального образования / О. Н. Стрельник. — Москва : Издательство Юрайт, 2018. — 312 с. — (Профессиональное образование).
6. Философский энциклопедический словарь. – М., 1997.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Мазур К.А., студентка філологічного факультету
Науковий керівник: проф. Петінова О. Б.
Університет Ушинського
м. Одеса, Україна

ЖИТТЯ ТА СМЕРТЬ У ВИМІРІ ФІЛОСОФІЇ

Смерть – є однією з ґрунтовних парадигм колективної свідомості, а оскільки остання не залишається в ході історії незмінною, то це не може не вплинути також і на ставленні індивідууму до смерті. Смерть, як зазначав А.Я. Гуревич, – «це компонент картини світу, який існує у свідомості членів певного суспільства в певний період» [3, с. 114]. Також, співставляючи думки й інших вчених (Ф.Арієс, О.Тібо, П.Шаню), ставлення до смерті має можливість стати навіть еталоном, індексом рівня розвитку всієї цивілізації. Тому вивчення уявлень, що пов'язані зі смертю, може відкрити очі й на сприймання людьми сенсу свого життя і головних його цінностей.

Для найкращого розуміння динаміки всіх змін у термінах сенсу життя і смерті, пропоную прослідкувати розвиток людської думки відносно цих питань від старих часів до новітніх. Відношення суспільства до смерті змінювалося разом зі світоглядом впродовж усієї історії людства. Дана зміна відбувалася за принципом спіралі – від простішого до більш складного, й торкалася всіх сфер соціального життя.

У міфології Старої Греції допускалась думка, що, вмираючи, людина переходить у світ мертвих, у якому існує й надалі, хоча раніше уважалося, що після смерті особистість впадає у вічний сон. Через певний час уявлення про смерть, як про сон, було перенесено і в ранньохристиянські вірування.

Прагнення подолати страх перед смертю призводить до того, що вже в античній філософії реалізуються дві основних концепції: віра в безсмертя душі – підтримували такі філософи як *Сократ, Платон, Арістотель* тощо.

Сократ розмежовував істинно філософські роздуми про смерть і спекуляції на цю тему. У короткому вигляді філософське пізнання питання сенсу життя і смерті виглядає так: або зі смертю все кінчається, або, в якихось інших формах, продовжується далі. «Якщо нічого не відчувати, то це все одно, що сон, коли спиш так, що навіть нічого не бачиш уві сні; тоді смерть – дивний здобуток. З іншого боку, якщо смерть є переселенням звідси в інше місце і вірні перекази, що там знаходяться всі померлі, чи є тоді що-небудь краще за це? Так я готовий померти багато раз, якщо все це правда: для мене було б чудово вести там бесіди...» [цит. по 1].

Платон вірив у безсмертя душ і в їх перевтілення, його погляди істотно вплинули на західну філософську думку. Згідно його поглядів, щастя (блаженство) можливе лише у загробному світі, коли безсмертна душа – ідеальне єство людини – звільняється від оков тлінного тіла [1].

Більшість філософів, які розмірковували над феноменом смерті, старалися нівелювати хоча б страх. Епікурейці вказували на ірраціональну природу такого страху, стоїки бачили в смерті частину природного порядку речей; Спіноза радив думати не про смерть, а про життя, але всі вони вважали, що почуття страху не личить званню справжнього філософа [4]. Епікур говорив із цього приводу так: «Люди натовпу то уникають смерті, як найбільшого зла, то жадають її, як відпочинку від зла життя. А мудрець не ухиляється від смерті, але і не боїться життя, тому що життя йому не заважає, а не-життя не здається якимось злом» [5, с. 83].

Філософська думка XIX століття значно розширила межі осмислення питань сенсу життя і смерті. Німецька класична філософія, позитивізм, марксистська теорія і філософія

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

життя – всі ці напрями вивчали людину, і кожен з них вніс свій вклад у розробку антропологічних проблем. Але оскільки ми вирішили сконцентрувати свою увагу на розгляді саме проблеми смерті у філософії, то зупинимось коротко на декількох авторах, які зробили найбільший внесок у вивчення цього питання.

Результати екзистенційного пізнання смерті нічого не говорять ні про життя після смерті, ні про форму цього життя, ні про неможливість продовження життя після смерті. Цим екзистенційне пізнання відрізняється від метафізики смерті, так само як і від теології смерті.

А. Шопенгауер трактував смерть лише як поверхневий феномен, якого не стосується ні суть речей, ні загальна воля, що перебуває поза часом і простором. Він вважав, що смерть – це повчання егоїзму, яке ми здатні зрозуміти тільки завдяки перебігу часу [6].

Смерть, на думку М. Хайдеггера, – це можливість майбутнього, проте це не просто якийсь шанс, а остання справжня можливість. За цією крайньою межею більше нічого немає. Смерть – це не щось випадкове і можливе для існування, а його основна властивість.

Тенденція до витіснення смерті з колективної свідомості, поступово наростаючи, досягає апогею у наш час, коли за твердженням Ф. Ар'єса, суспільство поводить себе так, ніби взагалі ніхто не вмирає, і смерть індивіда не пробиває жодного пролому в структурі суспільства [2]. Ф. Ар'єс назвав таке ставлення до смерті у наші дні смертю перевернутою.

Таким чином, короткий огляд історії формування і розвитку образу смерті в культурі людства, показав, як в різні історичні епохи у колективній свідомості мінялося ставлення до двох фундаментальних явищ всесвіту – життя і смерті. Трансформація відбувалась у напрямку від розуміння смерті як природного продовження і завершення життя, до повного їх розриву, роз'єднання у свідомості людини, розведення у різні полюси єства та повного взаємного відторгнення.

Література:

1. Антология мировой философии. В 4-х томах. – М.: «Мысль», 1969 – 1973. (АН СССР. Ин-т философии. Философ, наследие). Ред. коллегия: В.В. Соколов и др.
2. Ар'єс Ф. Человек перед лицом смерти: Пер. с фр. / Общ. ред. Оболенской С.В.; Предисл. Гуревича А.Я. – М.: Издательская группа «Прогресс» – «Прогресс-Академия», 1992. – 528 с.
3. Гуревич А.Я. Смерть как проблема исторической антропологии: о новом направлении в зарубежной историографии /А.Я. Гуревич // Одиссей. Человек в истории. Исследования социальной истории и истории культуры. – М., 1989.
4. Категории человеческого существования. Смерть и бессмертие. – Вып. 2. – М.: Смысл, 1990.
5. Папаяни Ф. Смысл жизни/ Автор-составитель Федор Папаяни. – Донецк: Норд-Пресс, 2008. – 384 с.
6. Человек: Мыслители прошлого и настоящего о его жизни, смерти и бессмертии. Древний мир – эпоха Просвещения /Редкол.: И. Т. Фролов и др.; Сост. П. С. Гуревич. – М.: Политиздат, 1991. – 422 с.

Москальчук Г. О.

*Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

**УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ МОВНІ КОНТАКТИ В ПЕРІОД ПІЗЬНОГО
СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ (XVI – XVII ст.)**

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

У XVI–XVII століттях унаслідок суспільно-політичних обставин і естетичних смаків в Україні склалася своєрідна мовна ситуація, коли одночасно, виконуючи комунікативний зв'язок між певними соціально-культурними прошарками, розвивалися і знайшли застосування багато різних мов, що належали до цілком розбіжних мовних систем, мали різну структурну будову та відрізнялися як походженням, так і характером використання: українська (руська), церковнослов'янська, грецька, латинська, гебрайська, ідиш, вірменська, турецька, польська, німецька, угорська, молдавська, італійська, французька, а з кінця XVII ст. – російська. Л. Гнатюк з цього приводу зазначає, що «специфічною рисою мовної свідомості освіченої частини українського суспільства було те, що вона формувалася в умовах мовного «многосвіття» [3, с. 369–370].

Зрозуміло, що мови чеська, німецька, ідиш, вірменська, угорська та ін. прищепилися в місцях проживання відповідних етносів і, власне, на українську літературну мову майже не впливали.

Натомість наприкінці XVI ст. дві мови почали вирізнятися як національні – польська й українська – та ще дві – як мови офіційного вжитку: латина й церковнослов'янська. Остання іще за часів Київської Русі вважалася православними єдиною, що годиться для «високих», важливих справ, не пов'язаних із повсякденним побутом. «У XVI–XVII ст. вона лишається основною мовою у церковних відправах, на цій мові починається книгодрукування на Русі...» [8, с. 19], нею створювалися духовні проповіді й богословські твори. Утім, уже на кінець XVI ст. її значення та літературна «монопольність» занепадає. На думку Б. Успенського, такий процес – явище занепаду церковнослов'янської мови й витіснення її «простою мовою», тобто староукраїнською, – був природним при двомовності в Україні, «де має місце не функціональний баланс мов, а їхня конкуренція» [10, с. 82]. І. Білодід говорить про те, що «Мовознавча концепція Києво-Могилянської академії передбачала, з одного боку, піднесення престижу церковнослов'янської (слов'янської, слов'яноруської, словенської), рідної української мови (за тодішньою термінологією – "руської", "малоруської", "козацької"), з другого – багатомовність, що полягала у викладанні навчальних курсів кількома мовами, у вивченні ряду мов» [1, с. 61]. З цього приводу І. Фаріон зазначає, що «строкате, суперечливе, химерне бароко розігрувалось на не менш барвистому і строкатому мовному тлі» [11, с. 72].

Досліджуваний період – час присутності польщизни в мовному просторі України і мовній практиці українських письменників [7, с. 337–342]. Барокова культура стала одним із чинників того, що польська мова посіла важливе місце в духовному житті українського суспільства [7, с. 97–98]. Л. Гнатюк розцінює цей факт в українському письменстві як «входження в інший мовний світ», що «давало можливість «збоку» подивитись на власну концептосферу, виражену засобами староукраїнської літературної мови, порівняти їх із засобами іншої мови, а порівняння, як відомо, дає новий імпульс мисленню, формує той чи інший напрямок думки, сприяє усвідомленню власної мовної і національної самобутності» [3, с. 90].

Окремо мусимо говорити про українсько-польські мовні контакти. Так, О. Ткаченко, говорить про те, що вони сприяли зближенню обох мов при одночасному віддаленні української від східнослов'янських, а польської від західнослов'янських, крім того, вони стали ще й джерелом семантичного і стилістичного збагачення завдяки збільшенню кількості лексичних синонімів [9, с. 770]. Ці контакти А. Вінценз розглядає у глобальному масштабі і кваліфікує їх як контакти двох сусідніх мовних ареалів – південно-західного східнослов'янських і південно-східного західнослов'янських мов, «тут східнослов'янський ареал *Slavia Orthodoxa* контактував із західнослов'янським *Slavia Romana* через пізніші

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

українську і польську мовні території [2, с. 37-41]. У той час, зазначав, приміром, польський історик Я. Тазбір, коли «на Заході конкурували між собою німецька, яка хотіла бути визнаною на рівні класичної (мови), італійська та іспанська», «у східній Європі другої половини XVII століття найпопулярнішою слов'янською мовою стає польська» [15, с. 208]. «Польська, а також латина (знову ж таки відповідно до польських здобутків і польських зразків, і за посередництвом польської освіти та культури) від XV ст. відігравала для східно-західної Русі, а від початку XVII ст. також для Русі московської, роль, подібну до тієї, яку перед тим відігравала церковнослов'янська мова. Та пов'язувала Русь зі спадщиною візантійської культури, тепер польська та латина наближали українців до тогочасного латинського світу» [5, с. 125]. «Польська мова як літературна українська, без зв'язку із польською літературною, саме в другій половині XVII ст. набуває найбільшого розвитку і її загасання помічається лише в початках XVIII ст.» [12, с. 17]. У цьому сенсі «Польща стала для українців вікном на Захід», – стверджував український історик І. Шевченко, а роль посередника між культурою Західної Європи та культурою східних слов'ян, поступово займаючи місце літературної мови, виконувала, відповідно, польська мова [14, с. 18]. Такий стан речей, на думку Н. Яковенко, опосередковано вказує на те, що у свідомості тих авторів сформувалася «ієрархія престижності», де на першому щаблі перебуває польська мова, тим часом руська здобула статус мови домашнього вжитку [13, с. 64].

Науковці констатують, що історично виправданий взаємовплив української та польської мов був особливо помітний у лексиці. Перша половина XVII ст. стала часом інтенсивних запозичень з польської мови, а поширенню полонізмів сприяло те, що вони вживалися в усіх стилях літературно-писемної мови [4, с. 22]. Такої ж думки і сучасний зарубіжний дослідник М. Мозер, який стверджує, що українська мова ввібрала в себе силу полонізмів, а її словниковий склад до сьогодні зберігає шар польської лексики [6, с. 19, 42].

Література:

1. Білодід І. К. Києво-Могилянська академія в історії східнослов'янських літературних мов / І. К. Білодід; відп. ред. В. М. Русанівський. – Київ: Наукова думка, 1979. – 199 с.
2. Вінценз А. До проблеми українсько-польських мовних контактів / А. Вінценз // Мовознавство. – 1991. – № 5. – С. 37–41.
3. Гнатюк Л. П. Мовний феномен Григорія Сковороди в контексті староукраїнської книжної традиції: монографія / Л. П. Гнатюк. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. – 446 с.
4. Зелінська О. Ю. Українська барокова проповідь: мовний світ і культурні витоки : монографія / О. Ю. Зелінська. – К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2013. – 421 с.
5. Липатов А. В. Литературный облик польского барокко и проблемы изучения древнерусской литературы / А. Липатов // Славянское барокко: Историко-культурные проблемы эпохи. – М., 1979. – С. 43–89.
6. Мозер М. Огляд історії української мови середньої доби / М. Мозер // Мозер М. Причинки до історії української мови / за заг. ред. С. Вакуленка. – Харків : Харківське історико-філологічне товариство, 2008. – С. 40–54.
7. Мойсієнко В. М. Фонетична система українських поліських говорів у XVI – XVII ст. : монографія / В. М. Мойсієнко. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. – 448 с.
8. Русанівський В. М. Слов'янські міжмовні зв'язки і формування функціональних стилів української літературної мови XVI–XVII ст. / В. М. Русанівський. – К.: Наукова думка, 1973. – 28 с.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

9. Ткаченко О. Б. Українсько-польські мовні контакти / О. Б. Ткаченко // Українська мова. Енциклопедія / редкол. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін. – 3-е вид. зі змінами і доп. – К. : «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2007. – С. 770.
10. Успенский Б. А. Краткий очерк истории русского литературного языка (XI– XIX вв.) / Б. А. Успенский. – М.: Гнозис, 1994. – 239 с.
11. Фаріон І. Мова – краса і сила: Суспільно-креативна роль української мови в XI – середині XIX ст. / І. Фаріон. – Львів: Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2007. – 212 с.
12. Шевчук В. Мова і витворення культурних та духовних цінностей (XVII–XVIII ст.) / В. Шевчук // Дивослово. – 1996. – № 3. – С. 16-22.
13. Яковенко Н. Розтятий світ: культура України-Руси в переддень Хмель-ниччини / Н. Яковенко. // Сучасність. – 1994. – № 10. – С. 59–70.
14. Ševcenko I. The many Worlds of Peter Mohyla / I. Ševcenko. // The Kiev Mohyla Academy. – Harvard ukrainian studies. – Vol. VIII. – № ½. – 1984. – P. 9–44.
15. Tazbir J. Polska XVII wieku na skrzyżowaniu kultur i wyznań / J. Tazbir // Barok w polskiej kulturze, literaturze i języku. Materiały z konferencji naukowej 25–29 sierpnia 1987 r. w Krakowie. – Warszawa-Kraków, 1992. – S. 220–212.

Наконечна К. О.

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
м. Одеса, Україна*

БАГАТСТВО ТА БІДНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ КАТЕГОРІЇ

До середини ХХ ст. формується низка інтерпретацій, представники яких по-різному оцінювали причини бідності і заходи боротьби з нею [6, с. 74].

Багатство - засіб, а не ціль, воно має межі. Таким чином, багатство та його вираження - гроші, визначають соціальний статус людини...[1].

Крайня бідність є лише видимим показником бідності – вершиною айсберга, який прихований в «океані» стандартів життя у конкретному суспільстві [8, с. 142].

М. Вебер відзначав, що бідність могла розглядатися як результат індивідуальних моральних вад, неробства та марнотратства, і таким чином звільняло сферу управління і політики від відповідальності за бідність [7, с. 47].

Бідність – це соціальне становище, яке характеризується відсутністю матеріальних засобів, необхідних для того, аби провадити життя відповідно до прийнятих у суспільстві норм споживання...[3, с. 178].

Індивіди, сім'ї, соціальні групи населення можна вважати бідними, якщо вони не мають ресурсів для участі в суспільному житті, підтримання стандартів споживання, умов життя та відпочинку, які є звичайними або принаймні широко прийнятними у суспільстві, в якому вони живуть [5, с. 42].

Виникнення бідності пояснюється, як правило, економічними причинами: зростанням безробіття, низьким рівнем оплати праці та пенсійного забезпечення...[4].

В останні десятиліття все частіше використовується метод визначення бідності, що опирається на думку звичайних споживачів. В основі цього методу лежить концепція суб'єктивної бідності: респонденти самі оцінюють, чи вважають вони себе бідними [10, с. 91].

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Соціологи виявили перелік обов'язкових рис, які характерні для субкультури бідності. Серед них: економічна і соціальна залежність, відсутність чітких моделей рольової поведінки, відчуження і політична пасивність, відсутність життєвих планів і впевненості в собі...[2].

Доходи населення будуть зростати із зростанням національного багатства і з справедливою винагородою за працю, заробітна плата буде збільшуватися в міру зростання національного багатства, що сприятиме підвищенню добробуту [9, с. 66-75].

Література:

1. Амінова О.В. Багатство: соціально-філософський вимір поняття / О. В. Амінова // Філософські проблеми гуманітарних наук: Збірник праць. - Київ, 2009. - 500 с.
2. Белоусова С. Анализ уровня бедности. Экономист. 2006. № 10. С. 65–71.
3. Борисенко М. І. Особливості бідності в Україні. Молодий вчений. 2015. № 1 (16). С. 178–180.
4. Вербицька Г. Л. Проблеми бідності та рівня життя населення України. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2010. № 682. С. 252–258.
5. Євдокимова В. В. Особливості проблеми виміру та подолання бідності в Україні. Наукові записки. Том 83. Соціологічні науки. 2008. С. 40–46
6. Литинська Е. Ю., Матюшина Ю. Б. Генезис основных теорий бедности. Вестник ВГУ. Серия: История, политология, социология. 2016. № 3. С. 74–77.
7. Мельниченко С. В. Проблеми дослідження феномену бідності в соціально-філософській традиції. Вісник НТТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. Випуск 3. 2009. С. 43–51.
8. Сычева В. С. Бедность и ее измерение. Социология: методология, методы, математическое моделирование. 2002. № 14. С. 176–188.
9. Фляшнікова А. Бідність і багатство в наукових теоріях і сучасних дослідженнях / А. Фляшнікова // Політичний менеджмент. - 2004. - №4 (7). - С. 35-46.
10. Харченко Н. Сравнение методологических подходов к измерению уровня бедности. Социология: теория, методы, маркетинг. 2000. № 3. С. 86–99.

Наперковська Д. В.
*Університет Ушинського
м. Одеса, Україна*

**УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ПЕДАГОГІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ
ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ**

На сучасному етапі розвитку суспільства бурхливо відбувається інформатизація освіти. Впровадження цифрових технологій суттєво впливає не лише на змістову складову освіти, а й на добір форм і методів викладання та навчання [2].

Організація освітнього процесу із застосуванням онлайн-курсів, перехід до активних, проєктних форм роботи, створення мережевих освітніх програм, розвиток методичних і дидактичних інструментів імітаційного (симуляції) навчання, переважно забезпечують інформаційні технології та інформаційно-освітнє середовище як сучасна форма ситуативної наочності.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Використання інформаційних технологій в освітньому процесі має не тільки загальнодидактичне значення, що пов'язане з реалізацією принципів виховної функції навчання, мотивації, інтенсифікації, оптимізації освітньої діяльності, але набуває важливої соціальної значущості, оскільки без створення і використання інноваційних освітніх технологій неможливо вирішити низку важливих завдань, пов'язаних з формуванням та розвитком ключових та спеціальних компетентностей педагогічних працівників.

Перед керівником сучасного закладу освіти стоїть низка питань, актуальним серед яких є вирішення стратегічних завдань закладу освіти, підвищення результативності та ефективності освітньої діяльності, через впровадження інноваційних освітніх технологій [4].

При виборі моделі впровадження інновацій взагалі та цифрових освітніх технологій зокрема, необхідно забезпечувати професійне зростання педагогів у сфері інноваційних освітніх технологій, розуміти потреби кожного педагога з урахуванням зовнішніх і внутрішніх мотиваційних чинників щодо підвищення рівня якості освіти завдяки впровадженню інноваційних цифрових технологій [3].

Мотивація педагогів є найважливішим елементом успішної діяльності закладу освіти. Мотивація педагога забезпечує злагоджені відносини у колективі, активізує, підтримує і спрямовує поведінку кожного члена колективу. У зв'язку з цим, виникає необхідність проектування ефективної системи мотивації педагогічного персоналу закладу освіти.

Система мотивації педагогічних працівників (в управлінні) – це сукупність спонукань, що викликають активність педагога і визначають її спрямованість. Вибір мотивації педагогів є актуальним для кожного керівника закладу освіти, адже на підлеглих діють різні мотивуючі чинники. Запорука успіху полягає в тому, щоб дати педагогам те, що вони дійсно бажають і до чого прагнуть [1].

Підвищення мотивації педагогічних працівників це тривалий і складний процес, що вимагає певних фінансових і часових витрат. Підсумком інтеграції системи мотивації, що забезпечує досягнення цілей закладу освіти, є суттєве зростання якісних показників, вихід на новий якісний рівень освіти, а також якісна зміна ставлення педагогів до власної професійної діяльності.

Керівник вибирає ефективну систему мотивації колективу, підвищуючи рівень його працездатності, впливаючи на результати професійної діяльності кожного члена педагогічного колективу, зміцнюючи імідж закладу освіти.

Відповідно до мотиваційних теорій (К. Альдерфера А. Маслоу та ін.), задоволення базових потреб неминуче призводить до прояву «вищих» (А. Маслоу) потреб – невід'ємної складової особистості.

До вищих потреб належить потреба у професійному зростанні та досягненнях, задоволеності та захопленості процесом професійної діяльності, потреба у самовдосконаленні, саморозвитку, потреба у самоповазі та повазі з боку колег і керівництва, потреба у визнанні та статусності.

Комплекс управління внутрішньою мотивацією педагогічного колективу закладу освіти впливає на внутрішню мотивацію педагога завдяки матеріальним і нематеріальним стимулам, спонукаючи його до максимального професіоналізму, лояльності та бажаної поведінки [5].

Психолого-педагогічні засади мотивації засвідчують – мотиваційні потреби педагога залежить від зовнішніх і внутрішніх стимулів. Лише цілеспрямоване стимулювання мотиваційного компонента свідомості педагога сприяє формуванню мотивації до професійної діяльності. Застосування на практиці системи мотивації педагогічного персоналу сприяє не тільки підвищенню ефективності діяльності закладу освіти – підвищення рівня якості освітнього процесу та результатів навчання, а й призводить до

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

підвищення рівня задоволеності педагогів працею, до покращення соціально-психологічного клімату колективу. Для формування ефективної трудової мотивації педагогів необхідно, щоб зміст професійної діяльності полягав не тільки в задоволенні матеріальних потреб педагога, а виходив за межі цих потреб.

Керівнику закладу освіти необхідно підтримувати зацікавленість педагогів у впровадженні інноваційних технологій в освітній процес, у саморозвитку в сфері інформаційних технологій, участі у вирішенні проблем пов'язаних з підвищенням рівня якості освітнього процесу, результатів навчання. Особливо це стосується педагогів, які налаштовані змінити місце роботи, прагнуть здобути додаткову спеціалізацію, якщо вважають, що їхні потреби не задовільняються належним чином.

Зазначимо, що педагоги з високим рівнем мотивації виконують більший обсяг роботи і, як правило, досягають вищих професійних результатів. У зв'язку з чим, керівник повинен активно долучати педагогів до життя закладу освіти, розпізнаючи мотиви кожного педагога і задовільняючи його потреби.

У перспективі, з метою удосконалення системи мотивації педагогічного персоналу закладу загальної середньої освіти буде досліджено мотивацію педагогічного персоналу цього типу закладів освіти.

Література:

1. Грехем Х., Беннет Р. Управление человеческими ресурсами / пер. с англ. под ред. Т.Ю Базарова и Б.Л. Еремина. М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. 598 с.
2. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності: Наказ Міністерства освіти і науки України від 7.11.2000 № 522 із змінами від 30.11.2012 року.
3. Карп'юк О. Національні моделі стимулювання інноваційного процесу *Стратегічні пріоритети*. 2013. -№ 3. С. 47–49.
4. Олійник А. Поняття й реальність процесу інноваційного розвитку освіти в Україні в контексті Болонських декларацій. *Вища освіта України*, 2007. № 1. С. 42–49.
5. Червінська Л. Управління інноваційною діяльністю персоналу: монографія. К. : КНЕУ, 2014. 194 с.

Наперковська О. В.
Університет Ушинського
м. Одеса, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕФОРМАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ

В умовах реформування системи освіти України зростає відповідальність менеджерів освіти за якісні результати освітньої діяльності за будь яких соціально-економічних умов. Ефективна управлінська діяльність передбачає врахування індивідуально-психологічних особливостей працівників, їхню соціально-психологічну взаємодію у трудовому колективі та вплив цих чинників на професійне саморозкриття особистості педагога (керівника закладу освіти).

Професійна деформація – протилежне явище професійному саморозкриттю, котре характеризується рольовою ригідністю, що призводить до виконання професійних дій у поза професійному просторі. В зв'язку з цим, працівник може переживати різні негативні емоції: виснаження, ворожість, агресивність, провину тощо, що з часом призводить до професійних деформацій [7].

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

На професійну деформацію особистості фахівця соціальної сфери впливає група особистісних, організаційних, рольових чинників, що діють у складному взаємозв'язку і взаємозалежності. Причина професійної деформації є комбінація шкідливих чинників, однак індивідуальний професійний розвиток може посилювати або згладжувати їх вплив [4].

Синдром вигорання є формою дезадаптації характерною, насамперед, для соціальних професій. Менеджери освіти відносяться до групи підвищеного ризику щодо розвитку негативних проявів стресу, адже здійснюють управлінську діяльність в умовах високого рівня напруги, деструктивних наслідків стресу, що можуть проявитися в гострій і хронічній формах та у формуванні професійно-особистісних деформацій [5; 6].

Підвищений рівень напруги визначається професійною діяльністю менеджерів в цілому: широкий перелік і значущість управлінських завдань, підвищена відповідальність за якість роботи підлеглих і результати діяльності організації в цілому; високі вимоги до професійного рівня власної управлінської діяльності та схильність до формування професійно-особистісних деформацій [3].

Не викликає сумніву, що найкращим способом запобігання професійної деформації є профілактика її виникнення, отже, виникає необхідність у розробці комплексних програм, метою яких є профілактична та психокорекційна робота.

Пропонуємо до розгляду апробовану програму профілактики професійної деформації менеджерів освіти, її структурно-змістові компоненти.

Програму профілактики професійної деформації менеджерів освіти, представлено трьома блоками у відповідності до трьох специфічних груп чинників, що призводять до порушення працездатності та особистого благополуччя менеджерів освіти.

Перший блок, спрямовано на зняття напруги, що з'являється як наслідок впливу об'єктивних стресових чинників професійного середовища, а саме: умови, форми організації, планування праці та інтенсивність професійних навантажень. Зміст першого блоку Програми забезпечує:

- формування та розвиток самоменеджменту (планування робочого часу, відпочинку, контроль за використанням реального часу);
- формування та розвиток навичок прийняття управлінських рішень в ситуації невизначеності/множинного результату;
- формування та розвиток навичок партисипативного управління (participative leadership) та дієвої підтримки педагогічного персоналу.

Зміст другого блоку Програми, спрямовано на оптимізацію міжособистісних комунікацій і підвищення ефективності спільної діяльності трудового колективу, зокрема:

- формування рольової поведінки та спілкування;
- формування сприятливого психологічного клімату в колективі;
- формування та розвиток навичок конструктивного діалогу з підлеглими і рефлексивного діалогу з «самим собою» в критичних ситуаціях;
- формування та розвиток навичок управління конфліктами.

Зміст третього блоку Програми, спрямовано на зняття емоційної та когнітивної напруженості, загального зниження самопочуття, на профілактику формування стійких форм особистісно-поведінкових деформацій, пов'язаних з вираженою схильністю до стресової поведінки, зміцненням неадекватних форм зняття стресу. Цей блок передбачає:

- використання засобів, поведінкової психотерапії з метою зняття напруження при конфліктних ситуаціях, подолання тривожних станів, страхів та проявів депресії;

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

- опанування програм з профілактики поведінкових ризик-чинників (куріння, алкоголь, нормалізація ваги тощо), підбір індивідуального комплексу фізичних вправ, виду спорту з метою підтримання працездатності та фізичної витривалості;
- формування та розвиток базових навичок психологічної саморегуляції емоційних станів (оволодіння технікою нервового розслаблення м'язів, ідеомоторного і сенсорно-образного тренування, аутотренінгу, розвиток емоційного інтелекту) з метою підвищення працездатності та загальної стресостійкості.

У Програмі використовується комплекс психотехнічних прийомів і тренінгів (широко представлені у фахових публікаціях), спрямованих на підвищення стресостійкості менеджерів освіти у профілактичному і корекційному напрямках [1; 2 та ін.].

Зазначимо, що результативність програми профілактики професійної деформації менеджерів освіти залежить від рівня соціальної підтримки менеджера, що полягає у спільному розв'язанні проблем, допомозі у переосмисленні кризових ситуацій та забезпеченні його особистісного і професійного зростання.

Література:

1. Водопьянова Н. Е. Старченкова К. Е. Синдром выгорания. Диагностика и профилактика. СПб. : Питер-принт, 2005. 336 с.
2. Дубовик С. Г., Щербак О. Г. Антистрессовая подготовка персонала. *Психологичні проблеми адаптації особистості до змінюваних умов життєдіяльності*: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, Дніпропетровськ, 13–14 листопада 2008 р. Дніпропетровськ, Друкарня ДНУ, 2008. С.106–107.
3. Дружилов С. А. Психология профессионализма. 2–е изд., испр., доп. Харьков : Изд-во «Гуманитарный Центр», 2017. 360 с.
4. Орел В. Е. Феномен «выгорания» в зарубежной психологии: эмпирические исследования и перспективы. *Психологический журнал*, 2001. Т. 22. № 1. С. 16–21.
5. Психические состояния/ Сост. и общая редакция Л. В. Куликова. СПб, 2010. 280 с.
6. Селье Г. Стресс без дистресса. М. : Прогресс, 2009. 175 с.
7. Яковлев Г. М., Новиков В. С., Хавинсон В. Х. Резистентность, стресс, регуляция. Л., 1990. 225 с.

Новікова Д. С., студентка факультету іноземних мов
Науковий керівник: доц. Атаманюк З. М.
Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ І ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ

Однією з найбільш гострих теоретичних проблем, що мають важливе практичне значення, є питання про вплив процесів глобалізації на суверенітет держав. У зв'язку з цим у багатьох науках позначилися нові підходи до дослідження державного суверенітету. З'явилися різні теорії, що зайняли діаметрально протилежні позиції з питання про суверенітет.

Але в цілому можна визначити, що суверенітет - найважливіша якісна ознака держави. Це повнота законодавчої, виконавчої та судової влади, виняткова компетенція держави на своїй території, верховенство, незалежність, самостійність влади. В силу суверенітету одна держава не підкоряється владі іншої держави, на території держави

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

виключається іноземна влада, крім випадків добровільної згоди держави на обмеження суверенітету.

Проблематика державного суверенітету традиційно знаходиться в центрі уваги не тільки вчених, державних і громадських діячів, а й усіх громадян, кому не байдужа доля Батьківщини. Останнім часом це питання набуло особливої гостроти в нашій країні. Проблема державного суверенітету актуалізується сукупністю факторів: міжнародних, внутрішньополітичних, економічних, духовних і т.д. Особливий вплив на цю проблему мають процеси міжнародної інтеграції та глобалізації, зростання взаємозалежності в світі, нові виклики та загрози, з якими стикається людство. При цьому глобалізація створює для суверенітету всіх держав, не тільки істотні ризики, але і певні додаткові можливості. Безсумнівно, глобалізація - це результат дуже складного сплаву політичних, соціальних, економічних, цивілізаційних та багатьох інших процесів і взаємозв'язків сучасного світу. Але серед цих численних факторів все ж треба особливо виділити величезні зміни в сучасних продуктивних силах і засобах інформації.

Причиною виникнення феномена глобалізації стали наслідки процесів людського пізнання: розвиток наукового і технічного знання, розвиток техніки, що дало можливість окремо взятому індивіду сприймати органами почуттів об'єкти, що знаходяться в різних точках землі і вступати з ними в стосунки, а також природно сприймати, усвідомлювати сам факт цих відносин.

В принципі, всю історію можна представляти як процес зближення людства. Саме тому йдуть суперечки, коли саме почалася глобалізація. В будь-якому разі з часу Великих географічних відкриттів процес зближення світу став очевидним і все прискорювався. Проте можна сказати абсолютно точно: те, що сьогодні називається глобалізацією, знаходиться ще на початкових стадіях. Головні зміни, безсумнівно, попереду.

Також потрібно розуміти, що глобалізація в її теперішньому вигляді здійснюється керовано державами західного типу цивілізації. Деякі теоретики навіть підтримують ідею ліквідації суверенних держав, злиття їх в єдину державу під «дахом» США і намагаються обґрунтувати це спираючись на авторитет великих мислителів минулого (Т. Гоббса, І. Канта та ін.), використовуючи в якості аргументів їх найбільш слабкі положення. Така експансія, що проводиться західними державами, повинна привести до того, що суверенітет менш підготовлених держав буде поставлений під контроль розвинених країн західного цивілізаційного типу, - ось в чому полягає цей стратегічний задум. Результатом буде економічне панування в світі, що повністю суперечить поняттю суверенітету.

Безсумнівно, глобалізація - важлива складова світової системи. Вона являє собою одну з найбільш впливових сил, що визначають майбутнє планети. Глобалізація має безліч аспектів - економічний, політичний, соціальний, технологічний, культурний, пов'язаний з безпекою, збереженням навколишнього середовища та ін. Проте вона може поставити людство перед небезпеками, пов'язаними з тероризмом, організованою злочинністю, хворобами і екологічними катастрофами. До того ж суперечливий розвиток світової економіки в останні роки проявляється і в тому, що прірва між багатими і бідними країнами продовжує поглиблюватися.

Отже, глобалізація, хоча і почалася далеко не сьогодні, - в цілому новий, незвіданий, складний і багато в чому непередбачуваний процес. Причому він часто відбувається в зовнішньо суперечливих формах і напрямках. Іноді міждержавна інтеграція поєднується з розвалом деяких країн і посиленням сепаратизму що впливає суттєве скорочення суверенітету. А якщо неминучим результатом глобалізації є скорочення суверенітету, то разом з цим також неминуче назрівають колосальні зміни в моделях поведінки як держав, корпорацій і груп, так і звичайних людей. Адже сьогоднішній світогляд людини ґрунтується

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

на ідентифікації себе з певною нацією і державою. Однак ситуація все помітніше повертається навпаки. Але зрушення це йде болісно. І якщо процеси і далі залишаться неусвідомленими і неконтрольованими, воно може стати ще більш болісним.

Література:

1. Воецкая Т.В. Курс философии / Т.В.Воецкая, А.А.Чунаева. – Одесса: ОКФА. – 1999. – 616 с.
2. Людина і світ: Підручник (Л.В. Губерський, А.О. Приятельчук, В.П. Андрущенко та ін.); За ред. Л.В. Губерського, А.О. Приятельчука. К.Український центр духовної культури, 1999. – 512 с.

Пальчинська М. В., доктор філософських наук, доцент
завідувачка кафедри філософії, психології та педагогіки
*Одеська національна академія зв'язку
імені О.С. Попова
м. Одеса, Україна*

**ІНКЛЮЗИВНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР В УМОВАХ СУЧАСНОЇ
СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СИТУАЦІЇ**

Актуальність створення інклюзивного освітнього простору корелює із провідними тенденціями у розвитку суспільства, зокрема необхідності надання кожній дитині рівних можливостей на здобуття освіти. У сучасному українському суспільстві дуже актуальною є проблема соціалізації дітей із особливими потребами, оскільки певні обмеження у більшості випадків є перешкодою для повноцінної соціальної інтеграції. Також слід констатувати відсутність ефективних механізмів професійної та особистісної самореалізації для даної соціальної групи.

Слід зазначити, що у світі, і в Україні зокрема, спостерігається тенденція до збільшення кількості дітей із особливими потребами. В першу чергу, це означає сутнісне обмеження життєдіяльності, яка призводить до соціальної дезадаптації, в майбутньому перешкоджає оволодінню професійними навичками. Освоєння дітьми із особливими потребами соціального досвіду, включення їх в існуючу систему суспільних відносин, вимагає від суспільства певних додаткових ресурсів (зокрема, спеціальних соціальних програм, реабілітаційних центрів, спеціалізованих навчальних закладів).

Труднощі сімей, в яких виховуються діти із особливими потребами, істотно відрізняються від сімей з нормотипічними дітьми, тому що вони вимагають незрівнянно більших матеріальних, духовних і фізичних ресурсів. Проблема соціальної дезадаптації цих сімей обумовлена сучасною соціокультурною реальністю, що характеризується високою ступенем складності та невизначеності. Зміни, що відбуваються в українському суспільстві, призвели до того, що багато сімей із дітьми, що мають особливі потреби, відчувають дефіцит адаптаційних ресурсів. Соціальна політика щодо таких сімей передбачає надання їм різного роду допомоги, в першу чергу фінансові виплати та пільги. Проте, розміри фінансування соціальних програм і соціального забезпечення недостатні для вирішення проблеми соціальної дезадаптації таких сімей.

В контексті даної роботи ми розглядаємо соціальну дезадаптацію як «повну або часткову втрату особистістю здатності пристосовуватися до нових соціокультурних умов та зміни якості життя» [3, с. 77]. Це порушення взаємозв'язку людини з соціокультурним

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

середовищем, що характеризується неможливістю своєї активної соціальної ролі в певних соціальних умовах, відповідної його потенціалу. Будь-який процес, в якому людина не подолає проблемну ситуацію, ми розглядаємо як соціальну дезадаптацію, зміст якої визначає ставлення людини до проблемної ситуації. Тому виникає необхідність розробляти стратегії ефективної адаптації мало захищених верств української суспільства до сучасних умов життя.

Саме тому проектування інклюзивного освітнього простору, що відповідає особливостям сучасної соціокультурної ситуації, сприяє підвищенню ефективності сучасної системи освіти, розробки ефективних форм організації освітнього процесу, а також оптимізує функціонування системи соціальних відносин, зокрема завдяки нівелюванню маргінального статусу дітей з особливими потребами та їх родин: «Соціальна інклюзія» виникла як важлива концепція політики у відповідь на зростаючу соціальну нерівність, що стала наслідком нових умов на ринку праці, та невідповідності існуючої системи соціального забезпечення, які не могли задовольнити потреби різноманітних верств населення» [5, с.7].

У сучасному світі освіта виступає в якості одного з провідних чинників розвитку суспільства як соціальної системи, а також соціальної мобільності особистості. Як фактор мобільності вона в значній мірі «...підвищує можливість сходження по соціальних сходах, а в цілому ряді випадків є його умовою» [цит. по 4, с. 92]. Це обумовлює особливу роль інклюзивної освіти, її здатністю реагувати на зміну професійних потреб людей, потреби у фахівцях різного рівня, адаптувати освітні ресурси до потреб людини з фізичними обмеженнями.

Інклюзивний освітній простір в даному випадку являє собою процес реалізації спеціальних освітніх програм, послуг та інформаційно-освітньої діяльності, які сприяють соціокультурній інтеграції дітей з особливими потребами в систему суспільної взаємодії: «Практично це знаходить це знаходить вираз у практиці реабілітації інвалідів, кінцевою метою якої є, за визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я, їх соціальна інтеграція, тобто активну участь в основних напрямках діяльності і життя суспільства, включеність в соціальні структури, ... і пов'язані з різними сферами життєдіяльності людини - навчальної, професійної та ін.» [1, с. 3] Для людей з обмеженими можливостями отримання освіти і придбання професії - це ефективний засіб соціалізації. Однак сучасна освіта, покликана вирівнювати статусні позиції різних соціальних верств, найчастіше відтворює нерівність, існуючу в суспільстві, встановлює досить жорсткі бар'єри для представників соціальних груп, які «не мають достатні ресурси» [2, с. 104]. Отримання додаткової освітньої послуги в процесі професійної освіти зумовлює набуття людиною нової професії, сприяє його працевлаштування і початку самостійної життєдіяльності. Відносно дітей з особливостями психофізичного розвитку в першу чергу слід говорити про те, що їх навчання в умовах інклюзії потенційно сприяє горизонтальній і вертикальній соціокультурній мобільності.

Література:

1. Добровольская Т. Инвалид и общество: социальная-психологическая интеграция / Т. Добровольская, Н. Шабалина // СОЦИС. – 1991. – №5. – с.3-8.
2. Добровольская Т. Инвалиды: дискриминируемое меньшинство? / Т. Добровольская, Н. Шабалина // СОЦИС. – 1992. – №5. – с.103-106.
3. Орленко І. Соціальна дезадаптація як об'єкт соціально-філософського дослідження / І. Орленко // Наукове пізнання: методологія та технологія. – 2015.- №2 (35).- С.71-78.
4. Парсонс Т. Система современных обществ: пер. с англ. / Т. Парсонс; пер. Л.Седова, А. Ковалева; под ред. М. Ковалевой. - М.: Аспект Пресс, 1997. - 270 с.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

5. Українсько-канадський проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»: тренінгові модулі. – К., 2011. – 124 с.

Paziuk R. Y., student of management sociocultural activity
University of Ushinsky
s. Odessa, Ukraine

LIFE LEADERSHIP AND MORALITY IN THE PHILOSOPHY OF ONE'S OWN LIFE

Everyone's philosophy of life will be different. People's philosophy depends on life experience. I can say that no one would see life the same way. I will share my ideas and thoughts on the philosophy of life. More than once in my life, I had to change my thinking, I'm sure it will change again.

Philosophy benefits people from all different walks of life because it allows us to self actualize, deepen our sense of reason and purpose, maintain a safe society and understand different perspectives. Socrates once said, "The unexamined life is not worth living." It means that we as individuals must examine our lives to find out who we truly are and what we truly live for. It is critically important for us because if we do not know what we are living for we would not become functioning members of society. If I conclude that my life has no purpose, I would never go to school, enter the university, get a job. Only in coming to understand ourselves do we find out what we value, what gets us up in the morning and what we live for. We benefit from understanding ourselves because the more we understand ourselves the better we can begin to understand others. Understanding others if how we form meaningful relationships and gain knowledge and wisdom through our trials and tribulations to pass on more sense.

I often ask myself, what do I want from life? Many people have trouble answering this question. Philosophy helps to find oneself and find one's place in society. It helps to understand people better, to solve the problem better and in general makes us a better person. We all need a personal philosophy in life, or we run the risk of wandering and reacting to random stimuli and information, with little or no impact on our long-term goals. Philosophy of life is a general vision or attitude to life and its purpose. Human activity is limited by time and death. But we forget about it. We fill our time with distractions, never asking if they are important or if we consider them valuable.

These simple philosophies shape and guide my life. Life is a solution to problems, and every obstacle is a way forward. I am the owner of my life and adhere to the following criteria:

- make improvements, not corrections;
- self-care in the first place. If I'm not healthy, it's hard to be happy;
- life is short, I do what I find best;
- I always doubt my assumptions;
- effort is more important than skill or talent;
- it is important to create your confidence;
- commitment, resilience and perseverance will take me far.

The idea of the philosophy of life returns to the main question - the purpose of your precious life. The goal changes lives. Nothing gives a person inner integrity and peace than a clear understanding of where he is going. Robert Bryan once remarked, "The purpose of life is life with purpose." To get somewhere, you need to determine your ultimate goal. It is important. And the sooner you define it, the clearer everything else will be. A life without a purpose is a life without an appointment.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Based on this, I would like to talk about the philosophy of personal leadership. In my opinion, leadership is a personal attribute, which varies among individuals and which can be harnessed over time. Some people exhibit very strong leadership qualities and become very successful leaders without much knowledge while some people have to work very hard to be a good leader. Some of the Leadership theories as Great Man Theory and Trait theory assumes that people inherit certainly traits and qualities which make them better leaders while on the other hand behavioural theories of leadership state that great leaders are made, not born and leadership can be learned by proper teaching and observation (Zulieta, 2017).

Therefore, the meaning of leadership has evolved throughout the century; different people have a different philosophy on leadership. Therefore, to understand what leadership is and to become a great leader it is essential to have a personal leadership mission, vision, as well as a strong philosophy of leadership.

Philosophy of life is any general attitude or philosophical view of the meaning of life or how to live life. Do you think about the role that morality plays in the philosophy of life, the philosophy of morality?

Moral philosophy is an individual's compass, it gives you direction and maintains a path of righteousness throughout life, and is often changing based on life events. An individual's moral philosophy is a collage of ideas, thoughts, and beliefs gained from imprinting, experience, and significant life-changing events. The core of this philosophy will never change, however, the outer rings will adjust as you continue to grow and develop throughout life.

Moral philosophy is a branch of philosophy that contemplates what is right and wrong. It explores the nature of morality and explores how people should live their lives concerning others.

Moral philosophy has three branches.

One field, meta-ethics, explores such general questions as "What is morality?" "What is justice?" "Is it true?" "How can I justify my beliefs as better than the conflicting beliefs held by others?"

Another branch of moral philosophy is normative ethics. This answers the question of what we should do. Normative ethics focuses on providing a basis for deciding what is right and wrong. The three general frameworks are deontology, utilitarianism, and the ethics of virtue.

The last branch is applied to ethics. It addresses specific practical issues of moral significance, such as war and the death penalty. Applied ethics also addresses the specific moral challenges that people face daily, such as whether to lie to help a friend or colleague.

Thus, whether our moral attention is a big question, a practical framework, or applied to specific dilemmas, moral philosophy can provide the tools we need to study and live an ethical life.

In conclusion, because our philosophy of life is so conducive to the decisions we make, it is important to understand the philosophy we follow and to reflect on it from time to time. The philosophy of life gives us a sense of purpose on this earth. They are also similar to the goals we strive to achieve or the principles that guide us through life. They differ from one person to another; they represent us. Without them, life would be meaningless.

Паїл Р.О., студент історико-філософського відділення
Науковий керівник: доц. Виноградова Н. М.
Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна

ПРАГМАТИЗМ АРТУРА ШОПЕНГАУЕРА

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

На переході XIX і XX ст. в етиці складається новий напрям — прагматизм. Його засновник американський філософ Чарльз Пірс базував етичні ідеї на космологічному вченні. На його думку, космічна еволюція базується на трьох вихідних засадах: на тихізмі (грецьке — випадок), агапізмі (грецьке — любов) та синехізмі (грецьке — неперервність).

У принципі тихізму (випадковість) заперечувалася необхідність у природі, а випадковість була взірцем свободи. Принципом була любов як основа Всесвіту. Усі речі вдосконалюються, прагнучи один до одного.

Принцип синехізму (неперервності суцього) означає рух знизу до гори, від неіснуючого до існуючого, від хаосу до космосу, тобто з низу почуттів до всевищої любові та порядку. Увесь процес визначається як неперервний розвиток. Виявом реальності є взаємодія з світом: спротив, взаємодія, сприяння тощо. У праці "Маніфест" він так визначає спрямування діяльності: вона може бути істинною або ні. Основне — щоб вона була практично корисною, доцільною, тобто працювала на інтереси суб'єкта.

Ідеї Пірса розвинув його послідовник Уільям Дžeme. Акцентуючи увагу на корисності вчинку для його суб'єкта, Дžeme заперечує цінність моралі для гармонізації людських стосунків.

Центральним у його етиці є принцип корисності, "зиску". Будь-які вчинки хороші, аби вони давали зиск. "Істинне те, що дає успіх". Поняття добра та зла пов'язуються відповідно з успіхом чи неуспіхом діяльності. Прагматизм відповідав духу американського капіталізму, де успіх, незалежно від шляхів та засобів його здобуття, робить особу, що служить символом успіху, взірцем людини.

У XIX ст. складається "філософія життя" — напрям етичного волонтаризму, засновником якого був Артур Шопенгауер. Вихідна світоглядна позиція цього напрямку — скептицизм щодо можливостей розуму пізнати світ споглядальним шляхом. У ньому простежується також несприйняття і внутрішній протест проти практицизму буржуазного способу життя та проти системи цінностей буржуазії.

Методологічною засадою осмислення природи і сутності моралі у "філософії життя" є ірраціоналізм. Ідеї філософського ірраціоналізму викладені Артуром Шопенгауером у праці "Світ як воля та уявлення", "Про свободу волі" та "Про основу моралі".

Етичні ідеї філософа є складовою його філософської системи, в якій світ природи, людське життя та життя окремої особистості — одне ціле. Також, за Шопенгауером, усе багатство реального світу є виявом волі, а її сутність неможливо пізнати.

Відбувається роздвоєння людської волі на суб'єкт і об'єкт, тобто вона стає для себе предметом уяви, об'єктивується і пізнає себе у поняттях. Але дійсність є лише галюцинацією людської свідомості, у той час як світова воля як основа світобудови може бути пізнана лише на основі інтуїції. Воля стає "сліпим прагненням до життя".

Воля до життя є нещасливою, бо вияв волі у світі є не що інше, як джерело мук і страждань. У людському житті відбувається постійне суперництво воль, а дія світової волі спрямовується на виживання істот, що найдосконаліше відображають її потреби. Оскільки воля опредметнює себе у реальних об'єктах, і цей процес неперервний, а його результативність не має вираженої досконалості, воля є постійно незадоволена.

Етична система Шопенгауера пройнята песимізмом, що об'єктивно зумовлений протистоянням світової волі та моральної волі суб'єкта. Воля до життя — явище позаморальне, а тому її вияви — джерело нещастя. Нескінченне бажання жити — постійне джерело розбрату.

З поняттям світової волі в етиці Шопенгауера пов'язане питання свободи і необхідності. Цілком вільною Шопенгауер вважає світову волю — тотожну собі сутність. Вона всемогутня. У людині вона виявляє себе в умоосязному характері, який наявний у

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

кожної людини і незмінний. Поряд з умоосязною волею, наявна її варіація, «емпіричний характер», який визначається незмінністю та непізнаваністю. Людину автор бачить несвобідною за самою її природою, як така вона несе у собі свою долю, а її якості залишаються незмінними впродовж життя. Єдине, що вирізняє людину як вид – її індивідуальний характер.

У трактаті "Про основу моралі" конкретизується зміст емпіричного характеру. Виділяються три його різновиди: егоїстичний, злостивий та співчутливий. Егоїзм бачиться нормою, бо більшість людей за своєю природою — егоїсти. Однак егоїзм не має фатального щодо інших характеру. Небезпечним є лише його крайній варіант, оскільки спричиняти нещастя іншим для нього — насолода.

На особливу увагу заслуговує третій тип — співстраждання. У його обґрунтуванні Шопенгауер знаходить своєрідний порятунок від безвиході, що її створює дія світової волі. Співстраждання переводить вектор волі на іншого, що стає останньою метою волі, тобто що людина бажає блага іншої людини і не бажає їй зла. Співстраждання служить основою будь-якої справедливості і людинолюбства, та у цьому феномені філософ віднаходить вихід за межі егоїзму.

Співстраждання, як наголошує Шопенгауер, — це рушій людських дій. Його моральна цінність — у здатності долати егоїзм волі. Гуманістичне бачення сутності людяності засвідчує про себе тим, що моральна особистість здатна витримати двобій з цілим світом зла. Запитуючи: як може чуже страждання діяти на мене так само безпосередньо, як діє моє, Шопенгауер відповідає, що це передбачає певну тотожність з іншою людиною, що підмінює своє «Я» іншим «Я», іншої людини, та усі емоції та думки стають повністю чужими, та через це важливими, бо власні пригнічуються, незважаючи на те, що справжній «обмін тілами» не відбувається, тобто з логіки міркувань Шопенгауера випливає, що лише страждання зближує людей.

Важливе місце у міркуваннях Шопенгауера щодо співстраждання посідає думка про те, що лише страждання, а не радість іншого, включає дію співпереживання як мотив ставлення до іншого. Відкриваючи для себе світ як суцільне страждання, моральна людина не може утверджувати його діяльністю своєї волі. Завдання моральної волі полягає у пригніченні волі до життя через самообмеження. В ідеалі приборкана воля переходить у ніщо. "Немає волі — немає уявлення, немає світу. Перед нами залишається ніщо".

Отже, етика та філософія Шопенгауера містить у собі гуманістичний критерій моральності. Він наявний у самій людині як страждаючій та пізнаючій істоті. Також, Шопенгауер вважає, що життя та бажання – це велика трагедія, яка лише своїм існуванням множить почуття трагедії кожного дня.

Література:

1. <http://www.info-library.com.ua/books-text-8947.html>

Пазиніч Ю. М., доцент кафедри філософії та педагогіки
Дичковський Р. О., професор кафедри гірничої інженерії та освіти
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
м. Дніпро, Україна

ВИКЛАДАННЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ ДОРΟΣЛИМ: ТЕОРЕТИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ АНДРАГОГІКИ

Потреба у вивченні іноземної мови, в тому числі польської, актуалізується у людини в різні вікові періоди в залежності від різних життєвих ситуацій. І досить часто така потреба з'являється у дорослому віці. Необхідність навчання дорослих іноземним мовам вимагає впровадження інноваційних систем та технологій в навчально-виховний процес закладів вищої освіти при одночасному збереженні національних освітніх традицій, враховуючи власний досвід. Вища школа в Україні потребує зміни наукових парадигм, а її розвиток можливий за умов реалізації принципів демократизації суспільства, освіти та формування громадянського суспільства.

Методологічною основою становлять наукові положення та висновки у напрямку вивчення проблеми освіти дорослих в Україні Малкольма Ноулза, Стюарта Хейза, Кріса Кеньйона, Т.І.Бурлаєнко, А.Литвина, Л.Руденко, О.С.Шаблій, Б.Г.Ананьєва, В.М.Буренко, Л.Б.Лук'янової, С.І. Змієва, Л.Є. Сігаєвої, А.М.Старевої, Н.Г.Протасової, С.П.Архипової, О.Лазоренко, В.В.Пашкова, О.І.Огієнка, М.М.Новікової, І.А.Колеснікової, О.Самойленка, М.Скрипник, О.І.Мартіросян, Н.І.Іванцової, Н.Ничкало, О.М.Мудрої, В.Пуцова, В.В.Ткаченка та ін. Нажаль, питанням окремої мовної підготовки дорослого населення не надано належної уваги у спеціалізованій літературі, тому питання освіти за цим напрямом є актуальним і вимагає уточнення.

Проблематика викладання іноземних мов та, взагалі, освіти дорослих викликає активний інтерес з боку науковців педагогів. У зв'язку з цим значно зростає роль і значення соціально-психологічного вивчення процесу навчання дорослих, виявлення соціально-психологічних основ навчання на етапі зрілості [1, с. 107-113].

Не дивлячись на те, що всі автори єдині в твердженні, що андрагогіка – наука освіти дорослих, кожен наголошує на різних найважливіших методологічних основах даної проблематики. Як стверджує українська дослідниця Протасова Н.Г., на сьогодні існує основні чотири теоретико-педагогічних підходи до визначення андрагогіки. Перший підхід взагалі вважає у відсутності такого поняття як «наука андрагогіка». У цьому підході навчання дорослих є лише похідною від загальної педагогіки. Другий підхід, в свою чергу, розглядає андрагогіку з практичних аспектів. Прихильники цього підходу вбачають у ній саме прагматичне значення та правила поведінки дорослого учня і викладача під час навчання. Третій підхід трактує андрагогіку як досить незалежну наукову дисципліну. Ця концепція одержала широку підтримку в центральній і східній Європі. Прихильники четвертого підходу розглядають андрагогіку не просто окремо від педагогіки, а, як і педагогіку, складовою частиною інтегральної науки про навчання і освіту людини протягом всього життя [2].

Маючи досвід практичної роботи та викладання польської мови дорослому населенню, автори даної роботи вважають, що представники із кожного із наведених підходів мають рацію, оскільки різноманітність даного типу населення є надзвичайно великою. І практично, для кожної групи необхідно підбирати свої власні підходи до викладання матеріалу. Причому, на особливу увагу при вивченні польської мови у андрагогіці заслуговують філологи, що володіють уже знаннями викладання мов та мають власні навички практики викладання.

Щодо типізації навчання дорослих, то особливу увагу заслуговує класифікація Огієнко О.І., згідно з якою є наступні чотири концепції андрагогіки: 1. Андрагогічна концепція виходить з міркування, що андрагогіка є однією з педагогічних дисциплін чи з міркування, що андрагогіка є самостійною галузю знань. 2. Андрагогічна концепція, що

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

базується на інтегративному підході. Проте, інтегративна андрагогічна концепція, яка об'єднувала в андрагогіці психологію та соціологію, не змогла довести свою ефективність. 3. Прагматична андрагогічна концепція, яка розроблена американською школою андрагогіки. 4. Концепція навчання дорослих, яка заперечує існування андрагогіки як науки [3, с. 46–50].

Також варто звернути увагу на теоретичний підхід С.Г.Вершловського, який розглядає андрагогіку як науку, що пізнає й узагальнює практику освіти дорослих, створює теоретичні й методичні основи діяльності дорослої людини та допомагає їй придбати загальні й професійні знання, засвоїти досягнення культури і сформулювати або переглянути життєві принципи [4, с. 184-191].

В свою чергу, С.І.Змішов об'єктом андрагогіки розглядає процес навчання дорослих, що звужує межі даної науки, не охоплюючи ті ціннісні зміни, що проходять в свідомості, професійній діяльності, житті дорослої людини, викликані процесами самоосвіти, самовдосконалення, саморозвитку [5, с.303.].

Ю.І.Калиновський аналізує андрагогіку як дисципліну, що дозволяє дорослим виховувати здатність до самостійного і відповідального мислення, що приводить людину до вершини професійної майстерності.

Відповідно до підходів і концепцій андрагогіки ще одна українська дослідниця Інна Левченко, визначає наступні вихідні основи андрагогіки, які вона формулює наступним чином: тому, хто навчається, належить провідна роль у процесі свого навчання; дорослий, який навчається, прагне до самореалізації, до самостійності, до самоврядування й усвідомлює себе таким; дорослий, який навчається, володіє життєвим (побутовим, соціальним, професійним) досвідом, який може ним скористатися як важливим джерелом навчання для самого себе, та колег; доросла людина навчається для вирішення важливої життєвої проблеми й досягнення конкретної мети; дорослий, який навчається, розраховує на моментальне використання отриманих у ході навчання умінь, навичок, знань та якостей; навчальна діяльність дорослого, який навчається, значною мірою самовизначається тимчасовими, просторовими, побутовими, професійними, соціальними факторами, які або обмежують, або сприяють процесу навчання; процес навчання дорослого, який навчається, організований у вигляді спільної діяльності того, хто навчається, і того, хто вчить, на всіх його етапах. [6, с. 86-91]

Варто також звернути увагу на теоретико-педагогічні аспекти андрагогіки, які пропонує Лариса Сігаєва. Вона розглядає андрагогіку як синтез соціологічних, соціально-психологічних і психологічних знань, що дозволяє визначити андрагогіку як: науку про формування людини протягом усього життя; науку, що пізнає й узагальнює практику освіти дорослих; науку, що розкриває загальні закономірності навчання дорослих; теорію освіти дорослих; науку про цілі, умови, результати і закономірності свідомої і цілеспрямованої, організованої освіти і виховання дорослих людей, а також самоосвіти і самовиховання; дисципліну, яка дозволяє дорослим, що готуються до соціальної професійної творчості, виховувати здатність до самостійного та відповідального мислення; мистецтво і науку допомоги дорослим у навчанні; філософію та практику освіти дорослих; педагогіку дорослих, науку, яка займається дослідженням проблем освіти, самоосвіти й виховання дорослих; допомогу дорослим у здобутті загальних та професійних знань [7, с.100-107].

Важливим моментом у теоретико-педагогічному аспекті андрагогіки є визначення змісту освіти дорослих. Основні особливості змісту освіти дорослих, як зазначає С. Шаблій, можна звести до двох моментів. Перший – сполучення загальноосвітньої підготовки з професійною й загальнокультурною. Другий – багаторівневість змісту, що передбачає різний обсяг і різний ступінь оволодіння навчальним матеріалом. Особливостями змісту всіх напрямів освіти дорослих, крім загальної середньої й професійної, є функціональна

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

залежність її від потреб конкретної особистості й відсутність твердої її прив'язки до традиційних рівнів освіти (початкова, середня, вища) [8, с.130-134].

Крім того, для того щоб зрозуміти особливості процесу навчання дорослих необхідно визначити принципи андрагогіки. В свою чергу, Пермінова Л.А., зосереджує увагу на наступних принципах: самостійне навчання (самостійна діяльність стає основним видом навчальної роботи); організація співпраці, яка пов'язана із плануванням, реалізацією й оцінюванням процесу навчання; досвід суб'єкта є основою й використовується в якості одного із джерел навчання; індивідуалізація навчання (на основі індивідуальних програм, орієнтованих на конкретні освітні потреби й мету, враховуючи досвід, рівень підготовки, психофізіологічні, когнітивні особливості кожного); системність навчання, яка передбачає відповідність мети, змісту, форм, методів, засобів навчання і оцінки кінцевого результату; контекстність навчання, тобто відповідність конкретним життєво важливим цілям, або виконання нових соціальних ролей, або удосконалення особистості; врахування професійної, соціально активної діяльності; актуалізація результатів навчання, що передбачає використання набутих знань, умінь і навичок у практиці; надання відповідної свободи під час вибору мети, змісту, форм, методів, засобів, джерел, термінів, часу, місця навчання та засобів оцінювання результатів; розвиток освітніх потреб [9, с.137-142].

Важливими аспектами, на які варто звернути увагу, є методи, форми та засоби навчання. Під засобами навчання, прийнято вважати, спеціально утворені об'єкти, які формують освітнє середовище та беруть участь у навчальній діяльності, виконуючи при цьому навчальну, виховну й розвивальну функцію. Відповідно до прийнятих форм і обраних методів викладач визначається з інформаційно-предметним забезпеченням опанування знаннями та вміннями слухачів. Серед форм навчання, варто виділити, – групові, парні, індивідуальні

Питання андрагогіки слід розглядати з такими питаннями як «безперервна освіта» та «дистанційна освіта». Концепція безперервної освіти передбачає необхідність людиною набувати нові знання, оволодівати методологічною та рефлексивною культурою, формувати такі особистісні якості, які допомагають пересічній людині у процесі навчання або самонавчання самостійно будувати вектор свого інтелектуального розвитку упродовж усього життя [10, с. 15-33].

Дистанційне навчання як засіб реалізації процесу навчання, з використанням сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій, надають змогу навчатись без особистого контакту між викладачем і особою, що навчається. Це особливо стало в нагоді в період пандемії. Інтерактивні можливості програм і систем доставки інформації, що використовуються в системі дистанційного навчання, дозволяють налагодити зворотний зв'язок, забезпечити діалог і постійну підтримку, що необхідно в процесі навчання.

Можливості інформаційних технологій: негайний зворотний зв'язок; комп'ютерна візуалізація навчальної інформації; архівне зберігання досить великих обсягів інформації з можливістю її передачі, а також легкого доступу та звернення користувача до центрального банку даних; автоматизація процесів інформаційно-методичного забезпечення, організаційного управління навчальною діяльністю і контролю за результатами засвоєння.

При навчанні дорослих іноземній (польській) мові можуть бути використані наступні комп'ютерні технології: технологія комп'ютерних презентацій; комп'ютерне тестування, що використовуючи сучасні програми обробки результатів тестів, робить його технологічним та ефективним; інтерактивні гри та квізи, а саме Qwizlet, Kahoot, Learningapps, Wordwall, та інші. Для проведення відеоконференцій і онлайн-зустрічей існує ціла низка сервісів та платформ, що дозволяють проводити заняття в режимі он-лайн, а саме Zoom, Microsoft Teams, Moodle, Teachbase, iSpring, GetCourse, WebTutor та інші. Це дозволяє забезпечити навчальний процес

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

і допомагає вирішити певні проблеми, які можуть виникнути в процесі навчання дорослих іноземній мові [11].

Література:

1. Міщик Л.І. Неперервна освіта дорослих у контексті вікового розвитку особистості / Л. І. Міщик // Вісник Черкаського університету Вип. № 10 (223) Серія Педагогічні науки - С. 107-113
2. Протасова Н. Г. Теоретико-методичні основи функціонування післядипломної освіти педагогів в Україні/ Н. Г. Протасова – К., 1999. – 233 с.
3. Огієнко О.І. Педагогіка дорослих чи андрагогіка? Скандинавський контекст / О.І. Огієнко // Вісник Житомир. держ. ун-ту імені Івана Франка. – Житомир, 2008. – № 42. – С. 46–50
4. Старєва, А. М. Теоретичні та практичні основи освіти дорослих : Андрагоніка та дистанційне навчання: проблеми, пошуки / А.М. Старєва.// Науковий вісник Миколаївського державного педагогічного університету. Педагогічні науки: збірник наукових праць. Вип. 12. Т. 2. - Миколаїв : МДУ ім. В.О.Сухомлинського, 2006. - С .184-191
5. Змеев С.И. Основы андрагогики: учебное пособие для вузов / С.И. Змеев. – М.: Наука, 1999. – С.303.
6. Левченко І. Освіта дорослих як наукова проблема / І.Левченко // Гуманітарний Вісник, Педагогіка – Вип 25 – 2012, С. 86-91.
7. Сігаєва, Л. Є. Андрагогіка: теоретичний аспект / Л. Є. Сігаєва.// Вісник Черкаського університету. Випуск 203 Серія : Педагогічні науки :Ч. 2 - С .100-107.
8. Шаблій О.С. Основні поняття андрагогіки. Навчання дорослих як наукова проблема / О.С. Шаблій // Вісник Черкаського університету.- 2010.- №183.- С.130-134.
9. Пермінова Л.А. Андрагогічний процес у системі курсового навчання / Л.А. Пермінова // Педагогічний альманах: Збірник наук. Праць Педагогічний альманах –Вип 2, 2007 – С.137-142.
10. Пазиніч Ю.М. Концептуальні засади реалізації ідеї безперервної освіти // Сучасні технології у філософії освіти: Європейська практика та національні перспективи: монографія / Г.Я. Врайт, Р.В. Губань, С.С. Єрмакова, І.А. Кадієвська та ін.. – Харків: Факт, 2020.– с. 15-33.
11. Język polski: teoria a praktyka. Poziom podstawowy: podręcznik / Kseniia Zhadiaieva, Roman Dychkovskiy; Min. Edykcji i nauki Ukrainy, Narodowy Uniwersytet Techniczny Politechnika Dniprowska. – Dnipro.: NTU DP, 2019. - 154 str.

Подлесецька Н.І., студентка факультету
початкового навчання
Університет Ушинського
м. Одеса, Україна

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ФОМИ АКВІНСЬКОГО

Свого розквіту схоластика досягла у вченні італійського філософа Фоми Аквінського, що жив в XIII столітті. Він вважав, що між філософією і релігією немає протиріч, вони доповнюють один одного і утворюють єдність. Світ-це творіння Бога, і тому він несе в собі таємницю Божественного задуму, який ми можемо спробувати розгадати.

Мудрість, за Фомою Аквінським, це вище знання про Бога. Філософ виділяв три види мудрості: мудрість благодаті, вища з усіх; мудрість богослов'я, заснована на вірі, але

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

використовує розум для розуміння; метафізична мудрість, чийми інструментами є розум і знання [1, с. 504].

Матерія є «найслабший вид буття», найбільш віддалений від Божественної благодаті. Це визначення Фоми Аквінського стало основоположним у схоластичній науці, сформувало її ставлення до матерії. Тільки Бог є істинним буттям. Все інше створено Ним, всі предмети - це прояви його сутності. Є ієрархія істот; на верхньому щаблі, найбільш наближені до Бога, знаходяться ангели. Але і вони не володіють самостійністю, вони теж-створення Творця.

Фома Аквінський зумів відповісти на безліч філософських і релігійних питань і усунути багато протиріч між вірою і пізнанням. За це філософи-сучасники дали йому прізвисько «ангельський доктор», при цьому «доктор» — це вища вчений ступінь в середньовічній філософії [7, с. 623]. Вчення Фоми Аквінського досі вважається католицькою церквою основоположним.

Філософія Аристотеля вплинула на роботу багатьох поколінь філософів. Фома Аквінський давав просте роз'яснення в тих випадках, коли вчення Аристотеля суперечило християнським догмам: Бог створив Аристотеля, тому його ідеї не могли бути помилковими [5, с. 620]. Вони тільки здаються такими, що суперечать слову Божому, тому що Аристотель жив задовго до Христа, і тому йому не було дано одкровення Боже.

Поєднавши вчення Аристотеля з християнською доктриною, Фома Аквінський запропонував місту і світу п'ять доказів буття Бога. П'ять доказів впливають з питання про походження Всесвіту. Якщо ви можете відповісти на це питання, ви пізнаєте природу Бога, ну або щось в цьому роді, стверджував Фома. Всесвіт, пояснював він, це послідовність постійних змін і руху, струна причин і наслідків, і перший доказ тому — нерухомий рушій, якийсь перший рушійний, який не рухаємо нічим і ніким [3, с. 589].

Предмет не може рухатися сам по собі, йому потрібен імпульс від іншого рухомого об'єкта. Цей "рушій" в свою чергу зачеплений з місця іншим імпульсом, і цю низку рухів можна простежити в глибокі часів. Але дець цей рух має розпочатися [2, с. 530]. Якщо у нього немає початку, то що запускає ланцюжок подій? Значить, це Бог запускає події, створюючи рух і не потребуючи імпульсу від іншого рушія-він і є нерухомий рушій.

Потім Аквінський використовує схожу аргументацію щодо причин і наслідків: Бог є «безпричинною причиною», яка викликає до життя перший наслідок, воно в свою чергу стає причиною іншого і так далі [6, с. 990].

Третій доказ обговорює "можливість" об'єктів-вони можуть існувати в одній точці і бути відсутніми в інших. Всесвіт не може повністю складатися з можливих об'єктів, так як це відкриває простір, і в якісь моменти у Всесвіті немає нічого. Отже, необхідно вважати щось само-по-собі-необхідне, що не має причини необхідності в чомусь ще, але є причиною необхідності іншого, і це щось і є Бог. Четвертий доказ говорить про те, що одні речі досконаліше інших, але це порівняння безглуздо, поки у нас немає еталону. А еталон і є Бог [8, с. 603]. Нарешті, у п'ятому доказі філософ використовує Аристотелівську концепцію телеології, ідею, що у всього у Всесвіті є мета і все рухається до свого кінцевого стану.

Література:

1. Боргош Юзеф. Фома Аквінський-М., 1998. – 504 с.
2. Гуревич А. Я. проблеми середньовічної культури. - М., 2006. – 530 с.
3. Гуревич А. Я. Середньовічний Світ. - М., 2006. – 589 с.
5. Світ філософії. - М., 2001. - 620с.
6. Рассел б. Історія західної філософії. - Ростов-на-Дону., 2002. – 990 с.
7. Соколов В. В. середньовічна філософія. - М., 2007. – 623 с.
8. Чанишев А. М. Курс лекцій з давньої і середньовічної філософії. - М., 2009.- 603 с.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Починок О. О., магістрантка філологічного факультету,
Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна

РОЗШИРЕННЯ ЕТОСУ НАУКИ

Мораль і етика – це сукупність цінностей і норм, що регулюють свідомість людей з точки зору протилежності понять добра і зла. Мораль пронизує всі сфери діяльності людини, всюди, де зустрічаються два суб'єкта і де мова йде про їхні потреби і загрози для них. І тут актуальним є питання, що ж буде зі світом, з людством, якщо люди, що займаються питаннями пізнання цього світу, в першооснову всього будуть ставити не духовне начало, а матеріальне?

Сама по собі наука в моральному відношенні є нейтральною. У наукових знаннях не міститься ні добра, ні зла. Критерієм в науці є істина. Що стосується проблеми взаємин моралі і науки, то вона складна і багатопланова. Норми наукової етики рідко формулюються у вигляді специфічних переліків і кодексів. Однак відомі спроби виявлення, опису та аналізу цих норм. Найбільш популярна в цьому відношенні концепція Р. Мертон. Він дає опис етосу науки, який розуміється ним як комплекс цінностей і норм, що відтворювалися від покоління до покоління вчених і є обов'язковими для людини науки.

Моральні проблеми виникають не в самій науці, як певній системі знань про світ і людину, а в творчості вченого, в його свідомості. Немає сумніву в тому, що заняття наукою робить позитивний моральний вплив на вченого, адже саме служіння істині є моральним актом [1]. Таким чином, вчений може і повинен проявляти певну гнучкість, оскільки нормативно-ціннісна структура науки не є жорсткою. І тим не менше наявність норм і цінностей (можливо, не саме цих, але в чомусь схожих з ними за змістом і за способом дії) дуже важливо для самоорганізації наукового співтовариства. Окремі порушення етичних норм науки, хоча і можуть викликати серйозні труднощі у розвитку тієї чи іншої галузі знання, в загальному все ж чреваті великими неприємностями для самого порушника, ніж для науки в цілому. Однак якщо такі порушення набувають масового характеру, під загрозою вже виявляється сама наука. Спільнота вчених прямо зацікавлена у збереженні клімату довіри, оскільки без нього було б неможливо відтворення і розвиток науки.

Дані цінності і норми складають історично сформований етос науки, тобто основу професійної поведінки, професійної етики. Р. Мертон сформулював базові норми етосу науки: універсалізм, колективізм, безкорисливість і організований скептицизм [2]. Пізніше етос науки неодноразово доповнювався новими нормами як самим Р.Мертонем, так і його колегами і учнями [3]. Зокрема, Р. Барбер запропонував доповнити етос науки нормами «раціональності» і «емоційної нейтральності», а Р. Мертон включив в етос норму «оригінальності» [4]. Вітчизняними вченими, зокрема В. П. Філатовим, до мертоновського етосу науки пропонувалися такі додаткові норми, як оригінальність, емоційна нейтральність, незалежність, інтелектуальна скромність. При цьому засуджувалися такі «контрнорми»: партикуляризм (вид орієнтації, протиставляє універсалізму і полягає в застосуванні унікальних, а не загальних критеріїв оцінки), упередженість оцінок, приховування результатів або відстоювання права власності на їх використання, організований догматизм в захисті прийнятої групою точки зору, тощо. В окремих випадках, наприклад при падінні престижу тієї або іншої професії, кажуть про «псування» етосу професії вченого, лікаря, вчителя, офіцера і т.д.

Таким чином, розвиток науки і техніки – одна з об'єктивних закономірностей у розвитку суспільства. Необхідно максимально гуманізувати цей процес, повернути його в

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

сторону людини. Добро і зло йдуть не від науки і техніки, а від суспільства і людини. Один з творців кібернетики Н. Вінер у своїй книзі «Людина і робот», перефразовуючи відомий біблійний вислів, пише: «Людині – людське, а обчислювальній машині – машинне» [5]. Спираючись на свої знання і досвід, він був глибоко переконаний, що машина завжди залишиться інструментом в руках людини. Вкласти в неї моральні якості неможливо, так як природа моральності далеко виходить за рамки властивостей і закономірностей предметного світу, на основі яких створюються всі машини. Чи буде така машина використовуватися для добра і погану славу людині, цілком залежить від людей, які використовують її в своїх цілях, від їх моральних установок.

Література:

1. Бояринцев В. І. Віра і мораль у творчості вченого // Матеріали 6-ї науково-практичної конференції «Роль науки, релігії та суспільства у формуванні моральної особистості».
2. Мертон Р. Соціальна теорія та соціальна структура. – М., «Аст», 2006 р.
3. Мертон Р. Примітка про науку та демократію. Журнал правової та політичної соціології. 1942.
4. Барбер Б. Наука та соціальний порядок / З передмовою Р.К. Мертон. Гленко, Іллінойс: Публікація вільної преси, 1952.
5. Винер Н. Кибернетика, или Управление и связь в животном и машине. / Пер. с англ. И.В. Соловьева и Г.Н. Поварова; Под ред. Г.Н. Поварова. –2-е издание. – М.: Наука; Главная редакция изданий для зарубежных стран, 1983.

Радчук М. О., студентка факультету початкового навчання
Науковий керівник: проф. Петінова О. Б.,
Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна

ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ РЕІНКАРНАЦІЇ

Реінкарнація або "переселення душі" це інформаційний процес - передача інформації однієї особи іншій. Обмін інформацією між людьми - звичний і необхідний для життєдіяльності людини процес. Отримана людиною інформація сприяє його розвитку, формування особистості.

У безсмертність душі і в її перевтілення вірили не тільки релігійні діячі, яким це належить за статусом, а й серйозні філософи, такі як Піфагор, Платон, Сократ, Шопенгауер та ін. Багато освічених людей і в наш час вірять в реінкарнацію:

1. Раймонд Моуди — особистість, що зуміла повністю змінити давно сформовану думку про те, що людина - це перш за все тілесна оболонка. «У традиційній медицині не прийнято звертати увагу на душу. Однак цій людині вдалося не тільки дізнатися, а й донести світу історії людей, які мали пост- і околосмертний досвід» [2].
2. Джим Такер з Шарлоттсвіллоу - академічний вчений, який протягом 15 років вивчає розповіді дітей о попередніх життях, надає таким чином інформацію про існування реінкарнації. Такер розказував про одне зі своїх досліджень: «Коли Району Хаммонсу було всього 4 роки він почав грати у режисера фільму, і такі команди, як «Мотор» постійно лунали з кімнати...Також він сказав, що згадує великий білий дім з басейном в Голівуді, а також, що в нього було три сини, але він не пам'ятає їх імен.» [5].

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

3. Джеймс Лейнінгер - 11-річний американського хлопчисько, з особливістю. Багато що в його поведінці говорить, що цей хлопчина являє собою втілення пілота Джеймса Хастона, який загинув у Другій світовій війні [2].

Слово «реінкарнація» має латинське походження і в дослівному перекладі означає «вторинне входження в кров і плоть», тобто свідомість живої істоти перевтілюється з старого тіла в нове. Реінкарнація переслідує такі цілі: відпрацювання карми і еволюція свідомості. Карма - це механізм відплати за минулі дії людини і залежить від його думок, слів, вчинків [3].

Як сказав Рігден: *«Людина - це сповнений (наповнений) вищої (духовної) силою. А Справжня Людина або Споконвічна Людина - це та сповнена, в кого домінує ця вища, вічна сила - Духовний початок»* [1, с.844].

Так само існує думка, що душі проходять розвиток в різних світах, а кожен новий світ вносить зміни в процес їх вдосконалення. Тобто душа проходить все нові і нові рівні, в точності так, як дитина ходить в школу і, отримуючи домашнє завдання, вчиться чомусь новому. Далі вже після смерті душа покидає тілесну оболонку і переходить з одного рівня розвитку на інший.

Розглянемо реінкарнацію з релігійної точки зору:

Відповідно до індуїзму, свідомість (атман) Безсмертний, вмирає і народжується знову тільки тіло. «Атман - вища «Я», душа - Брахман, Абсолют, з якого відбувається все інше» [4].

Відповідно до буддизму, розум не вмирає разом з тілом. Він ніколи не був створений і тому ніколи не зникне. Він завжди все сприймає і нескінченно висловлює себе всілякими способами. «Всі істоти мешкають незліченну кількість життів. В буддизмі описуються шість світів, розташованих вертикально один над одним. Внизу всесвіту знаходяться нижчі світи: світ пекла, світ голодних духів, світ тварин. Наступний - наш світ людей. Над людським світом є ще два: світи асуров і богів» [4].

«Якщо ви хочете знати, що ви робили в вашій минулого життя, подивіться на своє теперішнє стан, якщо ви хочете знати своє майбутнє стан, подивіться на свої сьогоднішні дії» [4].

Будда Шакьямуни

Як ставиться християнство до самої ідеї перероджень? Феномен реінкарнації сучасна церква не визнає, так як в Біблії немає прямої про це згадки. У далекому минулому багато християн і святі підтримували вчення про переродження. Оріген проповідував, що «душа живе і до народження фізичного тіла».[4] До чого схилилися і інші релігії. Душа нематеріальна, тому вона не може померти або зникнути. Він не приховував свого невдоволення і здивування з приводу віри в Судний день і наступне воскресіння з мертвих.

Закони реінкарнації:

1. Кожна душа починає свою подорож в образі людини. У подальших втіленнях люди стають тваринами, рослинами, комахами і т.д. в залежності від того, як прожите остання життя.

2. «Реінкарнація - це цілий шлях, який має 6-8 рівнів (в залежності від конфесії). Набираючись досвіду і мудрості, розкриваючи свій потенціал і вирішуючи завдання, наша сутність рухається до останнього ступеня, де стає Проясненої, Месією і Гуру, зливаючись з Богом.» [4].

3. В ідеалі кожен рівень повинен долатися за 5 життів, а весь ланцюжок перетворень - за 40. Але - це можливо за умови, тільки тоді, коли кожне перебування на землі супроводжується духовним провідником. Цими провідниками можуть бути, як рідні люди, так і на початку взагалі незнайомі нам.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

4. Кожен раз ми приходимо на землю з конкретним завданням: «...кожен з нас повинен гідно пройти якісь уроки, спокутувати кармічні борги.» [4].
5. Ланцюжок перероджень може бути припинений на невизначений термін, якщо людина, замість того, щоб виконувати своє призначення, активно грішить (вбиває, краде, несе зло) життя за життям або просто займається лише фізичним задоволенням (краса, їжа, секс і тому подібне). Тоді Темна душа відправляється в Пекло на сотні і тисячі років.
6. Після виходу з ув'язнення дух повинен понести покарання на землі, з'явившись на ній в образі тварини або іншого живого організму. «!Таким чином, Бог хоче навчити нас цінувати людську подобу» [4].
7. Між переродженнями може проходити різні часи - від декількох днів до декількох тисяч років. «Чим вище рівень розвитку духу, тим більший вона засвоює майже термін на відпочинок і відновлення» [4].
8. Подорож душі на землі закінчується тоді, коли вона вирішила всі завдання, вивчила всі уроки, розкрила весь свій потенціал, очистилася від всіх гріхів, досягла досконалості» [4].
Смерть тіла не є кінцем нашого існування. «Вмираючи», ми всього лише позбавляємося від фізичної оболонки, але потім повертаємося на землю знов у вигляді людини, тварини, рослини або будь-якого іншого живого організму. І так може тривати багато-багато разів до тих пір, поки душа не вирішить всі свої завдання.

Література:

1. Нових А. АллатРа / А.Нових // Київ. – 2013. – С.844
2. Електронна адреса: <https://www.oum.ru/yoga/reinkarnatsiya/>
3. Стаття/ Реінкарнація – це міф?// Електронна адреса: <https://www.oum.ru/yoga/reinkarnatsiya/reinkarnatsiya-eto-mif/>
4. Стаття/ Що таке реінкарнація з точки зору релігії та науки і які її закони// Електронна адреса:<https://ktonanovenkogo.ru/voprosy-i-otvety/reinkarnatsiya-chto-eh-to-takoe.html>
5. Відео з YouTube каналу/ Реінкарнація ІЧУС: наукові докази та факти// <https://www.youtube.com/watch?v=xN13SRxt85I>

Рибка Н. М.

*Одеський національний політехнічний університет
м. Одеса, Україна*

«КІНЕЦ РОБОТИ» НАСТАВ!

Пандемія COVID-19 викликала безліч цивілізаційних викликів, які ще доведеться усвідомлювати та вирішувати.

Одним із них є прояв тенденції, яку між тим, пророкують вже біля півстоліття, це тенденція до значного зменшення тривалості трудового часу та суттєве перетворення світу праці [1, 3-8]. Ця тенденція викликана такими факторами, як автоматизація та роботизація промислового виробництва, впровадження обчислювальної техніки як у виробництво, так у сферу послуг та особливо управління (комп'ютеризація, цифровізація, кібернетизація).

Відзначимо, що ще в 1950-х рр. минулого століття з'явилися концепції «посттрудового суспільства» та «суспільства дозвілля». У них сучасне суспільство розглядається як суспільство, в якому праця втрачає своє колишнє значення: скорочення робочого часу веде до зростання ролі дозвілля, який займе те місце, яке в минулому займала праця, стане головним життєвим інтересом і головною підставою ідентичності людини.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Теоретик соціології дозвілля Ж. Дюмазедьє [4] прийшов до думки, що дозвілля, або вільний час, у житті сучасного жителя розвинених країн незначно поступається робочому часу й має тенденцію зростати.

У кінці 80-тих рр. минулого століття М. Кастельс бачить [5] факт роботи вдома з неповним робочим днем, як один зі способів професійної діяльності у майбутньому, яка поширюється завдяки розвитку мережевих підприємств та гнучких робочих процесів. Приблизно у цей же період Елвін Тоффлер [7] каже: «Говорячи про довгу перспективу, ми, можливо, повинні будемо примиритися з фактом, що кожен не зможе мати роботу, якщо під нею ми маємо на увазі формальну, оплачувану, продуктивну роботу».

Джеремі Ріфкін [8] передбачив, що приблизно 2025 р. залишиться не більше 2% від нинішньої чисельності зайнятих, які зможуть повністю забезпечити всі потреби матеріального виробництва у всіх країнах. «Ми, – пише Ріфкін далі, – швидко наближаємося до історичного перехрестя в історії людства. Глобальні корпорації тепер здатні виробляти безпрецедентно велику кількість товарів та послуг за допомогою робочої сили, яка скорочується. Нові технології вводять нас в епоху майже безлюдного виробництва у той самий момент історії, коли зростання населення досягає безпрецедентних масштабів. Зіткнення між зростаючою кількістю населення та зайнятістю, що скорочується, формуватиме геополітичні реалії та високотехнологічну глобальну економіку» [8: 207].

Фахівці визначають, що ринок праці та характер праці суттєво змінюються, М. Кастельс підкреслює, що введення комп'ютеризованої технології різко збільшує темп та напруженість діяльності на робочому місці, примушуючи пристосовуватися до вкрай швидкого ритму. Технології, що базуються на комп'ютерах, настільки збільшили обсяг, потік та швидкість протікання інформації, що це викликає у мільйонів людей почуття «перевантаженості». Фізична втома, викликана темпом колишньої індустріальної економіки, замінюється психологічною втомою, яку породжує високим темпом нової інформаційної економіки. Надефективна високотехнологічна економіка підриває ментальне та фізичне здоров'я працівників у всьому світі

З огляду на посилення залежності трудової діяльності від технічного прогресу, виникає гостра потреба у рухливості функцій працівника, потреба у частих змінах роду діяльності. Хоча зміна роду праці розвиває здібності та професійні навички працівника, розширює діапазон трудової діяльності людини (найманого працівника), підвищує його конкурентоспроможність на ринку праці, та, разом із тим, це створює певні дискомфорти для великої кількості людей, а деякі через вік або інших психологічних, розумових тощо факторів так і залишаються неспроможними пристосуватись.

Зрештою, у глобальному інформаційному суспільстві встановляться вимоги заміни працівників, що володіють обмеженими трудовими та професійними навичками, працівниками з високим рівнем професійної придатності для швидкозмінних запитів виробництва, що інтенсивно технологізується.

Світовий ринок праці, в умовах глобалізації, породжує необхідність у міграції трудових ресурсів, адаптації працівників до запитів національних ринків трудових ресурсів, потреб роботодавців та споживачів. Ці процеси породжують нове явище – флексібілізацію – підвищення гнучкості роботодавців у використанні робочої сили. Таким чином, простір трудової діяльності розширюється, набуваючи характеру глобального.

При цьому порушується й просторова концентрація, а значить, і місце найманої праці, тобто підприємство. Адміністрування, менеджмент, обслуговування вже зараз все частіше здійснюються в електронній формі, децентралізовано, так би мовити, «розосереджено», «незалежно від місця». Причому ця просторова деконцентрація найманої праці допускає різноманітні форми – від ослаблення жорсткості тимчасового режиму присутності,

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

створення нових розосереджених відділів і груп аж до розподілу підфункцій у формі частково або повністю надомної роботи із комп'ютером.

Виникає делокалізація у глобальному інформаційному суспільстві (перенесення бізнесу та активів з країни у країну) звільняє капітал від перманентної прихильності до певного персоналу, посилюючи просторові розриви. Все це створює можливості до глибшої та ефективнішої експлуатації роз'єднаних, психологічно та фізично перенавантажених людей у всьому світі.

Пандемія із карантинними заходами, локдаунами тощо, інтенсифікувала ці процеси, та проявила їх. Але яким буде світ «після праці» для пересічної людини, яка звикла до розуміння того, що праця – це обов'язок та благо, держава гарантує працевлаштування, до постійного робочого місця, до 8-годинного робочого дня? Весь світ відчув на собі перспективу, що стала реальністю, але ніхто не може із точністю сказати якими ми станемо переживши та усвідомивши реальність жити «після праці».

Слід зауважити, що не можна не усвідомлювати всю складність ситуації, адже одночасно практично весь світ опинився у ситуації глобальної екзистенційної тривоги, страху щодо перспектив мати роботу, можливості працевлаштування, можливості заробляти на життя, оскільки «капіталізм по-своєму обмежив екзистенційну свободу людини, зробивши його цілком і повністю залежним від праці та поставивши перед вибором: працювати – або померти». Така ситуація тільки погіршує економічні проблеми, через те, що людство неспроможне ефективно діяти у стані невпевненості та тривоги в умовах пандемій, природних катаклізмів, техногенних катастроф тощо.

Ще до карантинних заходів та локдаунів розв'язання проблеми нестачі робочих місць, найчастіше, вирішувалася за рахунок введення скороченого робочого дня, вимушених оплачуваних та неоплачуваних відпусток, короткостроковій контрактній системі працевлаштування, віртуалізацією робочих місць, роботою (у себе) вдома. А в умовах пандемії це призвело до заморожування та зниження заробітної плати, стрімкого зростання числа робочих місць, пов'язаних з частковою та нестійкою зайнятістю, посиленню довгострокового технологічного безробіття, збільшення прірви між заможними та бідними людьми. За час дії карантину, який ввели через епідемію COVID-19, кількість безробітних в Україні збільшилася на 53%. Всього без роботи зараз понад 504 тисячі українців. Про це свідчать дані Центру зайнятості України [2] у період з березня по вересень.

Про ці ризики говориться у Доповіді Міжнародної організації праці (МОП) (англ. International Labour Organization) від 22.01.2019 «Працювати заради кращого майбутнього» [9].

У Доповіді йдеться про необхідність відродити суспільний договір, який забезпечує працівникам справедливу частку економічного прогресу, повагу їх прав і захист від ризиків в обмін на їх подальший внесок в розвиток економіки. Також, пропонується у Доповіді, відродити соціальний діалог, що відбуваються при повноцінній участі всіх дійових осіб сфери праці, включаючи мільйони відсторонених зараз працівників.

Також, у Доповіді наголошується на тому, що майбутнє сфери праці потрібно орієнтувати на людину. Для цього потрібно:

1. Збільшити інвестиції у розвиток здібностей людини.
2. Збільшити інвестиції в інститути ринку праці.
3. Збільшити інвестиції у гідну і стабільну зайнятість.

Таким чином, пандемія спровокувала пришвидшення та проявлення досі повільних та латентних процесів, про які понад 50 років говорять фахівці. При цьому проступили риси глобального інформаційного суспільства, такі як нерівномірний розподіл кількості та інтенсивності робочого часу у глобальному інформаційному суспільстві. Хоча про це фахівці

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

попереджали про такий розвиток подій, але соціальна практика показала повну неготовність до «кінця праці». До «кінця праці» виявилися не готові, а ні соціальні інститути, а ні пересічна людина.

З огляду на це, можна констатувати існування, на міжнародному рівні, розуміння того, як створювати світ «кінця праці». Також слід розгортати підготовку індивіда до життя «без праці» - це стосується положення про «розвиток здібностей людини» із Доповіді Міжнародної організації праці (МОП) від 22.01.2019 «Працювати заради кращого майбутнього». Отже, з одного боку, розвиток засобів виробництва, повинен супроводжуватись раціоналізацією та гуманізацією процесу трудової діяльності, що зітре (або хоча б пом'якшить) протиріччя між «сутністю» і «існуванням», працею – і дозвіллям та забезпечити можливість екзистенціальної активності людини, його невідчуженої осмисленої життєдіяльності.

Література:

1. Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну/ У. Бек – Москва: Прогресс-Традиция, 2000. – 384 с.
2. Державний центр зайнятості. Аналітична та статистична інформація// <https://www.dcz.gov.ua/analytics/67>.
3. Джохадзе И. Homo faber и будущее труда./И. Джохадзе. –Логос. № 6 (45). 200. С. 3-17. <https://magazines.gorky.media/logos/2004/6>
4. Дюмазедье Ж. На пути к цивилизации досуга / Ж. Дюмазедье // Вестник Московского ун-та. Серия 12. Социально-политические исследования. – 1993. – № 1. – С. 83–88.
5. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура/ М. Кастельс; Пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
6. Рыбка Н. Н. Пространственно-временные характеристики деятельности в глобальном информационном обществе./ Н. Н. Рыбка. – Revista de științe socio-umane. – Chișinău: Tipografia UPS «I. Creangă» 2014 – № 1(26) – С. 20-31.
7. Тоффлер Э. Будущее труда. Новая технократическая волна на Западе (сборник текстов). — Москва, 1986. // Электронная публикация: Центр гуманитарных технологий. — 09.11.2006. URL: <https://gtmarket.ru/library/articles/2502>
8. Jeremy Rifkin. THE END OF WORK: The Decline of the Global Labor Force and the Dawn of the Post-Market Era. New York: G. P. Putnam's Sons, 1996. – 350 p.
9. Work for a brighter future – Global Commission on the Future of Work. International Labour Office – Geneva: ILO, 2019. ISBN 978-92-2-132795-0 (print). https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---cabinet/documents/publication/wcms_662410.pdf.

Самчук Л. С.

*Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна*

**МОВНА ОСОБИСТІТЬ ПЕРСОНАЖА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
(НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ІРЕН РОЗДОБУДЬКО «ГУДЗИК»)**

Художня картина світу нині утворює важливу ланку концептуального образу дійсності. Під час вивчення художнього тексту важливо використовувати поняття мовної особистості, адже кожен автор художнього твору втілює в ньому свій ідіостиль, власне бачення світу,

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

мотиваційно-прагматичні установки. Особливо важливим для соціальної філософії постає прагматичний рівень структури мовної особистості (за Ю. Карауловим [2]).

Як зазначає Є. Р. Борінштейн, мовна особистість – це соціокультурний, когнітивно-комунікативний інваріант, узагальнений образ носія соціокультурних, культурно-мовленневих і комунікативно-діяльнісних цінностей, ціннісних орієнтацій, знань, установок, мотивів, форм поведінки [1, с. 24].

Вивченням та дослідженню мовної особистості персонажа художнього твору займалися передусім представники лінгвістичної науки (Т. А. Давлетова, В. В. Корольова, Т. М. Корольова, В. І. Ницполь, А. А. Смирнова, А. С. Шаповал). Проте, сьогодні немає філософських наукових розвідок із цього питання, хоча воно є актуальним, важливим, насамперед тому, що це є стратегічним завданням розвитку нашої культури, нашого суспільства.

Ірен Роздобудько – сучасна письменниця, яка відрізняється, за словами Ю. Михайлюк, «індивідуальним письменницьким шармом» [3, с.103]. Нам імпонує думка ученої, яка зауважує, що Ірен Роздобудько належить до найбільш оригінальних сучасних українських письменниць. Філософічність, інтелектуальність її творчості привертає до себе увагу глибокого мислячого читача [3, с.104]. Її романи багаті на образи, проблеми, які людство прагне вирішити упродовж усієї своєї історії. У психологічному романі «Гудзик» помічаємо вдаль змалювання образів Єлизавети Тенецької, Дениса, Ліки – своєрідного любовного трикутника, жертвою якого стала Ліка. Не вдаючись у переповідання сюжету, зазначимо лише ті моменти, які є важливими для нашого філософського аналізу. Юнацьке кохання Дениса, Єлизавета Тенецька – мати Ліки, яка тепер зустрічається з Денисом. Проте, весь трагізм ситуації в тому, що Денис досі кохає Єлизавету, про що й дізнається Ліка, зникає і лише через кілька років пише йому листа з підписом «Енжі Маклейн». За типологією Ю. Караулова, проаналізуємо лінгвокогнітивний та прагматичний складники мовної структури особистості зазначених персонажів. Денис іронічно описує ситуацію в суспільстві, розповідаючи про свою участь у шоу «Чекай мене»: *«Мене завжди дивувало, що навіть іронічно налаштовані поважні громадяни сприймають телевізійників, як небожителів, самі рвуться на телеекрани й наступного ж дня після зйомок у якому-небудь ток-шоу все гордо поглядають навсібіч: чи впізнають їх перехожі? Я досить добре знав цей світ, як і те, що згодом усе поволі перетворюється на профанацію. Для мене важливим було одне: відверто зізнатися в цьому. Я, наприклад, міг заявити прямо: те, чим займаюся всі ці роки, і є профанацією, достатньо талановитою (цього в мене не віднімеш), але все ж таки – профанацією. Я майстерно агітував людство розкуповувати миючі засоби, жувальні гумки від карієсу, йогурти, шини та інше. Мені необхідно впарити цю продукцію якнайбільшій кількості громадян – від цього залежить, чи зможу я сам купувати все це»* [4]. Думки героя дозволяють нам дослідити його мовну особистість, для нього важливими є поняття кохання, свободи, незалежності, ніжності, правди. Це яскраво втілено у всіх його репліках. На нашу думку, він є представником кооперативного типу мовної особистості.

Персонаж Ліки змалювано більш детально, глибоко, завдяки введенню автором прийому листування в романі. Не позбавлена драма й прецедентних феноменів, що є підтвердженням того, що роман є постмодерністським (*«Колись давно я читала нудний роман Джона Фаулза «Жінка французького лейтенанта», «Таке обличчя могло бути в Медеї, Медузи Горгони»*). Ліка – образ, сповнений протиріч: спочатку її цінності – сім'я, кохання, побут, друзі, після зради – втеча, робота, художнє ремесло. Вся філософія роману – саме в репліках Ліки: *«Кохання – це боляче. Коли воно минає – залишається пам'ять тіла й вона унеможливорює інші, нові стосунки. Ось чому тепер я думаю, що людина має жити сама. Нав'язувати комусь іншому свою волю, звички, смаки, комплекси, незадоволеність,*

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

настрої, спосіб життя – неприродної Жадати від іншого покори, підпорядкування та максимальної відвертості – підступно. Якби я розуміла це раніше...» [4]. Саме Ліка надихає читачів жити сьогодні, мотивує думати, не зупинятися на досягнутому («Життя завжди здавалося мені випадковістю. Я й зараз вважаю, що треба благословляти лише один день, який розпочинається за вікном, і не замислюватися про два найближчих!») (Роздобудько І., Гудзик 2005).

Ю. Михайлюк зазначає, що філософія Ірен Роздобудько – це органічний зв'язок письменниці із навколишнім світом, де на рівні тіла верховодять почуття та емоції, а на рівні духу владарює мудрість, приходиться усвідомлення того, що життя тим прекрасне, що воно – тільки момент вічності [3, с.107]. Слушно звучить думка Ю. Соколовської, яка описує роман «Гудзик» як психологічну драму, і це трактування повністю себе виправдовує [5, с.176]. У центрі твору – глибокий внутрішній світ героїв, складна композиція та несподівана інтрига. Любов, вірність, зрада в романі перехрещуються в одній часовій точці багатовекторного простору і стають рівновартісними в кожному вчинку головних героїв. А символічна назва «Гудзик» лише підкреслює дріб'язковість початку великих трагедій людського життя [5, с.176].

Отже, у романі Ірен Роздобудько «Гудзик» ми визначили та охарактеризували типи мовних особистостей Єлизавети Тенецької, Дениса, Ліки, які є кооперативними. Провідними цінностями для Дениса є кохання, свобода, незалежність, ніжність, правда. Мовна особистість Ліки сповнена протиріч: спочатку її цінності – сім'я, кохання, побут, друзі, після зради – втеча, робота, художнє ремесло. На лінгвокогнітивному рівні ми виокремлюємо в структурі її мовної особистості знання прецедентних феноменів, метафор, усної народної творчості.

Література:

1. Боринштейн Е. Р. Социокультурные пролегомены языковой личности / Е. Р. Боринштейн // Перспективы. 2014. – № 1 – С. 21-27.
2. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – Изд. 7-е. М.: ЛКИ., 2010. – 264 с.
3. Михайлюк Ю. Філософські мотиви у прозі Ірен Роздобудько / Ю. Михайлюк // Науковий вісник Чернівецького національного університету. Слов'янська філологія. - 2012. - Вип. 648-649. - С. 103-108. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchnusf_2012_648-649_18
4. Роздобудько І. Гудзик / І. Роздобудько. – 2005 - Режим доступу: <http://booksonline.com.ua/view.php?book=174439>
5. Соколовська Ю. С. Особливості жанрових трансформацій прози Ірен Роздобудько / Ю. С. Соколовська // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. : Філологія. - 2014. - № 1107, вип. 70. - С. 176-180. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIFL_2014_1107_70_39.

Саницька В.Л., студентка факультету початкової освіти
Науковий керівник: проф. Петінова О.Б.
Університет Ушинського
м. Одеса, Україна

МУРАЛИ – ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ МИСТЕЦТВО ВУЛИЦІ, А Й ФІЛОСОФІЯ

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Мурали (від лат. *mūrālis* — «стіна») — це стилістичні зовнішні розписи на стінах та фасадах житлових будинків або промислових об'єктів, володіють характерними сюжетними композиціями та складною технікою виконання. Як правило мурали покривають усю площину поверхні й створюються з дозволу представників влади або на їх замовлення. Це, в свою чергу, призводить до отримання художниками гонорарів та дозволяє їм підписати твори справжнім ім'ям або псевдонімом, виключаючи настання юридичної відповідальності. Мурали можуть слугувати засобом вираження потягу до соціальних змін, вираження протесту або певних прагнень у суспільстві. Міський текст – набір специфічних значень, метафор та образів, наявних у міському просторі і, як наслідок, асоційованих із цим містом. Частиною цього тексту є і мурали. Україна, на рівні з іншими, є країною де живопис муралу розвивається та знаходить підтримку у суспільстві.

Муралізм в Україні став популярним в 2000-их роках ХХІ ст. Але ними швидко почали цікавитися українці. Я впевнена, що кожен із нас бачив хоч раз у житті мурал. Вони викликають неабияке захоплення і ми завжди хочемо розуміти, що саме символізує те чи інше зображення. Майже кожен мурал має й філософський підтекст. Сьогодні вуличне мистецтво, таке як мурали, впливає на нашу свідомість навіть сильніше, ніж телевізійна реклама, саме мурали захопили вулиці міста й красуються на багатоповерхівках. Простими словами, мурал – це величезне зображення (картина) на будинку. Подібні зображення присутні у багатьох великих містах.

Дослідження даної теми поки що перебуває на етапі становлення. В сучасних наукових працях міські графіті висвітлювали Ж. Бодрійяр, Д. Бушнелл, Д. Козловська, М. Купер, М. Лур'є, Я. Оледзькі, Г. Чалфант та інші. Психологічні, філософські і соціологічні аспекти графіті розкривали А. Белкін, А. Скороходова, Т. Щепанская, Р. Лахманн, П. Ковальські та інші. Протягом останнього десятиліття на мурали звернули увагу українські дослідники, а саме: І. Є. Головаха, Т. Г. Єрмакова, К. І. Станіславська та ін. На думку І. Поносова [10, с. 12], термін «стріт-арт», до якого відноситься об'єктне, матеріальне мистецтво (графіті, інсталяція, скульптура, муралізм та ін.) та процесуальне (наприклад, акція або перформанс) доцільно вживати стосовно практик, пов'язаних із осмисленням та «повноцінним переживанням» міського простору, перманентним взаємодії з ним. Проте, художник акцентує на важливості розрізняти в ньому практики, які, хоча й мають творчий початок, все ж не є мистецтвом і пропонує відносити до нього лише ті творчі практики, які взаємодіють з простором, виражають осмислення і чуттєвість вуличних процесів та систем, на противагу тим, які лише використовують місто в якості медіа простору. Деякі дослідники пропонують розуміти термін «урбан-арт» як загальний для усіх практик або робіт, виконаних в міському просторі, не дивлячись на їх естетичні, ідейні або технічні складові [10, с. 13].

Зазначаю, що будь-яке дослідження феномену графіті має міждисциплінарний характер, оскільки предмет знаходиться на перетині таких сфер гуманітарного знання як соціологія, психологія, філософська антропологія, етика, естетика, мистецтвознавство тощо [2, с.17].

Перша традиція представлена сучасною німецькою комунікативною філософією Ю. Габермаса і К.О. Апеля, популяризацію та подальший розвиток якої на українському ґрунті здійснює А. Єрмоленко [1, с.254]. А витоки другої знаходяться у німецькій класичній філософії з подальшим її розвитком в марксизмі. Рецепції такої традиції здійснює Б. Новіков [9].

Проаналізувавши останні дослідження та публікації, що стосуються цього питання, ми можемо зробити певний висновок щодо самовираження й філософії у муралізмі – це питання, яке привертає увагу вчених з різних галузей та куточків світу, й тільки нещодавно воно стало актуальним в Україні.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Мистецтво муралів у 2000-х роках набуло в Україні значної популярності. Поділяючи думку Е. Кірсанової, котра серед головних характеристик стріт-арту називає прагнення до боротьби за перерозподіл публічного простору, нелегальне захоплення міського простору й поверхонь, відкриту експансію та тотальне поширення нових символічних систем, кодів і образних повідомлень, протест, вільне висловлення думок на соціальні й політичні теми, нетривалість створених образів та балансування на межі мистецтва й вандалізму, можна визначити мурал-арт як окремий феномен урбаністичного мистецтва. Але з а досить короткий проміжок часу, велика кількість муралів потрапила до туристичних карт України й стала улюбленою частиною міського простору [5].

Муралами влучно прикрашають як старі будинки, так і новобудови. Вони містять в собі позитивні функції, а саме: вони роблять місто привабливим, естетичним, кольорові малюнки на стінах житлових масивів піднімають настрій їхнім жителям, роблять світ яскравішим. Такі зображення на великих будинках роблять їх більш комфортними, дружніми для візуального сприйняття, ближчими до сприймання людьми, будинки стають вже не такими сірими й одноманітними, як раніше. В Україні стріт-арт існує у різних формах — від тегів до художніх творів і трафаретного живопису, від несанкціонованого створення зображення на об'єктах державної або приватної власності, до творів за офіційним дозволом або на замовлення. Муралі містять в собі велику кількість тематик. Пейзажі, портрети знаменитостей, філософські малюнки – сьогодні українські міста прикрашені по-новому. Фасади будинків більше не похмурі бетонні плити, які уособлюють безмовність та закривають горизонти, а гігантські полотна з неймовірними картинами.

Цікавим є й мурал, який має назву «Лабіринт». Його зобразив художник Рустам Салемгараєв на одному з будинків міста Київ. Мурал фактично зображає історію кожного: все життя розглядається як одна велика подорож, де постійно треба шукати нові рішення та виходи із лабіринта проблем. На малюнку мандрівник одночасно і подорожує, і шукає рішення всередині себе.

У Києві дуже велика кількість муралів, які мають філософський підтекст. Одним з таких є мурал, який має назву «Вісник». Також цей мурал має свою історію: ось вже понад 15 років у дворику на Рейтарській, мешкають 3 круки, які стали справжніми улюбленцями туристів та місцевих мешканців. Тож художник вирішив створити у тому ж подвір'ї мурал, який увіковічував би цей символ – згряя чорних воронів клює насіння, а посеред них стоїть білий птах. Філософське значення: білий птах є не лише уособленням несхожості на інших, а й символом добрих звісток та нового життя.

Відоме й своїми муралами місто Львів. Ось там є мурал, який має назву «Спектр». Його створив художник Тарас Довгалюк. Цікавим є тим, що іграшка-пружинка в свої часи була популярною, а тепер нею майже ніхто не цікавиться. Філософське значення: зобразивши її між двох рук всесвітньовідомої фрески, цим художник хотів показати нам, що життя циклічне й, на жаль, швидкоплинне [5].

Не можна звернути увагу й на мурал «Схід», який знаходиться в місті Одеса, а саме на 12-етажному будинку, на вулиці Академіка Глушка. Цей мурал можна розглядати і в рамках філософського вчення. Космос є філософською категорією, за якою світ є впорядкованою й структурно організованою цілісністю.

На будинку № 88, що знаходиться на вулиці Преображенській, одесити Вікторія Лайм і Андрій Ковтун зобразили на споруді сову. У давньогрецькій міфології сова була атрибутом богині мудрості Афіни; символом мудрості і пізнання сова стала тому, що її природна поведінка нагадувала спосіб життя філософів, ціллю яких було цілковите

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

усамітнення, а здатність сови бачити та чути в темряві зробили її ще й символом проникливості.

Сучасне місто осмислює буття в художніх образах, створює своєрідну систему творчих дій у повсякденному житті, завдяки чому відбувається перетворення середовища людського існування і, відповідно, виникає нова якість міського простору. Для практиків вуличного мистецтва перспектива пошуку різноманітних форм, які посприяли б артикуляції нової реальності сучасного міста, — одна з форм подолання структурних обмежень. За допомогою перетворення звичайної речі на мистецький об'єкт, сучасне мистецтво сигналізує про існування певного світосприйняття, яке вможливорює це перетворення [11, с.135].

Отже, можна сказати, що муралізм швидко проникнув до нашого життя. Він зацікавив не тільки суспільство, а й, зокрема, окремих філософів, які швидко почали шукати зміст цих зображень. Муралізм спонукає українських художників до постійної інтеграції, подорожей, пошуку нових способів самовираження у мультикультурному світі. Нині, майже у кожному з міст України є хоча б один мурал і він привертає велику кількість уваги жителів цього міста. Мистецтво відображає наявні та приховані соціальні процеси всередині суспільства і в багатьох випадках є передвісником великих змін у майбутньому. Стріт-арт виступає в ролі цікавого соціального явища в сучасних умовах тотальної глобалізації суспільства, коли індивідуум в такий спосіб намагається виокремити із глобального простору своє особисте «я».

Література:

1. Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія. Підручник. – К.: Лібра, 1999. – 488 с.
2. Кайс З. В. Соціальна семантика урбаністичного світу: символіка графіті: автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03; НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. – Київ, 2015. – 20 с. Київ, 2015. – 20 с.
3. Кайс З. Как вырождается граффити (Трансформации культуры аэрозольного баллона). Філософія і політологія в контексті сучасної культури. 2017. Т. 2, № 17. С. 123–130.
4. Lohman, J. (2001). The Walls Speak': Murals and Memory in Urban Philadelphia. Ph.D. diss. University of Pennsylvania. Retrieved from <https://repository.upenn.edu/dissertations/AAI3015339>
5. Львівський стріт-арт: «душа міста» чи банальне псування майна. (2016). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dyvys.info/2016/10/28/lvivskyj-strit-art-laquo-dusha-mista/>
6. Мурал (Mural). (2019). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://termin.in.ua/mural/>
7. Муралі — втілення символічної влади для зміни образу міста. (2016). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mistosite.org.ua/ru/articles/muraly-vt%D1%96lennya-symvol%D1%96chnoyi-vlady-dlya-zm%D1%96ny-obrazu-m%D1%96sta>
8. Мурал на Вінниччині. (2020). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://rivne.media/news/u-seli-na-rivnenshchini-zyavitsya-mural-23753>
9. Новіков Б. В. Творчість як спосіб здійснення гуманізму : монографія – К.: НТУУ «КПІ», 2006. – 308 с.
10. Поносов И. Г. Искусство и город: граффити, уличное искусство, активизм. Москва: Юпитер-Импэкс, 2016. 208 с.
11. Рецензия на монографию Анохиной В.В. “Культурная традиция в парадигмах современной философии” (Минск: БГУ, 2014. – 235с.)

Свищ Л.Г., магістрантка
факультету української філології та соціальних наук
Науковий керівник: проф. Макарчук Н. О.
*Ізмаїльський державний гуманітарний університет,
м. Ізмаїл, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Сьогодні вже немає дилеми у питанні, чим зумовлена успішність учнів – природними здібностями чи розвитком навчальної мотивації. Відомо, що тут існує складна система взаємозв'язків і що за певних умов (зокрема, підвищеному інтересі особистості) може включатися компенсаторний механізм, коли брак здібностей “перекривається” розвитком мотиваційної сфери, внаслідок чого у навчальній діяльності досягаються високі результати [5, с. 63].

Як провідний фактор регуляції пізнавальної активності особистості, мотивація учіння розглянута багатьма вітчизняними і зарубіжними авторами (М.І. Алексєєва, Б.Г. Ананьєв, Л.І. Божович, Б.Г. Додонов, С.С. Занюк, Й. Лінгарт, А.К. Маркова, М.В. Матюхіна, В.Е. Мільман, Н.Г. Морозова, С.Г. Москвичов, М.В. Савчин, Л.С. Славіна, І.В. Смолин, Е. Стоунс та інші).

Згідно багатьом періодизаціям психічного розвитку особистості [4; 7], підлітковий вік визначається періодом життя людини від 11-12 до 14-15 років - періодом між дитинством і юністю. Це один з кризових вікових періодів, пов'язаний з бурхливим розвитком усіх провідних компонентів особистості і фізіологічними перебудовами, зумовленими статевим дозріванням.

За зовнішніми ознаками соціальна ситуація розвитку в підлітковому віці нічим не відрізняється від такої в дитинстві. Соціальний статус підлітка залишається колишнім. Всі підлітки продовжують вчитися в школі і знаходяться на утриманні батьків або держави. Відмінності відображаються у внутрішньому змісті. Інакше розставляються акценти: сім'я, школа і однолітки набувають нових значень і сенси.

Дослідження [2; 3; 6] свідчать, що для підліткового віку часто характерним є відчуження від дорослих і посилення авторитету групи однолітків. Така поведінка має глибокий психологічний сенс. Щоб зрозуміти себе, необхідно порівнювати себе з собі подібними. Активні процеси самопізнання викликають активний інтерес підлітків до своїх однолітків, авторитет яких на якийсь час стає дуже сильним. Зі своїми однолітками молодші підлітки відпрацьовують способи взаємовідносин: взаєморозуміння, взаємодії і взаємовплив. А в старшому підлітковому віці розстановка акцентів змінюється: починає руйнуватися внутрішньогрупове спілкування з однолітками, відбувається поглиблення і диференціація дружніх зв'язків на основі емоційної, інтелектуальної близькості підлітків. У підлітків можливість широкого спілкування з однолітками визначає привабливість занять і інтересів.

Вікові особливості дітей впливають на мотивацію. П.М. Якобсон показав, наприклад, що готовність школярів підкорятися вимогам дорослих різко знижується від 4-го до 7-го класу, що свідчить про зниження ролі зовні організованою і збільшенні ролі внутрішньо організованою мотивації. На жаль, цей факт рідко береться до уваги, як батьками, так і педагогами.

Підліткова криза, на думку Л.І. Божович пов'язана з виникненням нового рівня самосвідомості, характерною рисою якого є поява у підлітків здатності і потреби пізнати самого себе як особистість, що володіє тільки їй властивими якостями. Це породжує у

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

підлітка прагнення до самоствердження, самовираження (прояву себе в тих якостях, які він вважає найбільш цінними) і самовиховання.

Перш за все, у підлітка зміцнюються пізнавальні мотиви, інтерес до нових знань. Причому в цьому віці у більшості школярів інтерес до фактів змінюється інтересом до закономірностей. Широкі пізнавальні інтереси в підлітковому віці, за даними дослідження А.К. Маркової, характерні приблизно для четвертої частини учнів. Ці інтереси викликають у підлітків прагнення до вирішення пошукових задач і нерідко виводять учня за межі шкільної програми. У структурі особистості підлітка широкий пізнавальний інтерес - цінне утворення, однак при відсутності необхідного педагогічного впливу він може стати основою поверхового ставлення підлітка до навчання. Разом з тим підлітки поки насилу усвідомлюють цей вид навчальних мотивів[7].

Більшість школярів 5-9 класів вважають, що для них найбільш значущим є мотив оволодіння новими знаннями, мотив же оволодіння способами добування. Поряд з пізнавальними інтересами істотне значення при позитивному ставленні підлітків до вчення має розуміння значущості знань. Для підлітка дуже важливо усвідомити, осмислити життєве значення знань і перш за все їх значення для розвитку особистості. Це пов'язано з посиленням зростанням самосвідомості сучасного підлітка. Багато навчальних предметів подобаються підлітку тому, що вони відповідають його потребам не тільки багато знати, а й уміти, бути культурним, всебічно розвиненою людиною.

Треба підтримувати переконання підлітків у тому, що тільки освічена людина може бути по - справжньому корисним членом суспільства. Переконання та інтереси, зливаючись воедино, створюють у підлітків підвищений емоційний тонус і визначають їх активне ставлення до навчання [3].

Якщо ж підліток не вбачає життєвого значення знань, то у нього можуть сформуватися негативні переконання і негативне ставлення до існуючих навчальних предметів. Так, деякі учні не вчать правила граматики тому, що вони вважають, що і без знання правил пишуть грамотно. Істотне значення при негативному відношенні підлітків до вчення має усвідомлення і переживання ними неуспіху в оволодінні тими або іншими навчальними предметами. Неуспіх, як правило, викликає у підлітків бурхливі негативні емоції і небажання виконувати важке навчальне завдання. І якщо неуспіх повторюється, то у підлітків закріплюється негативне ставлення до предмету.

Соціальні мотиви навчання в підлітковому віці все більше вдосконалюються, тому що в ході навчальної та громадської роботи у підлітків збагачуються уявлення про моральні цінності, ідеали суспільства, що впливає на розуміння учнем сенсу вчення. Ці мотиви особливо зміцнюються в тих випадках, коли вчитель показує школярам можливість використання результатів навчання в майбутній професійній діяльності, в спілкуванні, самоосвіті.

Принципові якісні зрушення в підлітковому віці мають місце в так званих позиційних мотивах вчення. Їх розвиток визначається прагненням підлітка зайняти нову позицію (позицію дорослої людини) в стосунках з оточуючими - дорослими і однолітками, бажанням зрозуміти іншу людину і бути зрозумілим, оцінити себе з точки зору іншої людини [2; 6].

Мотивом, адекватним навчальній діяльності, є мотив пошуку контактів і співпраці з іншими людьми, мотив оволодіння способами налагодження цієї співпраці в навчальній праці. Підліток у всіх видах діяльності, в тому числі і навчальній, ставить перед собою питання: «Невже я не такий, як усі, або ще гірше - такий, як усі?» Цим обумовлений інтерес школяра до всіх форм групової та колективної роботи, де можуть бути реалізовані його соціальні потреби в дружбі, в спілкуванні і взаємодії з іншою людиною, в самовираженні і самостверженні через відносини з іншими людьми.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Таким чином, можна виділити деякі особливості підлітка, що сприяють становленню мотивації навчання і перешкоджають їй. Сприятливими особливостями мотивації в цьому віці є: «потреба у дорослості» - небажання вважати себе дитиною, прагнення зайняти нову життєву позицію по відношенню до світу, до інших людей, до себе; особлива сприйнятливність підлітка до засвоєння норм поведінки дорослої людини; загальна активність, готовність включатися в різні види діяльності спільно з дорослими і однолітками; прагнення підлітка на основі думки іншої людини (однолітка, вчителя) усвідомити себе як особистість, оцінити себе з точки зору іншої людини і своїх внутрішніх вимог, потреба в самовираженні і самоствердженні; прагнення підлітка до самостійності; збільшення широти і різноманітності інтересів (розширення кругозору), що поєднується з появою більшої вибірковості, диференційованості; визначеність і стійкість інтересів; розвиток у підлітків на основі перерахованих вище якостей спеціальних здібностей (музичних, літературних, технічних та ін.).

Вчені [1; 2; 4; 5] наголошують, що формування інтересу до навчання є результатом всього навчально-виховного процесу в школі. Незважаючи на вдосконалення системи викладання, використання прийомів проблемного, розвиваючого навчання, накопичений досвід і матеріали по формуванню мотивів діяльності навчання школярів, існує проблема ефективного формування інтересів до навчання, особливо у підлітків. Головним завданням педагогів на даному етапі є збереження і підтримання інтересу до вченню. Якщо не виходить це зробити, то навчальна мотивація може почати знижуватися.

Причина спаду шкільної мотивації: у підлітків спостерігається «гормональний вибух» і нечітко сформоване почуття майбутнього; ставлення учня до вчителя; ставлення вчителя до учня; у дівчаток 6-7 класу знижена вікова сприйнятливність до навчальної діяльності в зв'язку з інтенсивним біологічним процесом статевого дозрівання; особиста значимість предмета; розумовий розвиток учня; продуктивність навчальної діяльності; нерозуміння мети навчання; страх перед школою.

Якщо помічено зниження навчальної мотивації, то необхідно встановити причини. Після провести роботи по усуненню цієї причини і вжити заходів або створити умови для підвищення навчальної мотивації. У психології відомо досить багато конкретних умов, що викликають інтерес школяра до навчальної діяльності, що підвищують його навчальну мотивацію.

Для успішності навчання і виховання важливо формувати в учнів адекватну оцінку своїх досягнень. Зміцнювати їх віру в свої сили. Тільки така самооцінка може підтримувати прагнення працювати самостійно, творчо. Такі особливості особистості, як недисциплінованість, безвідповідальність, слабка воля, відсутність працьовитості, які відзначаються як причини низької успішності, складають умови і для виникнення відставання. Всі ці риси пов'язані певною мірою з віковими особливостями [4].

Невиконання самостійних робіт, відмова відповідати на запитання вчителя, відволікання на уроці можуть бути викликані недисциплінованістю, безвідповідальним ставленням до справи. Поверховість, непосидючість, легковажність властиві підліткового віку, і це відбивається в тій чи іншою мірою на успішності навчання.

Отже, на навчальну мотивацію того чи іншого учня варто звернути увагу, тому як підліток - це складна індивідуальність з властивою їй своєрідною історією розвитку.

Тому слід впливати на особистість учня в цілому, віддаючи звіт в тому, в якому поєднанні (співвідношенні) знаходяться різні властивості його особистості. Становлення навчальних мотивів залежить від структури навчальної діяльності, до якої залучений підліток.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Література:

1. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Евгений Павлович Ильин. СПб. : Питер, 2000. 512с.
2. Климчук В.О., Грищук Н.В. Мотивація вчителів та учнів: чи існує зв'язок?/ В.О Климчук, Н.В. Грищук // Обдарована дитина. – 2006. – №1. – С. 23-26.
3. Климчук В.О. Творча особистість: дослідження ціннісного рівня внутрішньої мотивації навчання/ В.О. Климчук // Психологія. Збірник наукових праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, Випуск 18, 2002. – С. 236-240.
4. Ліфанова Н.В. Психологія особистості./ Н.В. Ліфанова – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 308 с.
5. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. – М.: Наука, 1984. – 443 с.
6. Маркова А.К., Матис Т.А., Орлов А.Б. Формирование мотивации учения: Кн. для учителя./ А.Б. Орлов, Т.А. Матис, А.К. Маркова – М.: Просвещение, 1990. – 192 с.
7. Эльконин Д.Б. Психическое развитие в детских возрастах: Избранные психологические труды./Д.Б. Эльконин – М.: Моск. Психологосоциальный инст., Воронеж: НПО «МОДЭК», 2001. – 416 с.

Сухотеріна Л.І., доктор іст.наук, професор

Петлеванна І. С., магістр ІКС

Одеський національний політехнічний університет

м. Одеса, Україна

МІЖНАРОДНІ ІНІЦІАТИВИ З РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Проблеми інформаційного суспільства розглядалися на саміті керівників економічно розвинених країн Великої Вісімки, який відбувся в липні 2000 р на острові Окінава. Учасники саміту підписали Окінавську Хартію Глобального Інформаційного суспільства , яка публічно оформила в сконцентрованому вигляді ідеї інформаційного суспільства на міжнародній арені.

У Окінавській хартії задекларовано:

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) є одним з найбільш важливих факторів, що впливають на формування суспільства двадцять першого століття. Перед нами відкриваються величезні можливості. інформаційне суспільство, як його уявляють, дозволяє людям ширше використовувати свій потенціал і реалізовувати свої устремління. Все люди повсюдно, без винятку, повинні мати можливість користуватися перевагами глобального інформаційного суспільства [1].

Після саміту на Окінаві робота ООН над вирішенням проблем інформаційного суспільства отримала продовження. У грудні 2003 р в Женеві відбувся Всесвітній Саміт з інформаційного суспільства, на якому були прийняті «Всесвітня декларація» і «План дій», що розвивала положення Окінавської хартії.

Женевський План дій передбачав такі напрями дій: [Роль державних органів і всіх заінтересованих сторін у сприянні використанню ІКТ для цілей розвитку](#); [Інформаційна і комунікаційна інфраструктура: необхідний фундамент інформаційного суспільства](#); [Доступ до інформації і знань](#); [Підвищення компетентності](#); [Зміцнення довіри і безпеки при використанні ІКТ](#); [Сприятливе середовище](#); [Застосунки ІКТ: переваги в усіх аспектах життя](#); [Культурне різноманіття та ідентичність, мовне різноманіття](#)

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

і місцевий контент; . Засоби масової інформації; . Етичні сторони інформаційного суспільства; . Міжнародне і регіональне співробітництво [2].

У листопаді 2005 р в Тунісі відбувся Всесвітній форум на вищому рівні під девізом: «Шлях до справедливого інформаційного суспільства через консенсус і відповідальність». На цьому Форумі прийняті: «Туніське зобов'язання», в якому підкреслені значимість інформаційних технологій в подоланні «цифрового розриву» в світі, необхідність ефективної співпраці з метою побудови глобального ІС і «Туніська програма для інформаційного суспільства» [3].

ЮНЕСКО теж не залишилася осторонь від глобальної мегатенденції інформатизації. В тому ж 2000 році була розроблена міжурядова програма ЮНЕСКО «Інформація для всіх », метою якої проголошувалося побудова інформаційного суспільства для всіх. Завдання цієї Програми:

- «сприяння міжнародному осмисленню і обговорення етичних, правових і соціальних викликів інформаційного суспільства;
- сприяння і розширення доступу до інформації, що є суспільним надбанням, шляхом упорядкування, оцифровки і збереження інформації;
- підтримка навчання, продовження освіти та навчання протягом усього життя в області комунікації, інформації та інформатики;
- підтримка створення місцевого контенту і стимулювання доступності традиційних знань через навчання загальної та інформаційної грамотності;
- сприяння використанню міжнародних стандартів і передового досвіду в області комунікацій, інформації та інформатики в сфері компетенції ЮНЕСКО;
- сприяння обміну інформацією та знаннями на місцевому, національному, регіональному і міжнародному рівні» [4].

Прийнятий у жовтні 2008 р Стратегічний план дій програми ЮНЕСКО «Інформація для всіх» на 2008-2013 рр. включає в себе п'ять областей діяльності:

1. Розробка міжнародної, регіональної і національної інформаційної політики.
2. Розвиток людських ресурсів і можливостей для інформаційної епохи.
3. Заходи щодо забезпечення доступу до інформації.
4. Розробка засобів і систем обробки і управління інформацією.
5. Інформаційні технології для освіти, науки, культури і комунікацій.

Актуальною є проблема розвитку інформаційно - комунікативних технологій і для України. Відповідно до Закону України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки» [5], одним із пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати та накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися й обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному й особистому розвитку та підвищуючи якість життя. Актуальність проблеми розвитку інформаційного суспільства в Україні обумовлена, передусім загальносвітовою тенденцією становлення глобального інформаційного простору та спрямуванням України європейської інтеграції [6].

Література:

1. Окинавская хартия глобального информационного общества (Окинава, 22 июля 2000 года) / https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_163?lang=uk#Text
2. Женевський План дій / <http://old.apitu.org.ua/wsis/pd>

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

3. Туніська програма для інформаційного суспільства/ <http://old.apitu.org.ua/wsis/tp>
4. Програма ЮНЕСКО «Інформація для всіх»/ http://msk.edu.ua/ivk/Informatika/Prak_rab/2_kurs/k_pr1_Word.pdf
5. «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки» / від 09.01.2007/ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text>
6. Юрченко О.А. Реалізація програми ЮНЕСКО «Інформація для всіх» в Україні/ http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:SLHp5OMT40kJ:www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.

Савостян М.М., студентка філологічного факультету
Науковий керівник: проф. Петінова О.Б.
Університет Ушинського
м. Одеса, Україна

ВТІЛЕННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДІВ Г. СКОВОРОДИ У ТВОРЧОСТІ

Творчість Григорія Сковороди представляє підґрунтя його філософії. Це байки, поетичні твори, філософські трактати. За Сковородою, байка має сприяти у пошуках і розкритті вічної істини, його байки були спрямовані на викриття суспільних вад, підносили дух громадянської гідності, культ розуму, картали світ зловживань, обдурювання, кар'єризму, вельможного самодурства, чинопочитання, наживи, самохвальства, тупоумства. У період мандрів по Україні Сковородою були написані основні його філософські твори: «Діалог, або Розмова про давній світ», «Наркіс. Розмова про те: пізнай себе», «Розмова п'яти подорожніх про справжнє щастя в житті (Дружня бесіда про душевний спокій)», «Розмова, що називається Алфавіт, або Буквар миру», «Ізраїльський Змій», «Діалог. Назва його – Потоп зміїний» та інші. З написаних у різний час віршів він уклав збірник «Сад божественних пісень». Те, що залишив нам у спадок Григорій Сковорода – Байки Харківські, Збірка «Сад божественних пісень», філософські трактати, листи із учнями, афоризми – це джерело, з якого черпатимуть наснагу ще десятки нових поколінь.

Філософські, культурологічні, педагогічні, літературні аспекти творчості Г. С. Сковороди досліджували в своїх працях Д. Багалій, Н. Іванова, Г. Ільїн, Н. Кабусь, Н. Кавалерова, М. Кашуба, П. Кононенко, О. Мишанич, С. Новосад, І. Пільчук, М. Попович, Л. Ушкалов, Д. Чижевський, В. Шевчук, Л. Штефан, М. Яворський та інші вчені. Дослідники творчості мислителя стверджують, що його вчення є метатеорією, оскільки вона становить цілісну світоглядну систему, що взагалі уможливує осмислення і цілісне осягнення явищ буття. Його філософська теорія пронизана певними положеннями, принципами, що стають в подальшому закономірностями. Ця метатеорія відображає взаємозв'язки між: теорією пізнання про «три світи» і «дві натури», теорією самопізнання і формування істинної людини, ідеєю «сродності», філософією серця, проблемою пошуку щастя [6, с. 38-39].

Своє світобачення мислитель багато в чому засновує на природничо-наукових даних того часу: теїзм з'єднується з пантеїстичними ідеями, часом переростають в деїзм з концепцією паралелізму світів, подвійності натур і т.д. Не в змозі вирішити проблему співвідношення матерії і духу, але не бажаючи поступитися здоровим глуздом, Г. Сковорода проголошує деякі істини Біблії символами або алегоріями, що потребують додаткового тлумачення. З трактатів «Наркіс», «Кільце», «Алфавіт світу», «Потоп Змін», «Ізраїльський змії» та інших робіт Г. Сковороди ми бачимо, що його не задовольняють богословські уявлення щодо божественної сутності духу, боговтілення, троїчності бога і т.д. Тому свою

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

теорію двох натур (видима - товарність, матеріальність, вічність, земля, плоть, речовина - і невидима - дух, всесвітній розум і т.д.) він прагне примирити в пантеїстичній системі поглядів.

У результаті своїх міркувань філософ приходять до висновку, що бог - це природа і все життя; світ, буття, тобто все те, з чим людина стикається у своєму житті та діяльності; все, що існує крім людини і в самій людині. Бог - буття усього, і сам по собі буття. Він «всюди». Бог - це вічне, «... що тягнеться по всіх століть, місцях і тварям єдність» [9, с. 300], це природа і «... не можна знайти важливіше і Богу пристойніше імені, як це» [9, с. 319].

Вчення Г.С. Сковороди про «три світи», являючи синтез візантійської традиції і деяких природничо-наукових та філософських теорій, що належать європейської духовної культурі, разом з тим залишається оригінальним явищем. Обґрунтовуючи свою теорію «двох натур» (світів), у творі «Ізраїльський змії» Г.С. Сковорода писав: «... бачу в цьому цілому світі три світи, складові одного світу: світ видатний і непоказний, живий і мертвий. Цей - риза, а той - тіло, цей - тінь, а той - дерево; цього - речовина, а той-іпостась, сиріч, підстава, що містить речовину (бруд), так як малюнок тримає свою фарбу» [10, с. 16].

Поступово Сковорода переносить свою увагу з поняття «бог» на поняття «природа». Теологічний додаток втрачає своє колишнє значення, природа як така перетворюється на першопричину всього сущого. У першому розділі «Потопу Зміїного» філософ називає буття «Соломоновим храмом», який символізує все суще: макрокосм - безмежне буття всіх небесних світів, у тому числі і жилих; мікрокосм - світ людини і символічний світ - світ Біблії. Тут звертає на себе увагу те, що автор залишає в тіні поняття «невидимого» (нетлінного, вічного) світу. Замість нього поставлена проблема про «дерево вічності» [10, с. 18-19].

Г. Сковорода надавав великого значення ідеї самопізнання як неодмінної умови правильного шляху пізнання. Образно ілюструє він свої думки щодо самопізнання в трактаті «Наркіс». Людина – Наркіс - у підсумку своїх зусиль, через любов до себе і самопізнання повинен полюбити і пізнати «Натуру», «дерево життя», «істину буття». Сократівська вимога «Пізнай самого себе!» в устах українського філософа з народу не представляло закликом до суб'єктивного копання у «власній душі», «в самому собі». Теорія самопізнання в тому її вигляді, в якому її розвивав автор «Наркіс» і «Кільця», являла собою в XVIII ст. оригінальне вчення про пізнання людиною навколишньої природи через пізнання себе як частини буття, через з'ясування пізнавальних можливостей людини у спілкуванні з об'єктивною дійсністю. Людина у вченні Сковороди - мета філософії і ключ до таємниць буття. Розуміння людини як вінця, центральної фігури світобудови тут тісно пов'язане з онтологічними уявленнями українського мислителя.

Маючи свій погляд на досвід, практику, Г. Сковорода включає до цього поняття не тільки спостереження, «спілкування з природою», а також «діяння», відтворення, «працю». Це подання було новим поглядом на дослідну сферу пізнавального процесу. Теорія, мораль, наука, вважав він, - «сім'я благих справ» в ім'я людини і суспільства.

У байці «Дві курки» поняття практики пов'язане з поняттям «сродність», властивої всім людям. «Сродністю» називаються природні схильності, а також таке собі «призначення» кожної людини: землеробу - обробляти землю, шевцю - робити чоботи, вченому - працювати над збільшенням знань. Практика завжди повинна бути в єднанні зі «сродністю», «сродність» - з працьовитістю. «Як практика без сродність є бездельная, так сродність працьовитістю затверджується» [9, с. 85]. У байці поет підкреслює цінність постійного досвіду для успіху. В алегоричному образі домашньої курки, що ніяк не може втямити, як-то дика курка літає, Сковорода відобразив людей, які вважають себе нездатними до праці та успіху. Але їхня біда в тому, що вони навіть не доклали ніяких зусиль до цього.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Григорій Сковорода своєю творчістю завершував тривалий період розвитку філософії в Україні. Його філософські погляди розвивалися під впливом кількох ідейно-теоретичних джерел – філософських учень античного світу, середньовіччя і Відродження, вітчизняного просвітництва і народної мудрості. Сковорода був переконаний у закономірностях розвитку природи, у можливості пізнання світу і людини, у можливості досягнення людиною щастя за умови, якщо вона знайде свою «сродну» працю і житиме за покликанням, а не в гонитві за матеріальною вигодою. Про це йдеться і в поезії, і в байках Г. Сковороди, які мають високу ідейну цінність і належать до творів філософії і до художньої літератури.

Література:

1. Сковорода Г. Сочинения: в 2-х т. / Сковорода Григорій Савич; пер. с укр.; сост., перевод и обработка И. В. Иванько, М. В. Кашубы; под. ред. В. И. Шинкарука. - Москва: Мысль, 1973. - Т. 1. – 511 с.
  2. Сковорода Г. Сочинения: в 2-х т. / Сковорода Григорій Савич; пер. с укр.; сост., перевод и обработка И. В. Иванько, М. В. Кашубы; под. ред. В. И. Шинкарука. - Москва: Мысль, 1973. - Т. 2. – 486 с.
- Новосад С. Розвиток творчих здібностей, самопізнання та самотворення у філософській концепції Григорія Сковороди: навч.-метод. посібн. / С. Новосад – К.: НДІУ МОН України, 2009. – 68 с.

Тумачок А. О., студентка філологічного факультету
Науковий керівник: проф. Петінова О. Б.
*Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна*

**ГРИГОРІЙ СКВОРОДА – РОДОНАЧАЛЬНИК УКРАЇНСЬКОЇ КЛАСИЧНОЇ
ФІЛОСОФІЇ**

Коли говорять про особливості філософської свідомості якоїсь епохи в історії або країни (чи взагалі певного мислителя), вказують на зародження, на еволюцію цієї специфіки. У цьому процесі виокремлюють основний момент - коли ці риси набувають найбільш вдалого, чіткого вияву.

Такий період саме творчого розквіту прогресу своїх можливостей в плані філософського знання (це може бути й літературний, мистецький процес, розвиток культури тощо) іменують класичним періодом, класикою.

Вибір філософських поглядів Сковороди є цілком свідомим. Тому що мислитель приніс багато важливих аспектів для подальшого розвитку філософії, тобто філософії, яку ми маємо сьогодні. Григорій Сковорода у своїх працях детально розглядав, торкався філософії як науки, як системи поглядів, все це він висвітлював у своїх творах. Ще за час його життя склалися різні легенди про нього, як про Сократа з України.

Філософські погляди Григорія Сковороди були цікаві дослідникам постійно, в різні часові періоди. Його філософську систему вивчали В. Горський, В. Кремень, В. Ільїн, Л. Діденко, Л. Кононенко, тощо. Дослідники у своїх працях намагались торкнутись різних тем філософських поглядів. Наприклад, Кремень В. Г. наголошує на тому, що подібно до Сократа, Сковорода дотримується тверджень: «пізнай себе», «поглянь у себе». Близьким до традиційних античних поглядів є висування у філософії ідеалу «евдемонії» (щастя, блаженство – найвища мета людського життя), проповіді «автаркії» (самодостатності,

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

незалежності від зовнішнього світу), «аскези» (стриманості, відмови від життєвих благ). Причина людських страждань – у «неправдивому розумінні» суті речей. Зовнішній світ – «швидкоплинна річка», тому гонитва за його благами – безглуздя [1, с. 338].

В поглядах на проблеми моралі й етики авторитетами для Сковороди є Піфагор, Діоген, Сократ, а сама його філософська система сформувалася під впливом Платона і неоплатоніків. Широко використовував Сковорода також ідеї вітчизняних просвітителів [2, с. 7].

Філософською концепцією Г. Сковороди є пантеїзм. Тобто Бог і природа – єдине ціле: людина має в собі Бога, він не існує поза людиною. Основне спрямування його праці зводиться до дослідження людини, її існування. Науку про людину та її щастя Сковорода вважав найважливішою з усіх наук. Для Г. Сковороди весь світ є просякненим протилежностями: життя – смерть, світло – тінь, безглуздя – мудрість, плач – сміх, безчестя – слава, лютість – милість, початок – кінець, тощо. Все у світі рухається між протилежностями у колі («кільці»), початком якого є відпадання від Бога, а кінцем – повернення до нього [3].

Філософ вважає, що все створене Богом можна поділити на три світи::

- - перший - загальний світ, він складається із незчисленних світів, і є великий світ - макрокосм;
- - другий світ - це мікркосм, тобто світ людини;
- - третій світ - світ Біблії. Зокрема символіка Біблії.

Філософською основою вчення Сковороди є концепція «двох натур», суть якої в тому, що все існуюче у світі має дві сторони (натури): зовнішню – видиму та внутрішню – невидиму. Причому видима натура мінлива, перехідна, а невидима – існує вічно – це духовний початок, або Бог. Він є незмінною першопричиною всього існуючого та самого себе. Бог є істина, природа в природі, живе в живому, людина в людині – закон, голос сущого. Із вченням про «дві натури» тісно пов'язане вчення про «три світи» [4, с. 272]. Тобто тут ми можемо зазначити про онтологічні вчення Сковороди. Ще одним шляхом до самопізнання він вважав Біблію.

Цікавим є шлях до пізнання мудрості. Сам філософ визначав декілька шляхів, найпершим був напрямок до самопізнання, тобто людина має пізнати себе через Божественну мудрість, цьому питанню він присвячує трактат «Наркіс...».

Щодо проблеми людини, то Сковорода зазначає, що зовнішність є оманливою, це ніби «панцир», який закриває справжню людську суть і нічого не значить. Для Сковороди важливим є внутрішній світ, тобто душа. Щастя, до якого прагне людина, співвідноситься із внутрішнім станом і не є матеріальним «Щастя наше є світом душевним, але цей світ не відноситься до якоїсь речовини; він не золото, ні срібло, ні дерево, ні вогонь, ні вода, ні зірки, ні планети» [5]. До речі, трактат «Вхідні двері до християнської добродітності» — можна сказати єдиний твір Г. Сковороди, де виклад поглядів, починається міркуваннями в дусі філософії Епікура. Г. Сковорода, як і Епікур, проголошує основною метою досягнення щастя. Але зазначає, що щастя досягнути просто, тому що Бог потрібне зробив неважким.

Отже, Григорій Савич додав важливі роздуми, щодо природи людини. Дав цінні настанови. Попри своє дилетантство, йому вдалося створити оригінальну філософську систему, поєднуючи в ній непоєднані речі — неоплатонізм та епікурейство, християнський погляд на світ, біблеїзм та елементи античної філософії. Філософ намагався зосередити увагу на значенні душі людини, на її місце у світі. Тому й давав їй поради щодо щастя, намагався викоренити бездіяльність, черствість, злобу. Хотів сіяти в людському розумі бажання творити добро, милосердя, толерантність, жити в гармонії з собою та суспільством, дотримуватись Божих заповідей. Увесь цей час «світ ловив Сковороду». Йому пропонували і

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

високі світські посади і духовну кар'єру. Але він залишався вірний своїм принципам, відстоював свою особисту волю й індивідуальність, не піддаючись спокусам світу.

Література:

1. Григорій Сковорода // Кремень, В. Г. Філософія : Логос. Софія. Розум : підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К., 2007.
2. Григорій Савич Сковорода : до 290-річчя від дня народження : рекомендаційний список / уклад. О. А. Крамаренко ; відп. за вип. Т. В. Слабко. – Суми : Сумський державний університет. Бібліотека. Інформаційно-бібліографічний відділ.
3. Філософія Г. Сковороди. /Електронний ресурс/ Режим доступу: <http://kpekintu.at.ua/e-book/philosofija/page34.html>
4. Чижевський Д. І. Філософія Г. С. Сковороди / Д. І. Чижевський. – Х.:Прапор, 2004. С. – 272.
5. «Вступні двері до християнської добронравності». Сковорода Григорій./Електронний ресурс/ Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3676>

Тумінська Д. Є., студентка факультету іноземних мов
Науковий керівник: доц. Атаманюк З. М.
Університет Ушинського», м. Одеса, Україна

ІСТИННІСТЬ ЦІННИХ СУДЖЕНЬ

Судження - думка, в якій стверджується або заперечується що-небудь відносно предметів і явищ та яку можна оцінити з точки зору істинності або хибності.

Філософська дисципліна, яка ще називається аксіологією, вивчає категорію “цінність”, характеристики, структури й ієрархії ціннісного світу, способи його пізнання, а також природу і специфіку ціннісних суджень. В епоху обезцінення культурної традиції постає в широкому значенні проблема цінностей.

Дослідники виділяють декілька періодів, які характеризуються бурхливими внесками. Пошуки відповідей на запитання, що ж таке “добро”, “істина”, “благо” особливо стали актуальними в період епохи Відродження та Нового часу. Так, англійський філософ, представник емпірицистського напрямку у філософії, який розвивав ідеї софістів, Д.Юм, вважав, що цінності і норми – це відображення почуттів, які не можуть бути ні хибними, ні істинними, а тому цінності не можуть бути такими. Норми і цінності базуються на почуттях, які у кожного свої, а тому і цінності носять суб'єктивний характер.

Античний період. Вперше, Сократ поставив питання «Що є благо?» через кризу. І саме це стало основним центром теорії цінностей. Водночас із Сократом працював на цю тематику й Платон. Він навіть започаткував класифікацію цінностей. У тому ж часі Арістотель винайшов свою класифікацію, роблячи опір на поняття «цінне».

Кантівський період. Саме Кант вважав, що ціннісно (морально) орієнтовані спонукання присутні у всіх моментах процесу пізнання, свідомість при цьому завжди завжди спрямовується на критерії добра, досконалості та цінності. Наперекір чому Гегель розглядав сутність цінності через її зв'язок з потребами.

Неокантівський період. Виходячи з теорії Канта, Ріккерт і Віндельбанд пов'язували предмет філософії та зміст поняття “цінність”, що аргументувалось наступним чином: предмет філософії не може бути тотожним предметам природничих наук, її завдання – бути вище реальності, яку можна сприйняти емпірично; вивчити норми, принципи, ідеали і

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

виразити їх в системі цінностей, без якої немислиме людське існування. Проте, Ніцше виступає проти цінностей християнської моралі, яка, на його думку, заперечує природі самого життя, адже останнє – це воля до влади, і ця воля і виступає найвищою цінністю. Розробляючи ідею “надлюдини”, Ніцше вважав, що така людина зруйнує стару систему цінностей, створивши нову, і головним принципом життя стане положення “не щади свого ближнього і підштовхни падаючого”. Не мовчав і Вебер вважав, що ми в науці шукаємо істину, і що знання, визнані нормативними точками зору, базуються на цінностях, ціннісні поняття є “квазітрансцендентальними” передумовами наук про культуру та суспільство. Поняття “цінність” вчений порівнював з поняттям “парадигма”, вважаючи, що наукові дослідження конституюються за допомогою ціннісних понять, при цьому сама наука повинна виступати незалежною цінністю.

Екзистенціальний період. Хайдеггер, Сартр, М. Мерло-Понті, А. Камю сходяться між собою у визнанні суб’єктивності цінностей. Сартр відмічав: “Моя свобода – единственное основание ценностей, и ничто, абсолютно ничто не может оправдать меня в принятии той или другой определенной ценности, той или другой определенной шкалы ценностей, как бытие, посредством которого существуют ценности... Моя свобода вызывает у меня тревогу именно потому, что она лежит в основе ценностей, а сама лишена основания...”

Істинність цінних суджень доволі легко визначити. Загальні цінні судження виражають істинність відомого ствердження або заперечення щодо повного класу предметів. Якщо продивитися судження на прикладі «Усі льви – ссавці», то можна зазначити, що воно є істинним. Але й речення «Деяка частина левів – ссавці» також є істинним судженням. Незважаючи на це, не треба утотожнювати часткове та загальне судження. Подивимось на прикладі котів- «Деякі коти – чорні»- це істинне судження, а якщо «Усі коти – рижі» - воно може бути як хибним, так й істинним, з-за поспішного узагальнення».

Тому можна визначити, що істинність цінних суджень підтверджується фактами. Без фактів чи спостереженням за предметом/дією неможливо відстежити наскільки є істинним данне судження. Хочу відзначити, що при декількох хибних суджень може бути одне істинне(але ймовірність залежить від фактів суджень).

Література:

1. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vnadps_2012_3_18.pdf
2. http://eprints.kname.edu.ua/3022/7/Позділ_5.doc
3. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/75816/47-Petinova.pdf?sequence=1>
4. <https://classes.ru/all-ukrainian/dictionary-ukrainian-explanatory-term-173903.htm>
5. <https://buklib.net/books/31837/>

Фіник Ю. В., студентка
соціально-гуманітарного факультету,
історико-філософського відділення
Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна

МОЛОДІЖНІ СУБКУЛЬТУРИ ЯК СПОСІБ ІДЕНТИФІКАЦІЇ В СУСПІЛЬСТВІ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

В сучасному світі по-новому розглядається людина та її місце в цьому світі. Але люди постійно чимось захоплюються, прагнуть змін, хочуть виділитись в суспільстві. Щоб якимось виділитись їм допомагають захоплення та вподобання, спільні інтереси завжди об'єднують людей. Окрім роботи, навчання та сім'ї, особистість прагне себе, якимось ідентифікувати. Особливо молодь, коли вино мають багато часу та шукають своє призначення в житті. Кожному з нас доводилося йти по вулиці, їхати в транспорті або просто дивитись телевизор і бачити людей, які у чомусь не схожі на інших. У когось на голові ірокез, хтось увесь в метали, а хтось у чорній шкірі проноситься повз вас на мотоциклі. Це є представники сучасних субкультур.

Наукове поняття «субкультури» є доволі широким та багатогранним, і водночас, дискусивним. Зазвичай, під субкультурою розуміють систему норм, цінностей, настанов, способів поведінки і життєвих стилів певної соціальної групи, яка відрізняється від панівної в суспільстві культури, хоча і пов'язана з нею [3].

Одним із багатьох видів субкультури є «молодіжна субкультура», яка протягом тривалого часу в Україні сприймалася переважно негативно і до кінця 80-х років навіть не розглядалася як об'єкт дослідження. Молодіжна субкультура – це езотерична, ескапістська, урбаністична культура, створена молодими людьми для себе; це культура, спрямована на включення молодих людей у суспільство; це – часткова культурна підсистема всередині системи «офіційної», базової культури суспільства, що визначає стиль життя, ціннісну ієрархію і менталітет її носіїв [2].

Молодість чудовий час для розвитку, навчання та планування майбутнього. Але українська молодь знаходиться в певному нерозумінні майбутнього, коли закінчує школу. Захоплення та інтереси, які вони мають не просто допомагають їм зробити правильне рішення для свого майбутнього, а і ідентифікувати себе в суспільстві. Молодіжних субкультур, які б допомогли б підлітку існує безліч. Особистість зможе не тільки стати членом, якоїсь субкультури, а бути її засновником.

За ціннісними орієнтаціями неформальні підліткові та молодіжні субкультури поділяються на (класифікація С. Сергєєва):

- *романтико-ескапістські* (хіпі, толкієністи, рольовики, байкери);
- *гедоністично-розважальні* (мажори, рейвери, репери, екстремали);
- *радикально-конструктивні* (панки, екстремістські політизовані субкультури лівого і правого напрямів);
- *кримінальні* (гопники, скінхеди) [1, с. 26].

Молодіжна субкультура – це певне поле реалізації, особистості, що виникає як потреба у молодих людей. Звичайно кожна субкультура має свої цінності, норми, правила, атрибути та інше. А також позитивні і негативні моменти для суспільства, що для учасників субкультури норма то для більшості суспільства неприпустимо. Існує певна проблема впливу субкультур на процес соціалізації особистості підлітків, зокрема поведінки, в соціумі посідає одну з головних сходинок до позитивного становлення індивіда в сучасному суспільстві.

Література:

1. Латышева Т. В. Феномен молодежной субкультуры: сущность, типы / Т. В. Латышева // Социологические исследования. – 2010. – № 6. – С. 93–101.
2. Левикова С. И. Молодежная субкультура : учеб. пособие / С. И. Левикова. – М. : ФАИР-Пресс, 2004. – 604 с.
3. Подольська Є. А. Соціологія: 100 питань 100 відповідей / Є. А. Подольська, Т. В. Подольська. – К. : Інкос, 2009 – 352 с.

Царичанська К. В.
Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна

МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Практична частина дослідження передбачала розробку моделі розвитку лідерських якостей керівника сучасного закладу освіти.

Модель має структурні компоненти – етапи, на яких вирішувалися практичні завдання. Схарактеризуємо зміст моделі.

Перший етап роботи полягав у доборі *діагностичного інструментарію підвищення лідерського потенціалу керівників*. Цей етап передбачає професійно-психологічне тестування, соціально-психологічні дослідження в колективах та ситуаційну діагностику лідерських якостей керівників. Мета роботи полягала у визначенні стану розвитку лідерських якостей керівників та актуального рівня прояву лідерства у спільній діяльності.

До використання запропоновано психологічний інструментарій [2] для діагностики лідерських якостей таких: «Експрес-тест самооцінки лідерства», «Визначення рівня лідерського потенціалу», Діагностика лідерських здібностей (Е. Жариков, Е. Крушельницький), «Діагностика діяльнісних особливостей керівництва і лідерства» (А. Л. Журавльов, Н.П. Захаров).

На другому етапі передбачалось надання керівником вищої та середньої ланки управління надання можливостей для прояву лідерства, які включають в себе:

- критичні ситуації – передбачає розуміння всіх кроків, які треба організувати, коли на шляху до досягнення колективної мети виникає перешкода або загроза ззовні;
- вирішення проблемних задач – передбачає вміння пропонувати рішення, критично осмислювати інформацію, пропонувати альтернативи та виявляти можливі ризики;
- контроль за виконанням поставлених завдань – передбачає вміння правильно роздати завдання, надати певні рекомендації, проконсультувати так, щоб у виконавця була мотивація правильно виконати завдання.

Третій етап роботи передбачав теоретичну професійно-управлінську підготовку керівників та практичну професійно-психологічну підготовку. Одним із способів запропоновано індивідуальне навчання. Способами навчання виступили критичний розбір, демонстрація та пояснення. Цей етап роботи передбачає і тематичні курси підвищення кваліфікації в ході яких керівник отримує необхідні знання та формує лідерські навички навички.

На цьому етапі передбачалась і практична психологічна підготовка через тренінгові заняття розвитку лідерства, рольові ігри, психологічні вправи тощо [1].

На четвертому етапі запропоновано соціально-психологічну роботу з колективами. Цей етап включає консультативний супровід співробітників та корпоративні командоутворюючі тренінги. Крім керівника, який має надавати консультації підлеглим, провідну роль відіграє психолог в організації, який виявляє актуальні проблеми та питання в колективі, а отже їх спільна робота має гуртувати колектив та покращувати соціально-психологічний клімат в колективі для можливостей прояву лідерства.

Зазначимо, впровадження моделі розвитку лідерських якостей керівника, дозволить керівнику використовувати власний лідерський потенціал. Ефективність моделі визначається комплексом заходів, завдяки яким керівники мають змогу ухвалювати оригінальні та творчі рішення, критично мислити в складних ситуаціях та проявляти ініціативу у вирішенні поставлених завдань. Отриманий досвід керівник може

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

використовувати для вирішень поставлених завдань. Запропонована модель відіграє позитивну роль у розвитку лідерських якостей особистості керівника.

Література:

1. Мудрик А. Б. Розвиток лідерських якостей: програма тренінгу / А. Б. Мудрик, Х. Ю. Шишкіна. – Луцьк, 2013. – 120 с.
2. Фетискин Н. П. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп / Н. П. Фетискин, В. В. Козлов, Г. М. Мануйлов. – М. : Изд-во Института Психотерапии, 2002. – 339 с.

Черній С., студентка навчально-наукового
інституту фізичної культури, спорту та реабілітації
Науковий керівник: доц. Балащенко І. В.
Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна

ОСОБИСТІТЬ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ФІЛОСОФІЇ

Час диктує свої правила... Кожен обирає шлях, долю і наставництво. Через перипетії часу, люди мають адаптуватися до нього, саме таким чином відбувається акт самотворення, можливі трансформації особистості. Тому є дуже важливим знати, як працює цей “механізм” трансформації особистості. Особистість — це найвищий ступінь духовного розвитку людини, що являє собою стійку сукупність соціально вагомих якостей, які характеризують індивіда як унікальну суб'єктивність, здатну освоювати і змінювати світі, має певну структуру. Трансформація особистості - це зміна особистісних якостей, перехід на інший рівень, може бути в позитивному плані так і негативному в залежності через, того який чинник спричинив зміни.

Філософських напрямів і підходів щодо розуміння та тлумачення свідомості є доволі багато, але умовно їх можна поділити на два контрастні табори:

- ті, що подають свідомість як самостійну сутність. Менталізм - це є напрям, що наполягає на особливому онтологічному статусі свідомості, пов'язуючи природу свідомості із ментальним, ідеальним, інтелігібельним. Менталізм переконаний в тому, що свідомість володіє такими атрибутивними рисами (саморефлексія, творчість, цілеспрямованість), що наділяють її правом на самостійне буття. Це є певний підхід в аналітичній думці, який протягом століть відвойовував право на існування.

- ті, що відмовляють їй у такому статусі – статусі самостійної сутності. Еволюціонізм, заявляючи про всемогутність еволюції, про незаперечну важливість генів для нашого розвитку. Сам еволюційний напрям поєднує в собі доволі багато різних шкіл. Але за великим рахунком, всі вони погоджуються з такими принципами: люди, подібно до інших живих істот, є продуктом еволюційних процесів і їхні мисленнєві, ментальні здібності, їхні знання і пізнання спрямовуються механізмами біологічної еволюції. Отже, Ч. Дарвін, фактично, заклав основи еволюційної психології

Отже: по меншій мірі я притримуюсь менталістського напрямку, який наділяє людину свободою і надає їй діяльності унікальності та неповторності, в той час, як еволюціоністичний напрям, навпаки, обмежує людину, вважаючи її лише продуктом еволюції, роботом, який підкоряється не власній волі, а генетично закладеній програмі.

Культура розкриває суть людської особистості. Суть змін людської свідомості в

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

концепції локальних культур О. Шпенглера, та А. Тойнбі. Яскраво характеризує цю концепцію механізм, виражений в законі «Виклик-та-Відповідь». Відповідно до цього закону кожен крок вперед у розвитку особистості пов'язаний з адекватною відповіддю на "Виклик" історичної ситуації. Тойнбі констатує здатність людської особистості впливати на перебіг історичних подій тому, що адекватна "Відповідь" за своєю сутністю - досягнення «творчої меншості». Саме "творча меншість" стає носієм містичного «життєвого пориву». Своєрідність Виклику-та-Відповіді визначає специфіку кожної цивілізації, її ціннісні орієнтири та світоглядні засади.

Кожна із культурних макросистем володіє власним світоглядом, своїми звичаями, домінуючими нормами та формами соціальних відносин, власною економічною та політичною організацією, типом ментальності. Носієм певних соціокультурних (цивілізаційних) цінностей виступає людина як істота розумова та чуттєва. Ті чи інші цінності об'єктивізуються та соціалізуються у процесі взаємодії людей.

В кожну епоху, часовий період ми приміряємо на себе різні соціальні ролі, не замислюючись, що з кожним новим образом включаємось в нами ж вигадану, обрану чи прийнятну гру. Саме тоді, непомітно для нас, відбуваються особистісні зміни. Гра підтверджує належність людини не лише до матеріального світу. «Разом з існуванням гри, хочемо ми цього чи ні, визнається і дух, – писав він. Мається на увазі в залежності від гри та ролі в ній, визначається дух. Тобто особистість.

За З. Фрейдом, особливо важливу роль у формуванні людини в його життя грають два загальні космічні інстинкти: Ерос (сексуальний інстинкт, інстинкт життя, інстинкт самозбереження) і Танатос (інстинкт смерті, інстинкт агресії, інстинкт деструкції). Структуралізм використовувався для пошуку універсальних та незмінних законів життя людини, що діють на всіх рівнях - від простіших до найбільш розвинutih. Невід'ємною частиною у формуванні особистості є взаємодія між людьми в суспільстві.

В ході змінюється час, покоління, а разом з тим свідомість людини. Покоління та їх свідомість (на прикладі часового періоду: 40х років і до сьогодні). **Бєбі-бумери** (роки народження – 1943-1963). Їх цінності формувалися до 1973 року. Часові події, що сформували цінності: радянська "відлига", підкорення космосу, СРСР – світова супердержава, "холодна війна", перші пластичні операції і створення протизаплідних таблеток, єдині стандарти навчання в школах і гарантованість медичного обслуговування. У результаті з'явилося покоління з психологією переможців. Особистісні цінності: оптимізм, зацікавленість в особистісному зростанні та винагороді, в той же час колективізм і командний дух, культ молодості. Бєбі-бумери дивляться на події не в короткостроковій перспективі, вони орієнтовані на довгострокові стратегії, оскільки хочуть жити довго і активно. Вони вмють планувати і бачити ситуацію стратегічно. **Покоління Х** (роки народження 1963-1983). Їх цінності формувалися до 1993 року, під впливом продовження "холодної війни", перебудови, поява СНІД, наркотики, війна в Афганістані і т.п. Сформувались такі особистісні цінності: готовність до змін, можливість вибору, глобальна інформованість, технічна грамотність, індивідуалізм, прагнення вчитися протягом усього життя, неформальність поглядів, пошук емоцій, прагматизм, надія на себе, рівноправ'я статей. Це була така а-ля футбольна команда, де є свій капітан. Вірять, що блискучу кар'єру можна побудувати тільки наполегливою працею. Для Х дуже важливі соціальні гарантії та впевненість у завтрашньому дні. Відданість кар'єрі переважає сімейні пріоритети. **Покоління "У"** (роки народження – 1983-2003). Їх особистісні цінності продовжують формуватися і зараз. Події, що сформували цінності: розпад СРСР, теракти і військові конфлікти, атипова пневмонія, розвиток цифрових технологій. Мобільні телефони та інтернет – їх звична дійсність. Особистісні цінності: в систему цінностей цієї групи вже включені такі

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

поняття, як громадянський обов'язок і мораль, відповідальність, але при цьому психологи відзначають їх наївність і вміння підкорятися. На перший план для покоління Y виходить негайна винагорода. Вони, більше ніж інші відстоюють свою точку зору та повагу до себе. Публічні люди. Глобальний феномен "Y". Загальна його риса – вони виростили в цинічному середовищі повної недовіри, в період, коли держави та громадські інститути розколювалися. Тому урок, яким вони керуються по життю, – подбай про себе сам, будь вільний від зобов'язань, не звертай уваги на хрестові походи за ідеї та принципи. **Покоління "Z" (роки народження – 2003-2023)**. Традиційно це покоління розглядаються як діти батьків з покоління "X", які були першим поколінням, просунутим в інформаційному плані. "Z" народжуються з інтернетом в руках. Те, що попередні покоління називали "новими технологіями" або "технологіями майбутнього", для покоління "Z" вже справжнє. Саме це, перш за все, відрізняє їх від покоління "Y", так як дитинство останніх пройшло ще до технологічного буму. Особистісні цінності сім'я і дружба для них на першому плані, до п'ятірки потрапляють ще любов, кар'єра і гроші. Це майбутні сімейні кар'єристи. "Z" – перше покоління, яке повністю народилося в часи глобалізації та постмодернізму. Незважаючи на це, значна частина виступає проти буму технологій і хочуть прожити "справжнє" життя.

Висновок: Отже, як ми бачимо, людська свідомість проходить певні етапи трансформації, через вимоги часу. Саме через те, що людина намагається пристосуватися, до правил життєвої гри в даний відрізок часу, відбуваються зміни.

Література:

1. http://vlp.com.ua/files/04_50.pdf
2. https://pidru4niki.com/13861203/kulturologiya/filosofiya_kulturi_shpenglera
3. https://pidru4niki.com/85910/kulturologiya/teoriya_sotsiokulturnoyi_dinamiki_sorokina
4. <https://works.doklad.ru/view/uNa6L9iuhUQ.html>
5. <https://core.ac.uk/download/pdf/32310011.pdf>

Шарапова Г., студентка 2 курсу факультету початкового навчання
Науковий керівник: проф. Петінова О. Б.
Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна

ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОГО ПИСЬМЕННИКА

XXI століття називають століттям відкритих думок. Тому що будь-яка людина, яка вміє писати, може висловити свою точку зору в газетах, журналах, статтях; написати художній твір і показати його світу і так далі. Але найважливішою відмінною рисою є поява ЗМІ і, найголовніше, інтернету. У всесвітній павутині можна висловитися де завгодно і про що завгодно. Правда, далеко не завжди ця думка подобається оточуючим, а особливо владі. Але головною проблемою є те, що до сих пір ніхто не визначив межі початку нової культурної, в тому числі і літературної, епохи. Як стверджують багато вчених, ще з другої половини 20 століття почалася епоха постмодернізму. Але хіба література середини попереднього століття і сучасності схожі між собою? Відповіді на це питання немає досі, тому в цій проблемі потрібно розібратися.

Питання особистості сучасного письменника та його особливості висвітлене у багатьох дослідженнях та публікаціях нашого часу, наприклад, у науково - дослідницькій роботі А. Постромкіної "Проблеми і перспективи сучасної української літератури" [11],

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

також у роботі Г.Н.Волкова «Розвиток сучасної української літератури» [1], у статтях Т.І.Гундорової, Р.Б.Харчука, Н.М.Лебединцевої, В.Л.Даниленко [3; 4; 5; 9; 13].

У сучасному світі все рідше і рідше люди цікавляться створенням книг та віршів. Це замінюється проведенням часу в інтернеті (особливо в соціальних мережах), переглядом різних відео на YouTube (непотрібних в тому числі) і часовими посиденьками за комп'ютерними іграми. Це впливає на рівень грамотності населення, який в даний момент значно нижче, ніж 10-20 років тому. Звичайно, за інтернетом майбутнє, але від банального вміння правильно писати відмовлятися ні в якому разі не можна.

З кожним роком шанувальників літератури стає все менше, адже легше подивитися фільм, ніж прочитати книгу, яку задав вчитель за шкільною програмою. Також інтернет дуже полегшує життя нелюбителям читати: існує безліч сайтів і відео з коротким описом і повною характеристикою будь-якого твору, які, в свою чергу, збивають стимул повністю прочитати книгу.

Робимо висновок: якщо у сучасного суспільства пропадає бажання читати, то і писати самому бажання не з'явиться. Але це не означає, що літераторів зовсім не залишилося.

Двадцять перше століття, століття технологій, дуже впливає на літератора, з одного боку, полегшує життя, з іншого - це не ті твори, які писали Великі. Знову ж, в інтернеті існує безліч сайтів, які допомагають прозаїку або поету. Але крім книг, серйозних творів, віршів, новел і т.д., сучасні технології відкрили новий вид авторства - фанфики. Під цим мається на увазі твір, вигадана історія, написана шанувальниками (фанатами) певного оригінального серіалу, фільму, гри чи книги. [12] Такий вид письменства дуже поширений серед молоді, що дає можливість розвиватися авторству.

Можливо, що у сучасних письменників присутні схожі риси в думках, образах, сприйнятті навколишнього світу і навіть стилях письменства, як у їх попередників, які ставилися до окремої епохи в культурі. Зараз популяція електронних книг значно вище, ніж друкованих. Тому, якщо відвідати один з найпопулярніших сайтів з книгами [10] і переглянути асортимент за жанрами, хочеться відзначити, що найбільше літератури написано в жанрі любовний роман, детектив і фантастика. На доказ схожості літераторів, ми провели аналіз декількох книг одного і того ж жанру.

Першою книгою для аналізу стала «Письмо Софьи» Олександрі Девіль. Цей твір переносить нас в ХІХ століття. Цікаво, як уявляють собі любов в минулому сучасники?

Другою книгою для аналізу виявилася «Алое платъ» Галини Гордієнко. Автор знайомить нас з дівчиною Ірою, яка мріє про червоне шовкове плаття. Батьки проти, залишається щось робити самій. Ця мрія змінює її життя.

Третя книга, яка привернула нашу увагу - «Живые книги» Міли Іванцової. Справа відбувається в столиці України, в Києві. Розповідається про жінку письменницю Амалію, яка вирішила взяти участь в акції «Живі книги».

Заключною книгою для точного результату аналізу стала «50 дней до моего самоубийства» Стейсі Крамер. Спочатку нас дуже насторожила назва книги, але і не відштовхнула. Роман оповідає про життя дівчинки Глорії МакФінн, яка після безлічі трагічних подій приймає рішення покінчити життя самогубством. Вона вічно задається питанням: «Жити або не жити?».

Прочитавши і проаналізувавши всі чотири книги, можемо узагальнити всі схожі риси романів.

Перша - опис навколишнього світу і героїв. Друга - в більшості творів присутні прості слов'янські імена, що дає легко запам'ятовувати персонажів. Третя - автори часто ідеалізують героїв. Четверта - протиставлення героїв. П'ята - згадка зіркових та відомих імен. Шоста - всі ці книги побудовані «на діалогах». Сьома - з якихось причин, велика частина

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

речень короткі, що складаються з пари слів. Восьма - романи легко читаються. Дев'ята - чуттєвість героїв. Десята - сумна історія в біографії. Одинадцята - прізвиська у героїв: «Акулина, Касьян» [6]; «Куцьий, Белка» [2]; «Пежуля, Книжниця» [7]; «Топлес, Лори» [8]. Дванадцята - ніякого досвіду в стосунках. Тринадцята - момент вибору. Чотирнадцята - є персонаж, який завжди все псує. П'ятнадцята - щасливий фінал.

Всі книги сучасників, які ми проаналізували, закінчуються на хорошій ноті, мабуть, все ми хочемо бачити чарівний кінець казки.

В результаті аналізу ми довели, що сучасні письменники мають багато схожих рис. Так, кожна книга оповідала нам про свій часовий проміжок, XIX, XX, XXI століття, намагалася занурити нас у ті далекі і не дуже роки, але той факт, що вони написані рукою сучасного літератора, видно відразу. Зараз, через появу інтернету і соціальних мереж, настав період висловлення особистої думки, що вплинуло на літературу сучасності. Більшість людей може висловитися з приводу, як у всесвітній павутині, так і в газетах, журналах, книгах. Основне гасло сучасної молоді - «Можна робити все, що не заборонено законом», в той час як в СРСР існували серйозні норми пристойності і поведінки, для підлітків було ганебно випивати і курити, особливо в публічних місцях; молодь з великою повагою ставилася до дорослих. Не можна сказати, що зараз все погано і жахливо, але підростаюче покоління стало більш розкутим і байдужим до суспільних установок. Таке ставлення підростаючого покоління до сучасного світу і звільнення всіх моральних принципів бувалих століть - те, що ми бачимо в половині сучасної літератури. Багато людей говорять і пишуть те, що думають, не дивлячись на думку і почуття інших, але іноді така думка збігається з великою кількістю людей, але, знову через появу всесвітньої мережі, це може привести до кримінальної відповідальності. Тут ми бачимо іронічність ситуації: вираз особистої думки став популярним і навіть схваленим публікою, але це не означає, що воно сподобається державі.

Література:

1. Волков Г.Н. Розвиток сучасної української літератури - <https://studfile.net/preview/5538050/page:35/>
2. Гордиенко Г.А. Алое плаття. – М.: АСТ, Астрель, 2007. — 201 с.
3. Гундорова Т.І. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. — К: Критика, 2005. – 245 с.
4. [Гундорова Т.І. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодернізм. Видання друге. — К: Критика, 2013. – 232 с.](#)
5. Даниленко В. Лісоруб у пустелі: письменник і літературний процес. — К: Академвидав, 2008. – 276 с.
6. Девиль А. Письмо Софьи. – Х.: Клуб Семейного Досуга, 2012. — 381 с.
7. Иванцова М. Живые книги. – Х.: Клуб Семейного Досуга, 2013. — 320 с.
8. Крамер С. 50 дней до самоубийства. — М.: АСТ, 2015. — 576 с.
9. Лебединцева Н. М. Сучасна українська література: Навчальний посібник. — М: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – 402 с.
10. Онлайн бібліотека LoveRead.me [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://loveread.me>
11. Постромкіна А. Проблеми і перспективи сучасної української літератури - <https://naurok.com.ua/naukovo---doslidnicka-robota-problemi-i-perspektivi-suchasno-ukra-nsko-dityacho-literaturi-16346.html>
12. Сучасний онлайн словник української мови Termin.in.ua [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://termin.in.ua/>

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

13. Харчук Р.Б. Сучасна українська проза: постмодерний період. — К: ВЦ «Академія», 2008. – 332 с.

Шпак О. В., студентка філологічного факультету
Науковий керівник: проф. Петінова О. Б.
*Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна*

**МОЛОДЬ І ПРОТИПРАВНА ПОВЕДІНКА
(на матеріалах соціологічного дослідження)**

Актуальність дослідження зумовлена тим, що у сучасному світі дуже нагальною важливою проблемою залишається стрімкий ріст протиправної поведінки молоді в суспільстві. Адже сьогодні XXI століття, на жаль, характеризується не тільки великими здобутками у розвиткові науково-технічного галузі, а й великими труднощами, пов'язаними з значним поширенням злочинності в усьому світі. Сучасна молодь постійно живе в середовищі підвищеної соціальної напруги та психологічного дискомфорту, тому зараз вона є однією із найбільш уражених спільнот в економічному чи правовому відношенні у суспільстві.

Ця проблема не оминула й України, адже рівень безпечного життя для громадян у державі не є високим порівняно з іншими європейськими країнами. Зокрема найбільш розповсюдженими видами злочинів є розбій, грабїж, шахрайство, вимагання, вбивство з корисливих мотивів. Таке значне поширення цього явища в країні пояснюється різними чинниками, наприклад економічними, політичними, соціальними, психологічними, культурологічними. Тому вирішення цієї складної проблеми має важливе значення для покращення життя України, українського суспільства загалом.

Багато вчених і дослідників займалися саме вивченням і аналізом протиправної поведінки молоді. Це сучасні психологи Н. Максименко, Н. Малиш, О. Павлик, соціологи Л. Кучеренко, А. Беседін, юристи С.Гречанюк, Я. Квітка, педагоги І. Данченко, В. Лютий, О. Попов та ін. Також вагомий внесок у вивченні проблем профілактики правопорушень молоді зробили Л. Лінник, М. Калиняк, З. Зайцева, М. Фіцула.

Протиправна поведінка антинормативна, вона порушує заборонну або зобов'язальну норму права, є суспільно шкідливою, небезпечною для особистих (приватних) і суспільних інтересів, що охороняються законом. Вона тягне за собою небажані для суб'єкта наслідки, насамперед юридичну відповідальність [3].

Протиправна поведінка за своєю сутністю означає наявність конфлікту між особистістю і суспільством, між індивідуальними і суспільними інтересами. У соціальному сенсі головне у протиправній поведінці — її несприйняття, ігнорування існуючих суспільних відносин, нанесення шкоди правам та інтересам громадян, груп, суспільства.

Соціальна характеристика протиправної поведінки охоплює такі аспекти:

- історичне походження;
  - соціальну природу масиву правопорушень (проявляється у конкретному змісті елементів, які його утворюють);
  - соціальну природу протиправної поведінки (проявляється в її результатах);
  - структуру і динаміку правопорушень (залежить від змін умов соціального життя людей)
- [2].

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Щодо причин виникнення протиправної, або делінквентної поведінки у людей у соціології розрізняють за декількома напрямками: біологічний, психологічний, культурологічний, соціологічний.

Правопорушення — це суспільно небезпечне або шкідливо неправомірне (протиправне) винне діяння (дія або бездіяльність) деліктоздатної особи, яке спричиняє юридичну відповідальність [4].

Злочинами визнаються правопорушення, з якими пов'язана найбільша небезпека для суспільства і особи, вони посягають на суспільний лад, власність, економічні, політичні, культурні і особисті права людини. Правопорушення, що не настільки небезпечні, як злочини, і відповідальність за які не передбачено кримінальним законодавством, належать до провини - цивільної, адміністративної, дисциплінарної [4].

Соціальна профілактика — це один із напрямів реалізації соціальної політики, який здійснюють шляхом прийняття відповідного законодавства, економічними заходами, діяльністю установ освіти, охорони здоров'я, соціальної роботи культури, правоохоронних органів, засобів масової інформації тощо [1, с. 53].

Метою профілактичної роботи з молоддю є усунення факторів, що сприяють здійсненню будь-яких протиправних дій. Індивідуально-психічний фактор містить у собі викривлення особистісних рис, деформацію мотиваційної сфери, недостатню сформованість навичок спілкування, педагогічну занедбаність, можливе відставання у психічному розвитку [1, с. 53].

Об'єкт дослідження: респонденти, **вік:** від 15 до 23 років. **Предмет дослідження:** ставлення молоді до проблеми протиправної поведінки в суспільстві.

Мета дослідження: дізнатися ставлення молодого покоління до проблеми протиправної поведінки в суспільстві.

Задачі дослідження:

1. Дослідити розуміння молоддю важливості вирішення проблеми протиправної поведінки в суспільстві.
2. Проаналізувати обізнаність молодих людей у питанні протиправної поведінки.
3. Простежити ставлення респондентів до протиправної поведінки як явища.
4. З'ясувати їх думки щодо причин протиправної поведінки молодого покоління у XXI столітті.
5. Виявити вплив ЗМІ та Інтернету на думки молоді щодо делінквентної поведінки людей.
6. Окреслити вплив батьків для молоді у питанні протиправної поведінки у суспільстві.
7. Проаналізувати думки респондентів щодо ефективності профілактичних заходів для запобігання злочинності в Україні.

Гіпотези:

1. Провівши анонімне опитування, ми можемо припустити, що респонденти вважають проблему протиправної поведінки в Україні дуже актуальною на сьогодні.
2. Також з його допомогою ми зможемо побачити те, що більшість респондентів непогано обізнані в питанні протиправної поведінки,
3. Можемо припустити, що ставлення молоді до цього явища є вкрай негативними, що навіть за велику винагороду вони не захочуть ставати співучасниками злочину.
4. Кожна людина розуміє причину того чи іншого протиправного вчинку по-своєму, тому таке дослідження дасть нам можливість з'ясувати, що скоріше всього, на думку наших респондентів, головними причинами скоєння злочинів стоять економічні чинники такі, як нестабільність в країні чи бідність в родині, а також, що за кожен протиправний вчинок потрібно нести повноцінну відповідальність перед суспільством.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

5. ХХІ століття не можливо уявити без ЗМІ та всесвітньої мережі Інтернет, тому можна припустити, що для наших респондентів зараз вони є основними джерелами інформації щодо поставленої проблеми і мають на них дуже великий вплив. Та інформація, яку вони надають про стан злочинності серед молоді, вважають достовірною.
6. Можемо припустити, що батьки нашої молоді досить часто торкаються питань протиправної поведінки, злочинності у суспільстві.
7. Також із відповідей респондентів, ми можемо припустити, що на їх думку, сучасні профілактичні заходи для запобігання злочинності серед молоді не є досить ефективними, і тому пропаганда та виховні заходи не дуже істотно можуть впливати на кількість злочинів в Україні.

В результаті проведення дослідження ми прийшли до таких висновків:

- наша молодь вважає проблему протиправною поведінки в Україні і світі дуже актуальною, тому наша гіпотеза з цього питання підтвердилася;
- ми виявили з відповідей наших респондентів, що вони непогано обізнані в питанні протиправної поведінки. Наша гіпотеза підтвердилася;
- також дізналися, як взагалі ставляться наші респонденти до такого явища, як протиправна поведінка. Результати показали, що більшість наших опитаних відносяться дуже негативно до будь-яких форм протиправної поведінки, тому не вважають себе спроможними вчинити злочин навіть за чималу винагороду. Гіпотеза підтверджена;
- було простежено, що більшість наших респондентів думають, що основними причинами скоєння протиправної злочинів є впевненість людини у своїй безкарності за злочин та низький рівень доходів сім'ї, тобто наша гіпотеза підтверджена частково; натомість вважають, що не за кожен злочин потрібно нести покарання, все залежить від обставин, за яких його було скоєно людиною, тому ця гіпотеза не підтвердилася;
- було досліджено, що для наших респондентів основними джерелами, з яких вони дізнаються про проблему молоді і протиправної поведінки дійсно є ЗМІ та Інтернет, а також те, що їхній вплив на думки і ставлення молоді є досить великим; а також на думку нашої молоді, інформація про сучасний стан молодіжної злочинності, яка поширюється в ЗМІ або в Інтернеті, є достовірною;
- з відповідей респондентів, було простежено, що батьки більшості з них дуже часто проводять з ними розмови щодо протиправної поведінки;
- також більшість респондентів відповіла, що заходи, які використовують для запобігання злочинності в Україні є дієвою і ефективною, тому за допомогою пропаганди і виховних заходів можна істотно зменшити кількість злочинів в Україні. Гіпотеза не підтвердилася.

Література:

1. Головка Н. Соціальна профілактика правопорушень : навч. посіб. – Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. с.174
2. Городяненко В. [підручник] : Соціологія. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-1423.html>
3. Тимошенко В. [стаття]: Протиправна поведінка: визначення та мотивація. URL: elar.naiu.kiev.ua/bitstream
4. Характеристика та ознаки правової, правомірної та протиправної поведінки / URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/law/9589/>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: СВІТОГЛЯДНИЙ АСПЕКТ

Життєві орієнтири сучасної людини зазнають випробувань завдяки прискореному розвитку соціокультурних та технологічних процесів. Виникають труднощі самоідентифікації, в основі яких виявляються причини світоглядного рівня, що обумовлені, з одного боку, культурою постмодерну з його домінуючим принципом релятивізму по відношенню до сталих та укорінених соціальних цінностей та розповсюдженням постмодерністської плюралістичної свідомості, а з іншого, – розвитком причин технологічного характеру.

Добре відомо, що сучасне технологічне інформаційне суспільство породило чимало актуальних проблем, які стали предметом дослідження багатьох соціогуманітарних наук, серед яких проблема ідентичності в ситуації глобалізованого світу виокремлюється в якості самостійної теми в науках про людину.

Слід зазначити, що на сьогоднішній день не досягнуто єдиного розуміння феномену ідентичності. Хоча, якщо максимально узагальнити різні підходи до сутності цього поняття, то ідентичність конкретизується цілою низкою таких категорій як: «самототожність», «цілісність», «самість», «автентичність», «індивідуальність», «Я», тощо. З цим поняттям пов'язують відчуття приналежності людини до певної спільноти (етносу, культури, статі, покоління тощо).

Ми вважаємо, що найбільш адекватним є такий підхід у визначенні поняття ідентичності, в якому акцентується увага на феномені світогляду як на її основі, коли в змісті даного поняття підкреслюється наявність загальних знань, уявлень і переживань, що закладають основу її самототожності та дозволяють індивіду співставляти своє «Я» зі світом «не-Я», і знайти в ньому своє місце. Зміст ідентичності характеризується рівнем світогляду людини, в якому усвідомлення свого «Я» є достатнім, щоб визначити своє місце у світі людей. Тому, на наш погляд, ідентичність нерозривно пов'язана зі світоглядом людини і є його невід'ємним елементом. Більш того, визначальну роль для формування цілісної ідентичності грає світогляд, який ми вважаємо не лише необхідною основою, але й передумовою формування феномену ідентичності. Тобто, остання формується на основі певного світогляду, який визначає її параметри та якість.

Разом з тим, ми вважаємо, що не слід обсяг поняття ідентичності розширювати до обсягу поняття світогляду, навпаки, необхідно виокремлювати світоглядний аспект ідентичності як визначальний в розумінні її сутності. Інакше кажучи, не може людина адекватно себе ідентифікувати за відсутності світоглядної визначеності. Тобто без переконань, без сталих відносно завершених уявлень (істинних або помилкових) про світ в цілому, без раціональної чи ірраціональної віри в певні ідеали, цінності, без більш-менш чіткого розуміння свого місця в світі людина не може, або не знає як виявити в своїй самосвідомості впевненість в своїй приналежності до соціуму в цілому, або до його частини.

Світоглядну основу ідентичності необхідно розглядати як категорію самосвідомості, змістом якої є усвідомлене сприйняття ідей і цінностей певної культури, а також усвідомлення приналежності до конкретної форми світогляду в певну епоху. Така ідентичність є способом засвоєння своєї духовної орієнтації в її співвідношенні з іншими світоглядними формами. В структурі світогляду самосвідомість забезпечує єдність

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

особистості, яка обумовлюється рефлексивною єдністю пам'яті, коли людина може звернутися до свого попереднього стану свідомості, ідентифікувати його як такий, що належить їй.

Світоглядні основи ідентичності можуть бути представлені за різними ознаками. Йдеться передовсім про індивідуальну та колективну ідентичність. Індивідуальна ідентичність формується в процесі соціалізації особистості, коли сприйняття світу в цілому та засвоєння нею ідей, цінностей, норм відбувається з урахуванням її власних особистісних якостей та здібностей. Результатом такого процесу виступає власний духовний досвід особистості як світоглядний досвід. Такий досвід, будучи основою формування ідентичності, також є безпосередньо задіяним в цьому процесі, надаючи йому, з одного боку, визначеності, внутрішньої переконливості, впевненості та непохитності, а з іншого, – цей процес може переживати радикальні перетворення під впливом як внутрішніх, так і особливо зовнішніх факторів. На відміну від індивідуальної колективна ідентичність формується в процесі співставлення з іншими соціальними групами. Колективна ідентичність менш гнучка, оскільки основана на заздалегідь заданих параметрах.

Важливо також підкреслити, що формування ідентичності залежить як від ступеня світоглядної зрілості, яка може бути слабко вираженою, або чітко вираженою, або загостреною (фанатичною), так і від домінування в структурі світогляду раціональної або ірраціональної сфери свідомості [1, с. 213].

В суспільстві модерну та особливо постмодерну проблема пошуку та набуття ідентичності набуває нового значення. Стало очевидним, що сучасні інформаційні та комунікаційні технології стають не просто невід'ємними частинами повсякденного життя людини, але й все більше і наполегливіше задають певні стандарти поведінки, формують раніше невідомі інтереси, способи задоволення потреб і, що особливо важливо, часто змінюють світогляд в напрямку його невизначеності, ускладнюючи при цьому процес її самоідентифікації.

Не випадково, особливої гостроти та актуальності набуває проблема світоглядних трансформацій, що впливають на розвиток ідентичності та самоідентифікацію людини в сучасному інформаційному технологічному суспільстві. Така актуальність обумовлена зростаючою тенденцією дифузії ідентичності, її незавершеності у вигляді тривалих пошуків самої себе, труднощами самовизначення. Все частіше проявляються різні варіанти спотворених проявів ідентичності у вигляді різних форм фаталізму, екстремізму, фундаменталізму. Постає проблема особливості феномену ідентичності та процесу ідентифікації людини в контексті світоглядної зрілості.

Все частіше лунають думки про те, що світогляд людини перетворюється у віртуальний, тобто в такий життєвий простір, в якому панує віртуальна комунікація, що має свої правила, які не залежать від національних, традиційних, комунікаційних культур.

Для світогляду епохи інформаційного суспільства характерно те, що його формування відбувається за умови підвищеної можливості реалізації індивідуальності, але, в свою чергу, при зниженні прагнення до ідентичності. Спостерігається ситуація, коли вперше для людини стає актуальною не стільки ідентифікація з групою, державою або суспільством, стільки прагнення піти від громадських зв'язків. Життя людини і суспільства в сучасних інформаційно-технологічних умовах по-новому детермінує процеси групової ідентифікації.

Багато людей в наш час не можуть чітко ідентифікувати себе, ототожнити з жодною культурною ідентичністю. Таке явище пов'язують з кризою ідентичності, яка стала можливою і особливо проблемною під впливом, зокрема, постмодерністських світоглядних чинників, в яких панує всеохоплююча ідея плюралізму. В такій ситуації людина в силу різних причин опиняється між традиційною і сучасною культурами, і тоді для неї виникає

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

проблема, що полягає не стільки в тому, як набути обрану ідентичність і змусити соціум визнати її, скільки в тому, яку саме ідентичність вибрати і як зуміти вчасно зробити інший вибір, якщо раніше обрана ідентичність втратила цінність [2].

Таким чином, фундаментальні зміни, що відбулися протягом ХХ і початку ХХІ століть як в суспільному житті у світі в цілому, так і зокрема в Україні, торкнулися не стільки технологій, скільки світогляду людини та проблеми її ідентифікації. Така проблема потребує подальшого осмислення і усвідомлення того, що формувати суспільну свідомість, світогляд нації, особистості здатні і повинні такі сфери життєдіяльності суспільства як освіта, мистецтво та інші соціальні інститути, основна функція яких полягає у створенні зрілого світогляду людини та відповідної йому самоідентифікації.

Література:

1. Шмиголь М.Ф., Юшкевич Ю.С. Віртуальна реальність як феномен інформаційного суспільства: світоглядний аспект. Гілея: науковий вісник. 2019. Вип. 142 (№3). Ч.2. Філософські науки. С.212-215.
2. Шмиголь М.Ф. Юшкевич Ю. С. Світоглядні основи феномену ідентичності та проблеми її трансформації в сучасному інформаційному суспільстві. Гілея: науковий вісник. 2020. Вип. 153 (2). С.396-399.

Юшкевич Ю. С.

*Одеський національний економічний університет,
Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна*

**ІНФОРМАТИЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА
ЯК МЕГАТРЕНД СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

Визначення концепту «інформатизація» істотно впливає на вибір підходу до дослідження реального стану та перспектив реалізації процесу інформатизації суспільства.

У сучасному науковому дискурсі інформатизацію визначають, як процес, в межах якого нові комунікаційні технології використовуються як засіб сприяння соціально-економічному розвитку в міру того, як нація поступово набуває статусу інформаційного суспільства, де стратегія інформатизації являє собою альтернативу попереднім стратегіям розвитку комунікації [3]; як загальний термін, для позначення низки одночасних досягнень в науці, технологіях, промисловості та адмініструванні, що мають далекосяжні соціальні та політичні наслідки, при цьому розвиток інформатизації пов'язується з рядом технологічних іновачій: мініатюризацією і падінням вартості електроніки; інтеграцією таких технологій, як телекомунікація і обчислення, та акцентується на безпрецедентному впливі цих змін на промисловість, управління, громадське і приватне життя [4].

Слід зазначити, що процес інформатизації містить в собі три взаємопов'язані складові: медіатизацію, що передбачає вдосконалення засобів збору, зберігання і поширення інформації; комп'ютеризацію, яка спрямована на вдосконалення засобів пошуку та обробки інформації; інтелектуалізацію, як розвиток здатності сприйняття і генерації інформації, тобто збільшення інтелектуального потенціалу суспільства, в тому числі з використанням методів штучного інтелекту. Процес інформатизації має дуальну природу, він визначається як засіб підвищення продуктивності праці при умові застосування інформаційних технологій,

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

використання яких обмежується, переважно, сферами виробництва і управління та як важлива частина життя людини, важлива не тільки для виробництва, але і для соціальної сфери.

Розглядаючи процес інформатизації різних сфер життєдіяльності суспільства, слід зазначити, що фундаментальні зміни, що відбулися протягом ХХ і початку ХХІ століть як в суспільному житті у світі в цілому, так і зокрема в Україні, торкнулися не стільки технологій, скільки світогляду людини, проблеми її ідентифікації та духовного, соціального, економічного вимірів її існування. Формувати ж суспільну свідомість та світогляд особистості повинні такі соціальні інститути як освіта, основна функція яких полягає у створенні зрілого світогляду людини та відповідної йому самоідентифікації [1, с.399].

Розвиток інформаційних і комунікаційних технологій у другій половині двадцятого століття певною мірою нагадує розвиток механіки в шістнадцятому та сімнадцятому століттях. В обох випадках конкретні технологічні розробки не тільки призводять до істотних змін в природничих і гуманітарних науках, але також значною мірою впливають на культуру в цілому та у підсумку призводять до фундаментальної зміни світогляду. Однак, в той час як механістичний світогляд характеризується постулатами аналізованості та закономірності, інформаційному світогляду притаманні синтезованість та програмованість. Отже, хоча інформаційний світогляд в деякому сенсі, зокрема, виходячи з його математичної орієнтації, можна сприймати як продовження механістичного світогляду, в той же час його слід розглядати як детермінанту докорінної зміни людського досвіду, оцінки реальності та співвіднесення з нею [5].

Інформатизація має чіткий зв'язок з економічним розвитком суспільства. Основа інформаційної економіки – знання чи інтелектуально-інформаційний ресурс. Знання мають незаперечні переваги в порівнянні з матеріальними ресурсами, що були основою попередніх етапів розвитку суспільства. Знання виступають одночасно вагомим фактором ефективності сучасного виробництва, при умові їх інноваційності, та результатом, продуктом економічної діяльності. Саме знання, що являє собою або сукупність зовнішньої, абстрагованої від конкретного інтелектуального виробника, інформації, або виступає в якості внутрішніх знань-вмінь-навичок суб'єкта економічної діяльності, має духовно-культурну та матеріально-економічну цінність, виступаючи з одного боку формою соціального буття та самореалізації індивіда, а з іншого товаром, що є найбільш цінним на ринку постіндустріального суспільства [2, с.128].

У сучасному науковому дискурсі набула поширення тенденція визначати соціальну інформатизацією як розвиток інформаційних і комунікативних процесів у суспільстві на основі новітньої комп'ютерної і телекомунікаційної техніки. Однак, інформатизацію суспільства слід трактувати як розвиток, якісне вдосконалення, корінне зміцнення сучасними інформаційно-технологічними засобами пізнавальних соціальних структур і процесів; інформатизація повинна становити єдине ціле з процесами соціальної інтелектуалізації, які істотно підвищують творчий потенціал особистості та її інформаційне середовище. Для успішної реалізації процесу інформатизації в суспільстві повинні бути певні соціальні передумови, що актуалізує необхідність аналізу реального і запланованого стану всіх сфер життя суспільства з точки зору їх готовності до сприйняття і розвитку інформатизації; врахування інформаційних особливостей різних соціальних груп, ступінь їх готовності до процесу інформатизації, а також соціальної структури в її співвідношенні з процесом інформатизації.

Освітню інформатизацію можна визначити, як тенденцію до використання сучасних інформаційних технологій в сфері освіти, таких як комп'ютери, мультимедійні та мережеві технології, що обумовлено необхідністю оновлення освітньої концепції, реформи змісту

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

освіти, методів і способів навчання, задля підвищення якості освіти на шляху до створення нової освітньої системи, яка відповідає потребам суспільного розвитку. Розглядаючи інформатизацію освіти, слід акцентувати на декількох аспектах: з технологічної точки зору, пріоритетним є використання цифрового та високоінтелектуального обладнання для збереження інформації, наявність єдиної мережі поширення інформації та мультимедіазація всього освітнього простору; з точки зору змісту освіти, бажаним стає застосування різноманітних глобальних освітніх ресурсів, набуття освітнім процесом якості інтерактивного та персоналізованого, злиття освітнього середовища з віртуальним, досягнення збалансованості колективних та індивідуальних (самостійних) форм навчання, реалізація прозорості (публічної) та автоматичної системи організації і управління навчальним закладом [6].

Соціокультурний простір нового типу суспільства інформаційної ери характеризується наявністю протилежних тенденцій, що символізують собою діалектичність сучасного етапу розвитку світової цивілізації. Такими бінарними опозиціями виступають соціальна рівність, що посилюється внаслідок відкритості інформації як основного ресурсу інформаційного суспільства, та цифрова нерівність, що формується внаслідок ускладнення доступу до знання; зменшення взаємозв'язків в суспільстві, що спирається на мережевий принцип, та виникнення станового за своєю соціальною структурою суспільства, в якому соціальний ліфтинг виявляється надзвичайно складним. Крім того, відбувається міфологізація суспільної свідомості, що знаходить вираз через розквіт величезної кількості містичних течій та нетрадиційних духовних практик, при тому на тлі граничної раціоналізації світогляду сучасної людини. Сама культура, з одного боку, прагне інновацій, а з іншого, тяжіє до збереження традиційних цінностей.

Література:

1. Шмиголь М.Ф. Юшкевич Ю. С. Світоглядні основи феномену ідентичності та проблеми її трансформації в сучасному інформаційному суспільстві. Гілея: науковий вісник. 2020. Вип. 153 (2). С.396-399.
2. Юшкевич Ю. С. Трансформація змісту феномену економічна культура в умовах глобалізації. Гілея: науковий вісник. 2018. Вип. 133 (6). С.126-129.
3. Dieter G. Altenpohl. Informatization of industry and society: the third industrial revolution. *International Journal of Technology Management*. 1986. 1:3-4. P. 327-340. URL: <https://www.inderscienceonline.com/doi/pdf/10.1504/IJTM.1986.026169>
4. Everett M. Rogers. Informatization, globalization, and privatization in the new Millenium. *Asian Journal of Communication*. 2000. 10:2. P. 71-92. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/01292980009364785?needAccess=true>
5. Jos De Mul. The informatization of the worldview. *Information, Communication & Society*. 1999. 2:1. P. 69-94. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/136911899359763>
6. Shujuan Wu, Tan Na. Education informatization and university teaching reform. *International Conference on Education Technology and Information System (ICETIS 2013)*. URL: <https://www.atlantis-press.com/proceedings/icetis-13/7986>

Яроменко І. Б.

*Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій
Одеської Національної Академії Харчових Технологій
м. Одеса, Україна*

УСТИМ КАРМАЛЮК ТА ЙОГО АНТИКРІПОСНИЦЬКА БОРОТЬБА В БАЛТСЬКОМУ РЕГІОНІ

Серед відомих в історії України осіб, життя і діяльність яких пов'язані з кодимським регіоном, Устим Кармалюк (Савастія Кармелюк) займає особливе місце. Б.Сушинський казав: «Кармелюк – це одвічна легенда про лицаря-захисника, але витворена не фантазією народу, а жорстокою дійсністю народного буття; і все в цій легенді вічне і віще, все возведено в абсолют романтизованої святості» [2, с.100].

Український селянин і розбійник, що став національним героєм, керівник селянського антикріпосницького руху на Поділлі в 1813 – 1835 роках, український Робін Гуд» - все це про Устима Якимовича Кармалюка. В судових документах, які зберігаються в архівах та пов'язані з селянським рухом, У.Кармалюк згадується як «Кармалюк» і, практично, завжди – як розбійник. У деяких інших письмових джерелах, а також в усних переказах, зустрічаємо прізвища – Гавриленко, Головатий, Головач [3, с.135].

Потрібно акцентувати увагу, що це був не просто бунт чи повстання проти окремих поміщиків. Це був саме рух, який, розпочавшись на Поділлі, охопив всю Правобережну Україну та Бессарабію.

Слід кармелюківців знаходимо від Любара, Літина, Летичева (сучасні Житомирська, Вінницька та Хмельницька області) до Балти, Кодими, Одеси. Устим Кармелюк неодноразово бував у Одесі, Балті. У судовій справі є протокол допиту Устима Кармалюка (він видає себе за Гавриленка) він 24 березня 1822 року: «...достался в город Одессу, тут бил без дела дня четыре, по выходе с Одессы по полю пристал к Чумакам ростовским, привозившим до Одессы казенный провиант» [4].

В м.Балті У.Кармелюк зустрічався з Чорноморцем, досить відомим діячем повстанського руху. Про це свідчить зрадник Петро Копчук, саме за його донесенням було заарештовано десятки учасників повстанського руху.Тривав цей рух майже 22 роки. Під началом Устима Кармелюка перебувало декілька тисяч чоловік. У боротьбі на боці Кармелюка брали участь не тільки українська, а й російська, єврейська та польська біднота і, навіть, збідніла «загонова» шляхта. Неординарною особистістю був і сам керівник. У наказі київського губернатора від 17 травня 1832 року, в якому він вимагає від міської та земської поліції негайно організувати розшук Кармалюка, подаються особисті прикмети: «Росту большого, сложения плотного, волосы светло-русые...говорит русским, польским и еврейским языками» [4].

Кармелюк за вироками різними судових інстанцій тричі був покараний шпідрутенами, тричі – батогами, двічі його таврували, тричі засилали до Сибіру на каторжні роботи. Та кожного разу він тікав і повертався до Чорного (Шпакового) шляху. Цей шлях був основою, своєрідною Віссю всього антикріпосницького руху. Населення цих місць підтримувало повстанців.

Цей рух не на жарт стурбував імперське самодержавство Росії. В 1833 році було створено спеціальну Галузинецьку комісію, яка, навіть, після загибелі Устима Кармалюка ще протягом п'яти років займалась придушенням кармелюківського руху та дискредитацією її лідера. Устим Кармалюк був убитий із засідки в 1835 році 18- літнім дворянином Федором Рудковським. Після вбивства Кармалюка до суду було притягнуто більше 2700 повстанців [1, с.263-264].

Отже, в м.Балта в свій час бував Устим Кармелюк, який був керівником селянського антикріпосницького руху на Поділлі в 1813-1835рр. В м.Балта У.Кармелюк приїхав заради зустрічі з Чорноморцем, досить відомим діячем повстанського руху. Саме м.Балта було

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

важливою ланкою в антикріпосницькому русі, в якому брали участь не тільки селяни, але й російська, єврейська та польська біднота і, навіть, збідніла «загонова» шляхта.

Література:

1. Березницький М.Кодима – мати Гіпаніса: історико-краєзнавчий нарис про річку Кодиму/ Микола Березницький.-Одеса: Екологія, 2010.- 194 с.
2. Сушинський Б.І.Кармелюк: гнів і гордість України. /Сушинський Богдан.- Прапор. – 1989,№12. – 135с.
3. Сушинський Б.І.Балта: місто, освячене вічністю. /Сушинський Богдан.-Одеса, 2005.-144с.
4. Сушинський Б.И.Еврейские повстанцы Устима Кармелюка. /Сушинський Богдан.-Интернет-ресурс: www.Karnaluk.Ru.

Янушевич І. А.
*Одеська політехніка
м. Одеса, Україна*

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ В ФОРМУВАННІ ПОЛІТИЧНИХ
НАЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ УКРАЇНИ**

В умовах нових викликів, зовнішніх і внутрішніх загроз для політичної стабільності українського суспільства видається необхідним вивчення політичних взаємодій різних акторів політичного процесу, що по-різному трактують загрози безпеки і механізми її забезпечення. Ця діяльність позначається на виробленні національної стратегії України в умовах соціального простору, що трансформується.

Політичні національні стратегії можуть бути ідентифіковані залежно від специфічного типу пізнавальних стратегій, або, інакше кажучи, певних методологічних орієнтацій. Проблема полягає в тому, що відповідна політична технологія повинна відповідати прийнятій методології, а це вже сама по собі серйозна трудність. Як тільки ми починаємо обговорювати проблему методу, ми виходимо на більш ширші філософські питання.

Яке пояснення політичних феноменів може бути визнано адекватним і на якій підставі? Чи являється відсутність у конкретної науки (зокрема, політології) власного специфічного методу причиною її неспроможності як науки? Чи так вже важливо, звідки був запозичений метод? Важливо, щоб він давав результат. Тим більше, що для політики, якщо прийняти принцип «методологічного індивідуалізму», вимога наявності свого власного специфічного методу взагалі втрачає сенс.

Зважаючи на ці міркування, взагалі можливо виділити три наукові шляхи розробки політичної національної стратегії: індуктивний, гіпотетико-дедуктивний і синтетичний.

Індуктивний спосіб, який є стихійно-традиційним, припускає поетапне накопичення емпіричного матеріалу, подальше узагальнення даних, вироблення специфічних методів дослідження, встановлення законів або закономірностей на досліджуваному об'єкті, верифікацію і фальсифікацію тверджень. Саме по цьому шляху колись пішли майже усі науки: і природні, і гуманітарні і соціальні дисципліни, включаючи політологію [1; с. 177-178]. Але якщо природознавство на цьому шляху досягло значних успіхів, то як політична стратегія цей шлях не дав відчутних результатів. Політичні науки, майже позбавлені експерименту і кількісних засобів підтвердження і спростування її концепцій, поки не дали теоретичного знання, яке б відповідало необхідним ознакам, що пред'являються до всякої стандартної наукової теорії. Можливо, таке знання може з'явитися і в результаті розвитку

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

індуктивного напрямку, коли історія багаторазово випробує різні політичні форми і інститути, але перспективи туманні, тоді як потреба в національній стратегії відчувається вже зараз. Тим більше, що емпіричний матеріал політичних наук швидко розростається і його, так або інакше, потрібно якось теоретично осмислювати і організовувати. Поки ця організація не буде здійснена, і політології як науки (у строгому значенні слова) не буде.

Ще один з можливих шляхів – гіпотетико-дедуктивний – припускає висунення гіпотези, яка імовірно пояснює певний круг явищ, і подальшу емпіричну перевірку наслідків з прийнятої гіпотези. Цей спосіб міркування і дії, здавалося б, має місце в політології. Чого варта одна тільки марксистська гіпотеза перевлаштування громадського життя на теоретичних началах. Проте ціна, яку доводиться платити за експеримент на людях, на жаль, занадто висока.

Третій шлях – це шлях синтетичний – характерний для більш менш розвинених (у емпіричному відношенні) областей знання, для тих предметних областей, де гостро відчувається потреба в науковій теорії, яка вирішує хоч би деякі їх проблеми. Тоді можна «зрізувати» шлях, можна відмовитися від тривалого і трудомісткого процесу поступового накопичення і узагальнення знань, а використати таку сталу національну стратегію, яку було відносно пропрацьовано. Цей спосіб побудови теорії знайшов своє застосування в ґносеології і дав значні результати [2].

Приміром, Україна могла б скористатися моделлю побудови національної держави, яка успішно використовується в Ізраїлі. Сама ця держава створювалася як символ відродження і об'єднання єврейської нації. Основою державної ідеології Ізраїлю є принципи національного відродження і розвитку суспільства, а державноутворююча (титульна) нація контролює усі сфери суспільно-політичного життя країни – уряд, банки і фінанси, великий і середній бізнес, ЗМІ і т. п.

Подібну картину можна спостерігати і у багатьох інших країнах світу, побудованих за принципом Національної держави. Окрім Ізраїлю тут в якості наочних прикладів можна привести такі країни як Китай і Іран – ці держави також рухаються по своєму суто національному культурно-історичному шляху розвитку. З упевненістю можна назвати національними державами і деякі колишні республіки Радянського Союзу – наприклад, Білорусію, Казахстан або Туркменістан. У усіх цих державах на першому місці знаходяться саме національні цінності і інтереси, і лише потім вже цінності, приміром, ліберально-демократичні, комуністичні або якісь ще.

Варто відмітити, що для національних держав взагалі властиво мати досить низький рівень злочинності і насильства в суспільстві в порівнянні з державами, де панує ліберальна ідеологія. Національна держава дозволяє корінному етносу жити у своєму традиційному культурному середовищі і успішно зберігати свою ідентичність (у відмінності, скажімо, від держави ліберальної, в якій часто-густо ліберальною пропагандою ведеться цілеспрямоване руйнування національних коренів і релігійних основ суспільства). Тому варто замислитися, чому багато народів, пішли шляхом побудови своєї Національної держави, а не стали створювати, скажімо, класичну ліберальну державу, за типом сучасної Франції або Англії.

Література:

1. Цофнас А. Ю. Теория систем и теория познания / Цофнас А. Ю. – Одесса: АстроПринт, 1999. – 308 с.
2. Уёмов А. И. Системный подход и общая теория систем / Уёмов А. И. – М.: Мысль, 1978. – 272 с.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»

МАТЕРІАЛИ РОБОТИ СЕКЦІЇ ПРИ АНЬХОЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ФІНАНСІВ
ТА ЕКОНОМІКИ (м. Бенгбу, провінція Аньхой, Китай)

Модератор: Ткаченко К. В., менеджер по роботі з іноземними студентами

MATERIALS OF THE ANHUI UNIVERSITY OF FINANCE AND ECONOMICS SECTION
(Bengbu, Anhui province, China)

Moderator: K. V. Tkachenko, international students' manager

陈翌阳
指导老师: 朱松林
安徽财经大学文学院

全媒体时代社会科学普及的困境与策略探析

社会科学普及，就是运用多种多样的方式，通过合适的载体向大众传播社会科学知识、社会科学思想以及社会科学成果。社会科学普及具有极为重要的社会功能。一方面，它有利于打造社会科学氛围，发展优秀社会科学人才，从而促进社会科学进步；另一方面，科学技术始终是第一生产力。社会科学普及通过提高公众社会科学意识，可以增强国家综合竞争力，以科技发展带动社会繁荣。随着互联网的发展，新老媒体相互交融、共同繁荣的趋势进一步加强，世界已经进入全媒体时代。与此同时，社交媒体、短视频的普及极大地改变了人们获取信息的方式。全媒体时代，改变社会科学普及的传统方式俨然成为一个十分紧迫的任务。本文深刻认识到社会科学普及的重要性，在了解社会科学普及现状的基础上，剖析全媒体时代社会科学普及中的难题，从而具有针对性地从内容、渠道、技术三个层次提出当代社会科学普及的相应策略。

一、全媒体时代社会科学普及面临的问题

(一) 内容供给高深枯燥，缺乏吸引力

任何时候，内容都决定着社会科学普及的质量。在传统的社会科学普及中，一方面内容深刻、专业性较强，不利于大众的深入理解；另一方面内容表达时宣传、说教色彩浓厚，这种“精英式”的叙事方式易引发大众的逆反心理，不利于大众对社会科学的接受。全媒体时代的到来改变了受众的兴趣、行为、习惯等特征，因此全媒体时代社会科学普及时，首先要变革内容供给侧，用生动有趣的内容吸引全媒体时代大众。

(二) 传播渠道“各自为营”，缺乏系统性

传播渠道“各自为营”，不利于资源的整合和发挥最大传播效果。这主要表现在两个方面：一是社会科学普及仍以“线下”为主，受地理空间限制。传统的社会科学普及的方式有召开讲座、举办社会科学月、建设社会科学基地等，但这些普及的渠道面向的受众范围较窄，一些受众虽然可以通过媒体获知这些活动的讯息，却难以了解活动的具体内容。二是新老媒体融合不足，不利于社科内容的整合推广。全媒体时代，传统媒体传播效果式微，虽然借助门户网站、论坛等新兴媒体进行传播，但由于官网更新速度慢、内容枯燥等问题始终访问量不高。而新媒体虽然具有互动性、及时性等优势，但社会科学普及中缺乏对内容的把关，导致社会科学内容浮于表面，甚至微信、微博等更是成为社科类谣言的聚集地，混淆大众视听，其权威性和公信力较低。全媒体时代社会科学普及的困境中要进一步思索如何重组媒介，实现资源整合。

二、全媒体时代社会科学普及的策略

(一) 创新内容生产，转变社科普及话语体系

要想提高全媒体时代社会科学普及的效果，就要树立内容供给侧变革的意识，创新内容生产要素。一方面，随着全媒体时代的到来，人们的发声渠道增多，传统单向度、自上而下的信息传播模式已经转变为多向度、社会化、移动化的信息传播模式。对此，社会科学普及中应顺应时代潮流，鼓励大众参与社会科学普及的内容创作，尤其是那些具有专业知识背景的大众，即打造“UGC+PGC”的内容生产模式；另一方面，社科普及中存在的问题也与其陈旧、刻板的话语体系相关。社会科学的普及理应考虑全媒体时代下的新青年一代的情感问题，打造“理性+人性”的社会科学内容，在宣传普及时融入故事化叙事方式，从而使社会科学的普及更具生活化和通俗性。

(二) 推动媒体深度融合，打造社科普及立体化矩阵

传播渠道合理化可以带动社会科学普及效果的最大化。第一，探索社科普及的 OTO 模式，推动“线上线下融合”。在传统社科普及中，线下普及受地理空间限制，受众传播范围有限。而线上普及中受众缺乏体验感，传播效果不佳。因此，OTO 模式弥补了传统线上和线下相分离的不足，提高社科普及力度。如在实际社会科学的普及活动中，可以采取线上预约讲座，线下听讲座的模式；第二，新老媒体优势互补，实现“1 + 1 > 2”的传播效果。全媒体时代，要善于借助不同的媒体，全面整合不同媒体的人力、信息源、内容、时效等方面的优势，实现“资源通融、内容兼融、宣传互融、利益共融”。全媒体时代社科普及的效果提升必然离不开媒体融合的发展，但需注意新老媒体之间存在迭代关系，媒体融合绝不是新老媒体的简单相加，要坚持一体化发展方向，社会科学普及模式要从相加阶段迈向相融阶段。这就要求对各级各类平台实行再造和整合，形成电视台、广播、报纸、微信公众号、微博、自媒体一体化的社科普及的立体化矩阵，从而使公众获取全面、具体的社会科学知识。

(三) 善借“技术东风”，驱动社科普及模式创新 新技术的创新运用不仅为社科普及甄别虚假信息、扫清障碍，还可以创新变革社科普及的模式，使社科普及更具成效。这表现为以下两个方面：一方面，AI 技术的运用有益于治理社科类谣言。正如马克吐温所说，“真相正在穿鞋，谣言已在千里之外”。后真相时代模糊了“真相”与“谣言”的界限，而互联网科技的发展又使社科类谣言的传播如虎添翼，混淆大众视听，使得社会科学的普及面临困境。因此，全媒体时代如何治理互联网社科类谣言迫在眉睫。阿里巴巴在此方面进行了有益尝试，利用 AI 谣言粉碎机，识别并粉碎网络谣言和假新闻，给社科普及扫除障碍。另一方面，大数据技术的应用可优化社会科学普及模式的创新。随着社会科学不断繁荣发展，单靠人力整理社会科学的实证研究方法必将被淘汰，取而代之的是基于大数据技术对这些文献资料的定量分析方法，从而保证社会科学普及过程中的正确性和科学性。我们可以利用大数据技术，实现数据共享、数据资源实时更新，确保社会科学的有效普及。除此之外，考虑到全媒体时代受众的个性化特征，大数据技术可以准确分析受众的行为、兴趣、爱好等特征，深入分析受众的行为模式，从而具有针对性地对不同受众采用不同普及渠道、精准投放受众感兴趣的社会科学内容。

文献：

1. 崔娟(2019):《<<大数据驱动社会科学普及模式创新研究>>
2. 古滕客(2019):《<<新媒体视域下社会科学普及存在问题及对策建议>>
3. 刘立(2019):《<<以新时代科普观为指导大力提升国家科学文化素质>>
4. 毕宏音(2015):《<<新媒体时代社会科学普及的创新>>
5. 陈兴华(2006):《<<关于社会科学普及问题的理性思考>>

6.张慧人(2001):<<试论科学普及的社会功能>>

李硕筭

指导老师:陈虹

安徽财经大学文学院

现代性研究中存在问题的反思

现代性的概念在文学界由波德莱尔 1863 年在《恶之花》中用非定义化方式予以率先阐释,至今已有百余年。但在中国文学研究界成为热点问题却已是 20 世纪末期。现代性与后现代性问题几乎是同时登陆中国理论界,给文学研究界带来极大的兴奋与冲击。一贯对先锋性与前沿性话语极为敏感的文学研究,对现代性更是表现出了极大的热情。一时间现代性已成为文学研究、文学史写作上空最耀眼的意义星辉,也是其最深处的梦想甚至是终极关怀,众多的论著都将现代性看作一个可以将文学研究推向崭新和完美的意义空间的所在,现代性似乎是一个具有绝对理念色彩的范畴,也可以说似乎是文学研究的意识形态。现代性问题在某种程度上已具有“知识时尚化”倾向,现代性这一概念本身似乎正成为可随意调用对接的流行话语,不管有价值与否,不管有无重要或直接关涉,言必称“现代性”的现象几乎随处可见。研究者争相运用“现代”、“现代性”等作为转型期文学研究的新视角、新话语,有时难以顾及是否真正能把握现代性内质、在何种层面言说现代性、现代性之于文学之意义的明晰表述等,当然上述情况固然与现代性本身黑箱式特性给理论操作和意义表征造成困难有关,但与研究者一味追新逐异,不明就里便草率发表见解,有时甚至是模仿与挪用不无关系。

关于文学的现代性的研究文章可谓铺天盖地,但真正有深度和有创新的成果却为数很少。从现有的论著看,由于对现代性这一问题本身研究不深不透,对它的内在意蕴和特质缺乏准确的把握,故当用它来研究文学现象时存在很多问题,对现代性的盲目推崇和误读误置以及僵化套用等现象并不少见。同时,由于对现代性的本质特征及其局限性认识不够,因此将它用于建构文学史框架时许多文学现象和文学文本的意义得不到应有的阐释,造成文学研究和文学史写作的困境。

现代性本身无疑是人类关于理性、自由和进步的宏大叙事,在人类文明进程中意义重大而深远。正因为如此,学界也将创新与超越的理想投注于现代性之上,没有了现代性似乎就要失去未来的指向。许多新的对重估与转型的思考与阐释都被置于现代性的框架或视野下,似乎现代性无所不能、无所不包。从某种意义上说,现代性本身的确将目标指向未来,蕴涵着自我否定的因素,标举更新变迁进取,但它依然有一些大致的界限或者说存在着它的范围和视野之外的东西。虽然说现代性的确难以把握和定义,但对其作泛化理解和运用也势必产生范畴所指的空洞化以及误读和误置,理论与文本的生硬对接及对现代性的僵化套用的现象也时有发生。就笔者读到的一些重要的研究成果发现一个较为共性的问题或错误理解,就是对现代性的本质特征和规定性没有准确地把握和理解。尽管现代性是开放性的和富于变化的,有的学者甚至将之称为“流动的现代性”(鲍曼语),但现代性还存在一个根本特征或深层结构,即二元对立的思维方式或称逻各斯中心主义,这也是现代性遭到后现代性最猛烈攻讦的地方,是后现代解中心化和“向总体性开战”的目标所指,因此在某种程度上可以说,没有二元对立或逻各斯中心的特征,就没有现代或现代性。从现有的研究中可以看到,在“中国文学现代转型与文学史重构”主张下,学人们对中国文学现代转型与重写文学史的命题的提出激动不已,并将“中国文学现代转型”与“对二元对立的模式进行解构”之类的后现代式话语实行对接,还有的研究者将现代文学研究范式的转换寄寓在现代性的研究范式的确立

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

上，希望以此来超越现代文学研究中理性与非理性、启蒙与救亡等僵硬对峙的思维模式和话语表达方式。殊不知二元论恰恰是现代性范畴的属性和特质，用现代性范式来克服二元对立思维，这恰恰是对现代性本质特征和理论前提认识不清的表现。虽然说从哲学发展脉络这一学理角度讲，不乏有论者将后现代性也视为现代性的一种，即“一种新的现代性”，但在目前世界尤其是中国的文化语境中，现代性与后现代性还是被分离开的，并且还是各具特质，各有彼此鲜明的理论标识，河水与井水般分明。不可否认上述命题有着为文学转型寻求出路的良好愿望，研究者渴望创新的初衷亦无可厚非，但由于对现代性的有限性缺乏认识，不免找错了创新的路径以致陷入了“现代迷误”（海德格尔语），出现的常识性话语错误让人没法无视。

一些研究性文章亦存在将现代性理论与后现代理论混同的现象，如将后现代阵营中十分犀利的分支理论之一的后殖民主义也纳入现代理论的大框架和大的范畴内，将用“民族国家”理论来批判和否定鲁迅改造国民性贡献的批评实践，置于“重估现代性”的论题之下并划入现代性范围给予评断。现代性的内核无疑是以西方为楷模的普世主义精神，它将西方文化视为“普世文明”和普遍的价值标准。而从“民族国家”视角出发强调国家、种族甚至阶级，旨在揭露和抵抗“西方文化霸权”的理论，从归属上看无疑属于后殖民批判理论，而后殖民理论挑战的恰好是发源于西方的现代性理论。这不能不说是研究者头脑中的理论误置。由于对现代性理论的过分热衷和执着，有些研究者往往简单地将与现代性范畴相关的西方理论与一些文学文本或文学现象生硬对接，强行做出并不合理的价值判断，从而给作品作单一化结论，有时不惜以损害作品固有的珍贵意义为代价。如对鲁迅后期杂文，用在当下西方乃至中国甚为流行的知识分子与公共空间的理论，进行有偏猛之嫌的生硬批判，不顾鲁迅文本所具有的复杂文化传统与社会背景以及文章本身所具有的丰富的文化批判价值与寓意，生硬指正鲁迅的杂文，无视甚至戕害了言论自由，这种只执一端，不计其余的批评，从理论出发，以理论生硬地设定文本的意义，无疑是文学批评的僭妄，亦是文学研究的败笔。对现代性的过热追逐和理解上的浅尝辄止，使有的研究试图将一切文学现象都塞挤入现代性之列，仿佛现代性无所不包，无所不容。比如近代的各种通俗文学作品、旧体诗等，应该说不能完全否认上述文学现象无一丝现代性特征，但总的来说，牵强大于必需，这样做也缺乏价值与意义，将之称作对审美现代性的误读误用也许并不为过。

文献:

1. 董学文. 中国文学理论现代性的悖论问题[J]. 学习与索, 2007(01):180-185.
2. 殷伟. 文学理论的现代性问题分析[J]. 山西青年, 2020(13):81-82.
3. 钱中文. 文学理论现代性问题[J]. 文学评论, 1999(02):5-19.
4. 苏泽. 从反本质主义到公共阐释—当下中国文学理论两种主要的反思范式[D]. 河北师范大学, 2019.
5. 胡涛. “文学性”研究[D]. 华中师范大学, 2013.
6. 段吉方. 反思与批判:“后现代”语境下中国当代文学理论研究的现代性立场[J]. 华南师范大学学报(社会科学版), 2010(05):77-83+159.
- [7] 李云峰. 谭培文. 现代性问题反思与新时代社会发展动力论出场[J]. 学习论坛, 2019(11):73-80.
8. 党永强. 追寻自我:现代性自我认同的危与机[J]. 同济大学学报(社会科学版), 2020, 31(05):94-102+113.
9. 童宛村. 新时期通俗文学思潮与中国当代文学的转型[J]. 中州学刊, 2020(09):155-162.
10. 王富仁. 当代体验与中国现代文学研究[J]. 现代中国文化与文学, 2006(01):1-7.

11. 黄文祥. 文学主体性话语边缘化的深层探析[J]. 常熟理工学院学报, 2006(01):59-62.

刘曦萌

指导老师: 朱松林
安徽财经大学经济学院

营商环境的比较及其优化——基于三家测评机构指标体系的对比

“放管服”改革大背景下，营商环境受到越来越多研究机构、学者和政府的关注。对营商环境样本的研究从国家级层面逐渐精细到微观层面，微观层面营商环境指标体系研究受到关注。目前共有三家测评机构构建了较为完整的微观营商环境评价体系，采用不同的评价体系对同一个城市进行营商评价，往往会得出不同甚至相反的结果，那么问题出在哪？文章从政务环境、基础设施建设、市场环境等方面，对比三家测评机构的营商环境评价体系，找出问题存在原因，并对评价框架进行改善。最终发现在数字化时代里，信息需要更加透明，需要更加严格的交通基础设施建设同时需要人才供给的增加，才能够真正提升营商环境，进而促进经济高质量发展。

中央高度重视优化营商环境工作，2013年-2019年连续五年召开“放管服”改革电话会议，2013年在电话会议中提出简政放权、放管结合作为改革的“排头兵”，2014年强调放管结合，2015年将优化政府服务理念纳入其中，从而形成“放管服”三管齐下，综合推进的格局，在“放管服”改革大背景下，不断推动政府职能的深刻转变，从主抓行政审批的“量”，转换成对企业服务与营商环境“质”的重视。营商环境评价体系建设意味着“放管服”改革进入2.0时代，丰富了“放管服”思想，使其在纵深推进的同时，也向横向扩展，加入了自然环境、市场环境、开放环境、要素环境、社会环境与法制环境的考察。

随着党中央与国务院更加重视营商环境建设工作，学界也掀起了一股优化营商环境的热潮，县域营商环境的研究调查也逐渐步入学者的视野。但是在CNKI中以关键词检索县域营商环境仅能搜索到一篇，以主题检索能够搜索到的有效期刊仅有35篇，其中核心期刊及CSSCI期刊为0篇，这说明虽然县域营商环境逐渐走入学术界的视野，取得了一些阶段性的成果，但是研究仍旧处于起步阶段。

纵览现有文献，大都关注行政审批效率与政府职能转变，研究文献对县域营商环境评价体系探索缺乏系统性与整体性，缺乏对现有框架的研究。县域营商环境评价体系由少数学术组织独立探索，缺少互通性与创新性，并且发展缓慢，研究内容有所雷同。对三家测评机构的县域营商环境评价体系进行对比梳理，旨在认清县域营商环境影响因素构成，并基于分析结果提出一些优化县域营商环境的建议，推进区域社会经济发展、改善法律与监管服务。

目前为止，县域营商环境评价体系构建较为科学，可操作性良好的有赛迪顾问县域经济研究中心推出的“中国县域营商环境评价指标体系”、《小康》杂志社联合国家信息中心制定的“2019中国县域营商环境调查评价指标体系”和中国社科院财经战略研究院联合中制智库共同制定的“全国营商环境百强县（市）评价指标体系”。三家测评机构均发布营商环境百强县（市）排名，排名结果却大相径庭，例如在中制智库排名报告中，安徽省合肥市肥西县排在第2位，在赛迪顾问排名报告中肥西县排名第57位，在小康杂志社排名报告中，肥西县却未上榜。同样，在中制智库推出的全国营商环境百强县（市）排名报告中，安徽省有15个县（市）上榜营商环境前100强，在赛迪顾问县域经济研究中心发布的报告中，安徽省3县

(市)在榜,小康杂志社制定的“2019 中国县域营商环境调查评价指标体系”中,安徽省仅黄山市徽州区在榜,这巨大的差别不得不引发我们的思考,三家测评机构的县域营商环境指标测评体系指标的侧重点?测评的依据都有哪些不同?甚至我们会问,这些县域营商环境指标测评体系能否很好地反映出营商环境的真实情况?

带着以上三个问题,我们首先考虑三家测评机构县域营商环境指标侧重点。

2019 年 11 月,赛迪顾问县域经济研究中心 2019 年赛迪县域营商环境百强县研究成果在北京发布,体系包括一级指标 5 个,二级指标 14 个。赛迪顾问以“重商亲商”为核心理念,坚持以结果为导向结合过程评价,重视县域营商环境评价体系构建的要素多重性、可比性与可操作性,考虑政府服务效率、基础设施建设与公共服务水平等多重要素,借鉴国际经验、结合本国特点、体现县域特色进行县域营商环境评价体系的构建。

2019 年 5 月,《小康》杂志社联合国家信息中心成立“中国县域营商环境研究”课题组研究,制定了“2019 中国县域营商环境调查评价指标体系”。体系包括客观性指标 35 个,主观性指标 25 个。《小康》非常重视营商主体的体验,认为营商主体的体验是评价县域营商环境最重要的标准,其县域营商环境评价体系除了四项主观板块,还包括现有企业县域营商环境满意度调查评价。重视基础设施供给、城市交通情况、市场活力、科技创新与公共服务,重视目前各省市实施较为有效的政策,但是缺少政府政务和财务公开透明度测评。《小康》主张主观测评与客观测评相结合,对调查评价指标赋予相对的权重,注重测评过程。

2019 年 12 月 28 日,中制智库发布《全国营商环境百强县(市)》研究报告,报告包含 9 个一级指标和 20 个二级指标,县域样本结合《中国县域经济发展报告(2019)》前 400 强、全国综合竞争力百强县(市)和全国投资潜力百强县(市)城市名单,各取前 150 名对其进行评价。中制智库县域营商环境测评体系以县域目前的经济发展状况为基础,在样本选择上具有一定的代表性,重视政府政务透明度、社会法务环境、金融支持度、减税降费力度。

文献:

1. 聂辉华,韩冬临,马亮,张楠迪扬.中国城市政商关系排行榜(2018)[DB/OL].<http://nads.ruc.edu.cn/zkcg/ndyjbjg/1031da3ad5a846e39111bb4bcd84fe81.htm>, 2019-10-30.
2. 世界银行,2019,《2019 年营商环境报告》,世界银行集团旗舰报告,第十六期.[DB/OL].<https://chinese.doingbusiness.org/zh/reports/global-reports/doing-business-2019>, 2018-10-31.
3. 沈坤荣,耿强.外国直接投资、技术外溢与内生经济增长——中国数据的计量检验与实证分析[J].中国社会科学,2001(05):82-93+206.
4. 满姗,吴相利.国内外营商环境评价指标体系的比较解读与启示[J].统计与咨询,2018(03):27-30.
5. 谢红星.营商法治环境评价的中国思路与体系——基于法治化视角[J].湖北社会科学,2019(03):138-147.
6. 石楠,崔岩.营商环境指标体系文献综述[J].中国市场监管研究,2019(01):53-55.
7. 董志强,魏下海,汤灿晴.制度软环境与经济发展——基于 30 个大城市营商环境的经验研究[J].管理世界,2012(04):9-20.
8. 彭迪云,陈波,刘志佳.区域营商环境评价指标体系的构建与应用——以长江经济带为例[J].金融与经济,2019(05):49-55.
9. 彭向刚,马冉.政务营商环境优化及其评价指标体系构建[J].学术研究,2018(11):55-61.

10. 杨涛. 营商环境评价指标体系构建研究——基于鲁苏浙粤四省的比较分析[J]. 商业经济研究, 2015(13):28-31.
11. 陈念. 我国县域城市营商环境评价体系的构建探究——以高密市为例[J]. 农村经济与科技, 2019, 30(22).
12. 袁志明, 虞锡君, 顾骅珊, 张兴泉. 县域市场营商环境评价指标测度方法研究[J]. 嘉兴学院学报, 2018, 30(4)

孙玲

指导老师: 时晨

安徽财经大学文学院

国际传播视野下的多元文化发展研究

在 21 世纪, 网络发展日益迅速, 全球各国文化通过互联网加速了传播速度以及拓宽了传播广度, 在国际传播发展日益壮大的同时, 文化多元性也逐渐显现出来。顾名思义, 多元文化是指在人类社会越来越复杂化, 信息流通越来越发达的情况下, 文化的更新转型也日益加快, 各种文化的发展均面临着不同的机遇和挑战, 新的文化也将层出不穷。我们在现代复杂的社会结构下, 必然需求各种不同的文化服务于社会的发展, 这些文化服务于社会的发展, 就造就了文化的多元化, 也就是复杂社会背景下的多元文化。

多元文化的发展离不开现代科学技术的发展, 从国际传播的角度来看多元文化的发展即意味着应该摒弃人文中心主义, 坚持多元文化主义思想, 接受各国文化差异, 着眼于全球不同文化间的充分交流。在全球化的热潮中, 全球发展势必会带来政治经济文化等各个方面的互联互通, 渐趋融合, 从一些现象可以看出, 例如中国在 2.14 日会过情人节, 而万圣节或者圣诞节等也受到广大青年的喜爱; 消费文化也通过国际传播愈发盛行, 比如可口可乐、麦当劳等世界名牌产品在全球风靡, 哪怕在偏远的地方, 人们也能通过互联网等移动通信工具享用全球共同的文化产品。然而, 全球化发展并不是指全球文化的统一的发展, 更多的应该是多元文化的融合发展, 让不同国家的优秀文化在全球范围内绽放魅力。

一、多元文化主义: 接纳吸收与传承 在移动互联时代, 人人都会受到互联网信息的影响, 小到家庭琐事大到国际事件, 从茶余饭后的闲谈到国际关心的重大问题, 都可以通过互联网有所了解, 同时, 伴随着这些新闻出现的还有不同的文化传播, 外来文化的传播是不可阻挡的趋势, 无论是文化极度强大的美国, 亦或是正在建设文化自信的中国, 都不可避免的会受到全球其他国家文化的影响, 那么在这种情况下, 各国应该做的就是“取其精华, 去其糟粕”。比如对于中国社会主义国家来说, 传扬的中华文化是自由平等, 那对于西方国家的资本主义则持有相对性认同的态度即对其可取的优秀的适用于本国国情的文化则选择接纳吸收, 并在本土发挥出特别的优势, 例如“一国两制”制度的执行。而对于一些糟粕的文化则选择拒绝, 譬如极权主义等。多元文化的发展不指是在本土发展, 更是在全球发展中展现出各国文化的特点, 从而在全球文化圈中百花齐放, 各展风采。

人类的多元文化在某些方面也有其共性, 比如对于爱、善良、自由等真善美的向往和尊崇, 对于凶残、专制、假丑恶的厌恶。譬如宗教教义的共通性, 佛教: “藉由爱, 都走上救赎之路。使人离苦, 得圆满, 便是大慈悲, 亦得已自度。”基督教: “爱是基督徒的身份证。”等, 爱的文化是共同的, 虽然在各个国家有不同的释义。但其内在的本质却有共通性。在多元文化的发展中, 应该接受这样的观点即: “我们是相似的, 但我们又是不同的”, 在

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

国际传播的过程中，一些极其“霸道”的文化充斥在全球范围内，但也有一些少数名族的文化在传承和发扬的过程中日渐消逝，这些文化有的是因为不愿外传亦或是没有足够的吸引力从而在延续过程中出现断层，多元文化的发展不仅仅是大国之间的文化传播更应该是少数民族亦或是小国宣扬其优秀文化，从而使全球各国文化在全球化的发展中尽显风采。

二、多元文化：全球与地方的联结 多元文化的发展不仅是全球化的表现，更是全球与地方的联结。在国际传播过程中，各个地方的文化习俗都有所不同，因此传播的重要意义就是了解不同文化的发展，使地方上的文化传播到国际，从而促使各种文化交流互动。

多元文化的发展是地方文化的发展。在国际传播过程中，世界各地人们的政治经济文化各不相同，对于同一种动作也会有不同的理解，比如竖大拇指的行为，对于中国来说就是表示称赞的意思，但在英国、澳大利亚、美国、南非、新加坡及新西兰，这个手势却包含着不同的含义：首先，意在告知司机想搭便车；其次，表示“好，不错，没问题”；最后，突然竖起的拇指，还带有一些侮辱的性质，表示“举起双手”或“就这么着”。但在希腊，向前竖起的拇指含有挑衅的意味，通常是指对方“吃多了撑的”，即在没事找事的自取其辱。对于同一种行为的不同理解还有很多，这些都表现出各地具有特色的文化内涵，这是属于每个民族自己的文化内涵，通过文化传播，在全球范围内展现出来。因此多元文化的发展，不仅仅是存在冲突，而且在相互理解相互接纳包容中发展，譬如中国李子柒的国际传播，在国际社会上受到了各国青年的喜爱，也譬如韩剧的发展，美国的好莱坞，日本的动漫，这些文化既是他们本国的，但在文化发展中，也是国际文化的瑰宝，当我们想到这些东西便会想到他们的国家，但最重要的是当这些文化传播发展时，也在无意间促进着本国文化的发展。

三、国际传播：文化自信的树立

多元文化主义认为世界上的文化是多元的，是丰富多样共存共荣的，“没有任何一种文化比其他文化更为优秀，也不存在一种超然的标准可以证明这样一种正当性：可以把自己的标准强加于其他文化。”因此无论是极其强势的美国文化，还是博大精深的中国文化，亦或是乌克兰文化，他们在国际上本身都是平等的，因为他们都具有各自的特色，都有不同于别国的特点，因此，每个国家都应有自己的文化自信，不能盲目效仿某些国家的文化。多元文化在国际社会是值得提倡的东西，但在各国发展中，最应重视的应当是本国文化。因为本国文化是在长远的发展中流传下来的，它代表的不仅仅是一种文化，更是当地人民的生活内涵，是本国立足的支撑点，如果一个民族连文化自信都做不到，那又能做到什么呢？国家发展中，文化占有极大的地位，也可以说文化是立国之本。如果连文化自信都丧失，那么在国际社会上怎么展现属于本国的多元文化，在没有属于自己国家的“多元文化”的国家，势必发展是有限的，是没有灵魂的。

文化自信并不是意味着一味的排斥他国文化，而是寻求本国文化的优点与长处，通过各种方式积极对外宣扬，譬如伊斯兰文化的传播，亦或美国文化的传播，无论国土大小，国家实力如何，文化软实力都是每个时代必不可少的竞争力。在多元文化发展的过程中，在国际社会的舞台上，各个国家应当树立属于自己的文化自信，对其他文化以一种不卑不亢的态度“取其精华，去其糟粕”。

文化往往具有传播和涵化属性，润物无声向四周辐射，潜移默化施加影响。中国的孔子学院，德国的歌德学院，美国的好莱坞电影，韩国的电视剧等都承载着本国主流文化在全球范围内广泛传播。这些多元文化的发展不仅丰富了国际传播中文化的内涵，更是一场文化交流的盛宴。因此，对于国际社会上多元文化的发展，理应以交流的心态对待，摒弃人文中心主义，以开放交流融合接纳的态度对待多元文化。

文献:

1. 罗兵. 多元文化主义与国际传播[J]. 湖北民族学院学报(哲学社会科学版), 2014, 32(05):127-130.
2. 秦贻, 陈志义. 全球传播中的文化问题反思[J]. 湖北社会科学, 2010(10):183-185.
3. 王志弘. 多元文化的觉察与省思 [EB/OL]. <http://cc.shu.edu.tw/~e62/HRIM/sub03/9603/01.pdf>
4. [英]安东尼·吉登斯. 译. 现代性的后果[M]. 田禾, 译. 南京:译林出版社, 2000.
5. [英]詹姆斯·卡伦. 译. 大众媒介与社会[M]. 杨击, 译. 北京:华夏出版社, 2006.
6. 曾华国. 媒体的扩张[M]. 广州:南方日报出版社, 2004.
7. [美], 丹·席勒. 信息拜物教——批判与解构[M]. 邢立军, 方军祥等译. 北京:社会科学文献出版社, 2008.

陈梦薇

指导老师: 吴琼

安徽财经大学, 文学院

生育意愿与生育行为的影响因素及解决路径

20世纪70年代,我国人口数量激增至8亿,匮乏的资源、落后的经济发展难以适应当时的发展状况,于是计划生育拉开了历史帷幕,该政策的严格实施对我国的社会、家庭、个人都产生了巨大的影响,降低了人口增长率,提升了国民素质,推动了当时经济社会的发展。但是出生人口的递减也带来了严重的性别失衡、严重的人口老龄化等一系列问题,于是2015年十八届五中全会提出了“全面二孩”政策,政策出台引起了社会的广泛关注与讨论,虽然国家放开了二胎政策,但是居民的生育意愿却始终低迷,2017年全国生育率调查数据表明,在“全面二孩”背景下,“两个孩子最理想”的观念仍占主导,但是打算生育数普遍低于理想子女数。本研究旨在通过分析影响生育意愿与生育行为的原因,建立全方位的生育支持政策体系。

一、影响因素分析

(一) 年龄增大加剧了生育意愿与生育计划的偏离。在其他条件一致的前提下,年龄越小的女性越可能实现理想子女规模。年龄代表着生育力和体力精力,因年龄太大无法实现理想子女规模,受之前生育政策的客观限制,也与女性主观推迟初婚与初育相关。

(二) 户口性质对女性实现二孩生育理想的作用显著。在控制了其他因素后,农村户口与非农户口的一孩女性相比,更可能达到理想子女数。

(三) 单位性质对生育意愿与计划的偏离影响显著。单位性质与就业、收入与社会保障的稳定性相关。在其他条件一致的前提下,与无单位的一孩女性相比,机关国有单位、其他单位就业的一孩女性更可能出现生育意愿与生育计划的偏离。

(四) 夫妇的独生子女属性对实现生育意愿有显著影响。在控制了其他因素后,虽然都认为两个孩子最好,但与“双非”相比,“双独”与“单独”的一孩家庭更不打算生育二孩,或者想生但没有明确的计划,尤其是“双独”家庭,不能实现生育理想的概率更大。

(五) 第一孩子的性别显著影响着女性的生育意愿与计划的偏离。控制了其他变量之后,有男孩的家庭再生育的概率要高于女孩家庭。“纯女户”再生育意愿强于“纯男户”。与其说男孩偏好促进了一孩女性再生育,不如说是追求儿女双全的愿望。

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

(六) 生育与家庭收入的关系较复杂，以往研究发现收入中等的中产阶级，由于无力承担经济与机会成本多选择“不生”，使生育模式一定程度上呈“哑铃型”。家庭收入与养育成本的相对关系是关键，养育观念又决定了养育成本。中等收入的父母以孩子为家庭重心，养育方式精细化，倾向于加大孩子的教育投入，养育成本不断攀升。但深层的政策原因是生育经济补偿制度不完善，养育经济成本在国家、家庭之间分担不够合理。

(七) 没人带孩子是生育理想与现实偏离的现实原因。照料问题直接影响着生育决策。照料孩子要求专业性、可靠性，在家庭小型化、流动频繁的背景下，符合要求的照料人手很缺乏。受传统性别分工影响，男性在幼儿照料中的作用很小。在照料孩子上，母亲绝对是主要照料者，但如果父母公婆能帮助照看子女，育龄夫妇更倾向于生育二孩。

(八) 女性感知到的生育惩罚是不生育的主观原因。现阶段养育导致的时间精力紧张现象在女性身上格外突出，特别是职业女性。生育不仅可能导致职业中断，而且投入时间精力不可再生，要持续整个生命周期，挤占了用于学习、休闲的时间，大大影响了女性个人发展与生活质量。

二、发展策略及建议

偏离生育意愿与生育行为长期低迷如果长期存在，会加重个人与家庭的缺憾，另外将导致我国生育率进一步走低，人口负增长的惯性增强。要促进生育意愿与生育计划、生育行为的靠近，亟需建立全方位的生育支持政策体系。

(一) 生育支持政策应该以个人与家庭的利益为出发点，以“生育友好”和“性别平等”为基本价值观，以推进工作与家庭的平衡为主要措施。要在国家、企业、家庭、性别之间重新分配“生”与“育”的责任，具体地说，要加大国家对家庭的经济补贴、就业支持和时间支持，增加生育与养育的公共服务供给，营造生育友好的社会环境。

(二) 要在全社会宣传“生育”“适时结婚”“适时生育”和“性别平等”的理念，开展社会文化构建与职场文化建设。要强调男性参与育儿的重要性，重点宣传有兄弟姐妹对孩子的益处，引导家长在养育孩子上量力而行。

(三) 要建立分娩与养育的经济补偿机制，推进政策协调，做到“四减”。将辅助生育技术纳入医疗保险，减轻家庭受孕负担；扩大生育保险覆盖面，减轻企业生育成本负担；试点发放婴幼儿照护代金券等，在个人所得税减免中兼顾孩子教育与养育支出，分孩次有所区别，减轻家庭的照护负担；通过提供租房补贴、优先购买经济适用房等多种形式优先满足多子女家庭的住房需求，减少居住消费负担；进一步均衡教育资源，减少义务教育阶段的恶性学业竞争，减少子女教育负担。

(四) 加强生育女性就业歧视监管，减轻女性的生育惩罚。细化性别就业督导，保障产后女性就业渠道畅通。探索建立灵活就业制度体系，在工作场所推进工作—家庭平衡措施。鼓励有条件的用人单位灵活安排工作方式与时间，允许有照护需求的职工远程办公。

(五) 试行“父母育儿假”与“孙辈照顾假”。假期天数随孩子的个数、年龄进行调节。父母育儿假由父母双方共同分享，如果父亲不休假将减少母亲的休假天数，充分鼓励父亲的参与。对照顾孙子女的祖辈给予一定的政策倾斜与经济支持。

(六) 加大 0-3 岁托幼公共服务供给。做好托幼服务的顶层设计，发展普惠型托育服务，支持建立全日托、半日托、计时托、临时托等多形式婴幼儿照护机构，鼓励“早教+”“幼儿园+”“医疗+”“养老院+”等多种模式的业态发展。规范家政行业发展，加快家政职业化进程。

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

(七) 关注重点地区、重点人群的特殊需求。要兼顾宏观政策设计和微观的执行落实，有的放矢，精准施策。在中央的统一指导下，不同地区可有差别地设计与实施。对东北地区、城市户口、“双独”夫妇，要加大宣传和服务力度。

三、总结

年轻一代的生育意愿严重下降，这是一个世界性问题，在许多国家地区都出现了少子化趋势，人口形势愈加严峻，要解决这一问题，必须由政府主导出台鼓励生育的政策，积极为有生育意愿或潜在生育意愿的人群提供服务，解决从生产到生育、教育等一系列问题，免除年轻家庭的后顾之忧，这样才能稳定甚至提高社会生育率。

文献:

1. 沈笛. 生育意愿与生育行为的影响因素研究[D]. 吉林大学, 2019.
2. 为什么不生二孩:对城市一孩育龄人群的调查与分析[J]. 风笑天. 河北学. 2018(06)
3. 中国妇女生育意愿与生育行为的差异及其影响因素[J]. 陈卫, 靳永爱. 人口学. 2011(02)
4. 中国低生育水平下的生育意愿与生育行为差异研究[J]. 王军, 王广州. 人口学刊. 2016(02)

唐诗雨

指导老师: 李刚

安徽财经大学经济学院

Construction of a high-quality development path for China's new urbanization—based on the comparison and experience of international urbanization models

In 2020, my country's last round of national new-type urbanization plans is about to expire. Therefore, how to plan for the high-quality development of urbanization with Chinese characteristics in the new era has also become the research focus of many scholars. This article compares four typical urbanization development models in Britain, Germany, the United States, Japan, South Korea, and Latin American countries, analyzes and summarizes the development characteristics, existing problems and reference experiences of the four foreign urbanization models, and compares and analyzes the development models of urbanization in China and foreign countries.

The similarities and differences. From the perspective of the development process of international urbanization, urbanization provides huge potential opportunities for the all-round development of people, promotes economic development and improves people's living standards, promotes the popularization of public services and improves the quality of public services, and promotes the improvement of social governance.

The gap between urban and rural development and regional development. But the realization of this opportunity depends to a large extent on the orientation of government policies and the supply and fair distribution of public services. Based on the reality of China's new-type urbanization development, my country's new-type urbanization development must not repeat the past incomplete urbanization and extensive urban development models in Western countries, but also absorb some Latin American countries that have fallen into the process of industrialization and urbanization. The road to coordinated development of cities and towns taught by the "middle income trap". On the basis of mutual adjustment and cooperation between the market and the government, a series of measures to improve the high quality of new urbanization, including the

coordinated and synchronized development of the economy and society, the improvement of the quality of residents and the high-quality economic development, the diversification of public infrastructure investment entities and the improvement of the regional ecological environment, are proposed. Policy recommendations for development.

李萍萍

指导老师: 朱海龙

安徽财经大学统计与应用数学学院

Dynamic Analysis of Local Economic Growth, Fiscal Expenditure and Tax Revenue under the New Normal

It is of great significance to study the relationship between economic growth, fiscal expenditure and tax revenue to promote regional economic development under the new normal. Based on the annual data of GDP, fiscal expenditure and tax revenue of Anhui province from 1978 to 2019, this paper conducted a quantitative analysis by constructing co-integration analysis, VAR model, error correction model and Granger causality test, and made an empirical study on the relationships among the three, and concluded that there was a long-term equilibrium relationship among the three.

In the short term, economic growth does not have a significant impact on tax revenue, and fiscal expenditure has a time-lag effect on tax revenue. It shows that economic growth is not only explained by taxation, and there is a dependency relationship between fiscal expenditure and taxation. In the long run, there is a positive correlation between the three, which can promote the synchronous development of economy and taxation by improving the tax system and optimizing the economic structure.

References:

1. 郭健. 税收、政府支出与中国经济增长的协整分析[J]. 财经问题研究, 2006(11):82-86.
2. 李锐, 师应来. 经济增长与税收收入关系的实证检验[J]. 统计与决策, 2007(02):80-82.
3. 檀学燕, 张涛. 影响我国税收收入增长的经济因素与趋势预测[J]. 中央财经大学学报, 2008(11):6-11.
4. BARRO R J. Government spending in a simple model of endogenous growth [J]. Journal of Political Economy, 1990, 98:103-125.
5. KNELLER R, BLEANEY M F, GEMMELL N. FISCAL policy and growth :evidence from OECD countries[J]. Jouranl of Public Economics, 1999, 74:171-190.
6. ANGELOPOULOUS K, ECONOMIDES G, KAMMAS P. Tax-spending policies and economic growth :theoretical predictions and evidence from the OECD[J]. European Journal of Political Economy, 2007, 23:885-902.

余郁波

指导老师: 李刚

安徽财经大学经济学院

Research on the mismatch of technological innovation elements in Yangtze River Delta Urban Agglomeration and its optimization path

Based on the theory of regional innovation system, with the help of factor mismatch model and spatial Dubin model, this paper analyzes the human factors of scientific and technological innovation and capital elements of technological innovation of 41 cities in Yangtze River Delta urban agglomeration from 2010 to 2018. The results show that the mismatch coefficient of human factors of scientific and technological innovation and the mismatch coefficient of capital elements of scientific and technological innovation decrease with time

The mismatch coefficient of technological innovation capital factors and technological innovation human factors are roughly at the same level, but there are significant differences among cities; local financial intervention will aggravate the mismatch of technological innovation human factors, while the neighboring financial intervention will inhibit the mismatch, and the spatial spillover effect is large, that is, financial intervention is conducive to the allocation of elements; within enterprises, financial intervention is conducive to the allocation of technological innovation factors.

The results show that R & D can restrain the mismatch of technological innovation elements in Yangtze River Delta urban agglomeration, and has a large spatial spillover effect on capital elements, but no spatial spillover effect on human factors; urbanization level will alleviate the mismatch effect of technological innovation elements in Yangtze River Delta urban agglomeration, and the spatial spillover effect on human factors and capital elements is greater. Based on this, this paper puts forward some suggestions to optimize the allocation of scientific and technological innovation elements from the aspects of accelerating the transformation of scientific and technological achievements, strengthening the ability of financial intervention in neighboring areas, and making full use of the spatial spillover effect of various influencing factors.

张玲群

指导老师: 朱松林

安徽财经大学文学院

基于银发族数字化生存状况的代内数字鸿沟研究

在当今数字化和老龄化的双重社会背景之下，年轻人与老年人之间的代际数字代沟日益扩大，与此同时，老年人作为数字化生存时代的“匮乏者”，同代之间的媒介素养也存在巨大的差异。本文通过对现有文献资料进行研读整理，同时采用深度访谈法和田野研究探讨数字鸿沟在采纳、使用以及知识层面的具体表现，并以此勾画数字鸿沟由浅到深的形成路径。本文发现，目前我国的银发网民规模已超 1 亿，且主要分布于高线城市，女性网民数量明显高于男性。我国银发网民对于社交、视频、资讯方面，都很感兴趣，银发人群对互联网使用深度持续进化。在互联网的采纳过程中，对互联网评价越高的人越容易采纳互联网，且更早地使用新技术。在移动电子产品的使用上，对互联网评价越高的人，每天的使用时长越长，操作越娴熟，对互联网产品使用的卷入度也越高。

通过新媒体工作法和深度访谈，本文总结了接入沟、使用沟、知识沟这三道数字鸿沟在微信的采纳、使用、及使用后的表现，反思了数字鸿沟和数字代沟背后的社会成因。在互联网接入沟上，设备和心理因素是阻碍银发网民接入互联网的最重要的两大因素；在使用沟上，老年群体的身体状况和数字思维影响了其对互联网产品的使用；在知识沟上，老年群体获取信息较为被动，主动搜寻信息的老年人很少，存在信息意识不足的问题。本文尝试从个

人角度、技术对社会影响的角度，总结接入沟、使用沟和知识沟的成因，总结文化反哺在缩小数字鸿沟中的重要作用。结论部分讨论了个人特征的影响，描述了数字鸿沟动态的特点，分析了社区在新媒体工作坊中所扮演的重要角色。文章最后总结了本次研究在测量上的不足，展望了未来老年群体新媒体采纳与使用研究的新方向。

美国学者普林斯基 (Prensky,2001) 和弗莱尔 (Fryer,2006) 曾做此分类：青年人是引领浪潮的“数字原住民”，中年人是亦步亦趋的“数字移民”，而老年人则是被拒之门外的“数字难民”；过去，年轻一代对于老年人使用新科技的认知，往往停留于调侃老年人偏爱的特殊媒体内容（如“中老年表情包”、“养生文”），或是担心其受到谣言、网络诈骗的侵害，夹杂了不少标签化和刻板印象。老年人在使用互联网时遇到的问题复杂。

在目前中国数字化和老龄化并行的情况下，缩减老年群体与其它群体之间、老年群体内部的数字沟显得尤为重要。数字融入的背后是个人信息权利得到保障的问题，是信息社会能否为所有人服务的问题。正如金文朝，金锤吉所说的那样，努力消除由数字鸿沟造成的新不平等背后的最终目的，是实现一个信息基础上的福利社会。特别是在如今的数字环境下，以手机为代表的新媒体在老年群体中的快速普及为老年群体的数字融入带来了希望。

文献:

1. 張家銘, 張庭禎, 林建仲: Research on Digital Divides for Web-based Learning/科技教育課程改革與發展學術研討會論文集//. 2004.
2. Peter Parycek, Michael Sachs, Judith Schossböck. Digital Divide among youth: socio-cultural factors and implications/. Interactive Technology and Smart Education//2011, No. 8. pp 3.
3. 张丽霞, 袁丽: 数字化生存能力的内涵与结构解析/中国电化教育//2012, No. 11. pp. 24-28.
4. K. E. Cherry, E. J. Walker, et al.: "Social Engagement and Health in Younger, Older, and Oldest-Old Adults in the Louisiana Healthy Aging Study (LHAS)" / Journal of Applied Gerontology, //2013, No. 1 pp. 51-75.
5. 周军杰, 左美云, 谢芳文: 虚拟社区内外互动对老年人参与行为的影响研究/信息资源管理学报//2014, No. 4. pp. 24-33.
6. 周裕琼: 数字弱势群体的崛起: 老年人微信采纳与使用影响因素研究/新闻与传播研究//2018, No. 7. pp. 66-86+127-128.
7. 腾讯研究院: 《吾老之域: 老年人微信生活与家庭微信反哺》/浙江出版集团数字传媒有限公司//2018, No. 7. pp. 20.
8. 吕斌: 痴迷短视频的银发族/金秋//2020, No. 18. pp. 63-64.
9. 彭兰: 智能时代人的数字化生存——可分离的“虚拟实体”、“数字化元件”与不会消失的“具身性”/新闻记者//2019, No. 12. pp. 4-12.
10. 王琪: 探析自媒体老年短视频火爆现象——以抖音为例/新闻前哨//2020 No. 9. pp. 24-25.
11. CSM: 2020 年短视频用户价值研究报告/2020-09-16.
11. 胡敏: 数字化生存能否引领我们走向“诗和远方”/学习时报//2020, No. 3.
12. 郑超月, 徐晓婕: 数字反哺机制研究——以 95 后及其父母的短视频使用为例/中国青年研究//2019, No. 3. pp. 12-17.
13. 王雪琦: 吾老之域: 短视频风口下的中老年人/中国企业家//2018, No. 16. pp. 68-71.

刘玉寅
指导老师: 朱松林
安徽财经大学文学院

新媒体时代国家形象塑造策略分析

随着“地球村”的概念逐渐深化和普及，互联网正在使这一理念开始成为现实。国际新秩序正在加速构建，新世界主义正在崛起。未来国与国之间的竞争不会是单纯经济和军事实力的竞争，而必将包含文化的竞争。国家与国家之间的联系越来越紧密，在新的国际政治经济格局中，如何塑造一个良好的国家形象是一个国家外交的重要任务，也是促进本国未来发展的必然选择。在此世界大环境背景下，笔者将从政治、技术、文化、传播内容等方面分析目前世界大多数国家在形象塑造方面所面临的普遍问题，并且结合新媒体时代的相关特征为未来国家形象建构提供发展策略。

一、国家形象塑造所陷困境

(一) 东西方国家巨大的数字鸿沟难以逾越

数字鸿沟多出现于发达国家和发展中国家之间，发达国家数字化普及率远远高于发展中国家，他们拥有先进的媒体技术，受众具有极高的媒介素养。他们可以通过互联网技术合理的对本国形象进行塑造，对本国新闻进行加工和输出，他们的受众也可以对与本国相关的信息内容进行合理解读。但是发展中国家由于经济发展落后，在互联网普及和人民素质方面都与发达国家有着较大的差距。彼此之间巨大的数字鸿沟难以逾越。所以基于数字技术的新媒体虽然提供了较为便利文化传播渠道，但是文化传播不平衡的格局依然难以打破。

(二) 当今世界国际传播格局不平衡

虽然现如今许多亚非拉国家提倡构建新的信息传播格局，但是由于和英美法等国家经济实力和传播技术等方面的差距过大，所以这条道路依旧道阻且长。我们因为所处的环境等多方面的制约，对别国的理解更多的还是通过媒体所发布的信息来进行获取的，而目前全世界百分之八十的信息还是由西方的四大通讯社进行发布，我们处于媒体所构造出的拟态环境中，依靠媒体提供的信息实现对外界环境的认知。但是西方国家出于自身的利益或既有的政治倾向可能会对新闻内容进行相应的加工处理，而国际上话语权较低的国家很难对自我形象进行“自塑”，单纯的由他人传播与本国相关的多方面信息有时不利于本国形象的建构。

(三) 国家之间文化壁垒严重

不同的国家有着不同的文化，东西方国家之间普遍存在文化认同的问题。由于不同的国家处于不同的文化地域，对事物的判断有着不同的价值取向等，传受双方很难有共通的意义空间，自然存在认知障碍。只单纯的站在本民族的文化习惯和表达语境中对国家形象进行塑造可能不仅达不到理想效果，还可能适得其反。

(四) 新媒体时代下官方的自说自话

一直以来国家形象建构都被认为是官方媒体的责任和义务，央媒有责任在国际环境中塑造出一个良好的国家形象。但是随着新媒体的高速发展，国家形象塑造已经不再仅仅是官方媒体的任务了。移动互联网的普及使得技术赋权成为现实，人人都有麦克风，人人都有话语权，每一个人都可以在自己的社交媒体平台上发布与本国或他国有关的信息，有时自媒体所发布的信息可能会比官方媒体发布的信息起到更好的传播效果。所以在当今互联网高速发展的时代下，外宣活动不应该只是官方的自说自话，也要注意民间的力量，实现官方和民间相配合，呈现出良好的联动效应。

二、国家形象塑造路在何方

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

（一）官方媒体敢于发声

国家形象是一个国家的无形资产，对一个国家的未来发展起着关键作用。国家形象的塑造过程绝不是一蹴而就的，而是在各种场合，大小事件的处理过程中逐渐形成的。目前世界政治格局复杂多元，各种突发事件频发，在涉及到本国利益的关键问题上，官方媒体要敢于发声，敢于亮剑，在事件发生时主动占据信息发布制高点，在国际舆论环境中把握住正确的舆论导向，不偏袒本国，不逃避问题，努力展现出一个有担当的大国形象。毕竟在重大事件中，对外发言还是以传统的官方主流媒体发声会更有说服力，在国际上更有影响力一些，所以官方媒体要勇担重责，把好国际舆论风向，这对于本国形象塑造起着重要作用。

（二）技术赋权网民

互联网的普及使得信息发布主体泛化，每个网民都可能在自己的社交媒体平台上发布与国家有关的相关信息，社交媒体的开放性和裂变式传播使得个人所发布信息可以在世界范围内传送，每个人都可能成为国家形象的建构者。

在突发事件发生时，官方媒体发声需要按照相关流程，因此可能会耽误一些时间，这种时候网民自己可以在媒体上发布事件的相关信息，以让别国网民了解到事件的相关情况。或者在有些特殊事件中，官方媒体碍于身份很难发布部分信息时，网民可以利用互联网将真实情况告知世界。所以说技术赋权于网民，网民也可以为国家形象的塑造添砖加瓦。

（三）打破文化壁垒，改变传播理念

不同国家有不同国家的文化理念，东方国家有着源远流长的历史底蕴，部分亚欧国家曾饱受过奴役的压迫，所以在传播过程中多以强者形象来进行强势传播，但这与西方国家所崇尚的民主自由的价值理念相违背，这样的传播方式自然得不到别国的认可。所以不同国家在进行对外传播的时候首先要做的便是更新自己的传播理念，要转变自己的话语表达方式，将传统的宣讲模式改为传播，甚至可以针对不同的国家采用不同的话语形式，努力打破国家之间的文化壁垒，跳脱出原有的传播观念，力求打造出一个立体，多元化的国家形象。

（四）用软传播代替硬传播

传统的宣讲模式正在逐渐被传播市场淘汰，软性传播方式正在走进国际传播舞台中央。虽然国际传播究其本质而言，大多还是体现国家政府的硬诉求，但是在当今时代，硬诉求也可以通过软性的传播方式来实现。

首先传播主体上可以官方民间齐发力，近些年来随着自媒体的高度发展，民间传播力量开始逐步得到重视。以中国为例，李子柒、丁真等自媒体在国际上也起到了一定的作用，他们成为展示中国传统文化的一个有力帮手，成为构建中国国家形象的重要力量。其次部分行业翘首也可以成为国家外交场合的参与者之一，他们代表着一个国家的重要发展力量，成为促进本国进步的强大支撑。这些行业翘首可能会在某些方面拥有着独到的见解，所以在这种场合下，传媒回归到其最根本的职责所在，即传播。不表明自己政治立场和直接目的，单纯的以行业的任务行事。

（五）“造船”与“借剑”相配合

在对外传播方面应该打好“造船”与“借剑”的配合战役。在国家形象塑造方面虽然要以本国媒体为主，但也要发挥好他国媒体的优势所在。

首先，虽然笔者在前文已经写出了一国媒体在对外传播时要打破文化壁垒，转变话语表达方式，甚至针对不同的国家采用适合于此国家的语言表达和呈现形式，但是毕竟本国媒体的从业人员和他国还是有着不同的生活环境，所以说我国媒体可以让他国媒体直接进行描述。比如可以邀请他国媒体人来本国进行访谈，再由他们说出在本国的所见所闻，这样呈现出的结果会更有真实性和感染力。其次，目前世界上绝大多数国家对外传播渠道比较单

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»

一，可以和友好往来的外国媒体加强合作，在他们本国的媒体平台上输出我国媒体所发布的内容，这样可以提高本国媒体的传播覆盖面，使得本国形象深入人心。

(六) 三架马车各尽其效

纪录片凭借其自身的可视化、真实性等多个特点成为了许多国家进行对外传播的高频方法，一个国家通过制作纪录片再在官方媒体渠道上进行发布可以有效的向世界展示一个真实立体的国家形象。近些年许多国家的电视剧也跟上了纪录片的步伐。中国的《琅琊榜》、《步步惊心》等多部电视剧在海外热播，也是进行国家形象构建的另一种途径。

所以在国家形象塑造的过程中，应该发挥好国际新闻、纪录片、电视剧各自的优势，巩固好纪录片在国际传播中的核心地位，把好电视剧的价值观走向以及找好国际新闻的传播视角，做到三架马车各尽其效。

面对目前复杂的国际局势，广阔的国际市场，塑造一个稳重立体的大国形象，不仅有利于提高本国在国际外交场合的话语权，也有利于营造良好的国际舆论环境。各国媒体要努力实现新老媒体融合，打造出一支强有力的外宣旗舰媒体，转变自身的传播理念和话语表达方式，利用好海外媒体优势。在世界主义语境下打造出符合时代发展的新型媒介文化不仅是符合当今时代发展潮流的，也是重新界定一个国家媒体传播能力重要指标。

文献:

1. 苏维平,康杰.从新媒体热点透视国家形象传播——以新冠肺炎疫情期间热点话题为例[J].中国报业,2020(22):98-99.
2. 贾菁.新闻传播在塑造国家形象中的作用探析[J].新闻传播,2020(21):105-106.
3. 孙正瑞.纪录片《厉害了,我的国》国家形象塑造策略分析[J].戏剧之家,2020(32):138-139.
4. 李昊.主流媒体讲好中国故事的创新视觉策略研究[J].传媒论坛,2020,3(22):146+148.
5. 刘艺.从“和平崛起”到“和平发展”——中国和平国际形象的构建[J].湖湘论坛,2006(02):24-26.
6. 郑永年.技术赋权:中国的互联网、国家与社会[M].北京:东方出版社,2014.

张雨馨

指导老师:王怀平

安徽财经大学文学院

互联网传播中的信息误读研究——以虚假新闻的二次传播为例

当今信息的产生速度与传播速度使信息的总量前所未有的增多,在以流量为导向下的媒体经济上,很多媒体在报道时为了吸引眼球,产生了标题党等失实的报道。新媒体是当下人们接触信息的主要途径,而在技术加持下人与媒介交互关系的加强。在很多情况下,群体传播对媒介再生产的信息的改造并未使新闻更加接近新闻真实,而是产生误读,媒介报道的新闻与事件真实存在差距,真实的信息未得到正常的传播,人也得不到真实的信息。社会不安因素增多,政府宣传工作难度加大,不利于新闻实践。

新闻误读的发展研究多样化,有研究传播模式、传播者主动性、传播语境以及创造性生产。在媒介技术发展之下,集体的信息误读潜在的造成了虚假新闻的二次传播。新媒体的负面作用使虚假新闻创造并迅速传播,对互联网语境下信息误读导致的虚假新闻传播机制以

及措施进行分析,成为学术领域关注焦点。进而制定防范虚假新闻报道的有效措施,避免互联网时代虚假新闻的二次传播。

在现下这种“互联网+”的大背景下,由传统媒体发布的新闻都会脱离其始发平台而到达社交媒体之上,经由社交媒体主导传播至受众。传统媒体在脱离始发平台之后,传统媒体就对新闻失去了绝对的控制力。互联网时代,在社交媒体普及的情形下,网络用户可以方便快捷地通过各种门户网站、新闻 APP、微博、微信等传播平台发布信息,在此过程中,大量并且非专业的“新闻”也就由此诞生,由于不符合新闻采写和制作的规范,也会造成较多受众的理解与内容发出者之间本意的偏差。于是,经常发生这样的情形:发布“新闻”者自以为讲述清楚了,但接收者或不明其意或即刻做出令传播者意想不到的另一种或几种理解,并且由于互联网这种快速且广泛的传播,新闻误读的范围和程度也就随之加深。在上述背景下,研究新闻误读产生的机制、原因,并找出相应的应对措施,对于强化新闻传播效果,避免虚假新闻的二次传播,保持社会稳定,促进经济发展都有着十分重要的理论意义和现实意义。

该研究的创新之处

(1) 结合互联网语境:互联网环境不同于以往的传统媒体环境,传统媒体的话语权逐渐让渡于新媒体,每个人都有一个话筒,都是一个小小媒介,每个网民都是内容传播链条上的一环。随意性要比传统媒体更大,媒体的新闻专业理念丧失,信息的审核不严格导致很多人出现误读的现象,并且在新媒体发展的条件下网状传播。

(2) 注重优化传播质量:受众之间存在差异,我们研究新闻误读不是根除误读而是改善新闻传播的方式。误读一定意义上是对新闻的一种“创造性”生产,具有创造性价值。在“实时—全时”的网络时空里,误读帮助用户从不同的角度去追求新闻的真实。对于新闻中呈现的观点,用户依据自身的经历提出质疑,应视为一种“舆情”。

(3) 对传播链条全面系统分析:对互联网条件下信息误读的研究是在“新闻传播者(发布者)——新闻文本(事实)——新闻受众”这样一个传播链条上,全面系统分析新闻误读的成因以及对策。过程也提到了新闻文本当中存在部分噪音元素,并不是在一个完全“真空”的环境下。

文献

1. 王晶钰,罗彬.网络传播中的新闻误读研究[J].采写编,2019(05):153-156.
2. 付晓光.群体传播视域下的传统媒体新闻误读[J].中国出版,2018(24):28-31.
3. 杨艺.新闻误读文献述评[J].声屏世界,2018(08):15-17.
4. 徐利兰,商敏慧.传播学视角下的国际新闻误读现象解析[J].今传媒,2018,26(10):9-13.
5. 谷文静.从传播心理学视角谈新闻传播中的误读现象[J].湖北经济学院学报(人文社会科学版),2013,10(11):20-21.
6. 李娅玲.浅析新闻误读的原因及防范策略[J].新闻采编,2018(02):27-28.

白东北
经济学院讲师
安徽财经大学

How does the complexity of export technology climb: evidence from local market effects

Domestic trade promotes international trade has become the only way for China's trade development. The paper demonstrates the new way of increasing the complexity of export

technology from the perspective of expanding domestic demand. Through the construction of mathematical models and empirical tests, the local market effect is conducive to the upgrading of export technology complexity, and an average of about 6% of the sample window period from 2000 to 2013 can be explained by the local market effect.

Focus on the initial total output and total demand during the sample period of each city, and combine the national industrial development trend to construct the endogenous problem of the endogenous local market effect. The more accurate evaluation of the local market effect is conducive to the increase of export technology complexity.

Further research has found that the agglomeration effect and marketization level of the city accelerate the promotion of the complexity of export technology by the local market effect. From the perspective of the impact mechanism, the local market effect is mainly caused by the innovation of production process and the effect of market competition to promote the complexity of export technology. To this end, it is an important way to enhance the core competitiveness of China's trade by expanding the domestic demand market and cultivating the comparative advantages of endogenous local market effects.

侯思佳

指导老师: 王怀平

安徽财经大学文学院

土味文化流行的原因——以《野狼 disco》为例

2019年《野狼 Disco》成为洗脑神曲，随着陈伟霆与老舅合作版《野狼 Disco》的发行，这首“土嗨”神曲进入更多人的视野。与近几年兴起的土味情话、图为视频、土味段子一样，这首“土嗨”神曲也是土味文化日益流行的一种表征。《野狼 Disco》的MV播放量仅在QQ音乐达到417万，随后陈伟霆版本、周深—李克勤版本、杨幂—腾格尔版本的《野狼 Disco》纷纷出现，各大明星加入这场“土味文化”的狂欢之中。在微博上，“土味挖掘机”“土味老爹”拥有400多万粉丝，除此之外，“一句土味情话”“土味食堂”“土味罐头”等30余个账号都拥有过万粉丝，微博“土味情话”话题阅读量达2.4亿。抖音短视频中关于“土味情话”的视频播放量达到7.8亿。全民正迎来一场关于“土味文化”的狂欢。“土味文化”从小镇青年的自嘲、边缘群体的反叛演变为一种流行现象。

在媒介技术赋权、网络环境宽松的今天，各种文化、思潮纷纷涌现。从《乡村爱情》电视剧到“giao哥”“牌牌琦”“啾啾妹”的土味短视频再到《野狼 disco》、《隔壁泰山》等“土嗨”神曲的爆红，土味文化已经渗透进我们的日常生活，对我们的思维方式、行为模式都造成了一定的影响。因此，研究土味文化兴起的原因、其背后的发展逻辑以及对大众文化和受众的影响具有重要意义。

本文以《野狼 disco》等土味歌曲为主要切入点，以伯明翰学派的亚文化理论作为理论指导，对土味文化流行的原因及其背后发展逻辑展开研究。本文将采用文献研究、案例分析和综合分析法进行研究。通过查阅资料研究土味文化的源起与发展，通过对近几年大热的有关土味文化的话题、短视频、流行语等进行分析运用传播学、经济学、社会学等不同角度来分析土味文化流行的原因以及其现状。主要分为分为土味文化的兴起、土味文化流行的动因、土味文化的演变趋势、土味文化的影响四个部分。通过土味文化背后的发展机制，来研究土味文化的流行对当下社会可能造成的影响。让我们对土味文化保持一份冷思考在土味文

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»

化流行的今天保持一份冷思考，进而对其可能造成的消极影响进行提早的防范，同时也通过规划与引导最大程度发挥其积极影响。

文献:

1. 南方周末. 2018 中国小镇青年发展现状白皮书
/https://file8cbe64ad0458.aiwall.com/v3/idea/NqoYLxDT?act=online&unid=ohAJ7wWtz669k7U1k2JV1a3cWaiE&wxid=odVsFj-RMa4pvm92gcEX1YcyiohQ&latestUser=1
2. 刘胜枝, 安紫薇: 呈现与建构: 直播、短视频中小镇青年的形象分析——以抖音、快手平台为例/中国青年研究//2019, (11): 37-43.
3. 陈亚威: 底层表演与审丑狂欢: 土味文化的青年亚文化透视/东南传播//2019, (04): 75-77
4. 李宁: 非主流网络文艺的审美文化探析——以“喊麦”与“社会摇”为中心的考察/艺术评论//2018, (08): 32-40
5. 张乐楠: 狂欢理论视域下的“土味文化”——以抖音短视频为例/新闻研究导刊//2019, (09): 70-71
6. 梅颖颖: 狂欢理论视域下的“土味文化”/新闻研究导刊//2019, (04): 205-206.
7. 李超民, 李礼: “屌丝”现象的后现代话语检视/中国青年研究//2013, (01): 13-16+69.
8. 秦煦, 周长城: 身份、话语和符号——亚文化视角下“土味视频”的传播意义/现代视听//2019, (10): 58-61.
9. 黄圣: 亚文化理论下的土味视频/新媒体研究//2019, (09): 91-93+108.
10. 史献芝: 转型期农村社会矛盾的生成机理与治理路径/广西社会科学//2019, (03): 81-85.
11. 陈瑞华: “地方再造”: 农村青年媒介行为的文化隐喻/中国青年研究//2019, (02): 94-101.
12. 孙黎, 马忠红: 小镇青年的“快手”世界: 城乡关系的个体叙事与情感表达/中国青年研究//2019, (11): 29-36+21.
13. 易莎: 割裂与反抗: 重审中国“土味文化”现象——基于“乡村与城市”视角/视听//2019, (10): 240-241.
14. 刘春景: “土味文化”传播心理分析/传媒论坛//2019, (08): 110-111
15. 龚江怡: “土味文化”蹿红原因探析——以“快手”App 为例/新媒体研究//2019, (05): 109-110.
16. Phil cohen: Subcultural Conflict and Working-class Community, in Stuart Hall, eds Culture, Media and Language, London: Hutchinson//1980, pp. 82-83.
17. Stuart Hall, Paddy Whannel, The popular arts, p. 276-281.
18. Dick Hebdige, Subculture: The Meaning of Style, p. 94
19. Dick Hebdige, Subculture: The Meaning of Style, p. 3.
20. Raymond Williams, City and Country

文敏

指导老师: 陈虹

安徽财经大学文学院

从社会转型视角探析乌克兰国家认同的困境与解决路径

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»

乌克兰本国的国情具有独特的“二元对立性”，即：天主教与东正教、农业区与工业区、乌克兰人与俄罗斯人、乌克兰语与俄语、西部与东部。¹自 1991 年乌克兰独立之后，它一直致力于现代化社会转型：经济领域由原来的计划经济模式向市场经济模式转化；政治领域由原来的高度集权的政治制度向西方民主政治制度转化；文化领域由原来的封闭、单一的社会主义文化体制向开放、多元的文化体制转化。²但乌克兰的社会转型受到国内外双重因素的影响：本国经济陷入严重衰退，财政状况糟糕，再加上其政治转型缓慢，社会动荡，政府治理不力，国内的种种现实矛盾构成了乌克兰危机的内部因素。乌克兰位于俄欧之间的缓冲地带，地缘战略意义非常重要，一直都是俄罗斯和西方争取的对象。³美国、俄罗斯、欧盟在乌克兰有着各自的地缘政治利益诉求，它们之间的利益角逐和博弈构成了乌克兰危机的外部因素。国内不可调和的现实矛盾以及世界强国的激烈争夺都影响了乌克兰现代化民主社会转型的进程。通过深入分析乌克兰的人文地理历史渊源和国家现代化发展的危机，笔者发现乌克兰社会转型的成功与否更多地依赖于其国家认同的清晰与否，所以构建清晰、强大、稳固的国家认同，对今天的乌克兰来说具有十分重要的现实意义。

在乌克兰的社会转型过程中，国家认同体系涵盖的要素有政治制度认同、历史文化认同、民族宗教认同、地域认同、价值观和利益认同等，这些既是构成国家认同的要素，也是影响国家认同稳固、造成国家认同危机乃至影响国家安全稳定的要素。⁴国家认同在一定程度上的缺失导致乌克兰出现社会分裂和民族矛盾。⁵所以解决乌克兰国家认同的困境刻不容缓：在政治制度方面，要构建大多数民众认同的政治制度，引导国家稳步向前发展，就要建立科学合理的政治体制，颁布符合大多数民众根本利益的施政纲领，同时还应结合自身国情，探索实践民主、自由的发展道路；在历史文化方面，要正视自己民族和国家的曲折与荣耀并存的发展历史，形成独立的、令人信服的历史文化研究话语体系，构建以国家主流意识形态和文化为主导、多元文化并存的文化环境；在民族宗教方面，要处理好国内各民族之间的关系，尤其是最大的两个民族——俄罗斯族和乌克兰族的关系，制定有利于国家稳定的民族政策，鼓励各民族发展自身语言、历史和文化，构建各民族统一的、高于民族认同的国家认同，允许多种宗教共存，在处理好东正教和天主教两大宗教冲突的同时，构建政大于教，教服从于国家政治、国家意志和利益的制度规则；在地域认同方面，要消弭地域认同差异，避免地域认同超越国家认同，实现各具特色的区域平等；在价值观和国家利益方面，要突破政治左右摇摆、外交政策东西不定的困局，以本国利益为优先，不选边站队，在大国势力博弈中寻求独立自主、符合本国利益的发展道路。如果说地域认同、民族宗教认同、历史文化认同有其存续的先天性和客观性，则政治制度认同、价值观和利益认同是能够通过后天的努力加以合理构建的。

国家认同发挥着维系民族团结和国家统一的重要整合和构建作用，可以影响乌克兰国内政治生态演进、乃至对外战略选择，它不仅是民族国家构建的强大的意识形态工具，也是国家政治合法性的基础。⁶对乌克兰国家认同的研究是兼具学术价值和现实意义的，它的失败经历为当今社会上其他国家进行现代化社会转型提供警示意义：多民族国家在强化内部认同的同时，也应关注国际社会对国家认同的影响，一方面通过外交渠道在区域和国际平台上塑造和展示国家形象，不断提升国家认同在国际社会的认可度；另一方面要推动国家认同的内部因素与外部因素进行良性互动，尤其要防止外部力量介入内部民族事务。⁷综上所述，乌克兰若想成为一个独立自主，赢得民心的现代化民主国家，首先应构建清晰强大的国家认同，维护好国家的政权独立和领土完整，才能摆脱混乱无序的政治、经济、社会生活状态，制定稳定长远的国家发展政策，拥有光明美好的未来。

文献:

1. 苟利武. 乌克兰的族群分离与治理——以克里米亚问题为例[J]. 俄罗斯研究, 2018(06):144-161.
2. 齐兴霞, 王爱冬. 国家认同视野下的乌克兰危机[J]. 燕山大学学报(哲学社会科学版), 2014, 15(04):40-43.
3. 张弘. 大国关系调整与乌克兰的“欧洲一体化危机”[J]. 世界经济与政治论坛, 2016(01):20-33+47.
4. 张艳波. 乌克兰国家认同危机浅析[J]. 西伯利亚研究, 2019, 46(06):77-86.
5. 张弘. 社会转型中的国家认同:乌克兰的案例研究[J]. 俄罗斯中亚东欧研究, 2010(06):1-9+95.
6. 葛汉文, 丁艳凤. 乌克兰民族主义:历史演进、政治诉求与极端发展[J]. 俄罗斯研究, 2014(03):62-77.
7. 王会花, 梅颖. 认同理论视阈下的乌克兰危机根源研究[J]. 国别和区域研究, 2020, 5(01):123-140+210.

宋卓雄

指导老师: 邵燕

安徽财经大学法学院

Research on the Application of Copyright Registration Evidence Based on Blockchain Technology

At this stage, the court is more cautious and strict about the evidence of blockchain registration, and the effectiveness of blockchain copyright registration is not clear, which can not play the fundamental advantages of the decentralized trust mechanism of blockchain technology. In this regard, we can learn from Vermont's act on blockchain evidence, and establish a self verification evidence system for blockchain registration data. Copyright registration under blockchain technology has high effectiveness due to its decentralized trust mechanism.

I . The validity of registration data certification is not clear

In the case of "Huatai media suing daotong technology", Hangzhou Internet court formally approved the blockchain evidence, but from the content of the judgment, it mainly demonstrated the credibility of infringement web page evidence collection technology and the integrity of blockchain electronic evidence.¹ It can be seen that Hangzhou Internet court is cautious about the effectiveness of blockchain registration, and does not lower the identification standard for the electronic data of blockchain registration because it is difficult to tamper with and delete.² The reason is that Hangzhou Internet court does not think that blockchain has strong public credibility because of its decentralized trust interest model.³ Compared with real estate registration, the registration effect of

---

¹ For the integrity of electronic data preservation of blockchain, Hangzhou Internet court will review whether the electronic data is truly uploaded and whether it is electronic data in litigation.

² Hangzhou Internet Court [2018] zmcz No. 81 civil judgment states that 'The court believes that for electronic data that uses blockchain and other technical means to store and fix certificates, it should uphold an open and neutral attitude to conduct case analysis and identification. Neither can we exclude or improve the identification standard of blockchain and other technologies because they are new and complex technologies, nor can they be reduced because they are difficult to tamper with or delete.'

³ Zhang Ying: The reform of copyright registration system driven by blockchain Technology/ Library Forum//2019, NO.12, PP.84-89.

real estate registration is much higher than that of copyright registration based on blockchain technology because of its strong public credibility given by the property law. It is very difficult for us to see in a real estate dispute case that the court examines the effectiveness of a legal real estate registration from various angles. As long as the real estate registration of one party is true and legal, even if the other party provides more evidence to prove that he is the legal owner of the disputed real estate, it is difficult to overturn the proof fact of the real estate registration.

II. Legislative practice in Vermont, USA

As early as may 2016, Delaware launched the Delaware blockchain initiative, becoming the first state in the United States to apply blockchain technology.⁴ In the same year, the Vermont Senate and house of Representatives passed a bill to use blockchain data as court evidence. This act is the first act in the United States to recognize the validity of blockchain data evidence, which has reference significance for the construction of China's copyright registration system under blockchain technology.

For the first time, the Vermont blockchain act recognizes that blockchain data can be used as self forensic evidence under the Vermont evidence rules. According to the version of the bill passed by the house and Senate, an electronic record provider registered with blockchain technology can be used as Vermont evidence as long as it has the written statement and qualification certification of the qualified witness, and provides the specific date and time of adding the record to the blockchain, the specific date and time when the blockchain confirms the record, and the blockchain regularly maintains the record Self verification evidence stipulated in the rules.⁵

In the above provisions, blockchain as self verification evidence needs the written proof of a qualified witness under oath, so the blockchain data should be classified as hearsay evidence. However, the Vermont blockchain act goes a step further and provides an exception to hearsay evidence for blockchain data. That is, as long as the blockchain data provider provides the materials required to establish the self identification evidence, the blockchain data is not subject to the hearsay evidence rule, unless the court considers that the source of these materials is unreliable or the means used to prepare them Untrustworthy.

Of course, blockchain data is not evidence of absolute validity in the block chain act of Vermont. The bill also provides for ways for courts and parties to challenge its authenticity. According to the provisions of the act, based on the characteristics of blockchain technology, it can be inferred that the electronic data or facts recorded by blockchain technology are true and effective, but this does not mean that the data itself is true and effective. As the other party of the party, that is, the party against the facts recorded in the blockchain data, if he questions the authenticity of the blockchain data content itself, then he "has the obligation to provide sufficient evidence to prove that the records, time, facts, identity, etc. presumed by the blockchain are not true",⁶ but he has no right to guide the jury or judge to believe his own query.

Vermont block chain Act No. 868 fully affirms the "decentralized" consensus mechanism in blockchain technology. Under this trust system, blockchain data is given the status of "technology self-evaluation", that is, it does not need to rely on independent third-party agencies or judicial expertise to prove its admissibility. At the same time, on the premise that the block chain data can not be tampered with, the bill requires the evidence provider to provide a series of proof materials for the court and the other party to challenge, and also gives the other party certain relief rights.

---

⁴ Ellie Mertens: Blockchain Party/ Managing Intellectual Property/ 2018, Vol. 274, P.15-23.

⁵ Vermont court's adoption of blockchain records as evidence, https://www.sohu.com/a/76007542_286863, last visited on Mar.19, 2020.

⁶ See H. 868, 2016 Leg., Reg. Sess. (Vt. 2016).

On May 30, 2018, the governor of Vermont, Bill Scott, signed another blockchain act, which aims to promote the economic development of Vermont by promoting blockchain technology.⁷ The act creates a new type of blockchain business entity, blockchain limited liability company, which relies on blockchain technology to customize its governance structure. According to the expression of the act, the establishment of a blockchain limited liability company should clearly indicate that it is a blockchain limited liability company in the articles of association, and the operation agreement should include the degree of openness of the blockchain, the degree of dispersion of the blockchain, the private degree of the blockchain, the reading and writing rights of each node of the blockchain, the degree of access to information, and the security vulnerabilities and network attacks Scheme, rights and obligations of each node of blockchain.⁸

III. Giving blockchain registration data self authentication status

1. The premise materials of realizing self identification

First of all, if the blockchain registration data is to become self authentication evidence, it is necessary to authenticate the qualification of the third-party blockchain service provider. Since the service provider of blockchain has provided a certificate of service registration in the blockchain management system, the service provider of the blockchain has provided a certificate for the use of the service certificate in the blockchain management system. Strict access procedures are one of the prerequisites to ensure the self authentication of blockchain registration data. In this regard, we can follow the example of Hangzhou Internet Court judicial blockchain and access qualified blockchain service providers. These blockchain service providers need to be registered in the local Internet Information Office, and they also need to be subject to more stringent access examination by the court. When a copyright dispute occurs, if the blockchain service provider has access to the judicial blockchain of the local court, the data submitting party does not need to issue relevant qualification documents. This can not only encourage the blockchain service providers to access the judicial blockchain, but also regulate the blockchain service market and promote the core technology improvement of each block chain service provider.

Secondly, the party submitting the blockchain registration data shall provide the proof of the specific upload time of the work and the specific time when the block link is subject to the work data. Both can be provided with corresponding supporting documents by the blockchain service provider. Of course, the block header of the new block is the key time to record the block. Generally, when an author uploads a work to the Internet, the work is faced with a very high risk of infringement. If the registration is completed through the blockchain before uploading, the formation time of the infringing work in the Internet will be later than the formation time of the data block of the work in the blockchain even if there is infringement. Therefore, the time stamp of the block can become a strong proof of the ownership of the work, and the time proof document can also become a necessary condition for the self authentication of the blockchain registration data.

The last supporting document that the parties need to submit is the record of the blockchain's regular maintenance. The main purpose of the record is to prove that the blockchain is in normal operation. The cornerstone of self authentication of blockchain registration data is the consensus mechanism of its distributed nodes. It is precisely because of the changing number of nodes and the constantly verified new blocks in the chain that the dispersion and randomness of each node in the blockchain are guaranteed, and this dispersion and randomness is an important

---

⁷ Xander Landen, Vermont bullish on blockchain as new law takes effect, available at, <https://vtdigger.org/2018/08/28/vermont-bullish-blockchain-new-law-takes-effect>, last visited on Mar.19,2020.

⁸ Stan Higgins, Vermont Governor Signs Bill Clearing Way for Blockchain Companies, available at, <https://www.coindesk.com/vermontdao-state-governor-signs-bill-clearing-way-blockchain-companies>, last visited on Mar.24, 2020.

factor to ensure that the data recorded in the blockchain are difficult to be tampered with and forged. Therefore, regular maintenance records can clearly reflect the operation status of the blockchain, and copyright registration records can have the status of self identification only in the blockchain under normal activity.

2. Self authentication rules of blockchain registration data

After the parties submit the above materials, the court shall verify the authenticity of these materials. If all the above materials are true and effective, the blockchain registration data has the characteristics of self authentication, and it is not necessary to rely on an independent third-party agency or judicial expertise agency to prove the admissibility of the data. The fact, time, identity and other information presumed by registration data cannot be overturned. Of course, this presumption is not absolute. For the facts recorded in the blockchain data, the party at a disadvantage can challenge the premise materials, but sufficient evidence must be provided to prove that the materials are not true. Otherwise, it is impossible to deny the facts inferred from the blockchain registration data only by questioning.

As the premise of realizing self authentication of blockchain registration data, materials seem complex, but it is not difficult for copyright owners to obtain these materials. Most of the materials are provided by the blockchain service provider. As a service provider, it is also its obligation to provide these certification materials in copyright disputes. If the blockchain registration data can be given the status of self identification, then the blockchain registration data will have a higher certification effect, and the origin of the certification effect comes from the blockchain distributed consensus mechanism, and at the same time, it can maximize the advantages of blockchain copyright registration.

董兆艳

指导老师：高新

安徽财经大学国际经济贸易学院

A Study on the Influencing Factors of China's Agricultural Products' Foreign Trade

Since China's entry into WTO in 2001, the export volume of agricultural products in China has increased year by year, and the development momentum of agricultural products in China has been rapid. However, China's share of agricultural exports in China's total exports of goods is declining year by year, from 9.6 percent in 2001 to 3.5 percent in 2017.

The share of agricultural products exports is increasing year by year, but the proportion is decreasing year by year. It can be seen that the total export value of Chinese goods is rising and China's foreign trade is developing rapidly. Among the many factors that affect the development of foreign trade of agricultural products, there are other factors, such as the price index of agricultural products, in addition to the level of agricultural technology, environmental changes, policy differences and other objective factors. Number, annual output of agricultural products and RMB exchange rate, these observable variables can be concluded by setting models. This paper first expounds the development of agricultural products in China, summarizes the existing problems in the development, and further analyzes and puts forward some policy suggestions for the development of agricultural products in China.

Combined with the method of econometrics, this paper makes a linear regression analysis of the factors affecting the foreign trade of agricultural products in China by using Eviews software,

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»

---

and makes a quantitative analysis of the factors affecting the development of foreign trade of agricultural products in China based on the official data from 1996 to 2015. Through the analysis, the problem is obtained and the corresponding solutions and suggestions are put forward.

杨洋

指导老师: 李光勤

安徽财经大学国际经济贸易学院

Research on the Influence of industrial robots on China's Export Structure Upgrading

At present, China's industrial robot market is developing rapidly. According to statistics released by the International Federation of Robotics, China has been the world's largest industrial robot market for seven consecutive years since 2013.

At present, China is in the critical stage of export structure upgrading, and the substitution effect brought by the massive application of industrial robots in manufacturing industry is an important factor affecting export structure upgrading. In what ways will the use of industrial robots affect the upgrading of export structure? How big is the impact? How does the mechanism of action manifest?

First of all, the project plans to upgrade the use and export structure of industrial robots into a unified analysis framework, the export structure upgrade is as explained variable, and can make use of the technical complexity of the export products, the provincial industrial robot's use as a core variable, can use the provincial industrial robot used to measure density, using robot penetration calculation; Secondly, it analyzes the principle and process of labor force substitution and technology substitution. Furthermore, the endogenous relationship between the use of industrial robots and export structure upgrading is analyzed.

The project will demonstrate from three parts: theoretical research, empirical research and influence mechanism, and finally draw conclusions and put forward reasonable policy suggestions, so as to further optimize China's export structure.

董安然

安徽财经大学经济学院

长江经济带经济增长质量时序变化与空间分异研究

长江经济带覆盖9省2市，横跨我国东、中、西三大板块，所辖人口和地区经济总量均超过全国的40%[1,p27]。改革开放以来，长江经济带经济建设成果卓越，综合实力提升迅速，成为拉动我国经济增长的中坚力量。然而，长期粗放型的增长方式和唯GDP论政绩的传统思维，也使得长江经济带经济增长数量与质量日渐背离，由此造成长江经济带环境污染、经济效率低下、结构失衡等一系列发展诟病。针对长江经济带经济发展问题，2016年我国出台的《长江经济带发展规划纲要》提出“共抓大保护，不搞大开发”的经济发展总基调[2,p191]。2018年习总书记在推动长江经济带发展座谈会上强调，加强改革创新、战略统筹、规划引导，以长江经济带发展推动我国经济高质量发展[3,p15]。党的十九大报告进一步

指出，我国经济已由高速增长阶段转向高质量发展阶段，这一重大研判表明我国经济进入新时代后的基本特征，可见，在当前和今后一个时期，提高经济增长质量将是长江经济带经济发展的重中之重。

十八届五中全会提出了五大发展理念，即创新是第一动力、协调是内生特点、绿色是普遍形态、开放是必由之路、共享是根本目的发展，这也是经济增长质量的应有之义[4,p105]。鉴于此，本文基于 2004-2017 年长江经济带 108 个城市平衡面板数据，以“创新、协调、绿色、开放、共享”五大发展理念为出发点，构建经济增长质量综合指标评价体系，从时间和空间两大维度对长江经济带的经济增长质量展开系统分析，研究结果表明：（1）2004-2006 年长江经济带经济增长质量指数缓慢上升，2007-2013 年为长江经济带经济增长质量指数加速上升期，2014-2015 年经济发展进入新常态，因受外部经济环境和自身经济发展结构转型等影响，长江经济带进入了经济调整的阵痛期，经济增长质量指数增幅放缓，2015 年后，在经过新一轮的调结构、惠民生、转方式后，长江经济带经济增长质量持续提升。综合而言，2004-2017 年长江经济带的经济增长质量指数呈现上升趋势，表明这一时期长江经济带经济增长质量不断提高。（2）从经济增长质量指数的二级指标来看，2004-2017 年除了开放发展指数有所下降外，创新发展、协调发展、共享发展和绿色发展指数均呈现上升趋势，进一步研究发现，共享发展和绿色发展对长江经济带经济增长质量的贡献程度最大，表明提高居民收入和福利水平，降低经济发展过程中环境的污染能有效提高长江经济带经济增长质量，创新发展、协调发展和开放发展指数在研究时间内相对偏小，创新、协调和开放不足仍是长江经济带经济增长质量的三大短板。（4）空间分布上，长江经济带高经济增长质量的城市主要聚集在以上海为龙头，由近圈城市组成的长三角核心区，其余的零散分布在中游地区。其中，上海、南京、杭州、苏州和无锡这五大城市的经济增长质量一直位于高水平层次，中游的武汉和长沙、下游的马鞍山、合肥、铜陵，绍兴、舟山、镇江和常州市于 2010 年跻身至高经济增长质量等级，江苏的扬州市、泰州市和南通市在 2017 年被新列入高经济增长质量城市，下游地区成为长江经济带经济增长质量高水平发展的“领跑者”，并形成了以上海、南京、无锡、苏州、常州等为核心的多核心边缘结构的空间布局。长江经济带中高经济增长质量城市零星分布在上游地区，较多位于长江中、下游的高经济增长质量城市外围。2004-2017 年，上游的中高经济增长质量城市由 3 个增加至 5 个，主要分布在昆明、玉溪、攀枝花、成都和贵阳；中游的中高经济增长质量城市新增了鹰潭、新余、九江、鄂州、岳阳、湘潭、株洲、常德、宜昌和襄樊，中游已经形成武汉-鄂州以及长沙-株洲等圈层结构；下游的中高经济增长质量城市数目一直维持在 9~11 的范围之内，一方面芜湖、徐州等中低经济增长质量城市转变为中高经济增长质量城市，另一方面泰州、扬州、镇江等中高经济增长质量城市随之转化为高经济增长质量城市。但与上游地区不同的是，中、下游的中高经济增长质量城市多数依附在高经济增长质量城市外围，呈现强大的空间聚集性的特征；长江经济带低经济增长质量城市数目在逐年减少，中低经济增长质量城市数量占比逐渐扩大，中低和低经济增长质量的城市主要位于中、上游地区和下游的安徽、苏北和浙南。综合来看，2004-2017 年长江经济带经济增长质量在不断提升，但就区域差异而言，上游、中游、下游间的经济增长质量差距依然较大，长江经济带经济增长质量空间分布具有“下游高，中、上游低”的特征。最后，文章为了促进长江经济带经济增长质量提升，从加强生态建设、强化高经济增长质量城市的经济势能和辐射活力、深入实施创新驱动发展战略、利用两个市场和两种资源发展高层次外贸经济、深化民生领域改革五个方面提出政策建议。

文献：

1. 朱道才,任以胜,徐慧敏,陆林.长江经济带空间溢出效应时空分异[J].经济地理,2016,36(06):26-33.
2. 周泓,刘洋,张雪瑶,吕国琴,郭丽萍,蒋朋,王春平.生态优先推动长江经济带绿色发展-《长江经济带发展规划纲要》初步解读[J].环境与可持续发展,2016,41(06):191-192.
3. 黄文,张羽瑶.区域一体化战略影响了中国城市经济高质量发展吗?-基于长江经济带城市群的实证考察[J].产业经济研究,2019(06):14-26.
4. 李强,王琰.环境规制与经济增长质量的 U 型关系:理论机理与实证检验[J].江海学刊,2019(04):102-108.

史迪菲

指导老师: 陈静宇

安徽财经大学文学院

解构与重塑：后疫情时代广电媒体的转型与发

2020年初,突如其来的新冠肺炎疫情给各行各业的生产与经营都带来了巨大的冲击,与此同时,传统媒体的生产方式也正在被逐渐解构。疫情暴发一方面直接冲击了电视媒体的舆论话语权,重构了延续已久的内容生态和经营模式;另一方面也成为电视媒体加速融合传播、技术升级和经营转型的推进器,间接促成或催生出一批新的产品(服务)模式或潜在市场机会[1,p.99]。疫情于广电媒体而言,既是危机,也是互联网时代探索自身价值的新的机遇,如今“流量为王”的大背景下,受众稀缺的注意力、碎片化的时间都推动着传统媒体向新媒体不断融合与转变,广电媒体也不例外,传统广电媒体若想在新的融合环境下生存与发展,就必须积极进行变革与转型。基于此,广电媒体在内容、资源、专业能力上的优势为其转型提供了基础,在疫情防控报道中,传统主流媒体的权威、专业和影响力得到了充分发挥,无论新闻报道,还是文艺节目,都及时应对,突出主题,彰显了主流媒体在突发公共事件中不可替代的作用[2,p.119]。新冠肺炎疫情就如同一场“大考”,无论对传统媒体还是对新媒体而言,都不失为一次传播能力的重要考验和媒体融合成果的集中检验。尽管面临着更为复杂的传播环境和舆论生态,尽管传统媒体落幕的论调此起彼伏,但在类似新冠疫情这种重大突发公共卫生事件的信息传播中,传统媒体,尤其是以电视为代表的主流大众传媒梯队却鲜明地显示出其不可替代性,而且,在各种融合传播手段助力下亮点频出,大批设计巧妙、创意丰富、场景多元、深度交互的融媒体产品跃入大众视野,在传递权威信息、舆论扶稳纠偏、防疫知识科普、开展社会动员、凝聚大众共识、动态情感陪伴等多维度扮演着重要角色[3,p.11]。如今,在疫情防控向好态势进一步巩固的情况下,如何延续受众疫情期间获取信息的方式,实现从单屏向多屏的融合演进,成为广电媒体需要思考的问题,也在一定程度上给广电媒体指引着日后发展的总体方向。如前所述,本文重在研究新冠肺炎疫情爆发后,疫情对传统广电媒体生产经营模式的解构,以及传统广电媒体在此压力下进行的融合转型的探索,为传统广电媒体建立重大突发事件新型应对机制、提升突发事件的应对能力提供新的思路,同时,对于广电媒体如何与新兴媒体进行有效结合,将现有优质资源更好的价值变现也有一定的借鉴意义。广电媒体对后疫情时代如何掌握舆论引导的话语权从而实现成功转型的探索,是其在经营压力之下的主动求变,也是广播电视向新型主流媒体迭代升级的关键所在。

文献:

- 1.李威: 加速融合 深度转型——后疫情时代电视媒体的危与机/中国广播电视学刊//江苏省广播电视总台.2020, No.7, pp.99-101.
- 2.蔡沈萍: 全媒体抗疫为广电融媒转型带来的启迪和思考/视听//深圳广播电影电视集团.2020, No.8, pp.119-120.
- 3.田园: 疫情报道中的电视传播新景观/当代电视//中央广播电视总台.2020, No.4, pp.11-15.

李玉琪

指导老师: 周伟

安徽财经大学管理学院

A Study on the Countermeasure of Improving Government's Public Crisis Management Ability -A Case Study of New Crown Pneumonia

The outbreak of NCP caused a huge social crisis. In the wake of the NCP epidemic, the government's public crisis management has been fully used, but also exposed some deficiencies. Based on the characteristics of public crisis management in our country, taking the NCP as an example, this paper analyzes the problems existing in the public crisis management of our government at present, and puts forward to strengthen and upgrade the public crisis the countermeasures of management ability.

I. Foreword

Public crisis management is a very important content in public management. It is an effective measure for the government to deal with the social risks in the rapidly developing information age. The public crisis has the characteristics of suddenness, urgency, uncertainty and variability. These characteristics will lead to the danger of the whole country and region when the crisis breaks out, which also reflects the importance of public crisis management to the construction of modern social system. In this sudden outbreak storm, public crisis management has played an irreplaceable role. At the same time, we also find the deficiency in the management system. We need to improve it in order to further strengthen the government's public crisis management ability.

II. Concept of public crisis management

Public crisis management is an effective management measure in the face of social emergencies. Its management mode and form have certain particularity, so the relevant theoretical support is essential.

(i) The concept of people-oriented.

The fundamental goal of public crisis management is to reduce the damage caused by the crisis and to protect the personal and property safety of the people. The government's public crisis management needs to always firmly put the fundamental interests of the people and the safety of life in the first place.

(ii) The concept of prevention first.

The whole society should have the corresponding prevention consciousness, the effectiveness of the public crisis lies in how to allocate resources reasonably to find the crisis as soon as possible.

(iii) The concept of resource integration.

Public crisis management is public, which is a management activity to seek public interest and achieve public goal. The government should fully and effectively integrate social resources from the public interest to meet the challenges brought by the crisis.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

(iv) The concept of international cooperation.

Every country will face the difficult problems caused by the public crisis. In order to help the effective operation of public crisis management, cooperation and reference are needed among the governments to prevent and manage the public crisis.

III. Problems in public crisis management in China

(i) Weak awareness of prevention

At present, the crisis prevention consciousness of the first local governments and people in our country is very weak, which is a serious obstacle to the management of public crisis. The government pays less attention to the prevention of public crisis, the prevention mechanism is not perfect, and it is not good at using new media information to capture effective crisis information. Because of the difference of cognition of things, there are great differences in people's perception of public crisis, which is not only to understand the occurrence of public crisis, but also to take effective preventive measures. During the period of epidemic prevention and control, even people ignore the wanton access to closed areas, which is undoubtedly a kind of public crisis management Harm.

(ii) The legal system is deficient and imperfect

With the continuous promotion of governing the country according to law, the role of law in system management is becoming more and more important, but at present, the relevant laws on public crisis management in our country are not perfect. In the course of the epidemic management, there are also problems that can not be clearly defined through the existing laws of the country. For example, how to define and classify enterprises that have suffered serious losses public crisis? What crimes should people who do not receive education and refuse to wear masks at the epidemic prevention and control stage be defined? And so on is our country public crisis management legal system needs to perfect the part.

(iii) The level of public opinion management is not high

In the event of a public crisis, timely and effective information communication by the government can effectively alleviate the emergence of social panic and avoid more serious situations. In the early stage of the outbreak, the people can not effectively receive the most real data because of the blocking of information. At the same time, the government's lack of management of network information will also lead to unnecessary social unrest. During the epidemic, the rumor that Shuanghuanglian oral liquid can treat Xinguang pneumonia appeared that night. For the government's public crisis management It also adds unnecessary trouble.

(iv) Inadequate social participation

Government is the leading core in public crisis management, and social forces often can not play an effective role, resulting in social participation in the process of public crisis management can not be effectively improved. During the epidemic period, due to the closure of the city, the government encountered many difficulties in its management, and the people's autonomy and willingness played a great role, so that the city could still operate more effectively even during the epidemic period. It also reflects the importance of social forces in dealing with sudden public crises.

IV. Countermeasures to Enhance Our Public Crisis Management Ability

(i) Increased awareness of public crisis prevention

Strengthen education and publicity, and then improve the corresponding awareness of crisis prevention, this is more effective and direct measures. The government should actively carry out the education of public crisis knowledge, raise the awareness of crisis prevention related to government staff, and it is necessary to carry out regular inspection to ensure that the system is brought into practice. For the general public, the conditions for access to knowledge and education can not be harmonized because of differences in educational level and age, so that the community

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

has a role to play in the regular dissemination and education of relevant knowledge, and special guidance can also be provided to older residents to ensure that every resident can Raise awareness of public crises. In addition, the government can also make full use of modern related new media tools, such as: WeChat public number, meager, shaking voice and other channels to publish knowledge, video, manual and so on related to public crisis. To improve the awareness of the whole society.

(ii) Improving the legal system for public crisis management

Law is the standard to guide and standardize public crisis management, and a perfect legal system can effectively reduce the obstacles caused by crisis. In practice, the government should constantly improve the corresponding legal system, improve the practical, flexible and scientific nature of the law, clarify the obligations of various institutions and departments when the crisis occurs, improve the ability to respond to the crisis, effectively reduce the response time, and formulate relevant regulations. Improving the legal system of public crisis is the key to solve the problem of public crisis management.

(iii) Enhancing the professionalism of public opinion response

Because of the continuous popularization of the Internet, improving the way of information dissemination and increasing the frequency of public opinion events, the government should set up a special organization to manage the network public opinion during the crisis in order to grasp the progress of public opinion in time.

(iv) Improving the level of social participation

Integrating social forces into the management of public crisis can not only improve the efficiency of management, reduce the pressure of the government, but also integrate social resources, optimize the allocation of resources, and reduce the cost of public crisis management. The government can support the construction of non-profit civil organizations, which are composed of the masses, can meet the needs of the people to the maximum extent, and establish a channel for communication between the government and the people. Mobilize the enthusiasm of society for public crisis management and strengthen the efficiency and ability of government to manage public crisis.

V. Concluding remarks

The outbreak of the new crown pneumonia has exposed the defects of our public crisis management system, and has also summed up a lot of experience for our country to perfect the management system. There is room for progress in prevention consciousness, legal system, public opinion management and social participation.

References:

1. Zhang Yue. J]. on the Effective Application of New Media in Public Crisis Management Learning and practice 2020(08):81-85.
2. Zhang Tianze. Foreign models and experiences in responding to public health crises [J].; and Scientific Research ,2020,38(08):1367-1373 1380.
3. Han Ruibo, Wang Yalu. Advances in Research on Public Crisis Management and Practice Orientation under J]. Epidemic Situation Learning Forum ,2020(06):62-70.
4. Huang Meiling. The Exploration of the Improvement of Administrative Security Management Level from the Perspective of Public Crisis — A Review of the Theory and Practice of Public Crisis Management [J]. Chinese Journal of Safety Sciences ,2019,29(10):189.
5. Zhang Zhongquan. Discussion on Problems and Countermeasures of Public Crisis Management [J].] in China Law and Society ,2019(23):161-162.

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

---

6. Zeng Yuhang. Construction of Cooperative Mechanism of Government Emergency Management in the background of big data Administration of China ,2017(10):155-157.
7. Thaler, T., Seebauer, S. Bottom-Up Citizen Initiatives in Natural Hazard Management: Why They Appear and What They Can Do? [J]. Environmental Science&Policy, 2019, (94): 101~111.
8. XIAO Hongfei. Dynamic Planning Algorithm for Public Crisis Management Measures[J]. CREATIVE ECONOMY, 2019, 3(1).